

Krajská koncepce

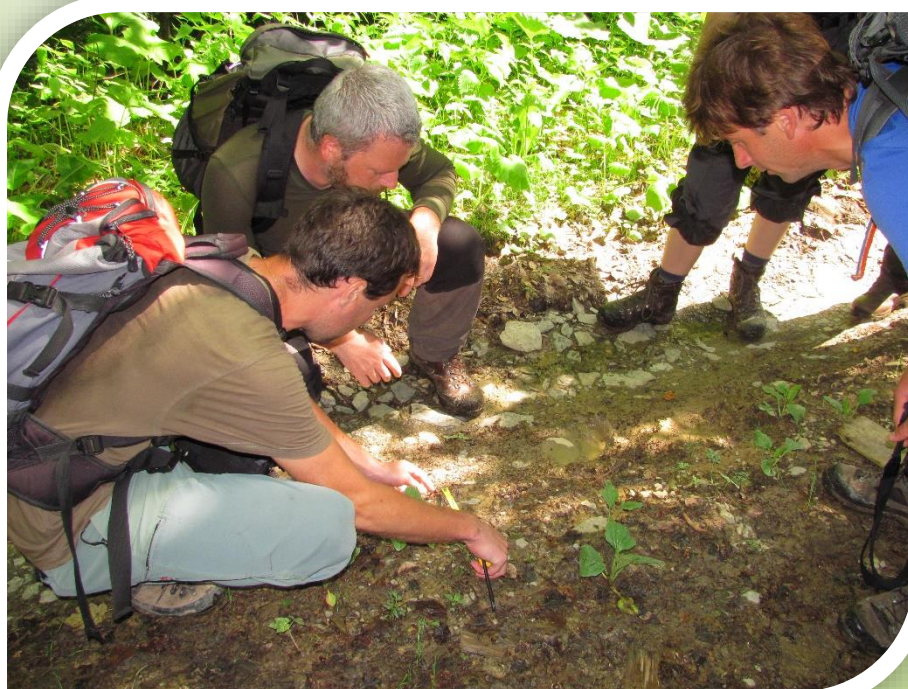

Environmentální

Výchovy

Vzdělávání

Osvěty

**v Ústeckém
kraji**

**pro období
2022 - 2030**

Ústecký kraj

Zpracovatelé koncepce

Širší konsorcium:

Pracovní skupina:

Cingl Miroslav (RRA)
 Holcová Diana (FŽP UJEP)
 Holec Michal (FŽP UJEP)
 Kotěra Jan (SEVER Litoměřice)
 Kroufek Roman (PF UJEP)
 Marková Kateřina (FŽP UJEP)
 Pokorný Richard (FŽP UJEP)
 Tarant Michal (CEV VIANA, Schola Humanitas)
 Vosátka Jakub (FŽP UJEP)

Zástupci Ústeckého kraje:

Jeřábková Irena (Odbor životního prostředí a zemědělství)
 Mejstříková Lubomíra (Radní za oblast životního prostředí)
 Sattlerová Michaela (Odbor životního prostředí a zemědělství)
 Skoupý Jakub (Odbor životního prostředí a zemědělství)
 Zalabáková Jindra (Radní za oblast školství, mládeže a sportu)

Externí konzultanti:

Činčera Jan (FSS MUNI)
 Kulich Jiří (SEVER Horní Maršov)
 Nitsch Ondřej (CHKO České Středohoří)

Ústecký kraj

UNIVERZITA J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

Fakulta životního prostředí

UNIVERZITA J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

Pedagogická fakulta

Obsah

Zpracovatelé koncepce	2
Obsah	3
Seznam zkratk	6
1. Úvod	8
1.1 Cíl koncepce	8
1.2 Příprava, metodika a zpracovatelé koncepce	8
1.3 Vymezení pojmů	8
ANALYTICKÁ ČÁST	10
2. Východiska EVVO	12
2.1 Mezinárodní závazky ČR se vztahem k EVVO	12
2.1.1 Mezinárodní úmluvy obecné	12
2.1.2 Mezinárodní úmluvy specifické	12
2.1.3 Závazky v rámci EU	13
2.2 Legislativa ČR se vztahem k EVVO	13
2.3 Státní program EVVO a EP	14
2.4 Koncepce a programy ÚK se vztahem k EVVO	15
2.4.1 Strategie rozvoje ÚK do roku 2027	15
2.4.2 Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020	17
2.4.3 Krajský akční plán vzdělávání v Ústeckém kraji 2	17
3. Současný stav EVVO v Ústeckém kraji	18
3.1 Aktivity Ústeckého kraje	18
3.1.1 Vyhodnocení plnění Koncepce EVVO	18
3.1.2 Vyhodnocení Programu pro rozvoj eko-agro oblastí	21
3.2 Aktéři EVVO v ÚK	25
3.2.1 Ekocentra, ekologická poradenská centra	26
3.2.2 Orgány ochrany přírody	29
3.2.3 Nevládní neziskové organizace	29
3.2.4 Školy	30
3.2.5 Mimoškolní vzdělávací zařízení	32
3.3 Infrastruktura EVVO	33
3.3.1 Muzea s přírodovědným zaměřením	33
3.3.2 Zoologické zahrady	33
3.3.3 Naučné stezky	34

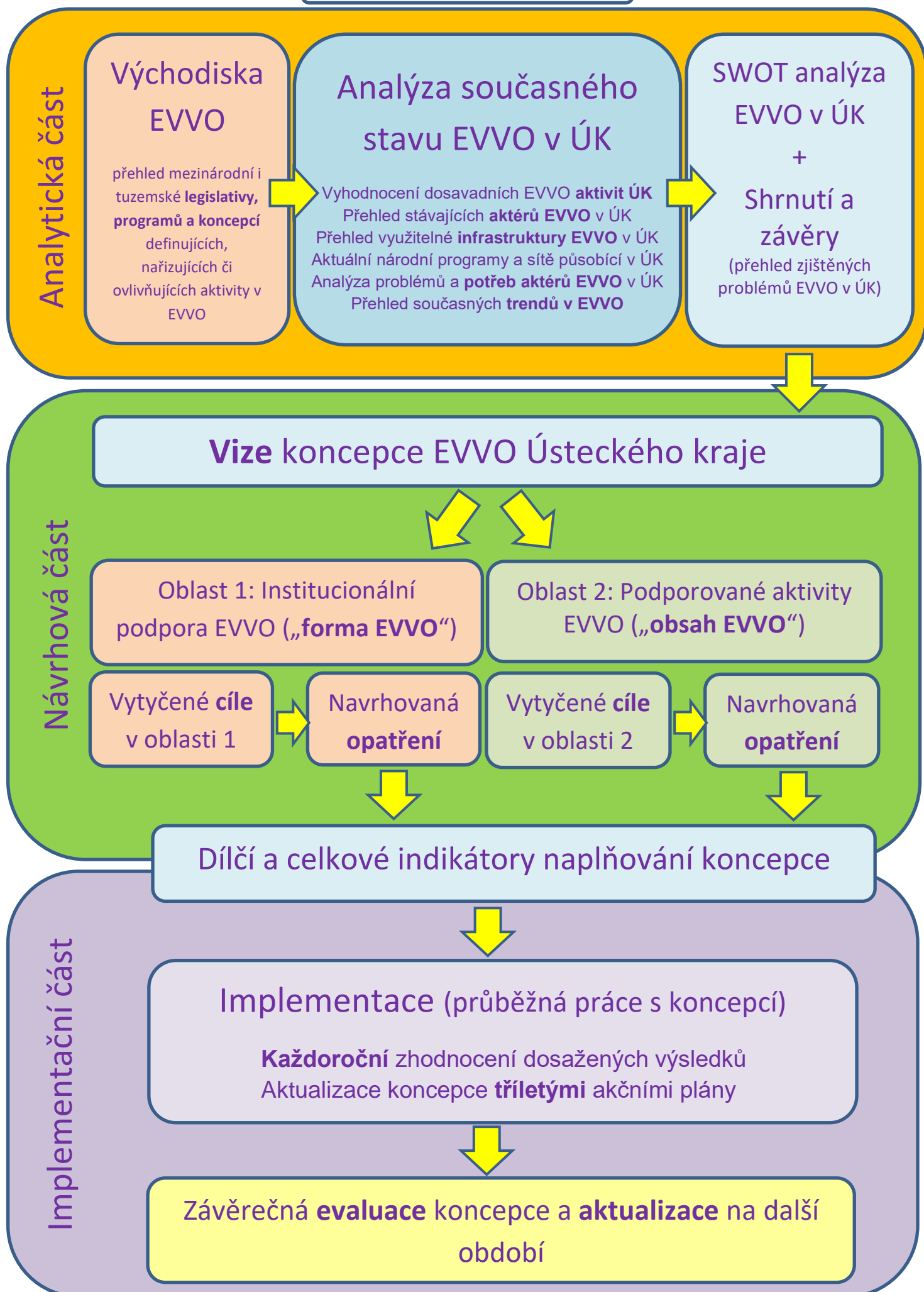
3.3.4	Další potenciální infrastruktura	34
3.4	Národní programy a aktéři působící v ÚK	34
3.4.1	Sítě environmentálně orientovaných škol	34
3.4.2	Kampaně pro třídění odpadu	35
3.4.3	Jednorázové kampaně, tematické dny	35
3.4.4	Environmentální organizace	35
3.5	Problémy a potřeby aktérů působících v ÚK	36
3.5.1	Dotazníkové šetření pro mateřské, základní a střední školy	36
3.5.2	Strukturované rozhovory	37
3.5.2.1	Ekocentra	38
3.5.2.2	Veřejná správa	39
3.5.2.3	Soukromé subjekty	39
3.6	Výstupy z výzkumu environmentální gramotnosti žáků	39
3.7	Současné trendy EVVO	41
4.	SWOT analýza a shrnutí zjištěných problémů a potřeb	44
4.1	SWOT analýza	44
4.2	Problémy a potřeby cílových skupin	46
NÁVRHOVÁ ČÁST		47
5.	Vize a cíle EVVO v Ústeckém kraji	49
5.1	Vize	49
5.2	Oblasti a cíle	49
5.3	Navrhovaná opatření pro podporu EVVO	51
Oblast 1: Institucionální podpora EVVO („forma EVVO“)		51
Cíl 1.1: Pevně zakotvit EVVO v rámci struktur ÚK		51
Cíl 1.2: Zvýšit koordinaci, informovanost a spolupráci aktérů		52
Cíl 1.3: Zajistit finanční podporu na realizaci EVVO aktivit		54
Oblast 2: Podporované aktivity EVVO („obsah EVVO“)		57
Cíl 2.1: Zvýšit podíl EVVO v rámci formálního vzdělávání		57
Cíl 2.2: Zvýšit objem a kvalitu neformálního EVVO vzdělávání		60
Cíl 2.3: Zvýšit EVVO uvědomění ve veřejné správě		63
Cíl 2.4: Zvýšit EVVO uvědomění u veřejnosti		65
6.	Indikátory koncepce	67
6.1	Přehled dílčích indikátorů	67
6.2	Přehled celkových indikátorů	68

6.3	Karty celkových indikátorů	69
IMPLEMENTAČNÍ ČÁST		74
7.	Role a odpovědnosti	76
8.	Průběžná práce s koncepcí	77
8.1	Každoroční zhodnocení	77
8.2	Akční plány	79
9.	Závěrečná evaluace a aktualizace koncepce	80
10.	Přílohy	81

Seznam zkratek

AP	Akční plán
BOV	Badatelsky orientovaná výuka
CENIA	Česká informační agentura životního prostředí
CEV	Centrum ekologické výchovy
DVPP	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
EK	Externí koordinátor
EP	Environmentální poradenství
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EVVO	Environmentální vzdělávání, výchova, osvěta
EVP	Ekologický výukový program
FŽP UJEP	Fakulta životního prostředí Univerzity J.E. Purkyně
CHKO	Chráněná krajinná oblast
IK	Interní koordinátor
KAP	Krajský akční plán
KEV	Klub ekologické výchovy
KK EVVO	Krajská koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty
MAS	Místní akční skupiny
M.R.K.E.V.	Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZU	Místně zakotvené učení
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NNO	Nestátní nezisková organizace
NP	Národní park
PF UJEP	Pedagogická fakulta Univerzity J. E. Purkyně
PS EVVO	Poradní sbor EVVO
PřF UJEP	Přírodovědecká fakulta Univerzity J. E. Purkyně
RRA UK	Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje
SEV	Středisko ekologické výchovy
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SNP	Správa národního parku
SP EVVO	Státní program EVVO
SŠ	Střední škola
ŠMS/ŠMT	(odbor) Školství mládeže a sportu/školství mládeže a tělovýchovy
ŠVP	Školní vzdělávací plány
UJEP	Univerzita J. E. Purkyně
ÚK	Ústecký kraj
VŠ	Vysoká škola
ZO ČSOP	Základní organizace Český svaz ochránců přírody
ZŠ	Základní škola
ŽP	Životní prostředí
ŽPZ	(odbor) Životní prostředí a zemědělství

Orientační schéma koncepce

1. Úvod

1.1 Cíl koncepce

Krajská koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Ústeckého kraje je strategickým dokumentem, který **navrhuje rozvoj EVVO v ÚK** ve střednědobém horizontu. Koncepce popisuje současnou situaci, identifikuje hlavní aktéry a trendy a navrhuje sadu opatření, jejichž výsledkem má být ucelený a koncepčně řízený rozvoj EVVO, a tím zvyšování ekologického povědomí obyvatel kraje.

Krajská koncepce EVVO ÚK byla zpracována z rozhodnutí Ústeckého kraje, který tím plní povinnost pravidelné aktualizace koncepce EVVO dané Státním programem EVVO a EP a zákonem 123/1992 Sb., o právu na informace o ŽP.

Koncepce je připravena **pro období 2022–2030**.

1.2 Příprava, metodika a zpracovatelé koncepce

Koncepce byla zpracovávána pracovní skupinou v období od ledna do září roku 2021. Je zpracována ve struktuře dle doporučení Státního programu EVVO a EP. Přípravu KK EVVO realizovala pracovní skupina složená ze zástupců zadavatele, zpracovatele a aktérů EVVO. Výstupy projednávalo a připomínkovalo širší konsorcium složené ze zástupců zadavatele a externích expertů.

Kroky při tvorbě koncepce:

- mapování stávající situace EVVO v ÚK (aktéři, infrastruktura) z veřejně dostupných zdrojů
- analýza plnění minulé koncepce a činnosti ÚK na základě dat poskytnutých ÚK
- kvantitativní dotazníkové šetření cílových skupin EVVO (školy)
- kvalitativní strukturované rozhovory s dalšími aktéry EVVO
- sumarizace zjištění formou SWOT analýzy a identifikace klíčových problémů
- definování prioritních oblastí a cílů na období 2022-2030 pracovní skupinou
- expertní oponentura
- závěrečné projednání a schválení

1.3 Vymezení pojmů

Kapitola vymezuje základní pojmy a jejich používání v dalším textu KK EVVO. Definice pojmů vychází z relevantních zdrojů (národní legislativa, národní rozvojové dokumenty apod.).

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Obecnou definici tohoto ústředního pojmu celé koncepce uvádí již **zákon č.17/1992 Sb., o životním prostředí**: „Výchova, osvěta a vzdělávání se provádějí tak, aby vedly k myšlení a jednání, které je v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje, k vědomí odpovědnosti za udržení kvality životního prostředí a jeho jednotlivých složek a k účtě k životu ve všech jeho formách“.

O něco více upřesňující vhléd do problematiky nabízí dále např. **Ministerstvo životního prostředí**: „Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO) a environmentální poradenství (EP) jsou významnými preventivními nástroji politiky životního prostředí. Jejich cílem je rozvoj kompetencí

(znaností, dovedností a postojů) potřebných pro environmentálně odpovědné jednání lidí, tedy takové jednání, které je v dané situaci a možnostech co nejvýhodnější pro současný i budoucí stav životního prostředí“.

Pojetí MŠMT je uvedeno v *Metodickém pokynu MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty* (EVVO): „Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta vychází z anglického termínu environmental education, kde environment znamená životní prostředí a education se chápe široce jako vzdělávání, výchova či osvěta všech typů cílových skupin, od nejmenších dětí po dospělé.“

Environmentální poradenství

S pojmem pracuje aktivně *Státní program EVVO a EP*, aniž by jej explicitně definoval a spíše definuje, co je jeho cílem: „Samotným cílem EVVO a EP v České republice je rozvoj kompetencí potřebných pro environmentálně odpovědné jednání, tj. jednání, které je v dané situaci a daných možnostech co nejvýhodnější pro současný i budoucí stav životního prostředí“.

Pro přesnou definici se musíme podívat do *Usnesení vlády České republiky č. 408 o Rozvojovém programu environmentálního poradenství v České republice* na roky 2008–2013, kde se dozvíme, že Environmentální poradenství je soubor služeb, které pomáhají občanům i specifickým cílovým skupinám při řešení konkrétních otázek a životních situací souvisejících s životním prostředím.

Ekocentrum

Velmi volnou definici popisující spíše obsah činností nabízí *portál MŽP*¹, který informuje, že „jejich snahou je učit, vzdělávat a informovat děti a dospělé o jedinečnosti, spletnosti a vzájemné závislosti všech složek životního prostředí. Probouzet to kladné v nás, co umožní životní prostředí uchovat i pro další generace, je jedním z hlavních cílů ekocenter“.

Samotnou definici nabízí jako jedna z mála např. *Enviwiki*²: „Ekocentrum nebo ekologické centrum je instituce zaměřená na podporu, propagaci, vzdělávání a výchovu k environmentálně šetrnému a zodpovědnému přístupu k životu, na ochranu životního prostředí a sdělování informací o udržitelném rozvoji a jeho aplikaci v praxi“.

S oblastí EVVO souvisí i další důležité pojmy, jako například:

Státní program EVVO a EP	Klimatické vzdělávání
Středisko ekologické výchovy	Místně zakotvené učení
(Trvale) Udržitelný rozvoj	Venkovní výuka
Vzdělávání pro udržitelný rozvoj	Badatelsky orientovaná výuka
Ekologický výukový program	

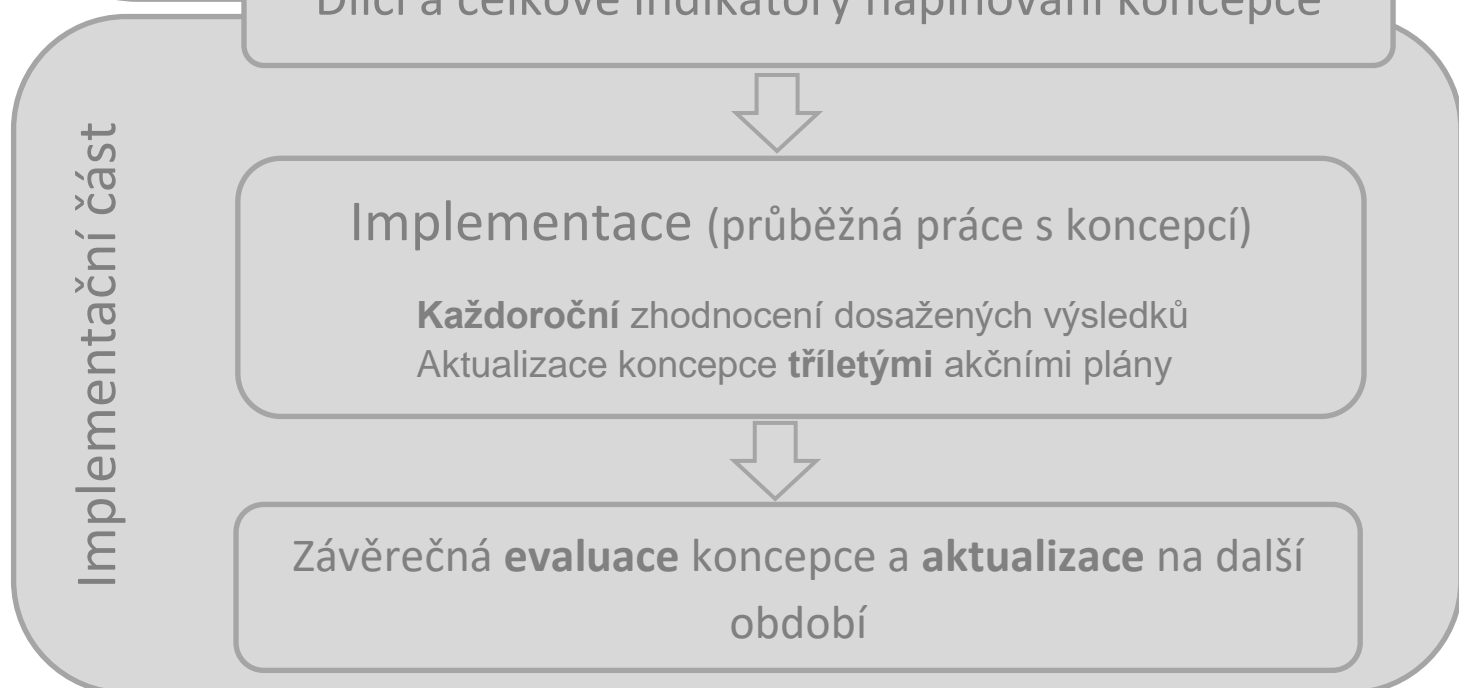
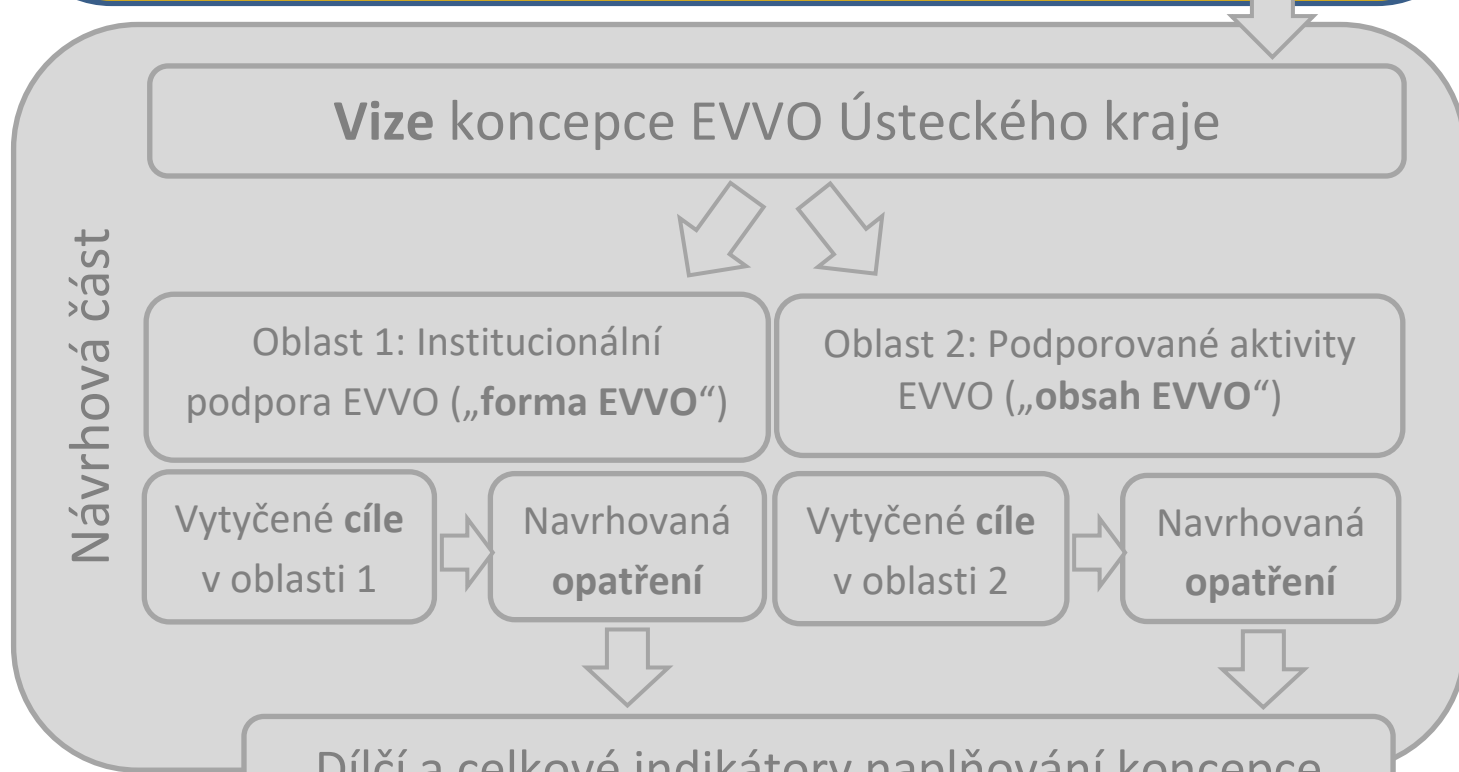
Definice všech výše uvedených pojmů jsou podrobněji vysvětleny v příloze 1.

¹ www.ekocentra.cz

² <https://www.enviwiki.cz/wiki/Ekocentrum>

ANALYTICKÁ ČÁST

2. Východiska EVVO

Zkvalitňování stavu životního prostředí je jedna z dlouhodobých priorit České republiky. Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta také vychází z mezinárodních závazků, národních právních norem, národních i regionálních koncepcí a programů, které mají dopad jak na Českou republiku, tak i na Ústecký kraj. Následuje krátký přehled, který je podrobněji rozveden v příloze 2.

2.1 Mezinárodní závazky ČR se vztahem k EVVO

V této kapitole je uveden přehled nejvýznamnějších mezinárodních smluv, dohod a dokumentů, jež se týkají EVVO a obvykle z nich vyplývají pro ČR určité závazky.

2.1.1 Mezinárodní úmluvy obecné

Řada mezinárodních úmluv se zabývá problematikou EVVO jen velmi obecně. Příkladem je *Aarhuská úmluva*, kde již v úvodní preambuli deklarují jednotlivé strany, že si přejí „podporovat environmentální vzdělávání a osvětu přispívající k pochopení problematiky životního prostředí a udržitelného rozvoje a podporovat prohlubování povědomí veřejnosti ohledně rozhodnutí týkajících se životního prostředí a udržitelného rozvoje a podílení se veřejnosti na tomto rozhodování“.

Z dokumentu *Deklarace o životním prostředí a rozvoji* přijaté na konferenci o životním prostředí a rozvoji v Rio de Janeiro je možné vyzdvihnout zásadu 10, jež k problematice EVVO říká, že „na národní úrovni musí mít každý jednotlivec řádný přístup k informacím týkajícím se životního prostředí, ... musí mít také možnost se podílet na rozhodovacím procesu“.

Trochu konkrétněji se již vyjadřuje dokument *Agenda 21*, který mimo jiné navrhuje, aby státy **vytvořily národní poradní orgány nebo kulaté stoly pro environmentální vzdělávání a relevantní úřady by měly zajistit, aby se všem školám dostalo pomoci** při vytváření pracovních plánů pro činnosti v oblasti životního prostředí.

Z prohlášení ministrů životního prostředí v Kyjevě (2003) vznikla *Strategie UNESCO pro vzdělávání k udržitelnému rozvoji* (VUR) 2005–2014, jejímž záměrem je „podpořit členské státy UNECE, aby rozvíjely a zapracovávaly VUR do svých formálních vzdělávacích systémů ve všech relevantních předmětech a do neformálního a informálního vzdělávání“.

Také v Kjótském protokolu k *Rámcové úmluvě o změně klimatu* z roku 1997 se všechny smluvní strany se v článku 10 hlásí k tomu, že „budou spolupracovat na rozvíjení a provádění vzdělávacích a školicích programů a podporovat tyto programy ... a na vnitrostátní úrovni usnadňovat zvyšování povědomí veřejnosti o změně klimatu a přístup veřejnosti k informacím o této změně“.

2.1.2 Mezinárodní úmluvy specifické

Oproti obecně zaměřeným úmluvám se některé již specificky zaměřují na konkrétní oblasti. Příkladem je *Bernská úmluva o ochraně evropských planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a přírodních stanovišť*, ve které signatáři v článku 3 a bodě 3 slibují, že „každá smluvní strana bude

podporovat vzdělání a šířit informace o potřebě zachování druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a jejich stanovišť“.

2.1.3 Závazky v rámci EU

Problematika EVVO je zanesena rovněž do dokumentů EU. Je to například:

Směrnice č. 2003/4/ES, o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí prohlašuje, že „v zájmu zvýšení osvěty veřejnosti o otázkách životního prostředí a zlepšení ochrany životního prostředí, by měly orgány veřejné správy zpřístupňovat a šířit informace o životním prostředí odpovídající jejich funkcím, zejména prostřednictvím počítačové telekomunikační nebo elektronické technologie“.

2.2 Legislativa ČR se vztahem k EVVO

V následujícím přehledu české legislativy jsou vybrány zejména ty zákony a dokumenty, které definují EVVO nebo se týkají role krajů v EVVO.

Jedno z prvních uchopení a zároveň „definici“ EVVO můžeme nalézt v již zmíněném *zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí*.

Nejjednoznačnějším legislativním dokumentem ČR z hlediska povinností (nejen) krajů ve vztahu k EVVO je *zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí*. Environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty se týká § 13, a to přímo výčtem povinností krajů, jež jsou například **povinny podporovat environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu vycházející z principů udržitelného rozvoje zajišťované prostřednictvím státních i nestátních organizací** a dále **zpracovávají, koordinují a aktualizují krajské koncepce** environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty.

Zřejmě nejvýznamnějším koncepčním dokumentem je v české legislativě *Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství* na léta 2016–2025 (SP EVVO a EP), jež sám sebe označuje za „klíčovou národní strategii pro oblast EVVO a EP“. Níže je tomuto dokumentu věnována samostatná kapitola.

2.3 Státní program EVVO a EP

Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016–2025 (SP EVVO a EP) hraje v tomto dokumentu důležitou roli, neboť je považován za klíčovou národní strategii pro oblast EVVO a EP, která strukturovaně definuje vizi, cíle a opatření (v akčních plánech potom i úkoly), do nichž se vedle orgánů státní správy zapojují kraje, obce a města, školy, včetně škol vysokých, specializovaná zařízení pro EVVO a EP jako jsou střediska ekologické výchovy a environmentální poradny, další subjekty zřizované veřejnou správou i soukromé, neziskové organizace, vzdělávací a výzkumné instituce, muzea, ZOO, botanické zahrady, lesnické instituce, knihovny či zařízení církví apod. SP EVVO a EP je metodickou podporou pro zpracování koncepcí EVVO a EP krajů a měst i podporou pro vyhodnocování dopadů všech forem EVVO a EP na všech úrovních.

Vize, definovaná ve státním programu, zní následovně: „**Chceme společnost šetrnou a přátelskou ke svému životnímu prostředí, kde každý občan ČR má zajištěný přístup ke vzdělávání, výchově a informacím, které umožňují rozvoj znalostí, dovedností a motivací aktivně jednat ve prospěch životního prostředí a vytvářet společnost směřující k udržitelnému rozvoji**“.

Z této vize jsou následně odvozeny strategické oblasti, cíle a opatření. Za obecný cíl EVVO a EP v České republice je programem chápán **rozvoj kompetencí potřebných pro environmentálně odpovědné jednání, tj. jednání, které je v dané situaci a daných možnostech co nejpříznivější pro současný i budoucí stav životního prostředí**³.

Státní program EVVO a EP je dále uspořádán do 4 + 1 strategických oblastí, z nichž se 4 zaměřují na klíčové **parametry systému** a pátá na **vlastní obsah EVVO a EP** (cíle a témata) a v nichž jsou formulovány cíle a opatření směřující k dosažení vize státního programu. Jedná se o následujících 5 strategických oblastí:

- 1) Udržitelnost systému a prostředí pro EVVO a EP
- 2) Kvalita, diverzita a inovace v EVVO a EP
- 3) Spolupráce, síťování, propojování v EVVO a EP
- 4) Posilování postavení a porozumění EVVO a EP – propagace, PR, popularizace
- 5) Vzdělávací cíle a relevantní témata EVVO a EP

³ Environmentálně odpovědné jednání je zde chápáno jako odpovědné osobní, občanské a profesní jednání, týkající se zacházení s přírodou a přírodními zdroji, spotřebitelského chování a aktivního ovlivňování svého okolí s využitím demokratických procesů a právních prostředků. EVVO k takovému jednání připravuje a motivuje, samotné jednání je věcí svobodného rozhodnutí jednotlivce.

V zájmu dodržení provázanosti státního programu a krajské koncepce EVVO bude i v návrhové části koncepce ústeckého kraje dodrženo dělení na cíle a opatření budující jednak **formu** systému EVVO a následně i jeho **obsah**. U navrhovaných opatření bude také poukázáno na shodu/soulad s tímto programem.

Na provázanost Státního programu EVVO a EP a krajské koncepce EVVO pro ÚK a plnění daných cílů a opatření bude postupně poukázáno jak v analytické, tak v návrhové části. Již samotné zpracování této koncepce reaguje na doporučení k cíli 1.2 pro Kraje, které zní: „**Pravidelně hodnotit plnění krajských koncepcí EVVO a dle výsledků hodnocení je aktualizovat, při aktualizacích zajistit soulad se SP EVVO a EP**“.

2.4 Koncepce a programy ÚK se vztahem k EVVO

Kromě specifické Krajské koncepce EVVO se tato problematika promítá i do dalších rozvojových dokumentů kraje. Jedná se o tyto dokumenty:

1. **Strategie rozvoje ÚK do roku 2027**
2. **Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020**
3. **Krajský akční plán vzdělávání v Ústeckém kraji 2**

V prvních dvou dokumentech je deklarováno rozhodnutí kraje podporovat EVVO. Krajský akční plán vzdělávání bohužel problematiku EVVO explicitně neřeší.

2.4.1 Strategie rozvoje ÚK do roku 2027

Strategie rozvoje Ústeckého kraje je zastřešujícím dokumentem, který definuje největší problémy, úkoly a výzvy, které mají zásadní význam pro harmonický rozvoj kraje ve všech aspektech ve střednědobém horizontu. Vzhledem ke způsobu jejího zpracování (se zahrnutím řady relevantních aktérů) se jedná o rozvojový dokument, který je relevantní jak pro veřejnou sféru, tak pro podnikatelský, akademický či neziskový sektor. Jde o základní rozvojový dokument kraje.

Strategie rozděluje území kraje do pěti oblastí, které se odlišují svými rozvojovými problémy a potřebami. Těmito oblastmi jsou:

- Pánevní oblast
- Poohří
- Jádrová oblast
- Rekreační oblasti
- Šlukovsko

Pro každou oblast jsou následně stanoveny cíle a typová opatření, SRÚK je tak vlastně souhrnem pěti dílčích rozvojových strategií.

Oblast EVVO je řešena jen u oblastí Pánevní a Poohří a následně i pro území ÚK jako celku, jak je znázorněno v následující tabulce.

Oblast	Dílčí cíl	Typová opatření
Jádrová oblast	J.2.1: Zlepšená kvalita ovzduší: environmentálně šetrné vytápění domácností, důsledné využívání nástrojů legislativy ochrany ovzduší (vymáhání povinnosti obměny kotlů, kontroly apod.), podpora šetrných topných médií a ekologizace vytápění domácností, zvýšení ekologického povědomí obyvatel , snížení zatížení území intenzivní silniční dopravou, využití potenciálu pro omezování automobilové dopravy, eliminace emisí z velkých zdrojů znečišťování ovzduší	<ul style="list-style-type: none"> • Realizace programů na školách a školských zařízeních zaměřených na zvýšení ekologického povědomí. • Realizace marketingových kampaní cílených na zvýšení ekologického povědomí.
Pánevň oblast	P.2.1: Zlepšená kvalita ovzduší: environmentálně šetrné vytápění domácností, důsledné využívání nástrojů legislativy ochrany ovzduší (vymáhání povinnosti obměny kotlů, kontroly apod.), podpora šetrných topných médií a ekologizace vytápění domácností, zvýšení ekologického povědomí obyvatel , snížení zatížení území intenzivní silniční dopravou, využití potenciálu pro omezování automobilové dopravy, eliminace prašnosti z dolů a emise z velkých zdrojů znečišťování ovzduší	<ul style="list-style-type: none"> • Realizace programů na školách a školských zařízeních zaměřených na zvýšení ekologického povědomí. • Realizace marketingových kampaní cílených na zvýšení ekologického povědomí.
Celý kraj	ÚK.4.1: Zlepšení kvality ovzduší	<ul style="list-style-type: none"> • Realizace EVVO zaměřené na obyvatele kraje s důrazem na problematiku kvality ovzduší (environmentálně šetrné vytápění, provoz motorových vozidel apod.). • Podpora ekologizace zdrojů vytápění domácností (zejm. tzv. kotlíkových dotací – osvěta a poradenství domácnostem, maximalizace dotačních zdrojů, realizace uživatelsky přívětivé administrace dotací apod.). • Podpora energetických úspor (osvěta a poradenství domácnostem, maximalizace dotačních zdrojů ev. jiných podpůrných nástrojů, realizace uživatelsky přívětivé administrace podpory apod.).
	ÚK.4.2: Zvýšení jakosti povrchových a podpovrchových vod, zlepšení hospodaření s vodou v krajině a minimalizace ohrožení sídel záplavami	<ul style="list-style-type: none"> • Realizace EVVO zaměřené na obyvatele kraje s důrazem na problematiku vodního hospodářství.

Kromě vlastní EVVO se dále SRÚK výrazně zaměřuje na kvalitu a ochranu životního prostředí a to zejména:

- Zvýšení kvality ovzduší
- Zvýšení kvality vod
- Snížení zátěže způsobené automobilovou dopravou
- Revitalizace a ekologická stabilita krajiny
- Odpadové hospodářství
- Snižování energetické náročnosti (vytápění apod.)

2.4.2 Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020

Program rozvoje ÚK je spíše úžeji pojatým dokumentem zaměřeným méně na území jako celek a více na činnost samotného Ústeckého kraje. Aktualizace na programové období 2021–2027 se v současné době připravuje.

Oblast EVVO je zmiňována následovně:

Priorita	Opatření	Aktivita
Priorita 2 – Sociální kapitál a kvalita veřejných služeb	2.2 – Zefektivnění vzdělávacího systému	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta v oblasti ekologie a životního prostředí.
Priorita 3 – Infrastruktura a životní prostředí	3.4 – Kvalita životního prostředí	Osvětové aktivity pro občany v oblasti ekologických forem vytápění

2.4.3 Krajský akční plán vzdělávání v Ústeckém kraji 2

Krajský akční plán vzdělávání (KAP) je povinným dokumentem kraje v oblasti vzdělávání. Považuje se za základní „stavební kámen“ pro přípravu a realizaci procesu zvyšování kvality vzdělávání v ÚK. Vytváří systém vzájemné spolupráce klíčových aktérů podílejících se na dalším rozvoji vzdělávání a přispívá k naplnění dlouhodobého záměru vzdělávání ÚK.

3. Současný stav EVVO v Ústeckém kraji

Kapitola popisuje současný stav EVVO v Ústeckém kraji. Vychází z podkladů Ústeckého kraje, z informací získaných od aktérů EVVO a z veřejně dostupných zdrojů.

3.1 Aktivity Ústeckého kraje

Aktivity Ústeckého kraje jsou v oblasti EVVO sledovány z hlediska:

1. Plnění předchozí KK EVVO a
2. Fungování dotačního programu sloužícího k financování EVVO v ÚK.

3.1.1 Vyhodnocení plnění Konceptce EVVO

Koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji byla zpracována v roce 2012 a navázala na předchozí koncepci z r. 2003. Návrhová část Konceptce je rozdělena na prioritní oblasti. U každé prioritní oblasti jsou stanovené cíle, dále je ke každému cíli vymezen indikátor popisující splnění (ale bez uvedení cílové hodnoty), garant, finanční zajištění a časový úsek pro naplnění cíle.

Strukturu Konceptce EVVO 2012 a zhodnocení jejího plnění⁴ zobrazuje následující tabulka:

(legenda: **splněno** - **splněno částečně** – **nesplněno**):

Oblast	Cíl	Obsah	Zhodnocení plnění konceptce
1 Zakotvení EVVO v dokumentech kraje	1.1 Zakotvení EVVO ve strategických dokumentech Ústeckého kraje	EVVO se promítne do všech schvalovaných nebo aktualizovaných relevantních strategických a programových dokumentů kraje.	Oblast EVVO je uvedena ve strategických dokumentech: Strategie rozvoje ÚK, Plán rozvoje ÚK (viz kap. 3.4).
	1.2 Vyhodnocování konceptce	Naplňování konceptce EVVO bude každoročně písemně vyhodnocováno dle indikátorů.	Naplňování konceptce neprobíhalo.
	1.3 Akční plán EVVO	Ve dvouletých intervalech bude vypracováván akční plán EVVO.	Akční plán EVVO nebyl zpracováván.
2 Personální a institucionální zajištění EVVO	2.1 Koordinátor EVVO	Garantem naplňování konceptce EVVO je koordinační pracovník úřadu pro EVVO – tzv. koordinátor EVVO, který je zařazen do odboru ZPZ krajského úřadu.	Oblast EVVO je svěřena do kompetence pracovníka Odboru životního prostředí a zemědělství, avšak v reálném rozsahu cca 0,1 úvazku, a tedy bez možnosti aktivně působit v podpoře EVVO.
	2.2 Komise Rady Ústeckého kraje	Výkonným orgánem pro oblast EVVO se stane komise Rady Ústeckého kraje, která je	Komise Rady ÚK pro oblast EVVO nebyla zřízena.

⁴ Hodnocení plnění Konceptce EVVO 2012 vychází z plnění výstupů opatření a plnění indikátorů.

		poradním a iniciativním orgánem Rady Ústeckého kraje. Komise spolupracuje s koordinátorem EVVO a poskytuje Radě ÚK návrhy k rozvoji EVVO.	
	2.3 Poradní sbor EVVO	V Ústeckém kraji působí jako poradní orgán PS EVVO, který je personálně stabilizován (zástupci ekocenter, škol a školských zařízení, Správy CHKO České středohoří a NP České Švýcarsko, ZOO Děčín, UJEP). PS EVVO zasedá minimálně 1 x ročně.	Poradní sbor EVVO působil cca v letech 2013–2018, poté zanikl, neboť nebyl aktivní hybatel jeho činnosti, který by jej svolával a řídil.
	2.4 Spolupracující vybrané organizace	Ústecký kraj spolupracuje v oblasti EVVO s organizacemi podílejícími se na EVVO (školy všech stupňů, neziskové organizace, podnikatelské subjekty apod.).	Pravidelnou spolupráci měl Ústecký kraj s Klubem ekologické výchovy a DDM Ústí nad Labem, především při organizaci krajské konference EVVO.
3 Vytvořený systém financování EVVO	3.1 Dotační program Ústeckého kraje	Dotační podpora EVVO z rozpočtu Ústeckého kraje.	Ústecký kraj disponoval dotačním programem podporujícím oblast EVVO již od roku 2008. V období 2017–2020 fungoval dotační Program pro rozvoj eko-agro oblastí v Ústeckém kraji, v jehož rámci byla EVVO podporována částkou 1 mil. Kč / rok. Vyhodnocení tohoto programu viz kap. 4.1.2. V současné době jsou odborem ZPZ pro nové období připravovány programy v oblasti eko-agro, podpory zemědělství a venkovských oblastí a samotný program na EVVO, který věcně vychází z dosavadního programu eko-agro.
	3.2 Položky v rozpočtu Ústeckého kraje	Budou vytvořeny položky v rozpočtech odborů ZPZ a SMT k naplňování systematické činnosti vyplývající z koncepce EVVO.	V rozpočtu odboru ZPZ je pro oblast EVVO vyčleněno každoročně cca 1,2 mil. Tyto finanční prostředky byly určeny pro aktivity Skleněná popelnice, ASEKOL, edukativní materiály EVVO, krajská konference EVVO.

	3.3 Podpora systému EVVO externími subjekty	Účelové poskytování finančních příspěvků z darů, příspěvků a jiných účelově určených peněžních plnění od ostatních fyzických a právnických osob či z pokut uložených na úseku ochrany životního prostředí.	<p>Od r. 2013 fungoval Fond životního prostředí ÚK. Tvořily jej finanční prostředky z rozpočtu kraje. Finanční prostředky fondu byly prioritně určeny na financování dotačního programu zaměřeného na realizaci opatření vedoucích ke snížení znečištění ovzduší z malých spalovacích zdrojů, tzn. lokálních topenišť využívajících tuhá paliva.</p> <p>Od r. 2018 fungují Fond vodního hospodářství a Fond životního prostředí ÚK. Zdrojem prostředků Fondu vodního hospodářství jsou poplatky za odběr podzemních vod vyměřené ČIŽP, zdrojem Fondu životního prostředí poplatky za znečišťování ovzduší (25 % výnosu z poplatků za znečišťování pro kraj, ve kterém se stacionární zdroj nachází) dle zákona o ochraně ovzduší. Prostředky Fondu vodního hospodářství se používají pro dotace na výstavbu a obnovu vodohospodářské infrastruktury obcí, prostředky Fondu životního prostředí pro podporu odpadového hospodářství obcí.</p>
4 Rozvoj průřezových aktivit EVVO	4.1 Zajištění metodické podpory, osvětové a konzultační činnosti	Každoroční pořádání krajské konference EVVO. Prostřednictvím webových stránek EVVO budou zveřejňovány aktuální informace o EVVO – pořádané osvětové akce, pravidelně aktualizovaná databáze a adresář subjektů působících v EVVO, vydané publikace a informační materiály, pravidelně zveřejňovaný grantový kalendář a kalendář akcí, informace o environmentálním poradenství apod.	Každoročně (do r. 2019) byla pořádána krajská konference EVVO ve spolupráci s DDM Ústí nad Labem. Paralelně byla SEV SEVER Litoměřice pořádána konference Kapradí zaměřená na oblast EVVO.
	4.2 Zajištění nabídky vzdělávání pracovníků EVVO	Organizační zajištění vzdělávacích akcí pro pedagogické i nepedagogické pracovníky činné v EVVO prostřednictvím tematických	Jednorázově proběhlo studium pro školní koordinátory EVVO v gesci KEV. UJEP má akreditováno Specializační studium pro školní koordinátory EVVO, není však schopn konkurovat dotovaným

		workshopů, kulatých stolů, přednášek apod.	nabídkám. Ad hoc probíhalo neakreditované vzdělávání (v gesci KEV).
	4.3 Aplikace motivačního nástroje pro pracovníky podporující EVVO	V rámci krajské konference EVVO bude jednou za 2 roky vyhlášena soutěž o cenu za podporu a přínos EVVO v Ústeckém kraji.	Aktivita probíhala v rámci Školy udržitelného rozvoje ÚK, která však již není aktivní.
	4.4 Doporučení pro rozvoj EVVO ostatním subjektům a institucím působícím v Ústeckém kraji	Tento cíl obsahuje sadu doporučení pro veřejnou správu, školy, NNO a podnikatelský sektor, ale bez konkrétního mechanismu, jak tato doporučení uplatnit.	V koncepci nebyly navrženy konkrétní kroky, jak jednotlivým aktérům tato doporučení předávat a podporovat je v jejich implementaci. Proto bylo reálné uplatnění těchto doporučení závislé jen na samostatné iniciativě aktérů.

Shrnutí

Většina opatření navržených v Koncepci EVVO 2012 nebyla realizována. Hlavním důvodem je, že v rámci kraje nebyla vytvořena kapacita (personální ani finanční) pro rozvoj aktivit EVVO.

3.1.2 Vyhodnocení Programu pro rozvoj eko-agro oblastí

Program pro rozvoj eko-agro oblastí je dotační program Ústeckého kraje, jenž má celkem 5 oblastí podpory:

1. Ochrana životního prostředí:
 - a. Obnova krajiny a biodiverzity na území Ústeckého kraje
 - b. Rozvoj ekologické výchovy, vzdělávání a osvěty (EVVO) na území Ústeckého kraje**
 - c. Podpora záchranných stanic na území Ústeckého kraje
2. Rozvoj zemědělství a venkovských oblastí:
 - a. Podpora včelařů na území Ústeckého kraje
 - b. Podpora rybníkářství a rybářství na území Ústeckého kraje

Následující informace se již budou vztahovat pouze k oblasti 1. b.

Vyhodnocena jsou data za roky 2015–2019. V roce 2020 byla zrušena již zveřejněná dotační výzva z programu kvůli pandemii Covid-19, protože nebylo možné environmentální opatření realizovat.

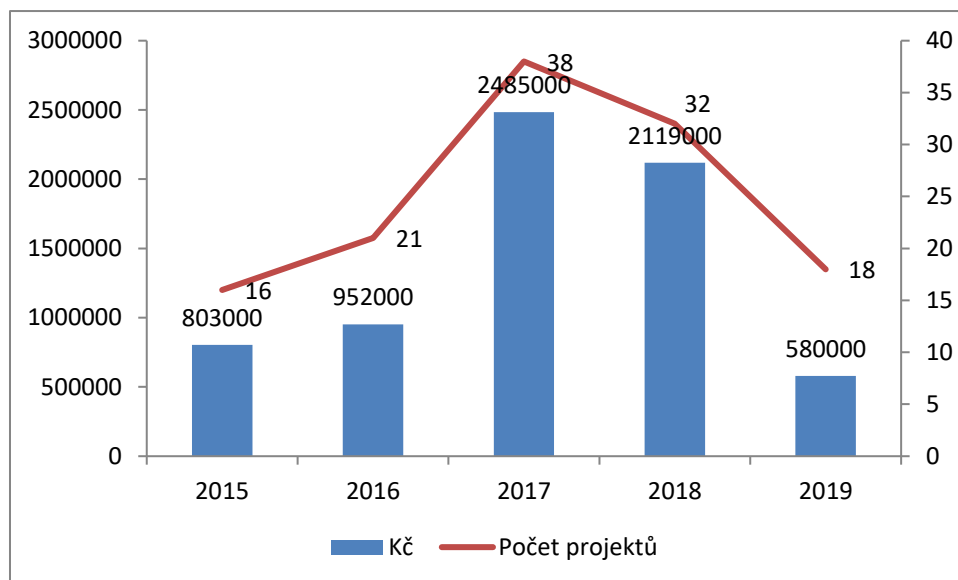
Finance a počet projektů

Využití programu závisí na množství prostředků, které do programu kraj uvolní. Základní částka 1 mil. Kč byla v letech 2017 a 2018 mimořádně navýšena na 2,5, resp. 2,2 mil. Kč. S tím souvisí i počet

podpořených projektů, který se pohybuje od 16 do 38 ročně. Průměrná velikost dotace se pohybuje od 35 tis. do 65 tis. Kč na jeden projekt.

Pro další roky je v rozpočtu kraje plánována částka 1 mil. Kč na tento dotační program.

Graf 1 Udělená dotace a počty projektů v Programu pro rozvoj eko-agro oblastí

Zdroj dat: Ústecký kraj. Vlastní zpracování.

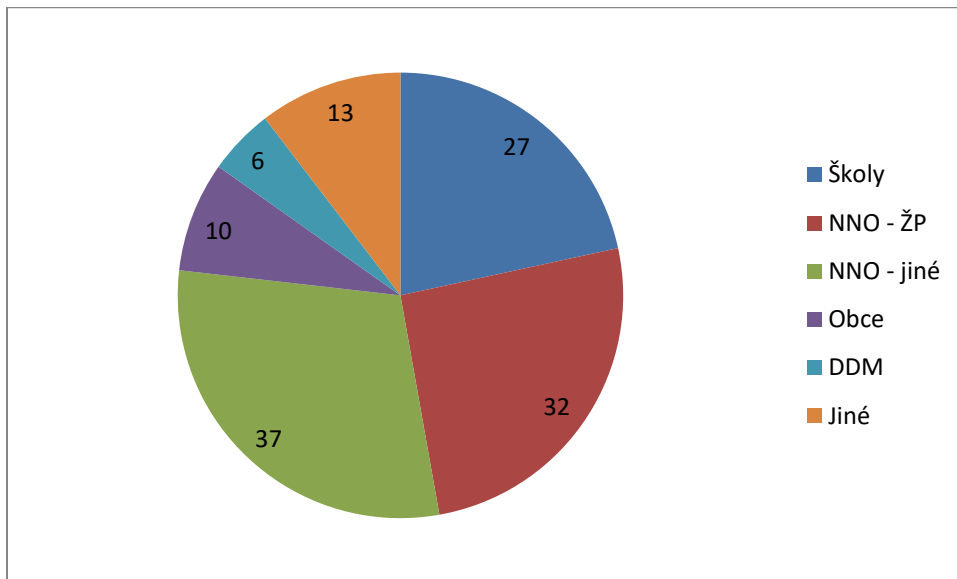
Žadatelé

V programu se o dotace pravidelně uchází několik hlavních typů žadatelů:

- Školy: mateřské, základní (nejčastěji) i střední
- NNO působící v oblasti životního prostředí: nejčastěji SEV a organizace ČSOP
- NNO působící primárně v jiných oblastech: nejčastěji organizace pracující s mládeží (Junák – Český skaut, Pionýr, mládežnické organizace Rybářského svazu), místní spolky
- Obce
- Domy dětí a mládeže
- Jiné organizace (jednotky případů)

Neziskové organizace jsou nejčastějšími žadateli. NNO přímo působící v oblasti ŽP předložily ve sledovaném období jen asi čtvrtinu projektů. To může naznačovat slabou pozici tohoto sektoru v kraji (málo vhodných organizací). Většina žadatelů se meziročně opakuje (NNO, školy, města), tzn. tyto subjekty se naučily krajský program systematicky využívat.

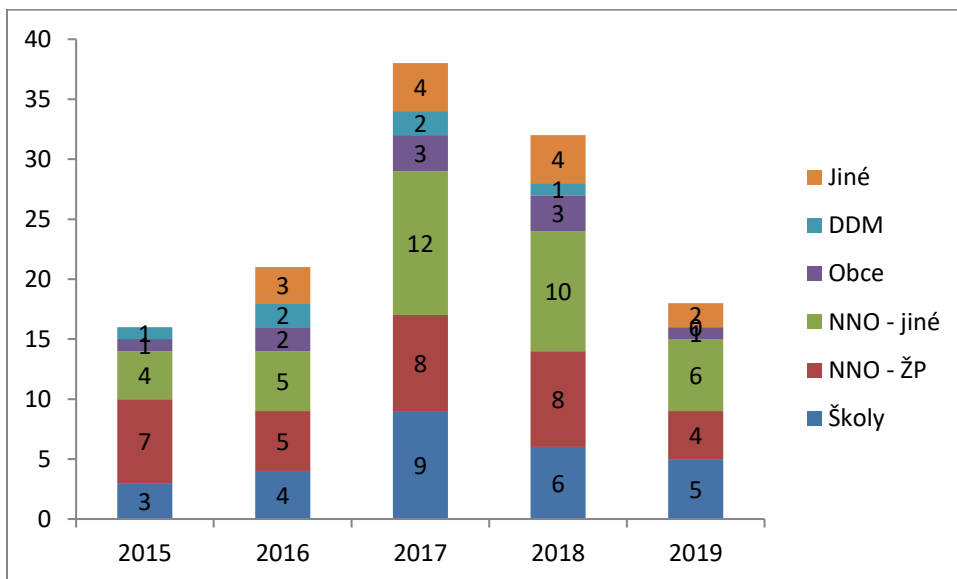
Graf 2 Žadatelé v Programu pro rozvoj eko-agro oblastí (souhrnně 2015–2019)

Zdroj dat: Ústecký kraj. Vlastní zpracování.

Podíl jednotlivých typů žadatelů je meziročně víceméně vyrovnaný.

Graf 3 Žadatelé v Programu pro rozvoj eko-agro oblastí – meziroční srovnání

Zdroj dat: Ústecký kraj. Vlastní zpracování.

Zaměření projektů

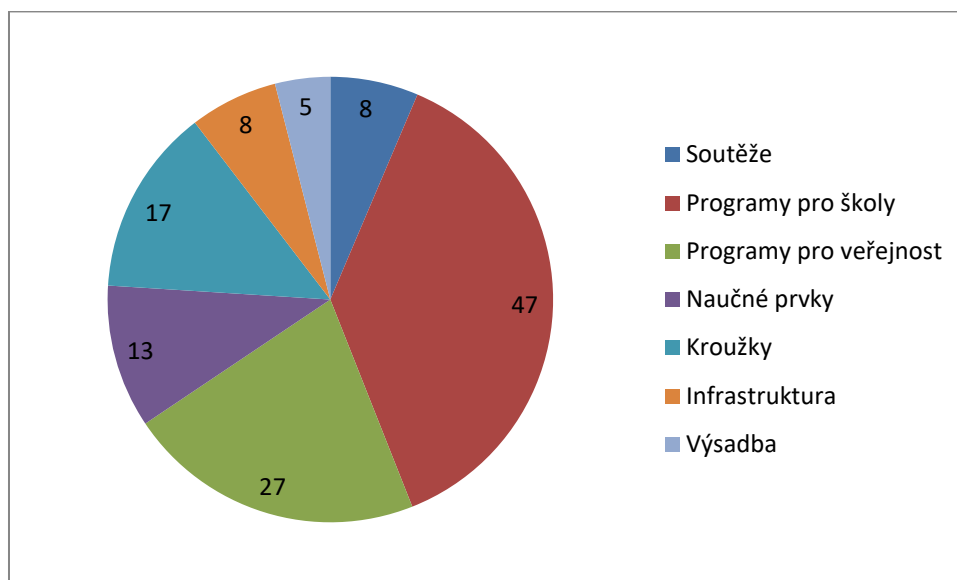
Lze identifikovat několik typů projektů, které program podporuje. Jsou to:

- Soutěže: přírodovědně / ekologicky zaměřené soutěže především pro děti a mládež

- Programy pro školy: vzdělávací programy zaměřené na děti školního věku
- Programy pro veřejnost: vzdělávací programy pro veřejnost obecně
- Naučné prvky: budování naučných stezek, instalace informačních tabulí, naučné publikace
- Kroužky: pořízení vybavení pro přírodovědně orientované kroužky (včelaři a rybáři)
- Infrastruktura: budování infrastrukturních prvků, např. školní naučné zahrady, školní přírodní učebny, obecní setkávací místa doplněná o přírodní prvky
- Výsadba: tvorba alejí, někdy s naučným aspektem (zapojení veřejnosti, infotabule)

Positivní informací je, že programy pro školy jsou nejčastějším typem projektů. Na druhou stranu u řady projektů je jejich reálný dopad na EVVO diskutabilní (vybavení učebny rybářského kroužku informační technikou apod.).

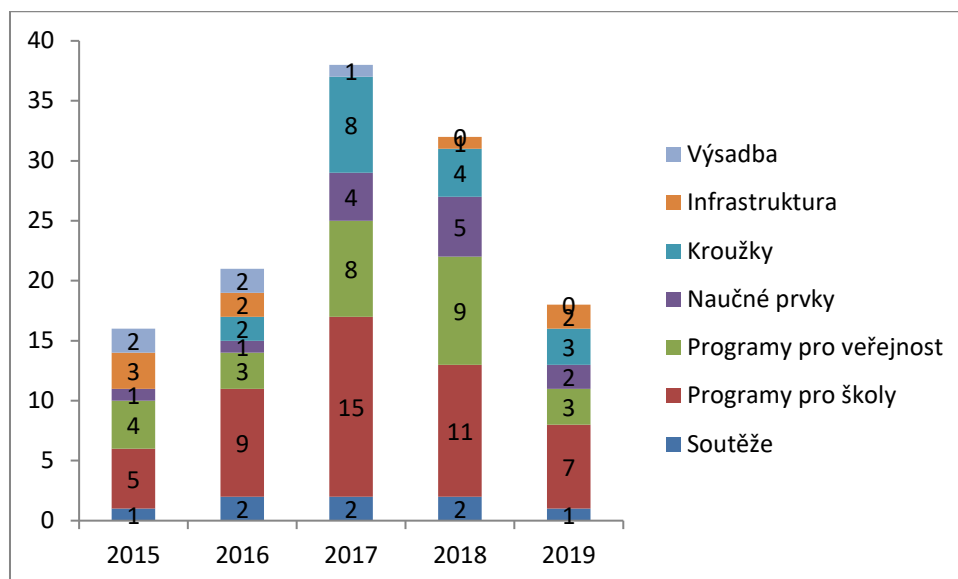
Graf 4 Typy projektů v Programu pro rozvoj eko-agro oblastí

Zdroj dat: Ústecký kraj. Vlastní zpracování.

Meziročně mají stálé zastoupení programy pro děti školního věku a programy pro veřejnost. Postupně ubývá projektů zaměřených na výsadbu – tvorba alejí (přestože v rámci Programu eko-agro je lze podporovat z podoblasti Obnova krajiny a biodiverzity), naopak více z programu čerpají organizace pracující s mládeží a využívají dotace na pořízení vybavení pro své kroužky.

Graf 5 Typy projektů v Programu pro rozvoj eko-agro oblastí – meziroční srovnání

Zdroj dat: Ústecký kraj. Vlastní zpracování.

Shrnutí

Program pro rozvoj eko-agro oblastí ÚK je jediným dotačním nástrojem kraje pro podporu aktérů působících v oblasti ŽP. O program je v kraji zájem, vyčerpala se i navýšená alokace. O dotace v oblasti EVVO se uchází ustálený okruh subjektů – organizace působící v envi tematice, NNO pracující s dětmi a mládeží, několik aktivních měst (obcí) a škol. Většina projektů se zaměřuje na ekovýchovné programy pro děti a mládež. EVVO přínos části projektů je však obtížně doložitelný (např. již zmíněné vybavení učebny rybářského kroužku informační technikou).

3.2 Aktéři EVVO v ÚK

Jako aktéři EVVO jsou označeny organizace, jejichž činnost se alespoň částečně týká environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty. Jsou to:

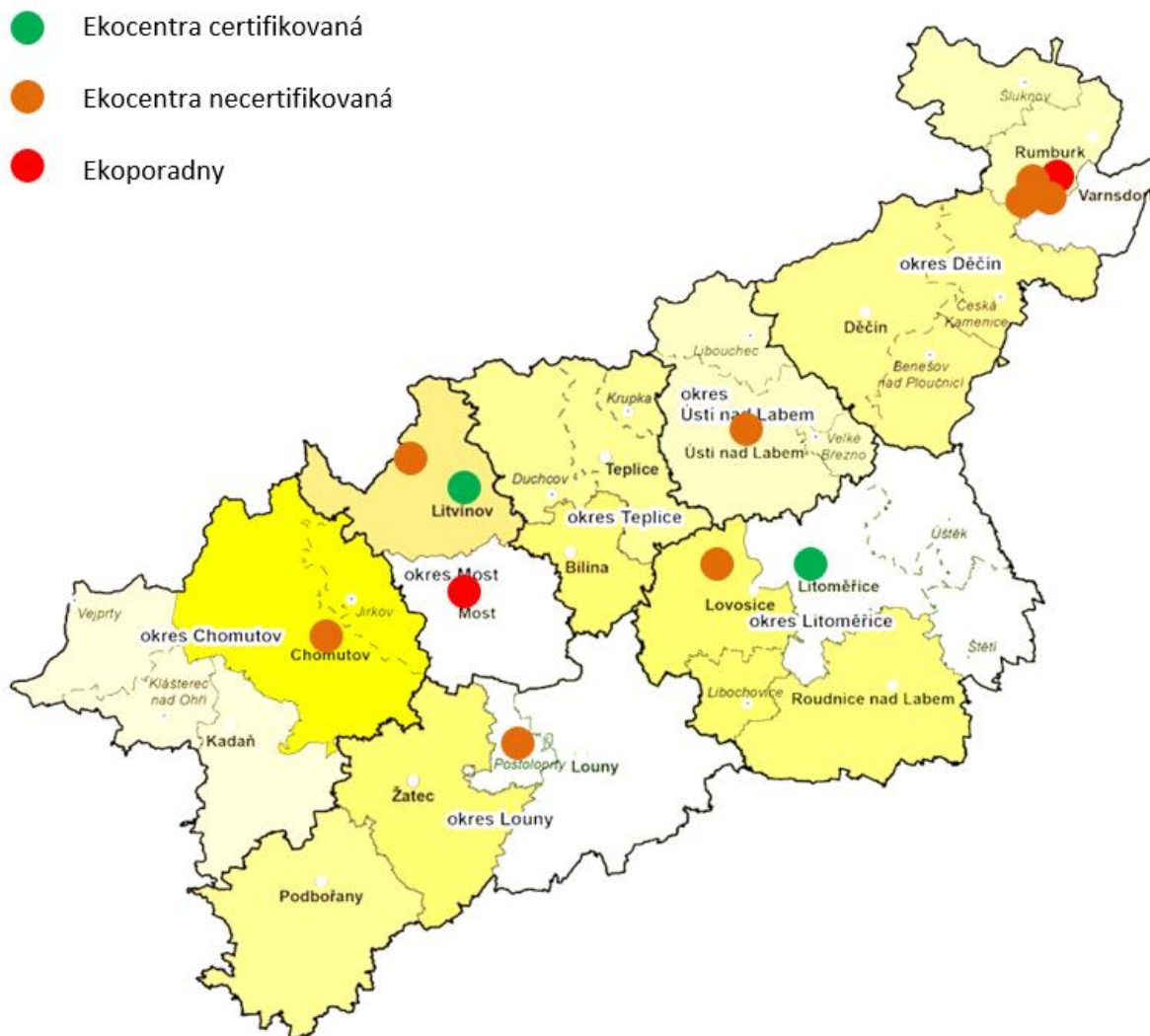
- NNO zaměřené buď na rozvoj vztahu a informovanosti o životním prostředí (ekocentra, ekoporadny, organizace ČSOP) anebo zaměřené na práci s dětmi a mládeží, s výrazným environmentálním aspektem
- MŠ, ZŠ a SŠ
- Školy se zdůrazněným prvkem vzdělávání zaměřeného na přírodu
- Mimoškolní vzdělávací zařízení s prvky výchovy / vzdělávání o přírodě (např. DDM, muzea)
- Veřejné instituce jako např. orgány ochrany přírody věnující se informační, popularizační a ekovýchovné činnosti
- Soukromé subjekty provozující EVVO (např. ekofarmy)

Cílem níže uvedeného zmapování těchto aktérů je poskytnout přehled, kdo se v Ústeckém kraji věnuje EVVO a příbuzným aktivitám a na jakou činnost lze v regionu navazovat.

3.2.1 Ekocentra, ekologická poradenská centra

V Ústeckém kraji funguje 10 organizací, které nesou označení ekocentra, případně splňují jeho definici. Ekocentra se věnují především vzdělávacím a ekovýchovným akcím pro děti a mládež či pro veřejnost obecně. Pouze dvě ekocentra v kraji mají certifikaci⁵.

Obrázek 1 Ekocentra a ekologická poradenská centra v ÚK

Zdroj: M. Cingl

⁵ Certifikát poskytovatele environmentální výchovy (<https://www.certifikace-sev.cz/>)

Podrobnější přehled uvedených ekocenter podává následující tabulka.

Název	Obec (okres)	Činnost	Certifikace
Ekocentrum při Podkrušnohorském zooparku	Chomutov (CV)	V současné době je činnost ekocentra omezená (nemají pracovníka pro tuto agendu). Dříve: výukové programy v areálu zooparku především pro MŠ a ZŠ a příměstské ekotábory.	Ne
Ekocentrum Klíny	Klíny (MO)	Ekocentrum ZO ČSOP 39/02 Klíny je součástí malé ekologicky hospodařící farmy. V ekocentru funguje infocentrum ČSOP a pozemkový spolek, který udržuje okolní krajinu přirozenými metodami (pastva, kosení). V Ekocentru je možno vyzkoušet program Zapomenutá Krušnohorská řemesla.	Ne
Středisko ekologické výchovy SEVER Litoměřice	Litoměřice (LT)	Zakladatelem je Středisko ekologické výchovy a etiky SEVER – Brontosaurus Krkonoše. Hlavní cíl: výchova k trvale udržitelnému životu prostřednictvím praktické ekologické výchovy, vzdělávání a osvěty. Zaměření na místní problematiku ŽP. Nabízí krátkodobé i dlouhodobé ekovýchovně-vzdělávací programy pro MŠ, ZŠ a SŠ, semináře pro dospělé (učitele, veřejnou i neziskovou sféru, veřejnost), osvětové akce pro školy a veřejnost, ekologické poradenství. SEV SEVER dále připravilo a v roce 2021 otvírá základnu pro vícedenní EVVO pobyty.	Ano
ZO ČSOP Tilia	Krásná Lípa (DC)	Krátkodobé terénní ekovýchovné programy pro děti a mládež z MŠ, ZŠ a SŠ. Programy kombinují několik aktivit (promítání diapozitivů, vyprávění, pohybové hry, malování obrázků apod.), seznamují s přírodou a ochranou ŽP. Programy jsou koncipovány pro skupiny do 25 dětí. ČSOP Tilia dále provozuje Terénní základnu pro ekologickou výchovu Buk.	Ne
Centrum ekologické výchovy VIANA	Litvínov (MO)	Centrum působí při Schole Humanitas v Litvínově. Organizuje akce ekologické výchovy ve školách, další vzdělávání pedagogů v oblasti ekologické výchovy a zapojení veřejnosti. Poskytuje především krátkodobé ekovýchovné programy. Přípravuje vznik pobytového centra pro ekovýchovu.	Ano
Dům Českého Švýcarska	Krásná Lípa (DC)	České Švýcarsko o. p. s. se profiluje jako iniciátor rozvoje a ochrany přírodních i kulturních hodnot regionu České Švýcarsko. Zázemím je objekt v Krásné Lípě sloužící jako expozice a infocentrum. V oblasti ekovýchovy nabízí krátkodobé výukové programy pro školy, semináře pro dospělé (učitele, veřejnou i neziskovou sféru, veřejnost), osvětové akce a ekologické poradenství.	Ne

Ekocentrum Dymnivka	Postoloprty (LN)	Působí při DDM Postoloprty. Zázemí: prostory DDM, přilehlá bažantnice a les. Krátkodobé výukové programy pro školy, poradenství v oblasti ekologického zemědělství a údržbě a tvorbě zahrady a krajiny, osvětové akce pro veřejnost.	Ne
Plšíkova učebna – NPČŠ	Krásná Lípa (DC)	Přírodní areál u sídla správy NPČŠ – altán a přírodní výuková zahrada. Výukové programy pro školy, semináře pro učitele, akce pro veřejnost (přednášky, rukodělné kurzy). Programy a exkurze především pro školní kolektivy (1 třída) s prvky zážitkové pedagogiky a z velké části hlavně venku.	Ne
pULec	Ústí nad Labem (UL)	Práce s dětmi a mládeží, praktické činnosti v ochraně přírody a krajiny, udržování a obnova historické struktury krajiny, pořádání kulturních, osvětových a vzdělávacích akcí zaměřených na rozvoj občanské společnosti a organizování kampaní a petičních akcí na ochranu přírody.	Ne
Asociace TOM - Oparenský mlýn	Oparno (LT)	Zrekonstruovaný mlýn slouží jako středisko environmentální výchovy a také jako turistická základna. V současnosti environmentální programy nerealizuje, chybí personální zázemí.	Ne

Ekologická poradenská centra se zaměřují především na sběr informací a informování veřejnosti, případně individuální konzultace. V regionu fungují dvě poradenská centra.

Název	Obec (okres)	Činnost
Ekologické centrum Most pro Krušnohoří	Most (MO)	Centrum se specializuje na monitoring znečištění ovzduší na území Severočeské hnědouhelné pánve, problematiku pachové zátěže a další témata vycházející z přítomnosti chemického průmyslu a povrchových lomů. Dále poskytuje ekoporadenství.
Ekoporadna České Švýcarsko	Krásná Lípa (DC)	Informace z oblasti udržitelné spotřeby, šetrného cestovního ruchu a ekoznačení.

V územním rozložení lze pozorovat vyšší koncentraci ekocenter v okresech Děčín a Most, naopak málo jich působí v jihozápadní části kraje.

V rámci činnosti ekocenter obvykle vznikají také pobytová zařízení, která jsou přímo určená, případně mají potenciál, pro EVVO. V Ústeckém kraji se v této oblasti angažují zejména tyto:

- Terénní základna pro ekologickou výchovu Buk (Krásná Lípa, okres Děčín). Základnu provozuje **ČSOP Tilia**. Díky poloze v blízkosti Národního parku České Švýcarsko je Terénní základna Buk využívána jako ubytovací zařízení pro kolektivy ze základních i středních škol, které jezdí v rámci školních výletů poznávat přírodu národního parku. K pravidelným víkendovým i letním táborovým pobytům je Terénní základna Buk rovněž využívána i oddíly dětí a mládeže z celého Ústeckého kraje.
- Skautská základna Mentaurov (osada Mentaurov, okres Litoměřice). Pobytové zařízení organizace Junák – český skaut, které díky dohodě od r. 2021 využívá Středisko ekologické

výchovy **SEVER Litoměřice** pro týdenní ekovýchovné programy (30 hodin programu) pro školní třídy.

- Vybudování pobytového zařízení v blízkosti obce Klíny plánuje také ekocentrum **VIANA Litvínov**.

3.2.2 Orgány ochrany přírody

Správa Národního parku České Švýcarsko

Národní park České Švýcarsko je jeden ze čtyř národních parků v ČR. Navazuje na národní park Saské Švýcarsko a CHKO Labské pískovce. Hlavním předmětem ochrany jsou unikátní pískovcové útvary a na ně vázaný biotop. **NP se aktivně zabývá EVVO**, má vyčleněného pracovníka přímo pro tuto tematiku a další 4 pracovníky pro práci s veřejností. Programy pro školy zajišťuje tzv. **Plšíkova učebna v areálu Správy NP** (viz výše). Dále NP pořádá pro veřejnost exkurze s odborníky, přednášky, akce (Dny lesních řemesel, Noc pro netopýry aj.), vědomostní soutěže a výstavy.

AOPK ČR - Správa CHKO Česko Středohoří

Předmětem ochrany je krajina Českého středohoří s unikátní sopečnou geomorfologií a bohatstvím rostlinných a živočišných druhů. Správa CHKO **zpracovává svou koncepci EVVO**. Má vyčleněného zaměstnance pro EVVO, dále zapojuje odborné pracovníky (zoolog, botanik aj.). Cílem je **popularizace záměrů ochrany přírody** včetně seznámení se základy ekologie a rozvíjení ekologického myšlení a citění. Spolupráce se školami, dětskými a mládežnickými organizacemi, kluby, obcemi. Správa CHKO provozuje informační centrum Natura 2000 poskytující programy ekologické výchovy hlavně pro školy.

CHKO Labské pískovce

Předmětem ochrany je krajina pískovcových skal a její biotop navazující na území národního parku. Státní správu na území CHKO Labské pískovce vykonává Správa Národního parku České Švýcarsko, včetně aktivit EVVO.

3.2.3 Nevládní neziskové organizace

Český svaz ochránců přírody

Posláním ČSOP je ochrana a obnova přírodního dědictví, ekologická výchova a podpora trvale udržitelného života. V současné době má svaz cca 7000 členů. ČSOP byl založen na podzim 1979. ČSOP pečuje o přírodně cenná území, provádí přírodovědné průzkumy a mapování, snaží se o zachování druhového bohatství živočichů a rostlin, pracuje s dětmi a mládeží, provádí vzdělávání a osvětu veřejnosti, pečuje o zraněné a jinak handicapované živočichy.

Základní organizace (ZO) jsou základními jednotkami ČSOP. ZO mohou zřizovat a provozovat např. ekocentra, stanice pro handicapované živočichy, kolektivy Mladých ochránců přírody aj. V Ústeckém kraji se nachází 17 ZO ČSOP (viz tabulka).

Název organizace	Město
4. ZO ČSOP TILIA	Krásná Lípa
ZO ČSOP při SLŠ Šluknov	Šluknov

ZO ČSOP Netopýr	Varnsdorf
Český svaz ochránců přírody Děčínsko	Děčín
Český svaz ochránců přírody Asmodeo	Radonice
Český svaz ochránců přírody Equilibrium	Blatno
Český svaz ochránců přírody Severní Čechy	Teplice
ZO ČSOP Ciconia	Roudnice n. Labem
Český svaz ochránců přírody Ophidia	Litoměřice
ZO ČSOP 37/04 Lovoš	Lovosice
37/05 ZO ČSOP Štětí	Štětí
Český svaz ochránců přírody ZS Falco	Třebušín
ZO ČSOP HASINA LOUNY	Louny
ZO ČSOP 38/02 Launensia	Ústí nad Labem
ZO ČSOP 39/02 Klíny	Litvínov
ZO ČSOP Teplice – FERGUNNA	Teplice
ZO ČSOP Teplice	Teplice

ČSOP provozuje v Ústeckém kraji dvě ekocentra:

- Ekocentrum ČSOP Klíny (viz výše). Zřizovatel: ZO ČSOP Klíny.
- Stanice ekologické výchovy Ciconia. Zřizovatel: ZO ČSOP 37/01 Ciconia (Roudnice nad Labem)⁶.

Skauting

Posláním skautingu je všestranně rozvíjet děti a mladé lidi k plnění povinností vůči sobě, svému okolí i vyšším hodnotám. Skautská výchovná metoda zahrnuje mj. učení se zkušeností a pobyt v přírodě. V současnosti dominantní českou skautskou organizací je **Junák – český skaut, z. s.**, s počtem členů překračujícím 60 tisíc. Vedle Junáka působí v Česku několik dalších skautských organizací, např. **Svaz skautů a skautek České republiky** nebo **Skaut – Český skauting ABS**. V Ústeckém kraji funguje 10 středisek, která sdružují 42 oddílů.

3.2.4 Školy

Školy v Ústeckém kraji, které aktivně zapojují EVVO do výuky a do celkového fungování školy, mají možnost stát se členy několika celorepublikových sítí a programů. Zde je podán jejich stručný přehled.

MŠ – síť Mrkvička⁷

Program poskytuje metodickou a informační podporu a umožňuje vzájemnou výměnu zkušeností mezi MŠ v oblasti EVVO. Služby zahrnují především pravidelné rozesílky metodických a informačních materiálů včetně Informačního bulletinu MRKVIČKA. Materiály jsou do zapojených zařízení distribuovány prostřednictvím krajských koordinátorů programu, kterými jsou členské organizace Střediska ekologické výchovy Pavučina. Pedagogickým pracovníkům se program MRKVIČKA snaží zprostředkovávat vzájemnou výměnu zkušeností a podporovat jejich spolupráci, a to prostřednictvím regionálních setkání. Z ÚK je zapojeno 43 škol.

⁶ V současné době zřejmě neaktivní, webové stránky nefunkční.

⁷ <http://www.pavucina-sev.cz/rubrika/71-PROGRAMY-MRKVICKA/index.htm>

ZŠ – síť MRKEV⁸

V ČR funguje síť základních škol se zájmem o ekologickou výchovu pod názvem M.R.K.E.V. (Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy). Tato síť škol je v jednotlivých regionech propojena se středisky ekologické výchovy. Za Ústecký kraj je to Středisko ekologické výchovy SEVER v Litoměřicích. Zapojení využívají rad a zkušeností regionálních koordinátorů ze středisek ekologické výchovy. Rozšiřují si své obzory na seminářích, workshopech, setkáních, někteří se dlouhodobě vzdělávají na specializačních studiích, inspirují se v dalších publikacích, sdílí příklady své dobré praxe. Z ÚK je zapojeno 17 škol.

MŠ, ZŠ a SŠ – mezinárodní program Ekoškola

Program do škol, který učí děti zlepšovat životní prostředí v místě, kde žijí. Určeno pro mateřské, základní a střední školy, které chtějí zastřešit environmentální aktivity ve škole. Program Ekoškola poskytuje metodické poradenství učitelům, jak zapojit žáky do týmového řešení konkrétních environmentálních problémů ve škole. Školy mají možnost získat certifikát Ekoškola. V Ústeckém kraji je v současné době do programu zapojeno 28 škol.

Školy s ekologicky zaměřenými vzdělávacími programy

V Ústeckém kraji se nachází několik středních odborných škol, jejichž vzdělávací programy se zaměřují na ekologii a ochranu životního prostředí, případně na obory částečně s tímto související. Jsou to:

- Střední odborná škola pro ochranu a obnovu životního prostředí, Schola Humanitas (Litvínov). V současné době má škola studijní obor Ekologie a životní prostředí (vždy ve dvou třídách, což je nejvíc v ČR), který je ukončen maturitou. Výuka odborných předmětů v laboratořích s nejnovějšími přístroji je doplňována činností v terénu.
- Střední školy se vzdělávacími obory částečně souvisejícími s oblastí ŽP: Obchodní akademie a Střední odborná škola zemědělská a ekologická Žatec, Střední odborná škola technická a zahradnická Lovosice, Střední škola zahradnická a zemědělská Antonína Emanuela Komerse Děčín – Libverda, Střední lesnická škola a Střední odborná škola Šluknov.

Terciární vzdělávání – UJEP

Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem je veřejnou vysokou školou, kde se obecně ekologii a životnímu prostředí věnují Fakulta životního prostředí a Přírodovědecká fakulta. EVVO se však věnují spíše okrajově, neboť na tuto problematiku je zaměřena především Pedagogická fakulta.

Environmentální výchova a vzdělávání jsou nedílnou součástí přípravy budoucích učitelů všech oborů na **Pedagogické fakultě**. Studentům učitelství pro 2. stupeň ZŠ a střední školy je nabízen povinně volitelný kurz Environmentální výchova. Klíčová je příprava v oboru pro budoucí učitele mateřských škol a prvního stupně. Těm je nabízena široká paleta povinně volitelných a povinných kurzů, zaměřených na environmentální témata: Poznávání přírody, Environmentální výchova, Venkovní výuka, Alternativní vzdělávací koncepce, Základy výzkumu ve společenských vědách, Rozvíjení přírodovědné pregramotnosti, Badatelské činnosti, Exkurze – inovativní vzdělávací programy a další. Pedagogická fakulta je také řešitelem a spoluřešitelem řady výzkumných i rozvojových projektů

⁸ <http://www.pavucina-sev.cz/rubrika/70-PROGRAMY-MRKEV/index.htm>

národního i mezinárodního rozměru, zaměřených přímo na environmentální výchovu a vzdělávání. V těchto projektech často spolupracuje s klíčovými středisky environmentální výchovy (Tereza, Sever, Lipka...). Spolupráce se pak přelévá i do vzdělávací roviny, kdy lektori ze středisek participují na přípravě budoucích učitelů v oblasti EVVO. PF UJEP je spolu s FSS MUNI klíčovým pracovištěm v rámci výzkumu environmentální výchovy v České republice.

MŠ – lesní mateřské školy

Lesní mateřská škola je typ plnohodnotného předškolního vzdělávání pro děti od 3 do 6 let. Nejvýraznějším znakem LMŠ je, že výuka probíhá ve většině programů venku za každého počasí. Lesní mateřské školy jsou založeny na mottu „s dětmi venku za každého počasí bez zdi a plotů“. Je zde kladen důraz na rozvoj dovedností dětí vlastními silami v přímém kontaktu s přírodou, jsou podporovány při hraní, zkoumání a učení se v lese. To je umožněno díky malému počtu dětí ve třídě, legislativa v ČR umožňuje maximálně 8 dětí na 1 učitele. V Ústeckém kraji funguje 5 lesních MŠ.

Klub ekologické výchovy

Klub ekologické výchovy (KEV) je pražská nestátní nezisková organizace, která v České republice od roku 1995 komplexně rozvíjí environmentální vzdělávání a výchovu jako součást vzdělávání k udržitelnému rozvoji (ekologický pilíř vzdělávání). KEV soustřeďuje jednotlivé pedagogické pracovníky a zájemce o ekologické vzdělávání a výchovu (individuální členství) i školy a další instituce a organizace (kolektivní členství) zajímající se o ekologické (environmentální) vzdělávání a výchovu. KEV je také vyhlášovatelem soutěže Škola udržitelného rozvoje.

3.2.5 Mimoškolní vzdělávací zařízení

Domy dětí a mládeže

Dům dětí a mládeže (DDM) je středisko volného času, které se řídí vyhláškou č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání a zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). V Ústeckém kraji funguje 21 DDM. Řada z nich nabízí volnočasové kroužky zaměřené na chovatelství, případně pěstitelství rostlin nebo obdobně zaměřené příměstské letní tábory. Přímo životnímu prostředí se věnuje jen menšina DDM.

Typ kroužku	Počet DDM
Chovatelské kroužky	11
Pěstitelské kroužky	3
Životní prostředí	4
Související příměstské tábory ⁹	7

Nad rámec DDM fungují chovatelské a pěstitelské kroužky v rámci volnočasového vzdělávání některých škol a některých středisek volného času.

⁹ Většinou ve stylu „prázdniny se zvířátky“

3.3 Infrastruktura EVVO

Jako infrastruktura pro EVVO jsou označena zařízení, která mohou napomáhat rozvoji poznání životního prostředí, jeho problémů a jeho ochrany, avšak tato zařízení nejsou spojena s širší nabídkou vzdělávacích / výchovných programů. Pro potřeby koncepce je podán stručný přehled:

- Muzea s přírodovědným zaměřením
- Zoologické zahrady
- Naučné stezky
- Další možní aktéři

3.3.1 Muzea s přírodovědným zaměřením

V Ústeckém kraji existuje 10 muzeí, které mají expozici zaměřenou na poznání přírody. Stručný přehled podává tabulka.

Muzeum	Expozice
Oblastní muzeum v Děčíně	Ptactvo Děčínska
Interaktivní expozice České Švýcarsko	Krajina a příroda Českého Švýcarska
Hornické muzeum v Krupce	Zoologická, geologická, mineralogická a paleontologická
Oblastní muzeum v Litoměřicích	Geologický vývoj regionu
Oblastní muzeum v Lounech	Geologická expozice, přírodovědná expozice
Oblastní muzeum v Mostě	Příroda, mineralogie, geologie, ornitologie a zoologie
Muzeum Podbořany	Geologie a květena Podbořanska
Regionální muzeum v Teplicích	Mineralogie, paleontologie, zoologie
Muzeum města Ústí nad Labem	Botanika, geologie, entomologie, zoologie. Muzeum má v přípravě projekt vlastního ekocentra propojeného s aktuálně aktivní sekcí muzejní pedagogiky.
Muzeum Milešovky	Informace o NPR Milešovka

3.3.2 Zoologické zahrady

Zoologické zahrady a obdobná zařízení podávají návštěvníkům informace o životě a ochraně vybraných druhů zvířat. Větší ZOO realizují i vzdělávací a výchovné akce pro školy, případně příměstské tábory.

- ZOO Ústí nad Labem: kolekce zvířat z celého světa s více než 200 druhy, předváděcí akce. ZOO připravuje ve svém areálu vybudování objektu ekocentra. ZOO nabízí výukové programy pro školy zaměřené především na ochranu vzácných druhů zvířat a dále komentované prohlídky a pracovní listy.
- ZOO Děčín: zaměřuje se na chov ohrožených a méně známých druhů zvířat. V areálu působí učebna Zooškoly – středisko environmentální výchovy nabízející výukově-zážitkové programy pro školky, školy i ústavy sociální péče a další kolektivy. Pro dětské návštěvníky ZOO jsou k dispozici pracovní listy.
- Zoopark Chomutov: největší česká ZOO. Zaměřuje se na zvířata Eurasie. Nabízí několik jednoduchých výukových programů pro ZŠ.
- Dále menší zoocentra bez výraznějšího edukativního rozměru, např. Zoocentrum Srdov, Obora Mstišov Dvojhradí aj.

3.3.3 Naučné stezky

Naučná stezka je druh venkovní značené turistické trasy, seznamující návštěvníky s přírodovědnými či kulturními zajímavostmi okolí. Od běžné turistické trasy se zpravidla liší sérií informačních tabulí rozmístěných na jednotlivých zastaveních po trase naučné stezky. Základním typem je naučná stezka pro pěší. Budování naučných stezek není v ČR centrálně řízeno ani povinně evidováno, některé mají značení a panely neudržované, někdy až nepoužitelné.

V Ústeckém kraji lze nalézt 120 naučných stezek, z nichž cca polovina se přímo zaměřuje na přírodu a/nebo životní prostředí, viz tabulka.

Okres	Počet NS	Z toho ŽP
Děčín	29	19
Chomutov	11	7
Litoměřice	22	10
Louny	18	8
Most	12	5
Teplice	16	6
Ústí nad Labem	12	6

3.3.4 Další potenciální infrastruktura

Existují další typy zařízení nebo organizací, které se zatím environmentální výchově nevěnují, ale mají určitý potenciál a výhledově je možné s nimi na rozvoji EVVO pracovat. Jsou to například ekofarmy, včelaři a jejich organizace, myslivecké a rybářské spolky atd.

3.4 Národní programy a aktéři působící v ÚK

V Ústeckém kraji působí několik typů programů a aktérů, kteří mají celorepublikovou působnost v oblasti EVVO. Jedná se o nejrůznější sítě, iniciativy, kampaně apod., které se zaměřují buď na vybrané cílové skupiny (například školy) nebo na veřejnost jako celek. Tyto národní iniciativy mohou sloužit například k podpoře EVVO na školách, zatím se však této tematice věnují málo. Zde je uveden jejich stručný přehled.

3.4.1 Síť environmentálně orientovaných škol

Tyto sítě a programy jsou uvedeny výše v kap. 4.2.4. Jejich nositeli jsou významná ekocentra s celostátní působností: SEV Pavučina (síť M.R.K.E.V., Mrkvička), vzdělávací centrum TEREZA (program Ekoškola). Centrum TEREZA je dále nositelem programu GLOBE, což je dlouhodobý vzdělávací program vedoucí školy k tomu, aby se zapojily do bádání o přírodě a pomáhaly zlepšit stav životního prostředí více badatelským přístupem. V současné době zde jsou v Ústeckém kraji do programu GLOBE zapojeny pouze tři školy: Gymnázium 5. května (Kadaň), Schola Humanitas (Litvínov) a ZŠ a MŠ lesní Jurta (Děčín).

3.4.2 Kampaně pro třídění odpadu

V ČR probíhá několik celostátních kampaní zaměřených na podporu třídění odpadů a zvyšování uvědomění v této oblasti. Do kampaní se zapojují především školy. Nejrozšířenější na školách jsou kampaně:

- Recyklohraní: školní recyklační program, který vznikl pod záštitou MŠMT České republiky. Jeho cílem je prohloubit znalosti žáků v oblasti třídění a recyklace odpadů a umožnit jim osobní zkušenost se zpětným odběrem baterií a použitých drobných elektrozařízení.
- Tonda Obal: vzdělávací program společnosti Eko-kom, která v ČR provozuje systém sběru a recyklace obalových odpadů. Školám nabízí např. náměty do výuky nebo návštěvu vzdělávacích center (nejbližší je však v Plzeňském kraji).
- Křišťálová popelnice: celostátní soutěž obcí v třídění odpadů, také v gesci spol. Eko-kom.

3.4.3 Jednorázové kampaně, tematické dny

Školy, města a obce a další organizace i veřejnost se mohou zapojit do aktivit v rámci celostátně vyhlášených tematických dnů. Jedná se například o:

- Uklidme Česko: dobrovolnická úklidová akce, která probíhá na území celé ČR. Jejím cílem je uklidit nelegálně vzniklé černé skládky a nepořádek. Přihlášení dobrovolníci mohou získat základní úklidové pomůcky.
- Den Země: každoroční celosvětová událost organizovaná 22. dubna a zaměřená na propagaci a podporu ochrany životního prostředí. Akce je spojena s řadou přednášek, workshopů apod.
- Den vody: v České republice se ke Světovému dni vody připojují zejména vodárenské společnosti. Tradiční jsou dny otevřených dveří.

3.4.4 Environmentální organizace

Do Ústeckého kraje zasahuje také činnost environmentálních organizací s celostátní, případně mezinárodní působností, jakými jsou např. Hnutí Duha nebo Greenpeace. Jejich aktivity mají většinou formu kampaní na zviditelnění vybraných environmentálních problémů (např. odklon od těžby a využívání uhlí), organizují ale také akce pro veřejnost a poradenství.

3.5 Problémy a potřeby aktérů působících v ÚK

Informace o problémech a potřebách aktérů EVVO v ÚK byly získány zejména dotazníkovým šetřením mezi školami a dále přímými strukturovanými rozhovory s poskytovateli EVVO (vybranými zástupci škol, ekocenter, veřejného a soukromého sektoru). Plná verze vyhodnocení dotazníků je k nahlédnutí v příloze 3.

3.5.1 Dotazníkové šetření pro mateřské, základní a střední školy

Úvodní informace

Dotazníkové šetření sleduje, jak se na školách v Ústeckém kraji realizuje environmentální výchova, vzdělávání a osvěta. Průzkum proběhl formou online dotazníku rozeslaného prostřednictvím Ústeckého kraje.

Sběr dat probíhal od 25. 4. do 30. 5. a 2021 (ZŠ a SŠ) a od 10. do 17. 6. 2021 (MŠ).

Dotazník vyplnilo 112 mateřských škol, 93 základních škol a 39 středních škol z Ústeckého kraje. V Ústeckém kraji je celkem evidováno 360 mateřských škol, 281 základních škol a 94 středních škol (různých zřizovatelů)¹⁰. Dotazník tedy přináší informace od 31 % MŠ, 33 % ZŠ a 41 % SŠ v Ústeckém kraji.

Dotazník dále vyplnily dvě speciální základní školy a jedna vyšší odborná škola, vzhledem k malému zastoupení těchto typů škol nejsou tyto tři případy dále zpracovány a zohledněny.

V 16 případech se stalo, že škola, která je zároveň základní i mateřskou školou, vyplnila oba dotazníky (pro MŠ i pro ZŠ). Nicméně odpovědi nebyly vždy stejné, respondenti odlišovali, za jaký stupeň vzdělávání odpovídají, proto byly tyto odpovědi ve výsledcích ponechány jak u MŠ, tak u ZŠ.

Dotazník obsahoval převážně uzavřené otázky (respondenti vybírali jednu nebo více z nabídnutých odpovědí). Kde to bylo relevantní, měli respondenti možnost zvolit odpověď „Jiné“ a dále specifikovat. Tři otázky byly otevřené s možností uvést vlastní odpověď. Ukázky dotazníků jsou na konci přílohy 3.

Závěry pro návrhovou část:

Mateřské školy:

- *Jaká je nejčastější podoba EVVO?* V mateřských školách má EVVO nejčastěji podobu praktického pobývání s dětmi v přírodě, je součástí běžné výchovy. Je tedy především v gesci učitelek / učitelů MŠ. Následují příležitostné akce a aktivní zapojení žáků do ekologizace školy.
- *Jaké formy EVVO ve školách chybí?* Velmi málo jsou využívány vícedenní pobytové programy a účast v celostátních envi projektech.
- *S jakými problémy se školy setkávají?* Hlavními problémy jsou nedostatek finančních prostředků spolu s nedostatkem času a kapacit pedagogů.
- *Co by očekávaly od ÚK?* Od ÚK by očekávaly zejména podporu finanční, dále metodickou a ve vzdělávání pedagogů.

¹⁰ Zdroj: Český statistický úřad, statistická ročenka Ústeckého kraje 2020

Základní školy:

- *Jaká je nejčastější podoba EVVO?* Základní školy nejvíce využívají buď příležitostné akce, nebo zakomponovávají EVVO do výuky. Snaží se také významně o praktické poznávání přírody a aktivní zapojení žáků do ekologizace školy. Téměř tři čtvrtiny dotazovaných škol mají zpracovaný školní plán EVVO.
- *Jaké formy EVVO ve školách chybí?* Relativně málo jsou naopak využívány vícedenní pobytové programy či účast v celostátních envi projektech.
- *S jakými problémy se školy setkávají?* Hlavními problémy jsou nedostatek času a kapacit pedagogů následován nedostatkem finančních prostředků.
- *Co by očekávaly od ÚK?* ÚK by mohl pomoci zejména finanční podporou, taktéž metodickou či nabídkou programů pro žáky.

Střední školy:

- *Jaká je nejčastější podoba EVVO?* V rámci středních škol je EVVO více zakomponováno do výuky jednotlivých předmětů a je snaha o aktivní zapojení žáků do ekologizace školy. Také jsou často využívány příležitostné akce.
- *Jaké formy EVVO ve školách chybí?* Naopak nejméně jsou využívány vícedenní pobytové programy a účast v celostátních envi projektech.
- *S jakými problémy se školy setkávají?* Obdobně jako u ZŠ jsou hlavními problémy nedostatek času a kapacit pedagogů a nedostatek finančních prostředků. Objevuje se zde i specifický problém nezájmu ze strany žáků.
- *Co by očekávaly od ÚK?* Od ÚK by SŠ očekávaly hlavně finanční podporu.

3.5.2 Strukturované rozhovory

V rámci zjišťování podrobnějších informací o stavu EVVO v Ústeckém kraji byly s vybranými aktéry provedeny strukturované rozhovory, a to buď fyzicky, telefonicky nebo online formou. Seznam oslovených subjektů¹¹ z řad škol, NNO, veřejné správy a podnikatelů je uveden v následující tabulce.

	Subjekt	Právní forma
1	ZŠ a MŠ Bohušovice nad Ohří	příspěvková organizace
2	ZŠ Údlice	příspěvková organizace
3	MŠ Lidická Most (+15 odloučených pracovišť)	příspěvková organizace
4	MŠ Kyticka Ústí nad Labem	příspěvková organizace
5	MŠ Dobětice	příspěvková organizace
6	Internátní mateřská škola Ústí nad Labem	příspěvková organizace
7	Středisko Ekologické výchovy SEVER Litoměřice	o.p.s.
8	VRC Lesná	o.p.s.
9	VIANA	Odloučené pracoviště Schola Humanitas
10	ČSOP Tilia / DDM UnL	Základní organizace ČSOP / DDM = přísp. org.
11	KEV ÚK (KEV)	zapsaný spolek
12	4.ZO ČSOP Tilia Krásná Lípa - spolek	zapsaný spolek

¹¹ Z původního plánu oslovit 20 – 30 subjektů bylo ochotno poskytnout rozhovor 23 respondentů.

13	pULec - První ústecké environmentální centrum, z.s.	zapsaný spolek
14	Město Litoměřice	obec
15	Město Děčín	obec
16	Muzeum města Ústí nad Labem	příspěvková organizace
17	Oblastní muzeum v Lounech	příspěvková organizace
18	Zoologická zahrada Ústí nad Labem	příspěvková organizace
19	Správa NPČŠ	příspěvková organizace
20	AOPK ČR - Správa CHKO České středohoří	státní úřad
21	Royal liberty	OSVČ
22	Hospodářství po Strážném vrchem	OSVČ
23	Statek Oblík	s.r.o.

Strukturované rozhovory byly vybrány s vědomím, že celkový počet oslovených subjektů a jejich rozmanitost neumožní kvantitativní analýzu zjištěných údajů, ale ukáže zajímavé postřehy a názory jednotlivých aktérů (umožní kvalitativní analýzu). Vybrané zjištěné údaje jsou popsány níže a celkové shrnutí je zohledněno v kapitole 4.2.

3.5.2.1 Ekocentra

NNO poskytující EVVO v Ústeckém kraji jsou především ekocentra. Jejich hlavní cílovou skupinou jsou mateřské a základní školy, případně jejich učitelé, okrajově / doplňkově též veřejnost. Většina oslovených NNO se shoduje, že poptávka škol po EVVO dlouhodobě roste a více zájemců už současní pracovníci ekocenter ani nemohou kapacitně zvládnout. Jedním z důvodů rostoucího zájmu škol je dostupné financování (skrze šablony), ale roli hraje i celková změna trendů ve školství, kde se začínají prosazovat modernější styly výuky. S některými školami je spolupráce dlouhodobá a pravidelná.

Ekocentra mají nejčastěji územní dosah na jeden okres, případně s částečným přesahem do okresů sousedních. Klíčová je dobrá dopravní dostupnost pro školy.

Ekocentra jsou nejčastěji financována kombinací zdrojů: platby škol za účast v programech, příspěvek města, kde ekocentrum sídlí a granty a dotace z dalších zdrojů. Příspěvek z grantového programu ÚK je v rozpočtu ekocenter spíše marginální (představuje max. jednotky procent).

Hlavní problémy, kterým ekocentra čelí, jsou dva: nedostatek finančních prostředků a v některých případech chybějící pracovníci (lektori). Zástupci ekocenter se shodují, že kdyby se povedlo získat více prostředků, nebyl by problém zajišťovat EVVO pro více škol než nyní, neboť zájem ze škol je. Nedostatek lektorů také souvisí s financováním: vzhledem k růstu platů ve školství je pro NNO obtížnější zaplatit pracovníky s pedagogickým vzděláním.

Do budoucna ekocentra plánují zkvalitnit a rozšířit svou činnost, mj. díky získání prostor, kde by mohly probíhat pobytové programy EVVO. Plánují také propojit EVVO s moderními pedagogickými směry (badatelské přístupy, místně zakotvené učení) a tyto přístupy předávat také pedagogům.

Ekocentra se shodují, že z úrovně kraje není důležitá pouze finanční podpora, ale také koordinace a propojování a tím podpora spolupráce ekocenter, aktivních škol atd. U finanční podpory by vhodnější formou byl stabilní víceletý příspěvek, který umožní lépe plánovat činnost, než jednorázové projekty.

3.5.2.2 Veřejná správa

Města a obce: existují města, pro která je problematika ŽP jednou z priorit (např. Litoměřice), a tomu odpovídá i jejich podpora pro oblast EVVO. Například se věnují osvětovým akcím a informování svých obyvatel o ŽP, podporují místní ekocentrum apod. Většina samospráv však nevnímá EVVO jako prioritu, nicméně mohou využít svou roli zřizovatele MŠ a ZŠ, např. při předávání a šíření informací, případně při propojení na další organizace města (např. městské lesy).

Orgány ochrany přírody (správy NP, CHKO): jejich hlavním tématem je ochrana přírody, kterou vesměs aktivně prezentují formou programů pro školy, přednášek, publikací, terénních exkurzí apod. Z úrovně ÚK by uvítaly především lepší koordinaci, např. sdílení informací o akcích.

3.5.2.3 Soukromé subjekty

V kraji se rozšiřuje množství ekologicky hospodařících farem a některé z nich doplňují svou činnost o výukové programy pro školy, nabízejí školní exkurze apod. Prezentují především způsoby ekologického hospodaření a péče o domácí a užitková zvířata. Z úrovně Ústeckého kraje by uvítaly finanční podporu školám, aby pro ně byly ekovýchovné programy dostupnější, případně koordinaci a sdílení informací.

3.6 Výstupy z výzkumu environmentální gramotnosti žáků

V letech 2019-20 proběhl reprezentativní výzkum environmentální gramotnosti u žáků 2. stupně ZŠ v České republice. V rámci výzkumu byly u žáků 6., 8. a 9. ročníků zjišťovány hodnoty vybraných aspektů environmentální gramotnosti (znalosti, postoje, vztah k místu, přesvědčení o schopnosti ovlivňovat stav ŽP, postoje ke změně klimatu, proenvironmentální chování), a zároveň byly dotazováním u pedagogů sledovány způsoby, kterými škola realizuje environmentální výchovu. Průzkum přinesl následující zjištění (podrobnější informace jsou k nahlédnutí v příloze 3):

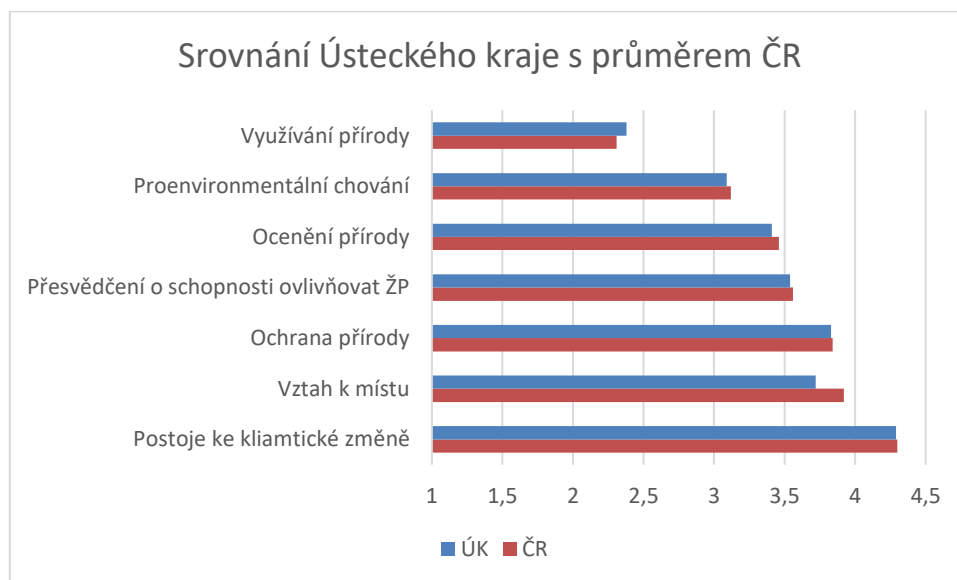
- Při srovnání mezi kraji se Ústecký kraj **umísťoval ve skupině s nejhoršími výsledky**. Projevilo se to například na proměnných Vztah k místu či Ocenění přírody (pozitivní postoj k přírodě).
- Volnočasové organizace, které se alespoň částečně věnují environmentálním tématům navštěvuje na 60 % žáků 8. tříd, na pobytovém programu EVVO bylo 21 % žáků z Ústeckého kraje, což je **lehce nad celostátním průměrem**¹².
- Koordinátora EVVO má 66 % základních škol z Ústeckého kraje, což je 6 % pod celostátním průměrem. Z těchto koordinátorů má příslušné specializační studium vystudováno 35 %, což je opět pod národním průměrem. Více než polovina škol v Ústeckém kraji má zpracovanou dlouhodobou strategii environmentální výchovy a na 36 % škol má školní klub sdružující žáky s hlubším zájmem o environmentální témata.
- V Ústeckém kraji citelně **chybí zapojení** do celostátní sítě M.R.K.E.V., podprůměrný podíl zapojených škol je také v případě programů Ekoškola, Globe a Les ve škole. Naopak Škola

¹² Výjezdy s environmentálním výukovým programem (EVP) byly mimo jiné realizovány i díky podpoře škol v rámci výzev 13/2017 a 6/2019 SFŽP - podporované aktivity: Podpora denních a pobytových programů a školení. Není jisté, že do budoucna budou tyto dotační programy pokračovat, a proto je v koncepci zakomponován záměr podpořit tuto aktivitu z úrovně kraje. Vícedenní pobytové programy patří mezi efektivní strategie EV a jejich zastoupení v nabídkách ekocenter v celé ČR je dosud nízké. Byť je zkušenost žáků z Ústeckého kraje s těmito programy lehce nadprůměrná, je žádoucí jejich další podpora.

udržitelného života a zapojení do sítě Klubu ekologické výchovy je v kraji **nadprůměrné až silně nadprůměrné**.

- V následujícím grafu je představena situace Ústeckého kraje při srovnání s průměrem republiky. Jak je vidět, Ústecký kraj je nadprůměrný pouze v proměnné Využívání přírody, která ovšem představuje antropogenní postoj k jejímu využití. V ostatních proměnných je Ústecký kraj **lehce podprůměrný**.

Graf 6 Srovnání ÚK s průměrem ČR

Zdroj: J. Činčera a R. Kroufek

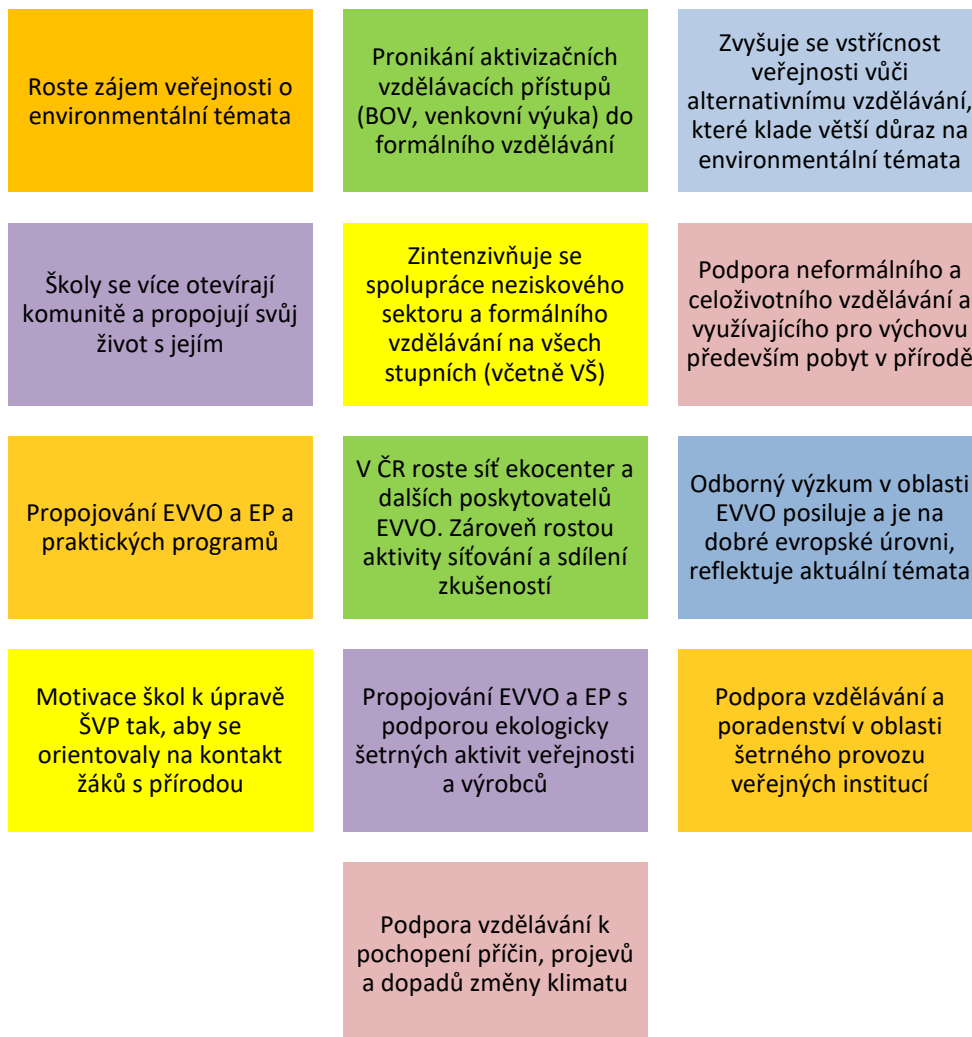
- V Ústeckém kraji existují v kontextu EVVO signifikantní odlišnosti oproti zbytku České republiky. Za významné lze považovat nízké výsledky v postojových složkách environmentální gramotnosti a silně podprůměrné zapojení do funkčních celostátních programů EVVO. Naopak zkušenosti žáků s environmentální výchovou jsou více méně srovnatelné se zbytkem republiky.

3.7 Současné trendy EVVO

Každá koncepce, která chce být v realitě použitelná, by měla zrcadlit aktuální trendy v dané oblasti. Pracovní skupinou byly na základě SP EVVO a EP a vlastních zkušeností identifikovány jako významné zejména následující trendy v EVVO.

Obrázek 2 Současné trendy EVVO

Zdroj: Pracovní skupina a SP EVVO a EP

Vysvětlení k jednotlivým trendům:

Roste zájem veřejnosti o environmentální témata

Klimatická změna a její dopady (např. extrémní počasí) jsou v posledních letech dobře zaznamatelné i v České republice. Klimatická témata jsou součástí veřejného prostoru. Česká společnost si je vědoma silných dopadů klimatické změny a touží jim předcházet i je řešit, jak dokládá reprezentativní výzkum České klima 2021. Toto klíčové environmentální téma se tak u nás stává otázkou nejen odbornou, ale i politickou. Urgentní potřeba reagovat na tuto situaci vede ke vzniku nových iniciativ poklidného (Fridays for Future) i radikálnějšího (Extinction Rebellion) rázu.

Pronikání aktivizačních vzdělávacích přístupů (BOV, venkovní výuka) do formálního vzdělávání

Běžnou součástí standardního formálního vzdělávání na ZŠ a SŠ se ve větší míře stávají moderní pedagogické přístupy, jako např. badatelsky orientovaná výuka, místně zakotvené učení, venkovní výuka aj. Školám je k dispozici množství metodických materiálů a příkladů.

Zvyšuje se vstřícnost veřejnosti vůči alternativnímu vzdělávání, které klade větší důraz na environmentální témata

Počty soukromých mateřských a základních škol v Česku dlouhodobě rostou (2010 - 188, 2014 - 364, 2018 - 516). Na těchto školách, představujících alternativu vůči standardnímu vzdělávání, je přírodě blízké a environmentální vzdělávání často jednou z klíčových priorit.

Školy se více otevírají komunitě a propojují svůj život s jejím

Místně zakotvené učení se po roce 2015 stalo pilířem aktivit některých ekocenter. Nejsilnějším programem je Škola pro udržitelný život (SEVER). Na stránkách programu je k dispozici také databáze příkladů dobré praxe. Učitelky a učitelé k této formě vzdělávání intuitivně inklinují, zapojení rodičů a dalších členů komunity je dnes standardní v mateřské škole a na 1. stupni ZŠ.

Zintenzivňuje se spolupráce neziskového sektoru a formálního vzdělávání na všech stupních (včetně univerzitního)

Zatímco spolupráce NNO zaměřených na environmentální výchovu s MŠ, ZŠ a SŠ je už standardem, užší spolupráce těchto organizací s univerzitami je záležitostí posledních let. Příkladem budiž projekty CIVIS (Lipka, SEVER, Tereza, Varianty, NaZemi, UHK, MUNI) či spolupráce univerzit a praxe v přípravě budoucích učitelů pro EV (SEVER, UHK, UJEP, UK).

Podpora neformálního a celoživotního vzdělávání využívajícího pro výchovu především pobyt v přírodě

Rozšiřují se různé formy neformálního/mimoškolního a celoživotního vzdělávání a výchovy v přírodě od předškolních dětí přes teenagery, zájmové skupiny dospělých až po seniory. Např. oddíly, kroužky, spolky využívající pro výchovu především pobyt v přírodě (např. na základě hnutí lesní moudrosti, turistických oddílů mládeže, skautingu apod.), činnost dalších aktérů (od mateřských center, dětských skupin, organizací dětí a mládeže přes zájmové organizace po univerzity třetího věku) zaměřenou na využití pobytu v přírodě (táborů, výletů do přírody a jiných venkovních akcí včetně akcí lesní pedagogiky) pro vzdělávání a výchovu.

Propojování EVVO a EP a praktických programů

EVVO prostupuje do praktických programů, včetně programů v oblasti ochrany přírody, ochrany a managementu přírodních zdrojů, cestovního ruchu, kultury a památkové péče, architektury, urbanismu, zahradně-krajinářské tvorby apod. Může jít např. o činnost zoologických zahrad – zoopedagogiku, lesní pedagogiku, zahradní pedagogiku, využití botanických zahrad, muzeí, kulturních památek a aktivit, domy přírody a návštěvnická střediska, vzdělávací turistiku, „edutainment“ apod.

V ČR roste síť ekocenter a dalších poskytovatelů EVVO, rostou aktivity síťování a sdílení zkušeností

Zvyšuje se pravidelné setkávání k EVVO a EP a sdílení zkušeností na celostátní a regionální úrovni – např. veletrhy dobré praxe, celostátní fóra (výroční konference) EVVO a EP (vytváření prostoru a komunikačních nástrojů pro živé diskuse apod.). Podporovat celostátní i regionální sítě (formální i neformální, dočasné i trvalé) realizátorů EVVO a EP – např. center EV, poraden, učitelů – a to jak sítí podobně zaměřených organizací, kde cílem je vyjasňování společné pozice a formulace strategií a požadavků, tak sítí spolupráce, kde se aktéři v rámci systému vzdělávání doplňují (např. VŠ – nižší stupně škol – NNO) – včetně zajištění návaznosti a koherence při zachování různorodosti. Do spolupráce se zapojují aktéři ochrany přírody (SNP, AOPK ČR, zoologické a botanické zahrady apod. a regionální partneři (podnikatelé, veřejná správa, NNO) v rámci místně zakotveného učení.

Odborný výzkum v oblasti EVVO posiluje a je na dobré evropské úrovni, reflektuje aktuální témata

Kvalita odborného výzkumu, měřená nejčastěji přítomností vědeckých publikací v klíčových oborových časopisech se v čase zvyšuje (záznamy v databázi Web of Science: 2011 - 1, 2020 - 8). Díky spolupráci center bádání v oblasti EV (MUNI, UJEP, UK) se daří získávat výzkumné granty Technologické agentury ČR a Grantové agentury ČR. V roce 2021 proběhne v Praze prestižní Světový kongres environmentální výchovy, největší akce svého druhu.

Motivace škol k úpravě ŠVP tak, aby se orientovaly na kontakt žáků s přírodou

Školy získávají více informací o tom, jak upravit školní vzdělávací plány tak, aby se orientovaly na kontakt žáků s přírodou.

Propojování EVVO a EP s podporou ekologicky šetrných aktivit veřejnosti a výrobců

EVVO lze propojit s dobrou praxí a inovacemi v místní a ekologicky šetrné spotřebě potravin („jídlo z blízka“) a dalších komodit (energií, technologií a služeb) přispívající k udržitelnosti regionu (ekonomika, společnost, zdraví, příroda a krajina) – pro veřejnost, veřejné instituce, firmy, žáky, učitele, nepedagogické pracovníky škol, např. pracovníky školních jídelen. Je dostupné poradenství pro výrobce a veřejnou správu zaměřené na prevenci vzniku a snižování množství odpadů a využívání recyklovaných materiálů při výrobě.

Podpora vzdělávání a poradenství v oblasti šetrného provozu veřejných institucí

Rozšiřují se iniciativy na zavádění šetrného provozu např. do škol, veřejné správy, zdravotnických zařízení, zařízení sociálních služeb apod. a vytváření sbírek příkladů dobré praxe. Jedná se o využívání obnovitelných zdrojů, realizaci energeticky úsporných opatření, využívání šetrných forem dopravy, preferenci bioproduktů a potravin produkovaných šetrně k životnímu prostředí, předcházení vzniku odpadů a plýtvání potravinami, hospodaření s vodou a teplem v budovách apod.

Podpora vzdělávání k pochopení příčin, projevů a dopadů změny klimatu

Výsledky výzkumu zaměřeného na postoje ke klimatické změně u českých žáků základních škol ukazují vyšší povědomí o tomto trendu. Žáci vědí, že klimatická změna probíhá, nepochybují o vlivu člověka na její vývoj a jsou přesvědčeni o nutnosti adekvátní akce (viz reprezentativní výzkum Ekogramotnosti žáků 2. stupně ZŠ viz kapitola 3.6).

4. SWOT analýza a shrnutí zjištěných problémů a potřeb

Tato kapitola tvoří most mezi analytickou a návrhovou částí KK EVVO. Přehledně shrnuje dosavadní zjištění formou SWOT analýzy. Dále popisuje zjištěné problémy a potřeby EVVO z pohledu jednotlivých cílových skupin.

4.1 SWOT analýza

Na základě zjištěných informací v analytické části byla vytvořena následující SWOT analýza EVVO v Ústeckém kraji. Dle standardního rozdělení popisuje současné silné a slabé stránky a dále příležitosti a ohrožení budoucího vývoje EVVO v ÚK.

SILNÉ STRÁNKY

X

SLABÉ STRÁNKY

1. Existence několika kvalitních SEV a dalších organizací (Správa NP, Správa CHKO, ZOO aj).
2. V kraji existují specializované školy zaměřené na ochranu ŽP (Schola Humanitas, FŽP UJEP).
3. Existují základní školy, které mohou být příklady dobré praxe EVVO.
4. Kvalitní systém EVVO na národní úrovni (např. síť Pavučina, nabídka pro školy aj.).
5. Výzkumné zázemí v oblasti ŽP v kraji (UJEP).

1. Nenaplňování koncepce EVVO v ÚK v minulém období. EVVO není krajem koordinována.
2. Malý počet aktivních ekocenter, jejich síť je řídká a územně nevyvážená.
3. Nedostatek odborníků a lektorů EVVO.
4. Nedostatek financí pro realizaci rozsáhlejších EVVO akcí a projektů.
5. Organizační omezení pro mimoškolní akce škol (lidské zdroje, čas, legislativa).
6. Lektoři EVVO (zejména pak v NNO) jsou značně podfinancováni. To často vede k odchodu odborníků na lukrativnější pozice.

PŘÍLEŽITOSTI

X

OHROŽENÍ

1. Poškozené ŽP v Ústeckém kraji umožňuje prezentovat problémy skrz reálné příklady.
2. Přírodní potenciál pro realizaci terénních a pobytových akcí.
3. Vznikající pobytová zařízení pro EVVO.
4. Nárůst motivace MAS a obcí pro finanční podporu EVVO (např. dotace školám na výukové programy v ekocentrech).
5. Nový Operační program ŽP podporující rozvoj sítě ekocenter.
6. Přeshraniční spolupráce (příklady dobré praxe, partnerství, podpora).
7. Aktuálnost tématu ŽP v médiích.
8. Propojení přípravy učitelů na UJEP

1. Nízká priorita EVVO pro Ústecký kraj. Nedostatečná politická vůle naplňovat koncepci EVVO.
2. Tradiční organizace EVVO omezí či ukončí svou činnost (značná závislost na konkrétních jednotlivcích).
3. Omezení financování pro EVVO kvůli snížení příjmů veřejných rozpočtů.

4.2 Problémy a potřeby cílových skupin

Stručný přehled problémů EVVO v ÚK zjištěných z dotazníkového šetření a strukturovaných rozhovorů a zkušeností členů pracovní skupiny je v členění dle jednotlivých aktérů uveden dále.

Ústecký kraj

- **Nedostatečné personální kapacity** pro oblast EVVO.
- **Nečitelný systém EVVO:** systém EVVO v kraji je nečitelný, stejně jako zájem kraje o její rozvoj. Chybí koordinace a komunikace navenek.
- **Nerealizují se předchozí koncepce EVVO.**
- **Chybí odborná platforma,** z níž by vycházely koncepční návrhy pro EVVO.
- **Dotace pro EVVO jsou nedostatečné,** nereagují na potřeby aktérů (např. chybí podpora školních pobytových akcí EVVO)
- **Chybí systematická osvěta veřejnosti** v otázkách ŽP. Spolupráce kraje s aktéry bývají spíše nárazové ke konkrétním akcím.
- **Chybí centrální komunikační kanál** (web), který by přinášel informace o ŽP a EVVO školám i širší veřejnosti.

Formální vzdělávání – MŠ, ZŠ a SŠ

- **Chybí systematická podpora pedagogických pracovníků** v EVVO (včetně školních koordinátorů = školení, výměna zkušeností, koordinace)
- **EVVO ve školách** v kraji je **roztříštěná, nekoordinovaná,** záleží především na nadšení jednotlivých učitelů (ředitelů) a také na blízkosti ekocenter.
- **Pobytové programy jsou přínosnější** než krátké programy, ale pro školy nejhůř dostupné (vzdálenost, finance, čas).
- ZŠ i MŠ vidí jako největší problémy hlavně **nedostatek času a kapacity pedagogů** a následně hned **nedostatek finančních prostředků.**

Nevládní neziskové organizace

- **Sít environmentálních center je řídká a nevyvážená.** Pro mnoho škol jsou služby ekocenter nedostupné. Nízký počet center primárně zaměřených na EVVO.
- **V kraji chybí pobytová zařízení pro EVVO** pro realizaci pobytových programů.
- **Nedostatek financí.** Rostou mzdy učitelů, takže je někdy těžké zaplatit lektora, který má pedagogické vzdělání - NNO nemá finance na učitelský plat.
- **Chybí dlouhodobá finanční stabilita a jistota dlouhodobé podpory**

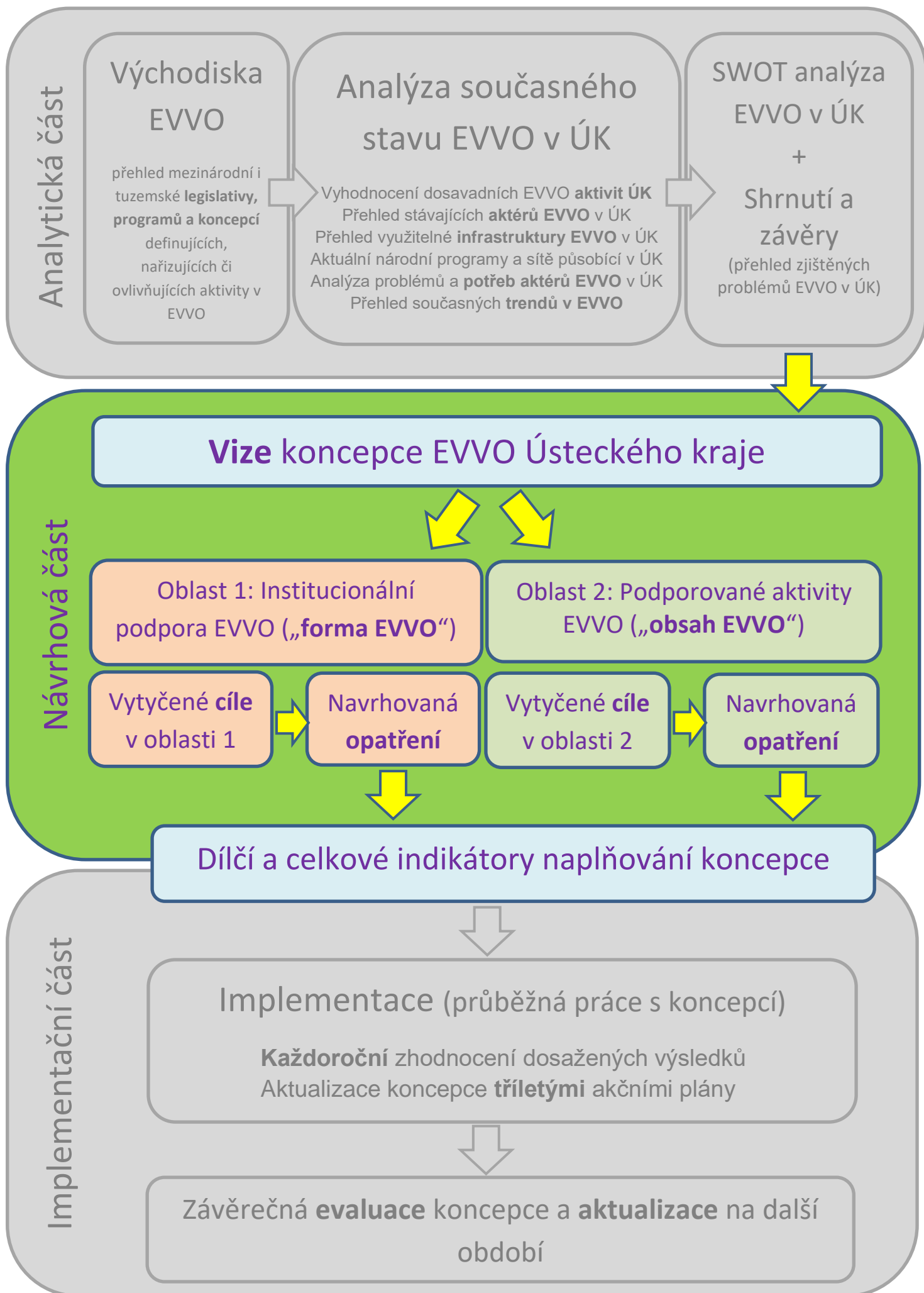
Státní (veřejná) správa

- **Chybí systematické vzdělávání** zástupců státní správy.
- **Chybí jasná podpora** ekologizace úřadů.
- **Málo personálu** věnujícího se EVVO. Tato problematika není obvykle vnímána jako téma, které by veřejná správa měla řešit.

Na základě výše zjištěných údajů a poznatků byly vytvořeny návrhy ke změně EVVO v Ústeckém kraji, jež jsou obsahem další části koncepce.

NÁVRHOVÁ ČÁST

5. Vize a cíle EVVO v Ústeckém kraji

Prvním úkolem návrhové části koncepce je stanovit vizi. Vize je majákem, který ukazuje, jakým směrem se má EVVO v Ústeckém kraji ubírat. Vize je dlouhodobá, přesahuje časový horizont koncepce. Shrnuje celkový záměr koncepce a směřování EVVO v budoucnu.

5.1 Vize

Koncepce EVVO pro ÚK navazuje na vizi ve Státním programu EVVO a EP 2016-2025, jež zní: „Chceme společnost šetrnou a přátelskou ke svému životnímu prostředí, kde každý občan ČR má zajištěný přístup ke vzdělávání, výchově a informacím, které umožňují rozvoj znalostí, dovedností a motivací aktivně jednat ve prospěch životního prostředí a vytvářet společnost směřující k udržitelnému rozvoji“.

Vize budoucího stavu EVVO v ÚK zní následovně:

V Ústeckém kraji žijí obyvatelé s pozitivním vztahem k životnímu prostředí, orientující se v environmentální problematice a schopní se racionálně rozhodovat a ohleduplně konat s vědomím dopadů svého jednání na lokální i globální ekosystémy.

5.2 Oblasti a cíle

K naplnění vize koncepce EVVO pro ÚK je nutné vytvořit funkční infrastrukturu (**formu**, zázemí, budování kapacit) v podobě institucionální podpory EVVO a pomocí této infrastruktury potom realizovat konkrétní aktivity EVVO (**obsah**) zaměřené na jednotlivé cílové skupiny. Tyto dva kroky definují dvě prioritní oblasti, jež se dále dělí na konkrétní cíle a opatření.

Přehledně jednotlivé oblasti, cíle a opatření zobrazuje následující schéma, za kterým následuje podrobný popis uvedených opatření.

Vize koncepce EVVO v ÚK

Oblast 1: Institucionální podpora EVVO („forma EVVO“)		Oblast 2: Podporované aktivity EVVO („obsah EVVO“)		
Cíle	Opatření	Cíle	Opatření	
Cíl 1.1: Pevně zakotvit EVVO v rámci struktur ÚK	<ol style="list-style-type: none"> 1) Zřízení pozice interního koordinátor EVVO 2) Zakotvení EVVO v dokumentech kraje 	Cíl 2.1: Zvýšit podíl EVVO v rámci formálního vzdělávání	<ol style="list-style-type: none"> 1) Další vzdělávání pedagogických pracovníků v EVVO 2) Podpora ekologizace provozu škol (se zapojením žáků) 3) Podpora vybraných témat ve vzdělávání 4) Tvorba pomůcek pro školy 5) Podpora účasti škol na ekologických vzdělávacích programech 	
Cíl 1.2: Zvýšit koordinaci, informovanost a spolupráci aktérů	<ol style="list-style-type: none"> 1) Vybrat a pověřit externího koordinátora EVVO 2) Poradní sbor pro EVVO 		Cíl 2.2: Zvýšit objem a kvalitu neformálního EVVO vzdělávání	<ol style="list-style-type: none"> 1) Podpora činnosti stávajících ekocenter 2) Podpora vzniku nových center environmentálního vzdělávání a poradenství 3) Podpora vzniku nových pobytových zařízení pro EVVO v ÚK 4) Zapojení dalších organizací a zájmových skupin do EVVO
Cíl 1.3: Zajistit finanční podporu na realizaci EVVO aktivit	<ol style="list-style-type: none"> 1) Krajský program finanční podpory EVVO 2) Podpora při získávání externích dotačních prostředků 			Cíl 2.3: Zvýšit EVVO uvědomění ve veřejné správě
		Cíl 2.4: Zvýšit EVVO uvědomění u veřejnosti	<ol style="list-style-type: none"> 1) Vznik online ekoporadny zaměřené na ŽP 2) Mediální kampaně na vybraná témata 	

5.3 Navrhovaná opatření pro podporu EVVO

Oblast 1: Institucionální podpora EVVO („forma EVVO“)

V rámci formálního zabezpečení EVVO v ÚK jsou v koncepci navrženy následující cíle a z nich vyplývající opatření.

Cíl 1.1: Pevně zakotvit EVVO v rámci struktur ÚK

Opatření 1.1.1	Zřízení pozice interního koordinátora EVVO
Vychází z cíle	1.1: Pevně zakotvit EVVO v rámci struktur ÚK
Popis opatření	<p>Vyčlenění odpovědného pracovníka pro oblast EVVO („interního koordinátora EVVO“) v rámci Krajského úřadu ÚK, Odboru životního prostředí a zemědělství. Rozsah pozice: 0,25 úvazku.</p> <p>Činnost interního koordinátora:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Spolupráce s externím koordinátorem EVVO - Svolávání a zajištění zázemí pro setkání poradního sboru EVVO - Předávání podkladů od externího koordinátora k projednání vedoucímu odboru ŽPZ - Administrace dotačního programu Ústeckého kraje pro oblast EVVO - Spolupráce s externím koordinátorem při pořádání krajské konference EVVO
Nositel / odpovědnost	Ústecký kraj, vedoucí odboru ŽPZ
Partneři	-
Harmonogram	2022: v průběhu roku projednání v rámci odboru a vedení kraje. 2023: nejpozději od 1. 1. fungující pozice
Náklady	Mzdové náklady, cca 200 000 Kč / rok
Finanční zdroj	Rozpočet ÚK. V rámci stávajících mzdových nákladů kraje (nejedná se o navýšení oproti stavu 2021).
Indikátor	Je zřízena pozice interního koordinátora v rozsahu 0,25 úvazku. Termín: do 31. 12. 2022.
Vazba na SP EVVO a EP	<ul style="list-style-type: none"> • Vyčlenit pracovníky odpovědné za EVVO a EP na odborech životního prostředí a odborech školství (Doporučení k cíli 1.1 pro Kraje)

Opatření 1.1.2	Zakotvení EVVO v dokumentech kraje
Vychází z cíle	1.1: Pevně zakotvit EVVO v rámci struktur ÚK
Popis opatření	<p>Zanesení podpory EVVO do hlavních strategických rozvojových dokumentů Ústeckého kraje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Strategie rozvoje ÚK - Program rozvoje ÚK - Krajský akční plán vzdělávání <p>V rozvojových dokumentech potvrdit klíčové typové aktivity EVVO zajišťované z úrovně kraje včetně jejich finančního rámce dle KK EVVO.</p>
Nositel / odpovědnost	Ústecký kraj, vedoucí odboru ŽPZ

Partneři	-
Harmonogram	Průběžně ve vazbě na přípravu strategických dokumentů kraje.
Náklady	Bez finančních nákladů.
Finanční zdroj	Bez finančních nákladů.
Indikátor	Podpora EVVO je uvedena ve strategických dokumentech kraje. Termín: průběžně.
Vazba na SP EVVO a EP	-

Cíl 1.2: Zvýšit koordinaci, informovanost a spolupráci aktérů

Opatření 1.2.1	Vybrat a pověřit externího koordinátora EVVO
Vychází z cíle	1.2: Zvýšit koordinaci, informovanost a spolupráci aktérů
Popis opatření	<p>Externí koordinátor EVVO je expertní subjekt mimo strukturu Ústeckého kraje. Jeho úkolem je metodická, informační a expertní podpora EVVO pro cílové skupiny:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mateřské, základní a střední školy v ÚK - města a obce v ÚK - veřejnost - poskytovatelé EVVO (NNO, např. začínající ekocentra) <p>Úkoly externího koordinátora:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vede a aktualizuje veřejně přístupnou databázi zařízení EVVO a EP v Ústeckém kraji - vede a aktualizuje databázi koordinátorů EVVO na školách, městských úřadech a v dalších organizacích - poskytuje koordinátorům EVVO a dalším zainteresovaným zástupcům cílových skupin informace o nabídce programů EVVO, trendech, finanční podpoře, příkladech dobré praxe atd. - zajišťuje neformální vzdělávání koordinátorů EVVO formou seminářů, webinářů, sdílení dobré praxe atd. - zprostředkovává, případně zajišťuje formální vzdělávání školních koordinátorů EVVO formou akreditovaných kurzů (DVPP) (např. specializační studium koordinátora UJEP ve spolupráci s PF UJEP) - organizuje každoroční setkání aktérů EVVO v Ústeckém kraji - organizuje mediální kampaně s tematikou EVVO cílené na veřejnost v ÚK <p>Komunikační nástroje externího koordinátora:</p> <ul style="list-style-type: none"> - webové stránky - sociální sítě - newsletter - krajská konference - mediální výstupy <p>Externí koordinátor by měl být organizací s dlouhodobou systematickou činností v EVVO. Měl by být pověřen těmito činnostmi na základě smlouvy po absolvování výběrového řízení. Výběrové řízení by se mělo opakovat každé tři roky. Návrh požadavků na externího koordinátora a soupis jeho činností je přiložen v příloze 4.</p>

Nositel / odpovědnost	Ústecký kraj, vedoucí odboru ŽPZ
Partneři	ÚK, poradní spor Obdobné organizace v EVVO jiných krajů
Harmonogram	2022: Příprava dokumentace (zadání) pro výběr externího koordinátora. Výběrové řízení, administrace, uzavření smlouvy Nejpozději od 1. 1. 2023 činnost externího koordinátora (smlouva vždy na 3 roky)
Náklady	830 000 Kč / rok. Druhy nákladů viz popis činnosti externího koordinátora – viz příloha 3.
Finanční zdroj	Rozpočet odboru ŽPZ
Indikátor	Jmenovaný a fungující externí koordinátor. Termín: do 31. 12. 2022.
Vazba na SP EVVO a EP	<ul style="list-style-type: none"> • Vést a aktualizovat veřejně přístupnou databázi specializovaných zařízení pro EVVO a EP, včetně základních parametrů jejich činnosti. (Úkol 1.1.4.1) • Pověřit koordinátora EVVO pro kraj, který má respekt, zkušenosti a důvěru realizátorů EVVO a EP v kraji (Doporučení k cíli 1.1 pro Kraje) • Podporovat vzdělávání poskytovatelů EVVO a EP, lektorů organizací EVVO a EP. (Opatření 2.4.1) • Podporovat dostupnou a kvalitní nabídku specializačních studií pro školní koordinátory EV a soustředit se na dlouhodobou péči o nové a stávající koordinátory EVVO a jejich další průběžné vzdělávání (Opatření 2.4.3) • Podporovat pravidelné setkávání k EVVO a EP a sdílení zkušeností na celostátní a regionální úrovni (Opatření 3.2.1) • Podporovat sdílení informací a východisek oboru EVVO a EP formou odborných periodik a publikační činnosti. (Opatření 3.2.2) • Založit databázi příkladů dobré praxe, navrhnout pro ni sledované faktory (popisující, v čem jsou příklady dobré), strukturu popisu jednotlivých příkladů a naplňovat ji příklady z podpořených projektů apod. (Úkol 4.1.2.1) • Zadat analýzu stávající situace, shrnutí existujících dat a výsledků výzkumů a sestavení databáze příkladů dobré praxe, možností a nástrojů místně zakotveného učení a dalších forem vzdělávání v oblasti vztahu k místu. (Opatření 5.3.1) • Podporovat vzdělávání, výchovu, osvětu a poradenství propojené s dobrou praxí a inovacemi v místní a ekologicky šetrné spotřebě potravin a dalších komodit přispívající k udržitelnosti regionu. (Opatření 5.4.1)

Opatření 1.2.2	Poradní sbor pro EVVO
Vychází z cíle	1.2: Zvýšit koordinaci, informovanost a spolupráci aktérů
Popis opatření	<p>Vznik poradního sboru je jednou ze základních podmínek dobře fungující EVVO v ÚK. Jeho smyslem je jednak vzájemná informovanost o obecných i specifických problémech EVVO v ÚK, a to z pohledu jednotlivých aktérů a odborníků. Dále je jeho smyslem lepší koordinace jednotlivých činností mezi všemi aktéry EVVO. Poradní sbor pro EVVO (expertní skupina) = externí koordinátor EVVO + krajský (interní) koordinátor EVVO + aktéři EVVO + odborníci z oboru + zástupci kraje + vedoucí odboru ŽPZ.</p> <p>Poradní sbor pro EVVO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koordinuje plánované aktivity v oblasti EVVO - definuje úkoly a projekty do budoucna - předkládá prostřednictvím vedoucího odboru ŽPZ doporučení pro podporu EVVO

	<p>Poradní sbor se bude scházet cca 4x ročně.</p> <p>Výběr účastníků poradního sboru:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oslovení významných stakeholderů na straně poskytovatelů EVVO, reprezentantů příjemců EVVO, expertních organizací (např. z oblasti vzdělávání) - Neformální schůzka - Doplnění stakeholderů - Formalizace
Nositel / odpovědnost	ÚK (interní koordinátor)
Partneři	Poradní sbory v jiných krajích
Harmonogram	2022: identifikace aktérů, oslovení 2022: zahájení činnosti
Náklady	Bez finančních nákladů.
Finanční zdroj	Bez finančních nákladů.
Indikátor	Vzniklý a fungující Poradní sbor. Termín: 1. 7. 2022. Min. 2 jednání poradního sboru ročně. Termín: každoročně od 2023.
Vazba na SP EVVO a EP	<ul style="list-style-type: none"> • Zajistit účast expertů na EVVO a EP při projednávání, přípravě a naplňování národních, krajských a regionálních strategií a politik v oblasti vzdělávání. (Opatření 1.2.4) • Zřídit trvalý pracovní a poradní orgán pro EVVO a EP složený ze zástupců klíčových aktérů v daných oblastech. (Opatření 3.1.1)

Cíl 1.3: Zajistit finanční podporu na realizaci EVVO aktivit

Opatření 1.3.1	Krajský program finanční podpory EVVO
Vychází z cíle	1.3: Zajistit finanční podporu na realizaci EVVO aktivit
Popis opatření	<p>Dokončit a implementovat samostatný program EVVO na nové programovací období. Program bude vycházet z doposud platného programu eko-agro, bude členěn na oblasti podpory. Nový program EVVO je v současné době odborem ZPZ připravován. Navýšení prostředků na oblast projektů EVVO s cílem pravidelně tuto oblast podporovat; cílová částka ve výši 5 mil. Kč / rok.</p> <p>Pravidla programu by měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - eliminovat projekty neodpovídající svým zaměřením kritériím EVVO - podpořit spíše menší počet kvalitních projektů vyšší částkou místo rozmělnění podpory pro velký počet malých projektů - u projektů škol preferovat projekty zaměřené na zvýšení kontaktu žáků s přírodou a na přímé využívání přírody pro učení <p>Zacílení programu je možné nastavením hodnotících kritérií projektů nebo rozdělením programu na vhodné podoblasti a jejich následné řízené vyhlášení. Preferované cílové skupiny programu: školy v ÚK, environmentální centra a environmentální organizace v ÚK.</p> <p>Popis navržených úprav a doporučení obsahuje příloha 5.</p>
Nositel / odpovědnost	Ústecký kraj, vedoucí odboru ŽPZ
Partneři	-
Harmonogram	2021: Úprava pravidel programu, schválení programu. 2022: Pilotní odzkoušení programu s alokací 1 mil. Kč.

	2023: Zvýšení alokace programu na 2 mil. Kč. 2024: Zvýšení alokace programu na 3 mil. Kč. 2025: Zvýšení alokace programu na 4 mil. Kč. 2026: Zvýšení alokace programu na 5 mil. Kč.
Náklady	2-5 mil. Kč / rok
Finanční zdroj	Rozpočet ÚK
Indikátor	Podpora projektů EVVO z programu v rozsahu 5 mil. Kč. Termín: 2026.
Vazba na SP EVVO a EP	<ul style="list-style-type: none"> ● Vyhlášovat každoročně dotační programy a vzdělávací zakázky pro realizaci EVVO a EP (Další doporučení k cíli 1.1 pro Kraje) ● Systematicky financovat rozvoj systému EVVO a EP na svém území prostřednictvím zakázek a příspěvků, i víceletých ● Vypisovat pravidelně grantová řízení pro EVVO a EP (Další doporučení k cíli 1.3 pro Kraje) ● V dotačních zdrojích zahrnovat mezi podporované aktivity i setkávání, konference a výměnu dobré praxe v oblasti EVVO a EP a tvorbu regionálních sítí realizátorů EVVO a EP. (Úkol 3.2.1.1) ● Motivovat školy k úpravě školních vzdělávacích plánů tak, aby se orientovaly na kontakt žáků s přírodou. Indikátor: počet takto profilovaných MŠ, ZŠ a SŠ (Opatření 5.2.3) ● Podporovat učitele, pracovníky s dětmi a mládeží a další vzdělavatele v rozvíjení, využívání a sdílení jejich didaktických a přírodovědných dovedností pro vzdělávání v terénu (využívání přímého kontaktu s přírodou pro vzdělávání) a při odbourávání mentálních bariér (např. potřeby organizovat veškerý čas dětí). Indikátor: počet podpořených projektů zaměřených na rozvíjení, využívání a sdílení didaktických a přírodovědných dovedností vzdělavatelů pro vzdělávání v terénu (využívání přímého kontaktu s přírodou pro vzdělávání). (Opatření 5.2.5) ● Podporovat (znovu)vytváření podnětného prostředí – příležitostí pro přímý kontakt s přírodou tam, kde chybí (ve městech), a znovuoživení/znovuvyužití příležitostí ke kontaktu s přírodou tam, kde je příroda přirozeně na dosah (na venkově) – vznik a využívání veřejně přístupných přírodě blízkých ploch a péči o ně. Indikátor: počet podpořených projektů. (Opatření 5.2.9)

Opatření 1.3.2	Podpora při získávání externích dotačních prostředků
Vychází z cíle	1.3: Zajistit finanční podporu na realizaci EVVO aktivit
Popis opatření	<p>Kraj by měl motivovat aktéry EVVO, aby získávali peníze i z jiných zdrojů než z rozpočtu kraje.</p> <p>Forma podpory - nefinanční:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monitoring výzev a zasílání informací aktérům a cílovým skupinám EVVO - Asistence při zpracování dotační žádosti: zprostředkování kontaktu na expertního zpracovatele žádostí a projektového managementu <p>Do budoucna, bude-li existovat zásobník kvalitních projektů a budou dostupné zdroje, je doporučeno zvážit možnost finanční podpory:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zajištění předfinancování / kofinancování projektů z rozpočtu kraje - Finanční příspěvek na služby externího dotačního experta – zpracování žádostí, studií apod.
Nositel / odpovědnost	Externí koordinátor EVVO V budoucnu, v případě finanční podpory, ÚK
Partneři	-

Harmonogram	2023: zahájení poskytování služby.
Náklady	Monitoring výzev a informovanost: V rámci činnosti externího koordinátora EVVO, bez dalších nákladů. Odhadované náklady v případě realizace finanční podpory v budoucnu: kofinancování projektů z rozpočtu kraje: průměrně alespoň 1 mil. Kč / rok, příspěvek na služby externích expertů: cca 200 tis. Kč / rok.
Finanční zdroj	Rozpočet ÚK.
Indikátor	Počet krajem podpořených projektů financovaných z externích zdrojů. Cílová hodnota: nejméně 6 podpořených projektů do roku 2030.
Vazba na SP EVVO a EP	

Oblast 2: Podporované aktivity EVVO („obsah EVVO“)

Cíl 2.1: Zvýšit podíl EVVO v rámci formálního vzdělávání

Opatření 2.1.1	Zajistit průběžné vzdělávání pedagogických pracovníků v EVVO
Vychází z cíle	2.1: Zvýšit podíl EVVO v rámci formálního vzdělávání
Popis opatření	Podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti EVVO. Možné formy: <ul style="list-style-type: none"> - informování o probíhajících vzdělávacích akcích zajišťovaných třetími subjekty v regionu i v ČR - realizace vlastních vzdělávacích akcí externího koordinátora EVVO: například tematické semináře, workshopy, sdílení dobré praxe atd. - akreditované specializační studium pro školní koordinátory EVVO (je akreditováno na PF UJEP, externí koordinátor aktivně nabízí zájemcům) <p>Kde to bude možné, přednostně prezentovat / využívat akreditované vzdělávací programy.</p>
Nositel / odpovědnost	Externí koordinátor EVVO
Partneři	UJEP (FŽP, PF)
Harmonogram	Průběžně. Poskytování informací od 2023, vlastní vzdělávací akce od 2024.
Náklady	V rámci činnosti externího koordinátora.
Finanční zdroj	V rámci činnosti externího koordinátora.
Indikátor	Ročně min. 4 semináře/exkurze pro pedagogy (od r. 2024).
Vazba na SP EVVO a EP	<ul style="list-style-type: none"> • Podporovat vzdělávání poskytovatelů EVVO a EP, lektorů organizací EVVO a EP. (Opatření 2.4.1) • Podporovat dostupnou a kvalitní nabídku specializačních studií pro školní koordinátory EV (Opatření 2.4.3)

Opatření 2.1.2	Podpora ekologizace provozu škol (se zapojením žáků)
Vychází z cíle	2.1: Zvýšit podíl EVVO v rámci formálního vzdělávání
Popis opatření	Ekologizace provozu škol. Možné formy: <ul style="list-style-type: none"> - Využívání OZE, úspory energií. - Záchyt a další využívání dešťové nebo odpadní vody. - Třídění a znovuvyužívání odpadů (recykling, upcykling). - Revitalizace škoních zahrad s cílem zvýšení druhové rozmanitosti v areálu školy. - Zapojování do celostátních sítí (např. Ekoškola) a využívání národních metodik. <p>Cílem tohoto opatření je aktivní zapojení žáků například formou školních projektů, tzn. žáci se aktivně podílejí na plánování a přípravě opatření, na jeho realizaci, sledují jeho přínosy a účinnost, realizovaná opatření se propojují s výukou.</p> <p>Nástroje podpory škol:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metodická a informační podpora včetně příkladů dobré praxe.

	<ul style="list-style-type: none"> - Finanční podpora (vyčlenění části alokace v rámci dotačního programu EVVO, např. formou podoblasti programu). <p>Podpora ze strany kraje je zaměřená na vzdělávací a výchovný aspekt realizovaných opatření, není určena pro investiční aktivity.</p>
Nositel / odpovědnost	EK: Obsahová a metodická podpora škol (poskytuje návody, metodiky, organizuje vzdělávací akce). ÚK: Distribuce informací do škol; finanční podpora.
Partneři	Školy v ÚK, národní organizace a sítě.
Harmonogram	Průběžně.
Náklady	EK: v rámci rozpočtu EK. ÚK: v rámci dotačního programu EVVO.
Finanční zdroj	EK: v rámci rozpočtu EK. ÚK: v rámci dotačního programu EVVO.
Indikátor	Počet škol, které díky podpoře realizovaly opatření: cca 10 % škol do roku 2030.
Vazba na SP EVVO a EP	<ul style="list-style-type: none"> • Metodicky vést kraje a místní samosprávy a podporovat vznik a využívání veřejně přístupných přírodních ploch vhodných pro přímý kontakt s přírodou a péči o ně. (Úkol 5.2.9.1)

Opatření 2.1.3	Podpora vybraných témat ve vzdělávání
Vychází z cíle	2.1: Zvýšit podíl EVVO v rámci formálního vzdělávání
Popis opatření	<p>Propojení dotačního programu kraje s vybranými vzdělávacími tématy. Cílem je metodicky pestré EVVO propojené s praxí, vlastním poznáváním, s novými metodickými přístupy a s poznáváním přírodních hodnot území. Možná vzdělávací témata a přístupy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vzdělávání o změně klimatu - místně zakotvené učení - venkovní výuka a praktická výuka v oblasti ochrany přírody (včetně např. lesní pedagogiky) - badatelské přístupy <p>Metodická podpora: v rámci činnosti EK (semináře, workshopy, kampaně, příklady dobré praxe). Finanční podpora v rámci dotačního programu EVVO. Bonifikace pro školní projekty, které budou využívat vybraná vzdělávací témata a přístupy (žadatel specifikuje v projektové žádosti).</p>
Nositel / odpovědnost	EK, ÚK
Partneři	-
Harmonogram	Průběžně.
Náklady	V rámci činnosti EK.
Finanční zdroj	V rámci činnosti EK a v rámci dotačního programu (opatření nepřináší navýšení dotačního programu).
Indikátor	Počet podpořených projektů škol, které využijí vybraná vzdělávací témata: celkem 40 projektů do r. 2030.
Vazba na SP EVVO a EP	<ul style="list-style-type: none"> • Identifikovat programové „pilíře“ EVVO a EP, které jsou dlouhodobě realizované, o něž existuje dlouhodobý zájem mezi cílovými skupinami a které hodnotí svou činnost a dopad, výběr aktualizovat v cca tříletých cyklech a pro

	<p>tyto pilíře vytvořit a trvale rozvíjet programy dlouhodobé podpory. (Opatření 1.3.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Identifikovat ověřené klíčové programy EVVO a EP, jež mají být dlouhodobě rozvíjeny (Úkol 1.3.1.1) ● Podporovat propojování EVVO a EP a praktických programů, včetně programů v oblasti ochrany přírody, ochrany a managementu přírodních zdrojů, cestovního ruchu, kultury a památkové péče, architektury, urbanismu, zahradně-krajinářské tvorby apod. (Opatření 2.6.2) ● Podporovat metodickou pestrost, alternativní, málo rozšířené či nové metodické přístupy. Podporovat vyhledávání nových iniciativ, včetně drobných vzdělávacích a osvětových akcí a připravovat pro ně programy pravidelné krátkodobé podpory. (Opatření 2.6.3) ● Podporovat propojování EVVO a EP s koncepty zaměřenými na vzdělávání v kontaktu s přírodou, vzdělávání o jednotlivých složkách a prvcích přírodního prostředí, na zprostředkování přírodních hodnot daného území a motivaci k jejich přímému poznávání. (Opatření 5.2.7)
--	--

Opatření 2.1.4	Tvorba pomůcek pro školy
Vychází z cíle	2.1: Zvýšit podíl EVVO v rámci formálního vzdělávání
Popis opatření	<p>Propojení poptávky mateřských a základních škol v kraji týkající se didaktických pomůcek a metodických materiálů EVVO a krajem zřizovaných středních škol, které mohou takové pomůcky vyrobit.</p> <p>Doporučený postup:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) MŠ a ZŠ: definují své požadavky na didaktické pomůcky a materiály (buď volně, nebo výběrem z nabídky). 2) ÚK: shromažďuje a sumarizuje požadavky. Dojednává zapojení středních škol. Předává jim požadavky. Zajišťuje případného externího dodavatele návrhu. 3) Poradní sbor EVVO: projedná požadavky škol, posoudí jejich relevanci, může doporučit školám změnu jejich požadavků, doporučuje pomůcky a materiály k výrobě 4) SŠ: v rámci své činnosti a se zapojením žáků vyrábí pomůcky.
Nositel / odpovědnost	ÚK (Interní koordinátor EVVO), Poradní sbor EVVO
Partneři	Střední školy zřizované ÚK
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Cca 400 000 Kč / rok dle reálného zájmu škol
Finanční zdroj	Rozpočet ÚK
Indikátor	Počet škol zapojených do opatření. Cílová hodnota není stanovena, závisí na zájmu škol.
Vazba na SP EVVO a EP	<ul style="list-style-type: none"> ● Vyhlášovat každoročně dotační programy a vzdělávací zakázky pro realizaci EVVO a EP v kraji a podporovat tím udržitelnost a rozvoj krajské sítě EVVO. (Další doporučení k cíli 1.1 pro Kraje)

Opatření 2.1.5	Podpora účasti škol na ekologických vzdělávacích programech
Vychází z cíle	2.1: Zvýšit podíl EVVO v rámci formálního vzdělávání

Popis opatření	Podpora účasti škol na environmentálních vzdělávacích programech jiných organizací. Formy podpory: <ul style="list-style-type: none"> - Metodická podpora. Jak organizačně zajistit vzdělávání mimo školu. Metodické poradenství při využívání šablon. - Finanční podpora. V rámci dotačního programu EVVO. Doporučení: upřednostňovat vícedenní pobyty s hlavní náplní EVVO.
Nositel / odpovědnost	EK: zprostředkování nabídek vzdělávacích programů školám. Metodická podpora (využívání šablon). ÚK: metodická podpora pro vzdělávání mimo školu a pro využívání šablon.
Partneři	NNO a další organizace poskytující ekologické vzdělávací programy.
Harmonogram	Průběžně.
Náklady	V rámci činnosti EK. V rámci dotačního programu EVVO.
Finanční zdroj	Náklady EK v rámci jeho činnosti. Finanční podpora: rozpočet ÚK skrze dotační program EVVO.
Indikátor	Počet školních tříd účastnících se ekologických vzdělávacích programů: cílová hodnota alespoň 25 % žáků ZŠ v ÚK projde během ZŠ ekovýchovným programem (termín dosažení 2030).
Vazba na SP EVVO a EP	<ul style="list-style-type: none"> • Identifikovat programové „pilíře“ EVVO a EP, které jsou dlouhodobě realizované, o něž existuje dlouhodobý zájem mezi cílovými skupinami a které hodnotí svou činnost a dopad, výběr aktualizovat v cca tříletých cyklech a pro tyto pilíře vytvořit a trvale rozvíjet programy dlouhodobé podpory. (Opatření 1.3.1)

Cíl 2.2: Zvýšit objem a kvalitu neformálního EVVO vzdělávání

Opatření 2.2.1	Podpora činnosti stávajících ekocenter
Vychází z cíle	2.2: Zvýšit objem a kvalitu neformálního EVVO vzdělávání
Popis opatření	Podpora udržení a rozšíření činnosti stávajících ekocenter, která se aktivně věnují EVVO zaměřené především na děti a mládež. Formy podpory: <ul style="list-style-type: none"> - vzájemné síťování a spolupráce (příklady dobré praxe, krajská konference EVVO, propojování na národní sítě) - informace a metodika (webové stránky, semináře, workshopy) - vzdělávání lektorů (ucelené vzdělávací programy pro lektory EVVO z NNO) - podpora certifikace ekocenter - finanční podpora: jednorázové projekty v rámci dotačního programu EVVO. Do budoucna, v případě převisu aktivních projektů a zvýšené finanční alokaci pro EVVO, zvážit finanční podporu ekocenter formou víceletých grantů zaměřených na posílení spolupráce s MŠ a ZŠ, kofinancování a/nebo předfinancování projektů (v případě celokrajsky významných investičních projektů realizovaných ekocentry).
Nositel / odpovědnost	EK: EVVO: síťování, spolupráce, metodika, vzdělávání. ÚK: finanční podpora.
Partneři	Národní sítě a organizace v EVVO.
Harmonogram	Průběžně.

Náklady	EK: v rámci činnosti EK. ÚK: v rámci dotačního programu EVVO; do budoucna v případě víceletých grantů odhad 0,5 - 1 mil. Kč / rok.
Finanční zdroj	EK: v rámci činnosti EK. ÚK: rozpočet ÚK.
Indikátor	Počet podpořených projektů: cca 20 do roku 2030. Počet fungujících ekocenter v kraji: minimálně 12 do 2030
Vazba na SP EVVO a EP	<ul style="list-style-type: none"> Podporovat existenci a rozvoj specializovaných zařízení pro EVVO a EP (Opatření 1.1.4) Vyhodnocovat udržitelnost a využití vybudované infrastruktury pro EVVO a EP, připravit investiční programy na její údržbu, opravy, rozvoj a doplnění sítě EVVO a EP, s důrazem na zajištění úprav vedoucích k příkladnému ekologicky šetrnému provozu. (Opatření 1.3.2)

Opatření 2.2.2	Podpora vzniku nových center environmentálního vzdělávání a poradenství
Vychází z cíle	2.2: Zvýšit objem a kvalitu neformálního EVVO vzdělávání
Popis opatření	<p>Opatření souvisí s předchozím opatřením 2.2.1. Opatření se však zaměřuje na vznik nových center EVVO, zejména v oblastech, které nejsou pokryty činností stávajících ekocenter, resp. pro potenciální příjemce EVVO (např. školy), v těchto oblastech nejsou vhodná ekocentra v dojezdové vzdálenosti.</p> <p>V první fázi je nutné, aby se vyprofiloval místní nositel projektu (subjekt, který bude zakladatelem nebo zřizovatelem ekocentra). Doporučující hlas má poradní sbor EVVO.</p> <p>Formy podpory: viz opatření 2.2.1, nová ekocentra využívají stejných služeb jako ekocentra stávající.</p> <p>Formy podpory:</p> <ul style="list-style-type: none"> vzájemné síťování a spolupráce (příklady dobré praxe, krajská konference EVVO, propojování na národní síť) informace a metodika (webové stránky, semináře, workshopy) vzdělávání lektorů (ucelené vzdělávací programy pro lektory EVVO z NNO) finanční podpora: jednorázové projekty v rámci dotačního programu EVVO. <p>Do budoucna, v případě převisu aktivních projektů a zvýšené finanční alokaci pro EVVO, zvážit finanční podporu ekocenter formou víceletých grantů zaměřených na posílení spolupráce s MŠ a ZŠ, kofinancování a/nebo předfinancování projektů (v případě celokrajsky významných investičních projektů realizovaných ekocentry).</p>
Nositel / odpovědnost	Externí koordinátor EVVO: síťování, spolupráce, metodika, vzdělávání. ÚK: finanční podpora.
Partneři	Národní síť a organizace v EVVO.
Harmonogram	Průběžně.
Náklady	EK: v rámci činnosti EK. ÚK: v rámci dotačního programu EVVO; do budoucna v případě víceletých grantů odhad 0,5 - 1 mil. Kč / rok.
Finanční zdroj	EK: v rámci činnosti EK. ÚK: rozpočet ÚK skrze dotační program EVVO.

Indikátor	Počet nově vzniklých ekocenter: alespoň 2 do roku 2030.
Vazba na SP EVVO a EP	<ul style="list-style-type: none"> ● Podporovat existenci a rozvoj specializovaných zařízení pro EVVO a EP (Opatření 1.1.4) ● Vyhodnocovat udržitelnost a využití vybudované infrastruktury pro EVVO a EP, připravit investiční programy na její údržbu, opravy, rozvoj a doplnění sítě EVVO a EP, s důrazem na zajištění úprav vedoucích k příkladnému ekologicky šetrnému provozu. (Opatření 1.3.2)

Opatření 2.2.3	Podpora vzniku nových pobytových zařízení pro EVVO v ÚK
Vychází z cíle	2.2: Zvýšit objem a kvalitu neformálního EVVO vzdělávání
Popis opatření	<p>Záměrem je vybudovat hustší síť pobytových zařízení, která by byla provozována ekocentry a nabízela by vícedenní pobyty zaměřené primárně na cíle EVVO. Obsahem opatření je příprava kvalitních projektů a následně finanční podpora jejich realizace, především s využitím externích zdrojů, tzn. národních nebo ESIF. Poradní sbor EVVO posuzuje připravované projekty a dává doporučení pro zvýšení jejich kvality, případně pro finanční podporu.</p> <p>Formy podpory:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koordinace, mentoring, vyhledávání partnerů v ČR nebo v Sasku (externí koordinátor) - asistence při vyhledávání dotačních titulů, předfinancování a/nebo kofinancování projektů, případně přímá finanční podpora (ÚK)
Nositel / odpovědnost	ÚK, externí koordinátor EVVO, Poradní sbor EVVO
Partneři	Ekocentra v ČR a Sasku.
Harmonogram	Průběžně.
Náklady	Investiční náklady nelze vyčíslit, závisí na konkrétním projektu. Podpora investičních výdajů není předmětem tohoto opatření (samotná podpora kraje či EK je nefinanční povahy).
Finanční zdroj	V rámci činnosti EK a ÚK. Primárně cílit na dotační prostředky ČR a EU
Indikátor	Počet nově vzniklých pobytových zařízení v kraji: 1 do roku 2030.
Vazba na SP EVVO a EP	<ul style="list-style-type: none"> ● Podporovat existenci a rozvoj specializovaných zařízení pro EVVO a EP (Opatření 1.1.4) ● Vyhodnocovat udržitelnost a využití vybudované infrastruktury pro EVVO a EP, připravit investiční programy na její údržbu, opravy, rozvoj a doplnění sítě EVVO a EP, s důrazem na zajištění úprav vedoucích k příkladnému ekologicky šetrnému provozu. (Opatření 1.3.2) ● Metodicky vést kraje a místní samosprávy a podporovat vznik a využívání veřejně přístupných přírodních ploch vhodných pro přímý kontakt s přírodou a péči o ně a pro přímý kontakt s přírodou ve školách. (Úkol 5.2.9.1) ● Podporovat různé formy neformálního/mimoškolního a celoživotního vzdělávání a výchovy v přírodě od předškolních dětí přes teenagery, zájmové skupiny dospělých po seniory – dlouhodobou práci skupin (oddílů, kroužků, spolků) využívajících pro výchovu především pobyt v přírodě, činnost dalších aktérů zaměřenou na využití pobytu v přírodě pro vzdělávání a výchovu. Podporovat využívání přírodního prostředí rodinami s dětmi pro hru, odpočinek a výchovu dětí od nejmladšího věku. Podporovat osvětu rodičů o významu spontánních aktivit, informálního učení v rámci nestrukturovaného času dětí v přírodě. (Opatření 5.2.6)

Opatření 2.2.4	Zapojení dalších organizací a zájmových skupin do EVVO
Vychází z cíle	2.2: Zvýšit objem a kvalitu neformálního EVVO vzdělávání
Popis opatření	<p>V kraji existuje množství organizací a zájmových skupin, které realizují aktivity blízké EVVO, případně se EVVO nevěnují, ale k drobným ekovýchovným aktivitám mají potenciál. Takovými organizacemi mohou být např. Správy NP a CHKO, zoologické zahrady, muzea s částečně přírodovědným zaměřením, DDM, zájmové spolky (včelaři apod.), ekofarmy.</p> <p>Záměrem je předávat těmto organizacím informace a poskytovat jim metodickou podporu o moderních trendech v EVVO, a tím je motivovat k tomu, aby ve své činnosti využívaly obsahů a přístupů EVVO.</p> <p>Možné nástroje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapojování těchto organizací do akcí EVVO aktérů (krajská konference, semináře, workshopy) - síťování a sdílení dobré praxe (vyhledávání příkladů dobré praxe v kraji i mimo kraj) - možnost finanční podpory relevantních projektů těchto organizací v rámci stávajícího dotačního programu kraje
Nositel / odpovědnost	Externí koordinátor EVVO
Partneři	Ekocentra v ÚK
Harmonogram	Průběžně od r. 2023.
Náklady	V rámci činnosti EK.
Finanční zdroj	V rámci činnosti EK.
Indikátor	Počet subjektů z těchto cílových skupin, účastnících se aktivit EK: min. 7 / rok od r. 2025.
Vazba na SP EVVO a EP	<ul style="list-style-type: none"> ● Podporovat spolupráci organizací činných v EVVO a EP s aktéry ochrany přírody se zaměřením na porozumění potřebě ochrany vzácných druhů a společenstev, ale i hodnoty a potřeby ochrany biodiverzity, „divočiny“ a samovolných přírodních procesů, a to různými formami. (Opatření 5.2.8) ● Podporovat zapojení místních a regionálních partnerů (podnikatelé, veřejná správa, NNO) do výuky k místu (místně zakotveného učení). Podporovat při místně zakotveném učení spolupráci realizátorů EVVO s odborníky. (Opatření 5.3.2)

Cíl 2.3: Zvýšit EVVO uvědomění ve veřejné správě

Opatření 2.3.1	Vzdělávání pracovníků kraje, měst a obcí v oblasti EVVO
Vychází z cíle	2.3: Zvýšit EVVO uvědomění ve veřejné správě
Popis opatření	<p>Cílem je zvýšit povědomí pracovníků veřejné správy (města, obce), jak mohou na své úrovni pozitivně ovlivnit činnost a spolupráci aktérů EVVO (školy, ekocentra aj.).</p> <p>Formy: informační a metodické materiály, semináře, workshopy (aktivní pozvánky relevantních pracovníků veřejné správy na akce EVVO).</p>
Nositel / odpovědnost	Externí koordinátor
Partneři	ÚK
Harmonogram	Průběžně.
Náklady	V rámci činnosti EK.
Finanční zdroj	V rámci činnosti EK.

Indikátor	Počet účastníků z těchto cílových skupin, účastnících se aktivit EK: min. 10 osob/rok od r. 2026.
Vazba na SP EVVO a EP	<ul style="list-style-type: none"> ● Připravit návrh celoživotního vzdělávání pro pracovníky krajských úřadů, kteří jsou pověřeni koordinací EVVO a EP. (Úkol 1.1.1.3) ● Pořádat minimálně 1x ročně pracovní setkání úředníků zodpovědných za agendu EVVO a EP ze všech krajů ČR s účastí klíčových aktérů EVVO a EP. (Úkol 3.1.2.2) ● Zajistit systematickou osvětu a komunikaci vůči relevantním pracovníkům a představitelům veřejné správy zvyšující porozumění významu a pojetí EVVO a EP. (Opatření 4.2.2) ● Distribuovat srozumitelné informační materiály o EVVO a EP municipalitám (elektronické i tištěné). (Úkol 4.2.2.1.) ● Podporovat vzdělávání a poradenství v oblasti šetrného provozu veřejných institucí a podporovat iniciativy šetrného provozu. (Opatření 5.4.4)

Opatření 2.3.2	Metodická podpora ekologizace úřadů
Vychází z cíle	2.3: Zvýšit EVVO uvědomění ve veřejné správě
Popis opatření	<p>Cílem je zvýšit počet městských a obecních úřadů, které ve své činnosti aktivně využívají opatření na snížení ekologické stopy. Obsahem opatření je metodická a informační podpora úřadů v souladu s myšlenkou udržitelného rozvoje.</p> <p>Možná opatření na úrovni úřadů (například):</p> <ul style="list-style-type: none"> - snížení počtu tištěných materiálů - snížení produkce odpadů - ekologizace budov (úspory energií, OZE) - environmentálně odpovědné zadávání veřejných zakázek - šetrné formy dopravy - využívání regionálních produktů a dodavatelů <p>Formy podpory:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vypracování a zasílání metodických materiálů - předávání informací o vzdělávacích akcích a iniciativách pořádaných třetími subjekty - pořádání vlastních informačních a vzdělávacích akcí (semináře, workshopy, příklady dobré praxe apod.)
Nositel / odpovědnost	Externí koordinátor EVVO
Partneři	Národní iniciativy.
Harmonogram	Průběžně.
Náklady	Náklady nelze vyčíslit
Finanční zdroj	Podpora v rámci činnosti EK (samotná opatření v rámci rozpočtu jednotlivých měst a obcí).
Indikátor	Počet uspořádaných akcí pro úřady: 3 do r. 2030.
Vazba na SP EVVO a EP	<ul style="list-style-type: none"> ● Zmapovat a vyhodnotit rozsah a obsah existující nabídky vzdělávání v základních ekologických a environmentálních tématech pro pracovníky ve veřejné správě, NNO a další zájemce (vyjma kategorie pedagogických pracovníků) a formulovat ekologické minimum pro tyto pracovníky. (Úkol 1.1.1.1)

	<ul style="list-style-type: none"> • Podporovat vzdělávání a poradenství pro výrobce a veřejnou správu zaměřené na prevenci vzniku a snižování množství odpadů a využívání recyklovaných materiálů při výrobě. (Opatření 5.4.3) • Podporovat vzdělávání a poradenství v oblasti šetrného provozu veřejných institucí a podporovat iniciativy na zavádění šetrného provozu. (Opatření 5.4.4)
--	---

Cíl 2.4: Zvýšit EVVO uvědomění u veřejnosti

Opatření 2.4.1	Vznik online ekoporadny zaměřené na ŽP
Vychází z cíle	2.4: Zvýšit EVVO uvědomění u veřejnosti
Popis opatření	Zřízení a provozování online ekoporadny na webu EVVO. Poradna reaguje na dotazy obyvatel kraje a poskytuje jim informace především v oblastech: <ul style="list-style-type: none"> - ochrany ŽP, péče o ŽP - možné individuální aktivity v ochraně ŽP - dotační tituly pro veřejnost v oblasti ŽP
Nositel / odpovědnost	Externí koordinátor EVVO
Partneři	Environmentálně zaměřené NNO a další organizace.
Harmonogram	Příprava 2023, realizace od 2024.
Náklady	V rámci rozpočtu EK.
Finanční zdroj	V rámci rozpočtu EK.
Indikátor	Fungující ekoporadna od r. 2024.
Vazba na SP EVVO a EP	<ul style="list-style-type: none"> • Podporovat vytváření, nabídku a dlouhodobou udržitelnost vzdělávacích programů a informačních zdrojů, které jsou potřebné k pochopení příčin a dopadů/projevů změny klimatu. Programy musí být vzhledem k specifikům (nové a zároveň naléhavé téma) připravovány ve spolupráci s příslušnými experty. Metody musí být adekvátně přizpůsobeny jednotlivým cílovým skupinám tak, aby pokryly celé jejich spektrum, celou populaci – děti, žáky a studenty, učitele a vzdělavatele, pracovníky veřejné správy včetně politické reprezentace, pracovníky médií, dospělou veřejnost a napomáhaly zároveň cílovým skupinám chápat a přijímat klimatickou změnu jako existující skutečnost. (Opatření 5.5.1) • Zavést systematické a navzájem sjednocené a koordinované získávání dat a indikátorů o stavu EVVO a EP ze strany veřejné správy. (Opatření 2.5.2)

Opatření 2.4.2	Mediální kampaně na vybraná témata
Vychází z cíle	2.4: Zvýšit EVVO uvědomění u veřejnosti
Popis opatření	Realizace mediálních kampaní cílených na veřejnost v oblasti ochrany životního prostředí. Možná témata: změna klimatu, úspory energie, hospodaření s vodou aj. Možné nástroje: web a sociální síť kraje a partnerských organizací, PR, placená inzerce. Kampaně by měly navazovat na připravované nebo vyhlášené dotační zdroje kraje nebo národní programy určené pro veřejnost, např. kotlíkové dotace, Dešťovka, výsadba stromů atd.
Nositel / odpovědnost	ÚK (interní koordinátor EVVO, tiskové oddělení)
Partneři	NNO v oblasti EVVO - mohou zveřejňovat informace svými kanály. EK
Harmonogram	Průběžně.
Náklady	Dle zvolených komunikačních nástrojů.

Finanční zdroj	Bez nákladů / rozpočet ÚK.
Indikátor	Počet mediálních kampaní: min. 1 / rok od r. 2025.
Vazba na SP EVVO a EP	<ul style="list-style-type: none"> ● Identifikovat programové „pilíře“ EVVO a EP, které jsou dlouhodobě realizované, o něž existuje dlouhodobý zájem mezi cílovými skupinami, a které hodnotí svou činnost a dopad, výběr aktualizovat v cca tříletých cyklech a pro tyto pilíře vytvořit a trvale rozvíjet programy dlouhodobé podpory. (Opatření 1.3.1) ● Vytvářet aktuální materiály přitažlivou formou představující cíle, metody, výsledky a příklady dobré praxe EVVO a EP a rozšiřovat je mezi odbornou i širokou veřejnost, ale i podnikatelskou sféru. (Opatření 4.3.1) ● Zajistit přístup veřejnosti a veřejné správy na celostátní, regionální a místní úrovni k dokumentům z probíhajících politických jednání směřujících k ochraně klimatu. (Opatření 5.5.2) ● Podporovat zapojení cílových skupin do národních i mezinárodních osvětových akcí a kampaní, které propojují místní snahy čelit globální hrozbě s obdobnými snahami po světě – například Hodina Země. (Opatření 5.5.3) ● Podporovat vzdělávací programy a osvětové kampaně zaměřené na zavádění mitigačních opatření, tedy opatření eliminujících emise skleníkových plynů, dále pak opatření eliminující ostatní znečišťující látky, vlivy různých kategorií zdrojů na kvalitu ovzduší, zdraví lidí a ekosystémy. (Opatření 5.5.4) ● Podporovat vzdělávací programy a osvětové kampaně zaměřené na zavádění adaptačních opatření v krajině i v zastavěném území, tedy opatření podporující přizpůsobení člověka projevům a dopadům změny klimatu podle Strategie přizpůsobení se změně klimatu v ČR. Motivovat školy k začlenění těchto témat do ŠVP a k dialogu v rámci místa a regionu. (Opatření 5.5.5)

6. Indikátory koncepce

Indikátory slouží ke sledování, zda se daří naplňovat cíle Koncepce EVVO a zda se situace v Ústeckém kraji vyvíjí ve směru, který tato koncepce popisuje jako žádoucí a který vystihuje její vize.

Jsou použity dva typy indikátorů:

1. **Dílčí indikátory** jsou stanoveny na úrovni jednotlivých opatření. Popisují, **jakých výstupů má být daným opatřením přímo dosaženo**. Tyto indikátory jsou stanoveny vždy u každého opatření (viz kap. 6.3).
2. **Celkové indikátory** jsou stanoveny na úrovni koncepce. Popisují **celkovou změnu situace v Ústeckém kraji**. Při jejich vyhodnocování je třeba mít na paměti, že celkové výsledky jsou ovlivněny nejen realizovanými opatřeními v oblasti EVVO, ale také jinými vnějšími vlivy (například finanční omezení aj.).

6.1 Přehled dílčích indikátorů

Pro přehlednost je dále uveden souhrn dílčích indikátorů uvedených u jednotlivých opatření v kapitole 5.3.

Opatření		Indikátor
Opatření 1.1.1	Zřízení pozice interního koordinátora EVVO	Je zřízena pozice interního koordinátora v rozsahu 0,25 úvazku. Termín: do 31. 12. 2022.
Opatření 1.1.2	Zakotvení EVVO v dokumentech kraje	Podpora EVVO je uvedena ve strategických dokumentech kraje. Termín: průběžně.
Opatření 1.2.1	Vybrat a pověřit externího koordinátora EVVO	Jmenovaný a fungující externí koordinátor. Termín: do 31. 12. 2022.
Opatření 1.2.2	Poradní sbor pro EVVO	Zřízen a fungující Poradní sbor. Termín: 1. 7. 2022. Min. 2 jednání poradního sboru ročně. Termín: Každoročně od 2023.
Opatření 1.3.1	Krajský program finanční podpory EVVO	Podpora projektů EVVO z Programu v rozsahu 5 mil. Kč. Termín: 2026.
Opatření 1.3.2	Podpora při získávání externích dotačních prostředků	Počet krajem podpořených projektů financovaných z externích zdrojů. Cílová hodnota: nejméně 6 podpořených projektů do roku 2030.
Opatření 2.1.1	Zajistit průběžné vzdělávání pedagogických pracovníků v EVVO	Ročně min. 4 semináře/exkurze pro pedagogy (od roku 2024).
Opatření 2.1.2	Podpora ekologizace provozu škol (se zapojením žáků)	Počet škol, které díky podpoře realizovaly opatření: 30 do roku 2030.
Opatření 2.1.3	Podpora vybraných témat ve vzdělávání	Počet podpořených projektů škol, které využijí vybraná vzdělávací témata: celkem 40 do roku 2030.
Opatření 2.1.4	Tvorba pomůcek pro školy	Počet škol zapojených do opatření. Cílová hodnota není stanovena, závisí na zájmu škol.
Opatření 2.1.5	Podpora účasti škol na ekologických vzdělávacích programech	Počet školních tříd účastnících se ekologických vzdělávacích programů: Cílová hodnota alespoň 25 % žáků ZŠ v ÚK projde během ZŠ

		ekovýchovným programem (termín dosažení 2030).
Opatření 2.2.1	Podpora činnosti stávajících ekocenter	Počet podpořených projektů: cca 20 do roku 2030. Počet fungujících ekocenter v kraji: minimálně 12 do roku 2030
Opatření 2.2.2	Podpora vzniku nových center environmentálního vzdělávání a poradenství	Počet nově vzniklých ekocenter: alespoň 2 do roku 2030.
Opatření 2.2.3	Podpora vzniku nových pobytových zařízení pro EVVO v ÚK	Počet nově vzniklých pobytových zařízení v kraji: 1 do roku 2030.
Opatření 2.2.4	Zapojení dalších organizací a zájmových skupin do EVVO	Počet subjektů z těchto cílových skupin, účastnících se aktivit EK: min. 7 / rok od roku 2025.
Opatření 2.3.1	Vzdělávání pracovníků kraje, měst a obcí v oblasti EVVO	Počet účastníků z těchto cílových skupin, účastnících se aktivit EK: min. 10 osob/rok od roku 2026.
Opatření 2.3.2	Metodická podpora ekologizace úřadů	Počet uspořádaných akcí pro úřady: 3 do roku 2030.
Opatření 2.4.1	Vznik online ekoporadny zaměřené na ŽP	Fungující ekoporadna od roku 2024.
Opatření 2.4.2	Mediální kampaně na vybraná témata	Počet mediálních kampaní: min. 1 / rok od roku 2025.

6.2 Přehled celkových indikátorů

Tato kapitola dále podává přehled **celkových indikátorů**. Kritéria pro výběr indikátorů jsou následující:

- Jedná se o ukazatele, které přesahují rámec jednotlivých opatření.
- Podávají informaci o celkovém vývoji EVVO a navázané environmentální problematice v Ústeckém kraji.
- Kde je to možné, jsou navázány na statistiky Českého statistického úřadu, případně jiných institucí.

Indikátor	Zdůvodnění
I1 - Celkové výdaje Ústeckého kraje na EVVO	Ukazuje reálnou snahu kraje podpořit pro EVVO aktivity. Výdaje mohou být rozloženy mezi různá opatření, sleduje se jejich celková výše.
I2 - Podíl škol, které mají zřízenu pozici školního koordinátora EVVO	Ukazuje aktivní zájem škol o EVVO. Školní koordinátor je klíčovou osobou pro zapojení školy do EVVO aktivit.
I3 - Počet škol zapojených do dlouhodobých programů	Ukazuje snahu škol rozvíjet EVVO a zapojovat se do sítí.
I4 - Počet ekocenter bez certifikace a s certifikací	Celkový počet ekocenter odráží úroveň EVVO v kraji. Certifikace (Certifikát poskytovatelů environmentálních služeb) dokládá kvalitu služeb poskytovaných ekocentrem.

15 - Počet žáků, kteří absolvují vícedenní pobytový kurz s prioritním zaměřením na EVVO v ÚK	Vícedenní pobytové kurzy jsou považovány za neúčinnější formu EVVO. Vyžadují souběh několika opatření (aktivní ekocentrum + vhodné pobytové zařízení + zájem škol + finance).
16 - Postoje a aktivity veřejnosti k životnímu prostředí	Dlouhodobým výsledkem EVVO působení na obyvatele kraje by měla být ochota změnit své spotřebitelské chování. Indikátor nezávisle sleduje CVVM.
17 - Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele	Jedním z dlouhodobých výsledků EVVO působení na obyvatele kraje by měla být mj. nižší produkce komunálního odpadu. Indikátor nezávisle sleduje ČSÚ.
18 - Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí v Ústeckém kraji	Náklady na ochranu ŽP ukazují ochotu veřejné i komerční sféry finančně se angažovat v ochraně ŽP. Indikátor nezávisle sleduje ČSÚ.

6.3 Karty celkových indikátorů

Vysvětlivky ke kartám indikátorů:

Popis indikátoru: zdůvodnění indikátoru, kontext, přínos ze sledování, tendence do budoucna.

Jednotka: měrná jednotka indikátoru.

Optimální směr: ukazuje požadovaný vývoj hodnoty indikátoru. Pro přehlednost se označuje symboly:

- ↑ vzrůstající tendence
- ↓ klesající tendence
- setrvalý stav
- ⊖ nepřekročit stanovenou mez
- ⊕ nepoklesnout pod stanovenou mez

Metodika a výpočet: popis metodiky a výpočtu indikátoru.

Zdroj dat: odkaz na zdroj pro získávání dat pro měření indikátoru.

Hodnoty: mezníky pro sledování hodnot indikátoru. U současných hodnot je uvedena nejnovější dostupná informace.

Vyhodnocování: časový interval, ve kterém se bude sledovat vývoj indikátoru.

Správce: správce je odpovědný za získávání dat sledujících vývoj indikátoru.

I1	Celkové výdaje ÚK na EVVO
Popis indikátoru	<p>Celkové výdaje, které Ústecký kraj vynakládá na podporu EVVO. Patří sem zejména:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prostředky grantového programu ÚK - mzdové prostředky interního koordinátora EVVO - zakázka na služby externího koordinátora EVVO - další finanční podpora organizací a projektů - výdaje na tvorbu pomůcek pro školy - výdaje na akce, propagaci apod. <p>Indikátor ukazuje reálnou výši finanční podpory ÚK na oblast EVVO. V souladu s Koncepcí by tato podpora měla mít stoupající tendenci.</p>
Jednotka	Kč
Optimální směr	↑

Metodika, výpočet	Součet reálně vynaložených finančních prostředků z rozpočtu ÚK, které směřují do podpory EVVO.
Zdroj dat	Rozpočet ÚK, odbory ÚK.
Hodnoty	Současný stav (2021): 2 mil. Kč / rok. Cílový stav (2030): 8 mil. Kč / rok.
Vyhodnocování	Každoročně
Správce	Interní koordinátor EVVO

I2	Podíl škol se školním koordinátorem EVVO
Popis indikátoru	Procentuální podíl škol v kraji, které mají zřízenou pozici školního koordinátora EVVO a mají tuto pozici obsazenou konkrétním učitelem. Indikátor zohledňuje aktivní přístup škol k oblasti EVVO. Sleduje se hodnota pro MŠ a pro ZŠ + SŠ.
Jednotka	%
Optimální směr	↑
Metodika, výpočet	Procento škol, které v dotazníkovém šetření uvedou tuto skutečnost. Návratnost dotazníků musí být min. 20 %.
Zdroj dat	Dotazníkové šetření realizované v r. 2030.
Hodnoty	Současný stav (2021): 26 % MŠ, 74 % ZŠ + SŠ. Cílový stav (2030): 35 % MŠ, 80 % ZŠ + SŠ.
Vyhodnocování	2030.
Správce	Interní + externí koordinátor.

I3	Počet škol zapojených do dlouhodobých programů
Popis indikátoru	Počet škol, které jsou zapojené do dlouhodobých programů typu: <ul style="list-style-type: none"> • Ekoškola • Globe • Škola udržitelného života
Jednotka	počet
Optimální směr	↑
Metodika, výpočet	Dotazování u nositelů jednotlivých programů
Zdroj dat	Informace od nositelů jednotlivých programů
Hodnoty	
Vyhodnocování	Průběžně
Správce	Interní + externí koordinátor.

I4	Počet ekocenter bez certifikace/s certifikací
Popis indikátoru	Celkový počet ekocenter odráží úroveň EVVO v kraji. Je žádoucí celkový růst počtu ekocenter, ale zejména těch certifikovaných. Certifikace poskytovatelů environmentální výchovy potvrzuje kvalitu činnosti těchto organizací. Certifikát obsahuje sadu kritérií, indikátorů a dalších námětů, které tvoří předpoklady (standardy) kvalitního EVVO. Cílem je, aby ekocentra v kraji, která se zaměřují na poskytování EVVO, splňovala tyto standardy. Žádoucí je zároveň rovnoměrné rozložení ekocenter v kraji.
Jednotka	Počet
Optimální směr	↑
Metodika, výpočet	Počet ekocenter v ÚK, které mají Certifikát poskytovatelů environmentální výchovy.
Zdroj dat	www.certifikace-sev.cz
Hodnoty	Současný stav (2021): 10/2

	Cílový stav (2030): 12/4
Vyhodnocování	Každoročně
Správce	Interní + externí koordinátor

I5	Počet žáků absolvujících vícedenní pobytový kurz s EVVO zaměřením v ÚK
Popis indikátoru	<p>Vícedenní pobyty jsou hodnoceny jako nejefektivnější způsob pro EVVO u dětí a mládeže. Realizace vícedenních pobytů má několik podmínek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - existence vhodného poskytovatele EVVO, např. ekocentra - existence pobytového zařízení - možnost / ochota škol účastnit se takového programu - finanční podmínky, finanční podpora <p>Indikátor podává přehled o tom, nakolik se daří tuto nejefektivnější formu EVVO reálně využívat. Do indikátoru se započítávají pouze spolupráce škol a poskytovatelů EVVO v rámci Ústeckého kraje, takže zachycuje, jak jsou zde aktivní aktéři EVVO a také jak se daří vytvářet infrastrukturu pro EVVO v kraji. (tzn. například se nezapočítá pobyt žáků z ÚK v ekocentru v jiném kraji.)</p>
Jednotka	Počet / rok
Optimální směr	↑
Metodika, výpočet	Počet všech žáků ZŠ a SŠ účastnících se pobytového kurzu v trvání min. 4 dny a prioritně zaměřeného na oblast EVVO.
Zdroj dat	Poskytovatelé kurzů EVVO.
Hodnoty	Současný stav (2020): 0 Průběžný stav (2024): 300/rok Cílový stav (2030): 800/rok
Vyhodnocování	Každoročně
Správce	Interní + externí koordinátor EVVO

I6	Postoje a aktivity veřejnosti k životnímu prostředí
Popis indikátoru	<p>Výsledkem dlouhodobého působení EVVO by měla být změna postojů a aktivit veřejnosti vzhledem k životnímu prostředí. Sociologický ústav Akademie věd ČR (Centrum pro výzkum veřejného mínění) realizuje pravidelně (s periodou 2-3 roky) takto koncipované šetření. Šetření obsahuje otázku mapující vlastní praktiky domácností respondentů v kontextu životního prostředí: třídění odpadu, nákup lokálních potravin a biopotravin, šetření energiemi a vodou, omezování jízd autem. Výsledky šetření jsou veřejně dostupné a lze srovnávat odpovědi respondentů z ÚK ve srovnání s průměrem ČR.</p> <p>Indikátor sleduje, zda se chování respondentů z ÚK přibližuje k průměru ČR. Hodnotí se % podíl odpovědí „vždy“ a „často“ u jednotlivých aktivit.</p>
Jednotka	%
Optimální směr	±
Metodika, výpočet	Podíl odpovědí „vždy“ a „často“ u otázek, které zjišťují, jak se respondenti sami aktivně chovají vzhledem k životnímu prostředí. Pro srovnání se sleduje porovnání respondentů z ÚK s průměrem ČR.
Zdroj dat	Sociologický ústav Akademie věd ČR, šetření Postoje a aktivity české společnosti vzhledem k životnímu prostředí
Hodnoty	Současný stav (2021): Cílový stav (2028):
Vyhodnocování	Každé 2 roky

Správce	Interní koordinátor EVVO
---------	--------------------------

Následující indikátory č. 7 a 8 neodrážejí přímo výsledky a dopady Koncepce EVVO, promítá se do nich také činnost dalších aktérů. Přesto je vhodné je sledovat, neboť podávají informaci o vývoji situace v oblasti postojů k životnímu prostředí, které jsou ovlivněny environmentálním povědomím obyvatel i organizací.

17	Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele
Popis indikátoru	Množství komunálního odpadu, které je v kraji produkováno v přepočtu na jednoho obyvatele. Zastavení nárůstu odpadů by mělo být důsledkem více environmentálně odpovědného chování obyvatel.
Jednotka	Kg na 1 obyvatele
Optimální směr	⊖
Metodika, výpočet	Produkce komunálního odpadu v ÚK dělená počtem obyvatel ÚK, vždy v daném roce.
Zdroj dat	Český statistický úřad, Statistická ročenka ÚK
Hodnoty	Současný stav (2018): 364 Cílový stav (2030): 360
Vyhodnocování	Každoročně
Správce	Interní koordinátor EVVO

18	Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí v ÚK
Popis indikátoru	Neinvestiční náklady všech typů aktérů směřované do oblasti ochrany životního prostředí a realizované v Ústeckém kraji. Opatření v oblastech: ochrana ovzduší a klimatu, nakládání s odpadními vodami, nakládání s odpady, ostatní. Indikátor ukazuje ochotu aktérů financovat opatření zaměřená na ochranu životního prostředí. Sledovány jsou neinvestiční výdaje; u investičních výdajů je celková hodnota ovlivněna realizací jednorázových velkých projektů, neinvestiční výdaje jsou více průběžné. Měly by mít rostoucí tendenci.
Jednotka	Tisíce Kč
Optimální směr	↑
Metodika, výpočet	Součet neinvestičních výdajů na ochranu životního prostředí realizovaných v Ústeckém kraji v daném roce.
Zdroj dat	Český statistický úřad, Statistická ročenka ÚK
Hodnoty	Současný stav (2019): 7 196 495 tis. Kč Cílový stav (2030): 9 000 000 tis. Kč
Vyhodnocování	Každoročně
Správce	Interní koordinátor EVVO

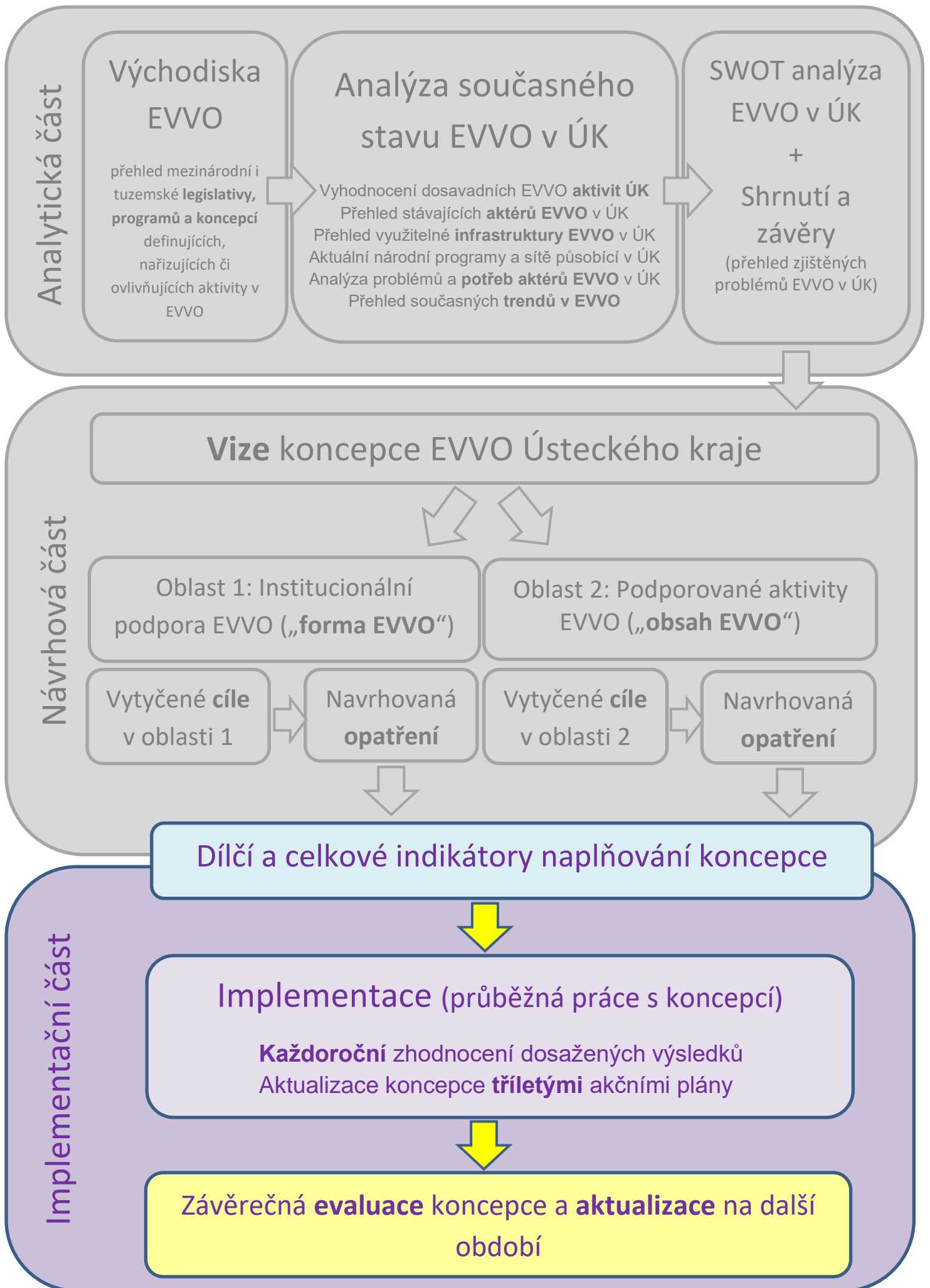
Dále následují **návrhy dalších možných indikátorů**, jež mohou být dle možností a potřeb zařazovány v rámci jednotlivých akčních plánů:

- Vytíženost ekocenter/výukových programů - měřeno procentuálně: počet účastníků/kapacita (mělo by vyjadřovat zájem cílových skupin)
- Obsazenost seminářů, workshopů, konferencí určených pro aktéry EVVO (mělo by vyjadřovat zájem organizátorů/aktérů EVVO)

- Počet dotazů v ekoporadně (mělo by vyjadřovat zájem veřejnosti)
- Návštěvnost stránek EVVO (případně jiných vyjadřujících zvýšený zájem veřejnosti)
- Počet úřadů s ekologickým provozem případně počet ekologických opatření na 1 úřad (otázka, zda by šlo měřit)
- Podobně jako u postojů veřejnosti lze zjišťovat postoje, znalosti, senzitivitu u dětí. Na to má MŽP reprezentativní data z roku 2020 i metodiku. ČŠI jednou za x let takové šetření bude opakovat, MŽP na tom má zájem taky. Tj. lze očekávat růst sledovaných proměnných, pokud se EVVO bude rozvíjet. Na úrovni kraje je to také realizovatelné, metodika s tím počítá.
- Ukazatel spokojenosti aktérů se stavem EVVO v ÚK. Společně s akčními plány by se provedlo dotazníkové šetření u aktérů EVVO (mohlo by být členěno jako ve výše uvedeném dotazníkovém šetření na školy, NNO, ...) s cílem zjistit jejich spokojenost s činností kraje, s úrovní spolupráce aktérů, s činností koordinátora apod. Může být hodnocena celková spokojenost nebo podle kritérií. Zjišťování dotazníkovým šetřením vždy při přípravě Akčního plánu Koncepce (viz kap. 0).

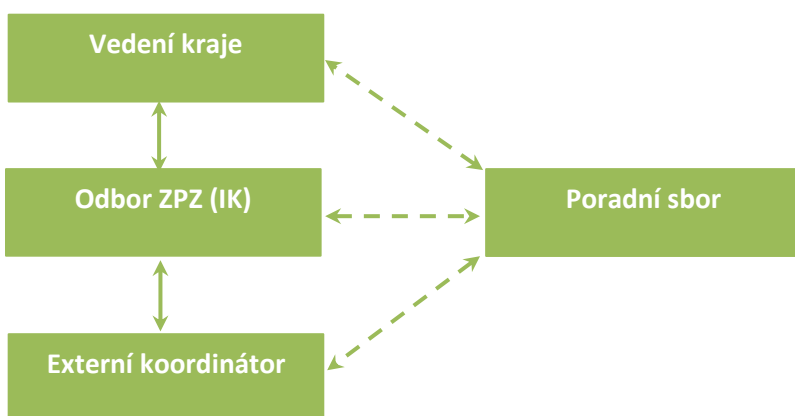

IMPLEMENTAČNÍ ČÁST

7. Role a odpovědnosti

Tato kapitola poskytuje obecný přehled o rozdělení rolí a odpovědností při implementaci/realizaci koncepce EVVO v ÚK. Vedení kraje je politickým garantem plnění Koncepce EVVO. Výkonnou složkou je odbor ZPZ a externí koordinátor EVVO. Poradní sbor slouží k projednání a doporučení projektů a aktivit.

Vedení kraje

Vedení kraje (radní pro oblast ZPZ a radní pro oblast SMT) vyjednává politickou a finanční podporu pro EVVO. Předkládá zastupitelstvu KK EVVO ke schválení.

Výkonná složka

Výkonnou složkou je ze strany kraje odbor ŽPZ, který pro tuto činnost jmenuje interního koordinátora. Za aktéry EVVO je výkonnou složkou externí koordinátor. Interní a externí koordinátor zajišťují průběžnou práci s Koncepcí EVVO a realizaci opatření, které jsou v jejich gesci. Navrhují úpravy stávajících opatření a nová opatření k realizaci. Iniciují spolupráci s aktéry EVVO.

Poradní sbor

Projednává, konzultuje, připomínkuje a doporučuje / nedoporučuje opatření navržená k realizaci. Dává doporučení pro lepší realizaci EVVO. Podrobnější popis viz příloha 5.

8. Průběžná práce s koncepcí

Pro úspěšnou realizaci opatření a dosažení cílů Koncepce je třeba s ní průběžně pracovat. Práce s koncepcí bude probíhat dvěma způsoby:

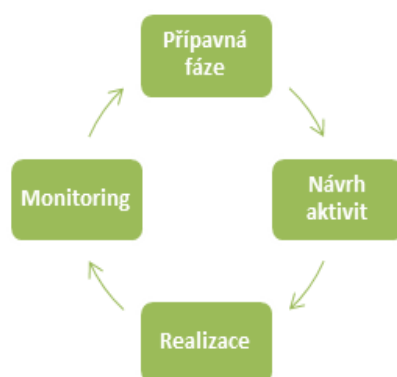
1. Každoroční zhodnocení plnění koncepce
2. Aktualizace koncepce pomocí tříletých akčních plánů

8.1 Každoroční zhodnocení

Každoroční zhodnocení se skládá ze čtyř základních fází:

- přípravná fáze
- návrh aktivit
- realizace
- monitoring

Postupové kroky jednotlivých fází každoročního zhodnocení zobrazuje následující schéma.

V přípravné fázi se vyhodnocuje plnění Koncepce za předchozí období a výsledky realizovaných opatření. Ve fázi návrhu aktivit se definují činnosti, které budou provedeny v příštím roce (například změny zaměření nebo alokace dotačního programu, nové projekty, činnosti externího koordinátora apod.). Projekty a aktivity jsou posouzeny a doporučeny nebo nedoporučeny k realizaci. V případě, že projekty vyžadují finanční prostředky nad rámec existujících zdrojů, lze realizovat jen takové projekty, pro které bude zároveň dojednáno financování z rozpočtu ÚK nebo jiných zdrojů. V realizační fázi u relevantních projektů rozhodne příslušný orgán kraje o schválení, příp. neschválení projektů, u dalších projektů rozhodují jejich nositelé. Schválené projekty jsou poté realizovány. Implementační cyklus uzavírá monitoring, který sleduje výstupy a výsledky realizovaných projektů.

V ročním rozložení má každoroční zhodnocení následující podobu.

Měsíc	Aktivita	Odpovědnost
Leden Únor	- Vyhodnocení výsledků opatření za minulý rok. Mimo jiné: <ul style="list-style-type: none"> - Vyhodnocení činnosti externího koordinátora - Vyhodnocení celkových přínosů dotačního programu pro EVVO v ÚK - Vyhodnocení počtu a obsahu realizovaných aktivit Zmapování možných finančních zdrojů pro aktivity v příštím období. Vyhodnocení plnění dílčích a celkových indikátorů.	Interní koordinátor Externí koordinátor
Březen Duben	- Návrhy na změny v probíhajících aktivitách (např. doporučení na úpravu činnosti externího koordinátora, doporučení za změnu obsahu nebo alokace dotačního programu). Sběr návrhů na nová opatření (kraje nebo jiných nositelů, kteří mají zájem o podporu ze strany kraje).	Interní koordinátor Externí koordinátor
Květen Červen	- Posouzení aktivit a doporučení: <ul style="list-style-type: none"> - Na případné změny, zlepšení apod. nositelům aktivit - Ústeckému kraji, zda a jak změnit nebo upravit stávající aktivity nebo zařadit nové 	Poradní sbor EVVO
Červenec Srpen	- Vyhodnocení požadavků na změnu a podporu opatření či činností na následující rok. Projednání opatření či činností v relevantních orgánech (odbory ÚK).	Interní koordinátor
Září - Říjen	- Sladění požadavků na změny v aktivitách a na nová opatření s možnostmi rozpočtu kraje. Sestavení podkladu pro přípravu rozpočtu kraje na následující rok.	Interní koordinátor
Listopad Prosinec	- Finální schválení aktivit/opatření na další období v radě/zastupitelstvu kraje.	Interní koordinátor

Souběžně probíhají činnosti související pouze s dotačním programem EVVO:

Měsíc	Aktivita	Odpovědnost
1. kvartál	Příprava a podání žádostí do programu.	Žadatelé
2. kvartál	Hodnocení žádostí, projednání v orgánech kraje.	Odbor ZPZ
3. kvartál	Realizace projektů.	Žadatelé
4. kvartál	Závěrečné zprávy, vyúčtování Příprava a vyhlášení programu pro další rok	Žadatelé Odbor ZPZ

8.2 Akční plány

Koncepce bude aktualizována formou akčních plánů zpracovávaných vždy na tříleté období. Akční plány budou zpracovány:

- 1. akční plán v roce 2024 na období 2025–2027
- 2. akční plán v roce 2027 na období 2028–2030

Obsah akčního plánu:

- Zhodnocení plnění a výsledků opatření za uplynulé období
- Zhodnocení plnění dílčích a celkových indikátorů
- Návrh úprav projektů / aktivit nebo nových projektů / aktivit na další období

Akční plán obsahuje v případě potřeby zásadnější změny v KK EVVO a návrhy nových opatření nad její rámec. Příprava akčního plánu je propojena s definováním náplně činnosti externího koordinátora, tzn. AP definuje náplň činnosti EK pro další tříleté období.

Způsob přípravy akčního plánu je totožný s každoročním zhodnocením, tzn.:

1. Interní a externí koordinátor provedou vyhodnocení aktivit EVVO v uplynulém období
2. Interní a externí koordinátor ve spolupráci s aktéry EVVO definují možné nové projekty a aktivity pro další období
3. Poradní sbor posoudí návrhy, vydá doporučení
4. Interní koordinátor zajistí projednání doporučených projektů a aktivit v rámci ÚK
5. Projekty a aktivity se zajištěným financováním jsou schváleny k realizaci pro další období

9. Závěrečná evaluace a aktualizace koncepce

Krajská koncepce EVVO je zpracována na období 2022–2030. Po uplynutí této doby je vhodné provést celkovou evaluaci koncepce a aktualizaci na další období.

V roce 2030 by tedy měly proběhnout tyto **evaluační aktivity**:

- 1) Vypracování přehledné zprávy o realizaci Krajské koncepce EVVO za období 2022–2030. Stručný přehled realizovaných a nerealizovaných opatření včetně zdůvodnění, stručný popis aktérů v kraji a jejich činnosti, vyhodnocení využití finančních prostředků z rozpočtu kraje.
- 2) Komplexní vyhodnocení plnění dílčích a celkových indikátorů KK EVVO.
- 3) Dotazníkové šetření mezi mateřskými, základními a středními školami v ÚK v obdobné struktuře, jakou mělo šetření v roce 2021 a tedy s možností srovnání výsledků.
- 4) Řízené rozhovory s představiteli hlavních skupin aktérů v kraji (NNO a další poskytovatelé EVVO, školy a další příjemci EVVO, veřejná správa). Cílem je zjištění názoru na systém podpory EVVO v uplynulém období a doporučení pro příští období.

Na evaluaci naváže **aktualizace Koncepce EVVO** v tomto rozsahu:

- 5) Stručná aktualizace těch bodů analytické části, které podléhají změnám (především databáze aktérů EVVO).
- 6) Revize struktury cílů a opatření.
- 7) Vyřazení nerelevantních opatření, úpravy stávajících opatření, doplnění nových opatření.
- 8) Podle potřeby aktualizace indikátorů.
- 9) Obsah a náplň evaluace a aktualizace bude projednán v Poradním sboru EVVO a provedou jej společně interní a externí koordinátor EVVO.
- 10) **Aktualizovaná Krajská koncepce EVVO** bude následně schválena v zastupitelstvu ÚK a **bude koncepčním dokumentem kraje pro další období.**

10. Přílohy

Příloha 1: Vymezení pojmů – plné znění

Příloha 2: Legislativa EVVO – plné znění

Příloha 3: Dotazníkové šetření škol – vyhodnocení

Příloha 4: Návrh činností externího koordinátora

Příloha 5: Návrh dotačního programu

Příloha 6: Návrh činností poradního sboru

Vymezení pojmů

Příloha vymezuje základní pojmy a jejich používání v dalším textu KK EVVO. Definice pojmů vychází z relevantních zdrojů (národní legislativa, národní rozvojové dokumenty apod.).

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Obecnou definici tohoto ústředního pojmu celé koncepce uvádí již ***zákon č.17/1992 Sb., o životním prostředí***: „Výchova, osvěta a vzdělávání se provádějí tak, aby vedly k myšlení a jednání, které je v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje, k vědomí odpovědnosti za udržení kvality životního prostředí a jeho jednotlivých složek a k úctě k životu ve všech jeho formách“.

O něco více upřesňující vzhled do problematiky nabízí dále např. ***Ministerstvo životního prostředí***: „Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO) a environmentální poradenství (EP) jsou významnými preventivními nástroji politiky životního prostředí. Jejich cílem je rozvoj kompetencí (znalostí, dovedností a postojů) potřebných pro environmentálně odpovědné jednání lidí, tedy takové jednání, které je v dané situaci a možnostech co nejpříznivější pro současný i budoucí stav životního prostředí. Environmentálně odpovědné jednání je chápáno v osobní, občanské i profesní rovině, dotýká se zacházení s přírodou a přírodními zdroji, spotřebitelského chování a aktivního ovlivňování svého okolí s využitím demokratických procesů a právních prostředků“.

Pojetí MŠMT je uvedeno v ***Metodickém pokynu MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty*** (EVVO): „Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta vychází z anglického termínu environmental education, kde environment znamená životní prostředí a education se chápe široce jako vzdělávání, výchova či osvěta všech typů cílových skupin, od nejmenších dětí po dospělé. Vzděláváním se rozumí zejména ovlivňování racionální stránky osobnosti. Výchovou působení na city a vůli. Osvětou se označují speciální způsoby předávání informací zejména dospělé populaci.“

Environmentální poradenství

S pojmem pracuje aktivně ***Státní program EVVO a EP***, aniž by jej explicitně definoval a spíše definuje, co je jeho cílem: „Samotným cílem EVVO a EP v České republice je rozvoj kompetencí potřebných pro environmentálně odpovědné jednání, tj. jednání, které je v dané situaci a daných možnostech co nejpříznivější pro současný i budoucí stav životního prostředí“.

Pro přesnou definici se musíme podívat do ***Usnesení vlády České republiky č. 408, o Rozvojovém programu environmentálního poradenství v České republice*** na roky 2008–2013, kde se dozvíme, že Environmentální poradenství je soubor služeb, které pomáhají občanům i specifickým cílovým skupinám při řešení konkrétních otázek a životních situací souvisejících s životním prostředím. Poradenství je založeno především na preventivní péči o životní prostředí a na spolupráci a komunikaci mezi státní správou, samosprávou, vědeckým výzkumem, veřejností a podnikateli.

Environmentálnímu poradenství se věnují především ekoporadny.

Ekocentrum

Velmi volnou definici popisující spíše obsah činností nabízí *portál MŽP*¹, který informuje, že „jejich snahou je učit, vzdělávat a informovat děti a dospělé o jedinečnosti, spletnosti a vzájemné závislosti všech složek životního prostředí. Probouzet to kladné v nás, co umožní životní prostředí uchovat i pro další generace, je jedním z hlavních cílů ekocenter. Ekocentra pracují nejen s dětmi a studenty, ale i se širokou veřejností, pracovníky státní správy a podnikateli. Ekocentra poskytují mnoha cílovým skupinám široký rozsah služeb v oblasti životního prostředí. Organizují environmentální programy pro mimoškolní a školní mládež. Formy programů jsou velmi rozmanité - ekologické výukové programy, terénní programy, školní ekologické projekty, exkurze, rukodělné dílny... Vzdělávají a informují pedagogické pracovníky, pořádají veletrhy ekovýchovných pomůcek, konference ekologické výchovy... Informují a vzdělávají také veřejnost, pracovníky státní správy i komerčního sektoru v mnoha oblastech životního prostředí (úspory energie, dotační programy...). Pořádají pro ně semináře, exkurze, informační akce – stánky, vydávají publikace“.

Samotnou definici nabízí jako jedna z mála např. Enwiki²: „Ekocentrum nebo ekologické centrum je instituce zaměřená na podporu, propagaci, vzdělávání a výchovu k environmentálně šetrnému a zodpovědnému přístupu k životu, na ochranu životního prostředí a sdělování informací o udržitelném rozvoji a jeho aplikaci v praxi“.

V praxi dochází často k záměně pojmu ekocentrum a středisko ekologické výchovy.

Státní program EVVO a EP

Dokument *Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství* na léta 2016–2025 (SP EVVO a EP) sám sebe definuje jako „klíčovou národní strategii pro oblast EVVO a EP, která strukturovaně definuje vizi, cíle a opatření (v akčních plánech potom i úkoly), do nichž se vedle orgánů státní správy zapojují kraje, obce a města, školy, včetně škol vysokých, specializovaná zařízení pro EVVO a EP jako jsou střediska ekologické výchovy a environmentální poradny, další subjekty zřizované veřejnou správou i soukromé, neziskové organizace, vzdělávací a výzkumné instituce, muzea, ZOO, botanické zahrady, lesnické instituce, knihovny či zařízení církví apod. SP EVVO a EP je metodickou podporou pro zpracování koncepcí EVVO a EP krajů a měst i podporou pro vyhodnocování dopadů všech forem EVVO a EP na všech úrovních“. Pro krajské koncepce tak představuje vzor či šablonu poskytující informace, o které je možné se opřít při zpracovávání koncepcí jednotlivých krajů.

Středisko ekologické výchovy

Pro vysvětlení pojmu můžeme nahlédnout například do *Průvodce praktickou ekologickou výchovou* od A. Máchala: „Středisky ekologické výchovy (SEV), popř. centry ekologické výchovy (CEV) v širokém slova smyslu rozumíme výchovně vzdělávací subjekty provozované jako obecní či státní školská zařízení nebo pracoviště nestátní (tj. zřizovaná soukromými osobami nebo nevládními neziskovými organizacemi), jejichž snahou je podílet se na ekologické výchově, vzdělávání a osvětě nejrůznější měrou a rozličnými způsoby. Střediska ekologické výchovy se zaměřují především na ekopedagogické

¹ www.ekocentra.cz

² <https://www.enwiki.cz/wiki/Ekocentrum>

služby a činnosti, které z nejrůznějších důvodů nemohou poskytovat školy. Kromě nabídky ekologických výukových programů spočívá těžiště jejich činnosti v poskytování ověřených námětů, metodických návodů k nejrůznějším aktivitám, ve tvorbě učebních pomůcek, ale i v oblasti vzdělávání pedagogů“.

(Trvale) Udržitelný rozvoj

Trvale udržitelný rozvoj (TUR) společnosti je dle *zákona č. 17/1992, Sb. o životním prostředí* takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby, a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.

Principy trvale udržitelného rozvoje poprvé formulovala *ministerská předsedkyně Norska G. H. Brundtlandová* v roce 1987³: „Udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který uspokojuje potřeby současnosti bez ohrožování možností budoucích generací uspokojovat své vlastní potřeby. Je v podstatě procesem změn, ve kterém jsou využívání zdrojů, orientace vývoje technologií a transformace institucí zaměřeny na harmonické zvyšování současného i budoucího potenciálu uspokojování lidských potřeb a aspirací“.

Podstatou koncepce trvale udržitelného rozvoje je tedy integrace několika základních dimenzí civilizačního rozvoje. Udržitelnost rozvoje znamená, že musí být splněno několik základních podmínek. Každý rozvojový záměr musí být především průchodný ekonomicky, musí zaručovat trvalý ekonomický přínos. Druhou podmínkou je přijatelnost po stránce lidského a sociálního rozvoje. Záměr musí přispět k rozvoji lidské osobnosti, nesmí znamenat zátěž pro sociálně slabší vrstvy nebo přinést jakékoliv společenské napětí. Rozvoj musí být také ekologicky únosný, tzn. nesmí být významně snížena schopnost ekosféry poskytovat lidské společnosti potřebné služby a statky. Únosná kapacita prostředí a přírodních zdrojů nesmí být překročena.⁴

Podle *Josefa Vavrouška* (1994) je trvale udržitelný způsob života „zaměřen na hledání harmonie mezi člověkem a přírodou, mezi společností a jejím prostředím tak, abychom se co nejvíce přiblížili ideálům humanismu a úcty k životu a přírodě ve všech jejích formách... Je to způsob života, který hledá rovnováhu mezi svobodami a právy každého jednotlivce a jeho odpovědností vůči jiným lidem i přírodě jako celku, a to včetně odpovědnosti vůči budoucím generacím.“

Vzdělávání pro udržitelný rozvoj

Problematika je rozpracována již ve *Strategii UNESCO pro vzdělávání k udržitelnému rozvoji* z roku 2005, která po jednotlivých zemích požaduje, aby podporovaly zvyšování povědomí veřejnosti o UR, a to prostřednictvím institucí formálního vzdělávání a také komunit, rodin, sdělovacích prostředků a nevládních organizací.

Na národní úrovni definuje *Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj ČR*, že vzdělávání pro udržitelný rozvoj (VUR) je předpokladem k osvojení si takových způsobů myšlení, rozhodování a chování jedince,

³ Brundtland, G. H.: Our Common Future, Oxford University Press, Oxford, 1987

⁴ https://www.enviwiki.cz/wiki/Udržitelný_rozvoj

kteří vedou k udržitelnému jednání v osobním, pracovním i občanském životě. VUR se zejména zaměřuje na:

- pochopení propojenosti a vzájemné souvislosti ekonomických, sociálních a environmentálních hledisek rozvoje, a to na lokální, národní i globální úrovni,
- vnímání udržitelného rozvoje jako celostního a systémového přístupu, který směřuje k ekonomicky prosperující společnosti a respektuje sociální a environmentální souvislosti a limity,
- rozvoj kompetencí (znalostí, dovedností a postojů) pro demokratické a svobodné rozhodování ve vlastním i veřejném zájmu v souladu s právem a s principy udržitelného rozvoje.

Ekologický výukový program

Dle střediska ekologické výchovy **SEVER** je EVP výchovně vzdělávací lekce, jejímž smyslem je obohatit vzdělávání na všech stupních škol o ekologický a environmentální rozměr. Společným cílem EVP je zřetelný důraz na ekologické myšlení a jednání, na nekonzumní hodnotové orientace a na spoluzodpovědnost člověka za stav životního prostředí. Děje se tak prostřednictvím interaktivních, tvořivých a kooperativních metod úměrně příslušné věkové kategorii žáků a jejich zkušenostem. EVP zahrnují obsah ekologický (v odborném smyslu slova), environmentální, biologický nebo ochranný (zabývající se ochranou přírody a krajiny). EVP probíhají zpravidla mimo školu, tj. v přírodě, přírodní učebně, zahradě, ve středisku ekologické výchovy apod.

Klimatické vzdělávání

Klimatické vzdělávání je vyústěním vzrůstající potřeby reakce na probíhající klimatickou změnu (krizi). Jde o moderní výchovný a vzdělávací směr, jehož cílem je vybavit žáky a studenty potřebnými vědomostmi a kompetencemi vedoucími ke klimaticky odpovědnému chování. Vzhledem ke komplexnosti a aktuálnosti globálního problému klimatické změny je klimatické vzdělávání bezprecedentní výzvou pro současné pedagogy, ale zároveň také nutností. Klimatické vzdělávání je úzce propojené se vzděláváním pro budoucnost, protože edukované jedince připravuje na realitu, se kterou budou spojené dosud neznámé situace a výzvy.⁵

Místně zakotvené učení

Místně zakotvené učení (MZU) je edukační přístup, využívající filozofii vzdělávání k udržitelnosti, ale zaměřující se přímo na místo, kde žáci žijí a chodí do školy. Využívá tak silného motivačního aspektu propojení vzdělávání s reálným životem. MZU se tedy odehrává v místě (obec, čtvrť, město...) a zároveň jsou jeho přístupy určeny pro místo, tj. směřují k reálným výsledkům, mají pozitivní dopad na komunitu či obec. Zapojení komunity, včetně samosprávy, je důležitým předpokladem místně zakotveného učení, které tak významně překračuje hranice školy a propojuje ji s reálným životem žáků i obce.⁶

⁵ Více na: <https://www.clovekvtsni.cz/jak-pojimame-klimaticke-vzdelavani-7799gp>

⁶ Více na: <https://www.skolaprozivot.cz/Mistne-zakotvene-uceni.html>

Venkovní výuka

Jako venkovní výuku (případně učení venku) označujeme většinou takovou výchovu a vzdělávání, které se odehrávají ve venkovním přírodním prostředí. Nejde tedy o metodu nebo formu výuky, ale spíše o směr a pojetí, jehož cílem je využívat přírodní prostředí pro zvýšení: i) motivace žáků k učení, ii) pestrosti používaných vzdělávacích postupů doprovázené vyšší názorností, iii) prohloubení vztahu žáků k přírodě. Venkovní výuka se může odehrávat na školním pozemku i mimo něj a neomezuje se pouze na přírodovědné předměty, naopak, je určena pro všechny vzdělávací oblasti. Benefity venkovní výuky jsou výzkumně dobře podchycené a zahrnují lepší výsledky v rovině kognitivní i vyšší motivaci všech žáků, včetně těch, které vzdělávání v tradičním prostředí příliš neoslovuje. Pobyt v přírodním prostředí pak má prokázané pozitivní dopady na lidské psychické i fyzické zdraví.⁷

Badatelsky orientovaná výuka

Badatelsky orientovaná výuka (BOV) je vzdělávací přístup, vycházející z konstruktivistické pedagogiky. Žák či student během ní aktivně poznává realitu, a to pomocí postupů, které jsou podobné či shodné s vědeckými přístupy. Charakteristický pro badatelskou výuku je tzv. kruh bádání, popisující její jednotlivé kroky z pohledu žáka. Ten tak postupně klade otázky, vytváří hypotézy, navrhuje postup pro jejich ověření, realizuje jej, vyhodnocuje získaná data, interpretuje je a na základě takto vzniklých závěrů klade nové otázky. BOV tak nevede pouze k osvojování nových znalostí, ale rozvíjí žáka také v rovině dovednostní a kompetenční. Benefity BOV nalezneme také v motivaci žáků k objevování okolního světa a rozvíjení jejich kooperačních a komunikačních dovedností.⁸

⁷ Více na: <https://ucimesevenku.cz/>, <http://www.venkovnivyuuka.cz/>

⁸ Více na <https://badatele.cz/cz>

1 Východiska EVVO

Zkvalitňování stavu životního prostředí je jedna z dlouhodobých priorit České republiky. Zároveň si velká část společnosti uvědomuje význam zdravého životního stylu, nutnosti udržitelného rozvoje a potřeby zapojení veřejnosti do aktivit, které tímto směrem míří.

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta také vychází z mezinárodních závazků, národních právních norem, národních i regionálních koncepcí a programů, které mají dopad jak na Českou republiku, tak i na Ústecký kraj.

1.1 Mezinárodní závazky ČR se vztahem k EVVO

V této kapitole je uveden přehled nejvýznamnějších mezinárodních smluv, dohod a dokumentů, jež se týkají EVVO a obvykle z nich vyplývají pro ČR určité závazky.

1.1.1 Mezinárodní úmluvy obecné

Řada mezinárodních úmluv se zabývá problematikou EVVO jen velmi obecně. Příkladem je **Aarhuská úmluva**, kde již v úvodní preambuli deklarují jednotlivé strany, že si přejí „podporovat environmentální vzdělávání a osvětu přispívající k pochopení problematiky životního prostředí a udržitelného rozvoje a podporovat prohlubování povědomí veřejnosti ohledně rozhodnutí týkajících se životního prostředí a udržitelného rozvoje a podílení se veřejnosti na tomto rozhodování“. Dále je konstatováno, že „strany mají na zřeteli, že mají-li občané uplatňovat toto právo a dostát této povinnosti, musí mít přístup k informacím o životním prostředí, musí být oprávněni podílet se na rozhodování týkajícího se životního prostředí a musí mít přístup k právní ochraně v záležitostech životního prostředí“.

V článku 3 se poté strany (a tedy i ČR) zavazují, že „každá strana bude podporovat environmentální osvětu a vzdělávání veřejnosti, zejména o tom, jak získat přístup k informacím, jak se účastnit na rozhodování a jak získávat přístup k právní ochraně v záležitostech životního prostředí“.

Z dokumentu **Deklarace o životním prostředí a rozvoji** přijaté na konferenci o životním prostředí a rozvoji v Rio de Janeiro je možné vyzdvihnout zásadu 10, jež k problematice EVVO říká, že „na národní úrovni musí mít každý jednotlivec řádný přístup k informacím týkajícím se životního prostředí, které jsou v držení úřadů, včetně informací o nebezpečných látkách a činnostech probíhajících v jejich společenství; musí mít také možnost se podílet na rozhodovacím procesu. Státy musejí podporovat a napomáhat rozvoji vědomí a účasti veřejnosti tím, že budou v širokém měřítku zpřístupňovat informace“.

Trochu konkrétněji se již vyjadřuje dokument **Agenda 21**, a to v kapitole 36.4., ve které se navrhuje následující cíle:

(b) dosáhnout co možná nejdříve povědomí o životním prostředí a o rozvoji ve všech sektorech společnosti po celém světě;

(c) maximálně usilovat o zpřístupnění environmentálního a rozvojového vzdělání, ve vazbě se sociálním vzděláním, všem lidem od základní školy až do dospělosti;

(d) podporovat integraci koncepcí životního prostředí a rozvoje, včetně demografie, do všech vzdělávacích programů...

Dále se v kapitole 36.5. navrhuje následující činnosti:

(b) vlády by měly vyvinout velké úsilí aktualizovat a připravit v následujících třech letech strategie zaměřené na integraci životního prostředí a rozvoje, jakožto průřezových problémů, do vzdělání na všech úrovních.

(c) země se vyzývají, aby **vytvořily národní poradní orgány nebo kulaté stoly pro environmentální vzdělávání**, reprezentující různé zájmy životního prostředí, rozvoje, vzdělávání, pohlaví a jiné zájmy, včetně nevládních organizací, s cílem podnítit partnerství, pomoci mobilizovat zdroje a poskytnout zdroj informací a ohnisko pro mezinárodní vazby.

(e) **relevantní úřady by měly zajistit, aby se všem školám dostalo pomoci** při vytváření pracovních plánů pro činnosti v oblasti životního prostředí, a to za účasti studentů a personálu. Školy by měly zapojit školní děti do místních a regionálních studií v oblasti zdraví životního prostředí, včetně bezpečné pitné vody, hygieny, potravin a ekosystémů a do relevantních aktivit, přičemž je třeba spojit tyto studie se službami a výzkumy v národních parcích, rezervacích divoké přírody, v ekologicky významných lokalitách atd.

Z prohlášení ministrů životního prostředí v Kyjevě (2003) vznikla **Strategie UNESCO pro vzdělávání k udržitelnému rozvoji** (VUR) 2005–2014, jejímž záměrem je „podpořit členské státy UNECE, aby rozvíjely a zapracovávaly VUR do svých formálních vzdělávacích systémů ve všech relevantních předmětech a do neformálního a informálního vzdělávání. To lidi vybaví znalostmi a dovednostmi v udržitelném rozvoji a učiní je to kompetentnějšími a sebevědomějšími a zvýší to jejich příležitosti k tomu, aby jednali směrem ke zdravému a produktivnímu životu v souladu s přírodou a s ohledem na sociální hodnoty, rovnost pohlaví a kulturní rozmanitost“, což je i obsahem jedné z kompetencí ve Státním programu EVVO a EP.

Strategie je adresována vládám, přičemž je motivuje a radí jim v tom, jak mají vyvíjet opatření a postupy, které zapracovávají udržitelný rozvoj do vzdělávání a výuky. Je však pouze obecným návodem a její implementace se řídí prioritami jednotlivých zemí. Každá země odpovídá za implementaci této strategie a **měla by podporovat zvyšování povědomí veřejnosti o UR, a to prostřednictvím institucí formálního vzdělávání a také komunit, rodin, sdělovacích prostředků a nevládních organizací.**

Také v Kjótském protokolu k **Rámcové úmluvě o změně klimatu** z roku 1997 se všechny smluvní strany v článku 10 hlásí k tomu, že „budou spolupracovat na rozvíjení a provádění vzdělávacích a školicích programů a podporovat tyto programy, včetně posilování národních kapacit, zejména personálních a institucionálních, a výměny nebo vysílání pracovníků za účelem vzdělávání odborníků v tomto oboru, zejména v rozvojových zemích a na vnitrostátní úrovni usnadňovat zvyšování povědomí veřejnosti o změně klimatu a přístup veřejnosti k informacím o této změně“.

1.1.2 Mezinárodní úmluvy specifické

Oproti obecně zaměřeným úmluvám se některé již specificky zaměřují na konkrétní oblasti. Příkladem je *Bernská úmluva o ochraně evropských planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a přírodních stanovišť*, ve které signatáři v článku 3 a bodě 3 slibují, že „každá smluvní strana bude **podporovat vzdělání a šířit informace** o potřebě zachování druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a jejich stanovišť“.

K osvětě, vzdělávání a podpoře přístupu k informacím ve specifických oblastech (tématech) vyzývá celá řada dalších úmluv a smluv, např.:

- *Úmluva o biologické rozmanitosti* (1992, v platnost vstoupila v r. 1993)
- *Smlouva o perzistentních organických polutantech* (Stockholmská smlouva, 2001)
- *Kartagenský protokol o biologické bezpečnosti k úmluvě o biologické rozmanitosti* (2000, platný od 11. září 2003)

1.1.3 Závazky v rámci EU

Problematika EVVO je zanesena rovněž do dokumentů EU. Jsou to například:

Směrnice č. 2003/4/ES, o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí prohlašuje, že „v zájmu zvýšení osvěty veřejnosti o otázkách životního prostředí a zlepšení ochrany životního prostředí, by měly orgány veřejné správy zpřístupňovat a šířit informace o životním prostředí odpovídající jejich funkcím, zejména prostřednictvím počítačové telekomunikační nebo elektronické technologie“.

Rozhodnutí číslo 1411/2001/ES Evropského parlamentu a rady, o rámci Společenství pro spolupráci při prosazování udržitelného rozvoje měst v příloze se uvádí druhy činností, na které lze obdržet finanční podporu Společenství. Spadají sem aktivity zaměřené mimo jiné na „rozvoj nástrojů určených na vzdělávání, informování, dokumentaci a zvyšování povědomí pro potřeby odborníků, cílových skupin, místních politických činitelů a široké veřejnosti včetně místních orgánů, které hodlají zavést projekty na zlepšení výsledků v oblasti životního prostředí“.

1.2 Legislativa ČR se vztahem k EVVO

V následujícím přehledu české legislativy jsou vybrány zejména ty zákony a dokumenty, které definují EVVO nebo se týkají role krajů v EVVO.

Jedno z prvních uchopení a zároveň „definici“ EVVO můžeme nalézt již v *zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí*, který v § 16 uvádí, že: „Výchova, osvěta a vzdělávání se provádějí tak, aby vedly k myšlení a jednání, které je v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje, k vědomí odpovědnosti za udržení kvality životního prostředí a jeho jednotlivých složek a k úctě k životu ve všech jeho formách“.

Zřejmě nejzásadnějším legislativním dokumentem ČR z hlediska povinností (nejen) krajů ve vztahu k EVVO je *zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí*, který zapracovává Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2003/4/ES ze dne 28. ledna 2003 o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí a upravuje podmínky a pravidla k zabezpečení tohoto práva.

Environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty se týká § 13, a to přímo výčtem povinností krajů v bodech 2, 5 a 6:

(2) Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy spolu s dalšími ústředními správními úřady, kraje a obce v samostatné působnosti **jsou povinny podporovat environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu vycházející z principů udržitelného rozvoje zajišťované prostřednictvím státních i nestátních organizací.**

(5) Kraje v samostatné působnosti

a) **zpracovávají, koordinují a aktualizují krajské koncepce** environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (dále jen „krajská koncepce“) vycházející ze Státního programu a

b) podporují rozvoj environmentálního poradenství.

(6) Kraje umožňují obcím v samostatné působnosti podílet se na realizaci krajských koncepcí a vytvářet v této oblasti vlastní programy.

Další povinnosti krajů jsou zmíněny v **zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny**, a to v § 77a bodě 4) písmenu w): „Krajské úřady dále ve svém správním obvodu, nejde-li o národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, národní přírodní památky a ochranná pásma těchto zvláště chráněných území anebo o vojenské újezdy spolupracují s ostatními správními úřady a orgány na zajišťování ekologické výchovy a vzdělávání“.

Státní politika životního prostředí ČR považuje EVVO za „dlouhodobý systémový preventivní nástroj pro omezování budoucích škod na životním prostředí spojeným s nedostatečnou informovaností a nedostatkem kompetencí při rozhodovacích procesech. Součástí jsou kromě standardního vzdělávání a výchovy dětí a mladistvých také osvětové kampaně pro širokou veřejnost či podpora občanského aktivismu a participace na ochraně životního prostředí. V obsahu, formách a metodách EVVO je potřebné vycházet ze Státního programu EVVO a EP na léta 2016-2025 a aktualizovat je v kontextu European Green Deal. EVVO a vzdělávání pro udržitelný rozvoj mohou hrát důležitou roli v ovlivnění k odpovědnému proenvironmentálnímu jednání, zejména pak ve vazbě na řešení změny klimatu a dosažení klimatické neutrality do roku 2050“.

Zřejmě nejvýznamnějším koncepčním dokumentem je v české legislativě **Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství** na léta 2016–2025 (SP EVVO a EP), jež sám sebe označuje za „klíčovou národní strategii pro oblast EVVO a EP, která strukturovaně definuje vizi, cíle a opatření (v akčních plánech potom i úkoly), do nichž se vedle orgánů státní správy zapojují kraje, obce a města, školy, včetně škol vysokých, specializovaná zařízení pro EVVO a EP jako jsou střediska ekologické výchovy a environmentální poradny, další subjekty zřizované veřejnou správou i soukromé, neziskové organizace, vzdělávací a výzkumné instituce, muzea, ZOO, botanické zahrady, lesnické instituce, knihovny či zařízení církví apod. SP EVVO a EP je metodickou podporou pro zpracování koncepcí EVVO a EP krajů a měst i podporou pro vyhodnocování dopadů všech forem EVVO a EP na všech úrovních“. SP EVVO a EP definuje jednak obecnou vizi programu a dále jednotlivé strategické oblasti (4+1), cíle a konkrétní opatření, za jejichž plnění je obvykle primárně zodpovědné MŽP, avšak na mnoha úkolech hrají kraje roli spolupracujících organizací.

Ke státnímu programu jsou zpracovávány krátkodobé akční plány, z nichž například **Akční plán na roky 2019-2021** požaduje, aby se v rámci setkávání veřejné správy k EVVO a EP pořádaly ve spolupráci s kraji 1-2x ročně výjezdní konzultační setkání a semináře pracovníků krajských úřadů k EVVO s návštěvami subjektů, programů a příkladů praxe EVVO a se vstupem expertů.

Důraz na vzdělávání pro udržitelný rozvoj klade dokument státní správy pro udržitelný rozvoj a zvyšování kvality života obyvatel *Strategický rámec Česká republika 2030*, jež požaduje po jednotlivých ministerstvech začlenění VUR do strategických dokumentů v oblasti vzdělávání na období po roce 2020. Například v kapitole Učme se (v bodě 32) požaduje: „Mezi základní principy udržitelného rozvoje je nutné zařadit i stále se prohlubující míru poznání ve všech oblastech. Patří sem však také schopnost nové poznatky využívat, dále je předávat při výchově a vzdělávání a schopnost poučit se ze zkušeností. Nezbytná je proto zvláště spolupráce mezi veřejnou správou a vědeckými institucemi a uplatnění výsledků bádání při strategickém plánování. S hlubšími znalostmi roste i respekt ke kulturnímu dědictví, znalost udržitelných vzorců výroby a spotřeby vede k šetrnějším procesům, znalosti z přírodních oborů přispívají k pochopení ekosystémů. Pro udržitelnou společnost je důležitý kvalitní systém vzdělávání, výchovy a osvěty, který umožňuje různým vrstvám nabyté znalosti využívat“.

1 Dotazníkové šetření pro mateřské, základní a střední školy – vyhodnocení

1.1 Úvodní informace

Dotazníkové šetření sleduje, jak se na školách v Ústeckém kraji realizuje environmentální výchova, vzdělávání a osvěta. Průzkum proběhl formou online dotazníku rozeslaného prostřednictvím Ústeckého kraje.

Sběr dat probíhal od 25. 4. do 30. 5. a 2021 (ZŠ a SŠ) a od 10. do 17. 6. 2021 (MŠ).

Dotazník vyplnilo 112 mateřských škol, 93 základních škol a 39 středních škol z Ústeckého kraje. V Ústeckém kraji je evidováno celkem 360 mateřských škol, 281 základních škol a 94 středních škol (různých zřizovatelů)¹. Dotazník tedy přináší informace od 31 % MŠ, 33 % ZŠ a 41 % SŠ v Ústeckém kraji.

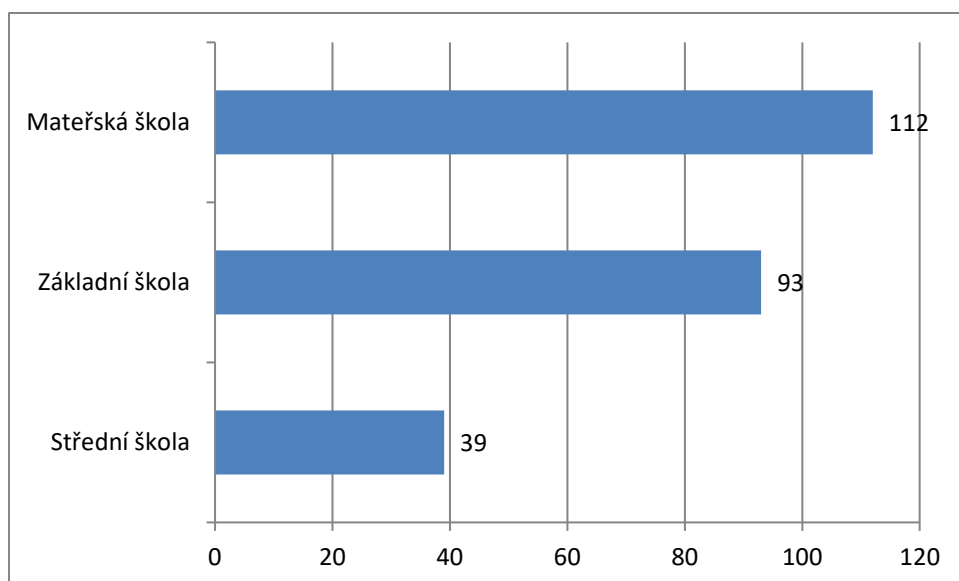
V dotazníku dále odpověděly dvě speciální základní školy a jedna vyšší odborná škola, vzhledem k malému zastoupení těchto typů škol nejsou tyto tři případy dále v hodnocení zohledněny.

V 16 případech se stalo, že škola, která je zároveň základní i mateřskou školou, vyplnila oba dotazníky (pro MŠ i pro ZŠ). Nicméně odpovědi nebyly vždy stejné, respondenti odlišovali, za jaký stupeň vzdělávání odpovídají, proto byly tyto odpovědi ve výsledcích ponechány jak u MŠ, tak u ZŠ.

Dotazník obsahoval převážně uzavřené otázky (respondenti vybírali jednu nebo více z nabídnutých odpovědí). Kde to bylo relevantní, měli respondenti možnost zvolit odpověď „jiné“ a dále specifikovat. Tři otázky byly otevřené s možností uvést vlastní odpověď. Ukázky dotazníků jsou na konci této přílohy.

Výsledky jsou prezentovány samostatně dle jednotlivých typů škol, vždy v pořadí položených otázek v dotazníku, formou grafů a komentářů. Na závěr je podáno shrnutí hlavních zjištění a diskuze možných doporučení společně za všechny typy škol.

¹ Zdroj: Český statistický úřad, statistická ročenka Ústeckého kraje 2020

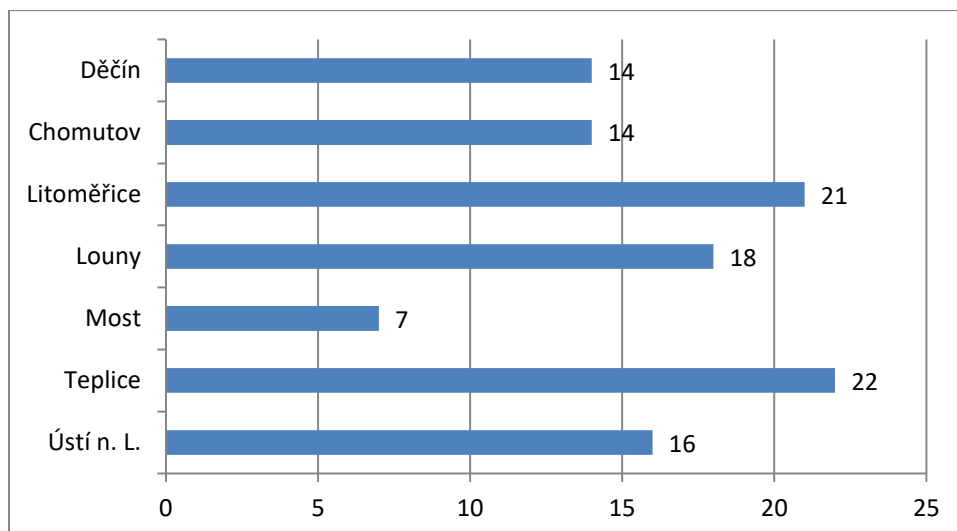
Graf 1: Počet jednotlivých typů škol, které vyplnily dotazník.

Poznámka

Podle odpovědí na otevřené otázky a také podle odpovědí v kategorii „jiné“ je zřejmé, že respondenti mohou různě chápat pojem „EVVO“ a řadí do něj různé aktivity. V kontextu tohoto dotazníku je tedy třeba chápat EVVO spíše širěji jako systematickou školní vzdělávací nebo výchovnou aktivitu, které se tematicky dotýká problematiky životního prostředí, jeho ochrany a vztahu k němu.

1.2 Výsledky – mateřské školy

Otázka 2: Z jakého okresu je vaše škola?

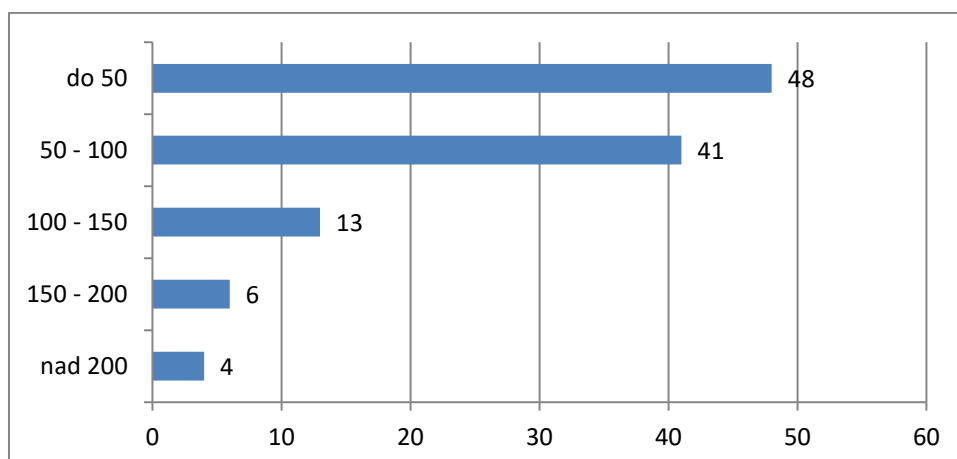
Graf 2: Počty mateřských škol zastoupených v dotazníkovém šetření dle okresů

Dotazníkové šetření podchytilo celé území kraje. Z jednotlivých okresů kraje reagovalo mezi 22 % (z okresu Děčín) a 41 % (z okresu Chomutov) mateřských škol. Nižší počty odpovědí v některých okresech jsou logickým důsledkem nižšího počtu škol v těchto okresech, jak zobrazuje následující tabulka.

Okres	ZŠ	Dotazníků	Návratnost
Děčín	64	14	22%
Chomutov	34	14	41%
Litoměřice	75	21	28%
Louny	50	18	36%
Most	21	7	33%
Teplice	60	22	37%
Ústí n. L.	56	16	29%
Celkem	360	112	31%

Tab. 1: Počty mateřských škol, počty vyplněných dotazníků a návratnost dle okresů

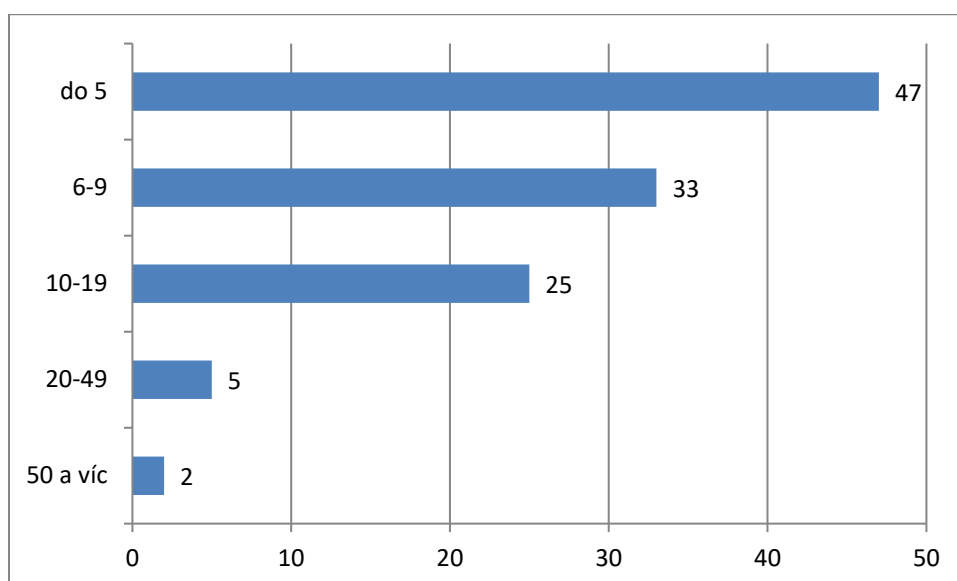
Otázka 3: Kolik máte žáků?

Graf 3: Zastoupení mateřských škol v dotazníkovém šetření dle počtu žáků (počet)

V šetření jsou zastoupeny mateřské školy všech velikostí. Převažují menší mateřské školy do 50, resp. do 100 žáků, což, dle Statistické ročenky, která uvádí, že MŠ mají v ÚK průměrně 70 žáků, odpovídá situaci v Ústeckém kraji.

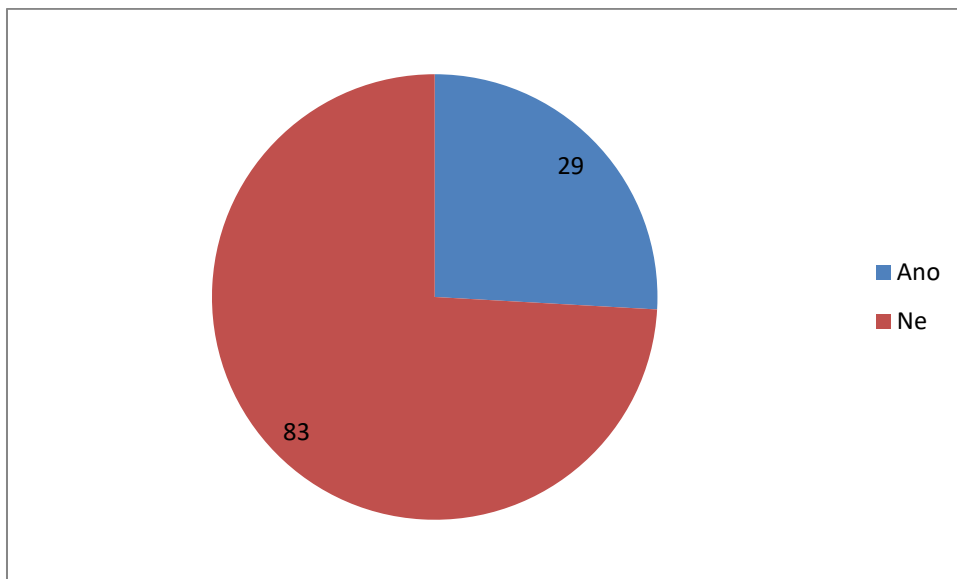
Otázka 4: Kolik máte pedagogických pracovníků?

Graf 4: Mateřské školy dle počtu pedagogických pracovníků (počet)

V dotazníkovém šetření převažují mateřské školy, které mají méně než 10 pedagogických pracovníků. To odpovídá situaci v Ústeckém kraji: dle Statistické ročenky mají MŠ v ÚK průměrně 6 učitelů.

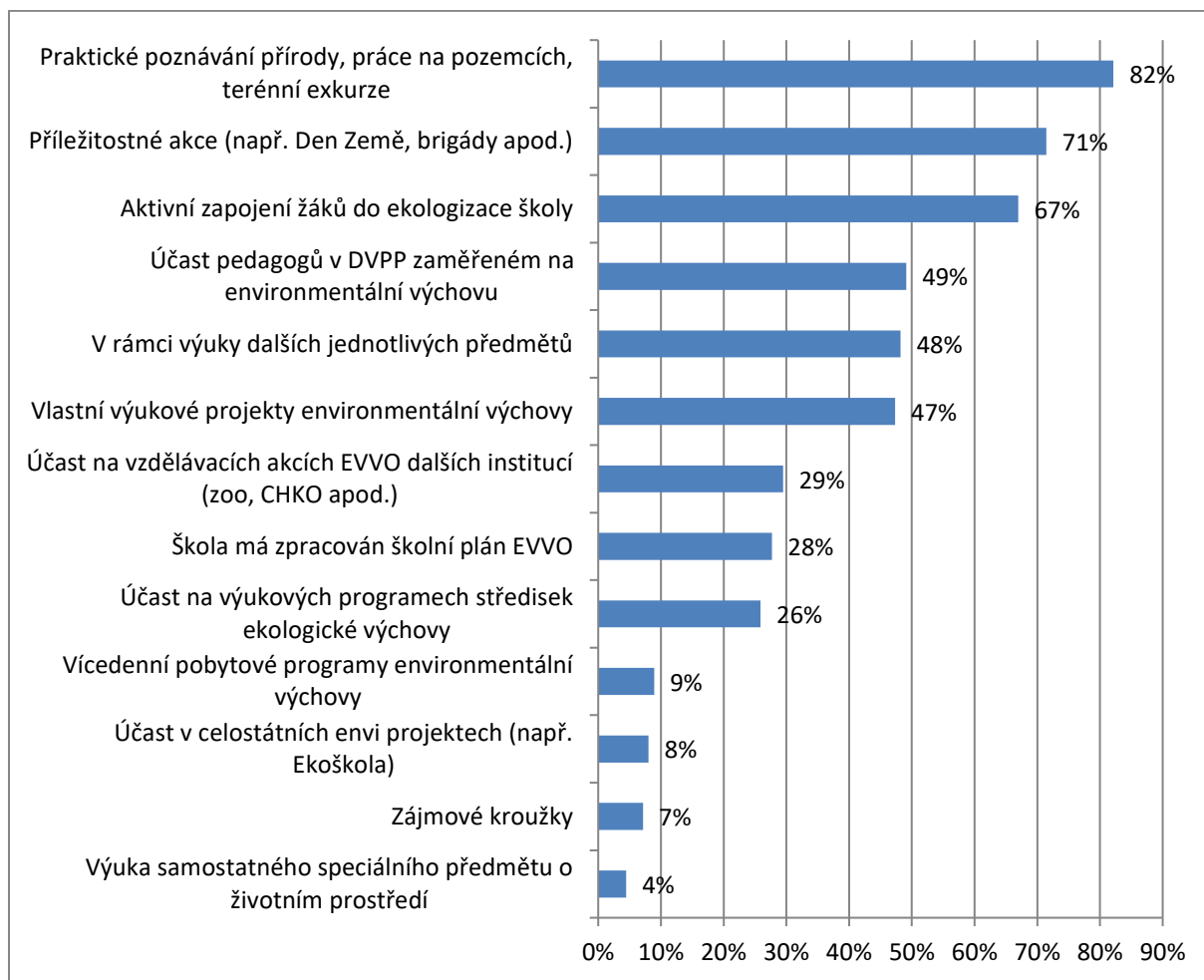
Otázka 6: Máte školního koordinátora nebo kontaktní osobu pro EVVO?

Graf 5: Počet mateřských škol s koordinátorem / kontaktní osobou EVVO a bez něj

Většina mateřských škol, téměř $\frac{3}{4}$, nemá vytvořenou pozici koordinátora EVVO ani nemá určenu kontaktní osobu pro EVVO. Z oněch 29 MŠ, které pracovníka pro EVVO mají, je 10 takových, které působí zároveň jako základní škola a lze usuzovat, že jedna osoba zastává pozici EVVO koordinátora pro MŠ i ZŠ.

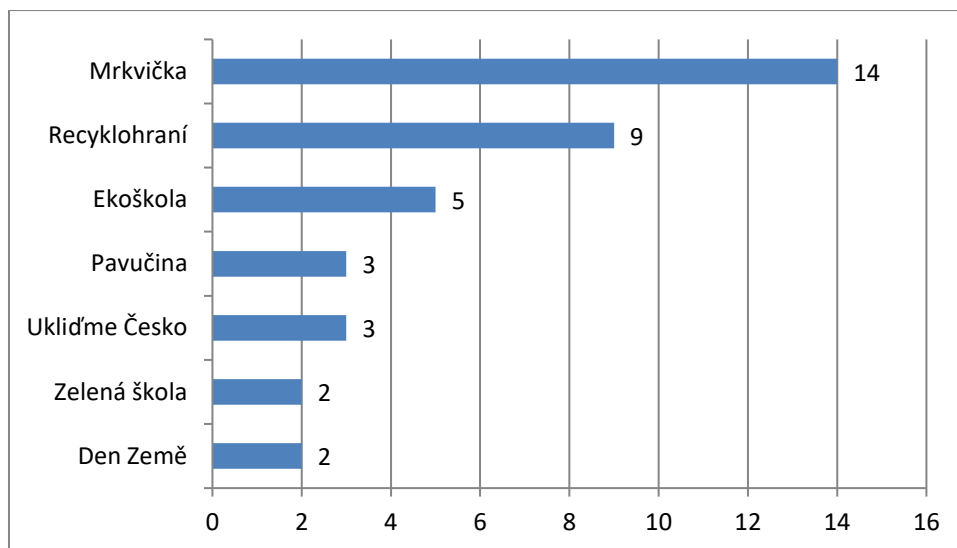
Otázka 8: Jaké formy EVVO vaše škola používá?

Graf 6: Realizované formy EVVO na mateřských školách (%)

Mateřské školy většinou kombinují více forem EVVO. Nejčastější formou je pro MŠ praktické poznávání přírody během pobytu dětí venku. Také další často uváděné formy – příležitostně pořádané akce a aktivní zapojení do ekologizace provozu školy – jsou takové, které MŠ mohou realizovat bez externích partnerů. Spolupráci s institucemi typu ZOO, CHKO, případně s ekocentry má navázanou jen menší část MŠ.

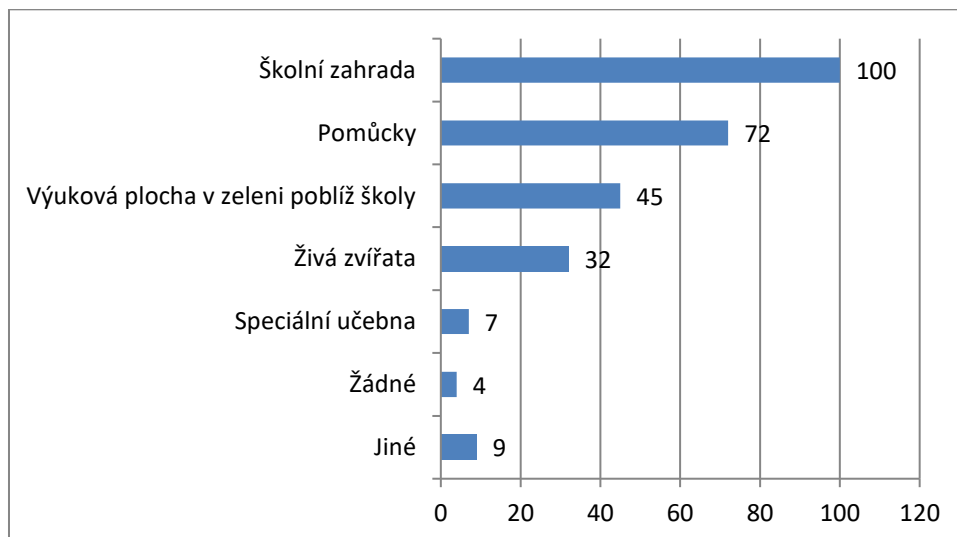
Otázka 9: V jakých lokálních nebo národních sítích, iniciativách a programech EVVO je vaše škola zapojena?

Graf 7: Zapojení mateřských škol do lokálních a národních sítí a iniciativ (počet)

Ze 112 mateřských škol jich celkem 60, tedy více než polovina, explicitně uvádí, že v žádné národní síti nebo iniciativě zapojeny nejsou. Ty MŠ, které zapojené jsou (viz Graf 7), jsou nejčastěji členy sítě ekologicky orientovaných mateřských škol Mrkvička, na druhém místě je školní recyklační program Recyklohraní.

Otázka 10: Využíváte nějaké speciální zařízení, plochy nebo vybavení pro EVVO?

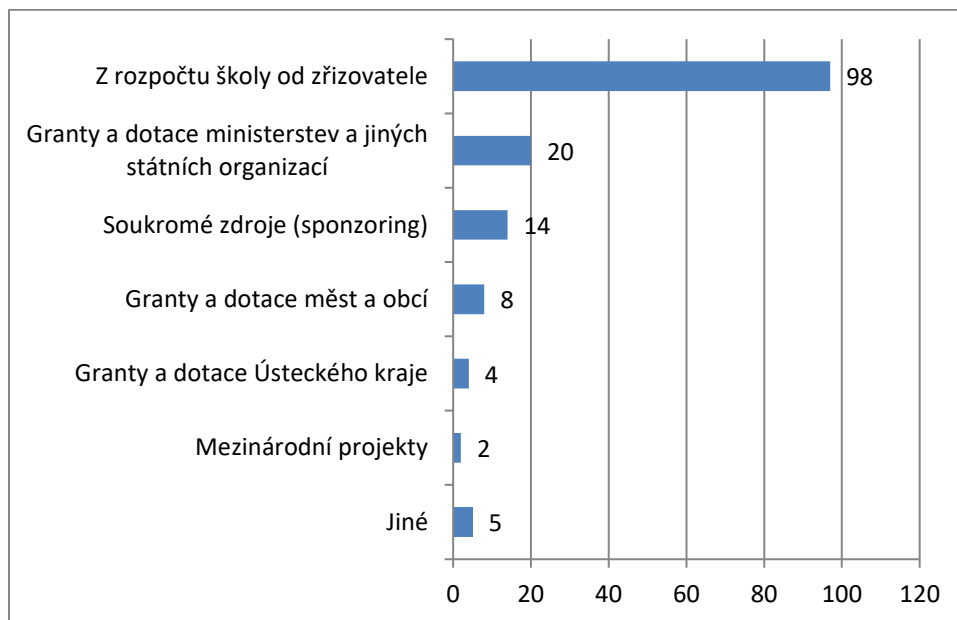

Graf 8: Využívání zařízení a vybavení pro EVVO v mateřských školách (počet)

Téměř všechny dotazované mateřské školy mají k dispozici a využívají školní zahradu, nadpoloviční většina také disponuje pomůckami pro EVVO. Cca čtvrtina jich má také přístup k živým zvířatům, což je

vyšší podíl než u základních škol. U odpovědí „jiné“ byly nejčastěji uvedeny vycházky do přírody v blízkosti MŠ (4x) a exkurze, například do zooparku (3x).

Otázka 11: Z jakých prostředků financujete EVVO?

Graf 9: Původ finančních zdrojů mateřských škol na EVVO (počet)

Většina mateřských škol financuje EVVO z běžného rozpočtu školy od zřizovatele. Výrazně méně jsou zastoupeny prostředky z grantů na různých úrovních. Při porovnání odpovědí MŠ a ZŠ se ukázalo, že většina MŠ, které využívají granty, je zároveň základní školou. Některé komentáře v odpovědích „jiné“ poukazují na to, že pro mateřské školy neexistují snadno dostupné granty na podporu EVVO. Kromě absence vhodných dotačních titulů může přístup MŠ ke grantům a dotacím omezovat malá personální kapacita MŠ vyhledávat a administrovat dotační příspěvky.

Mateřské školy, které podle svého vyjádření nefinancují EVVO z rozpočtu od svého zřizovatele (takových MŠ bylo celkem 14), jako finanční zdroj nejčastěji využívají grantové financování od různých poskytovatelů (7 případů), finanční příspěvky od soukromých dárců (3 případy), případně uvádějí, že EVVO nefinancují (4 případy). Jak už bylo řečeno výše, grantové prostředky převážně využívají školy, které jsou zároveň základní i mateřskou školou.

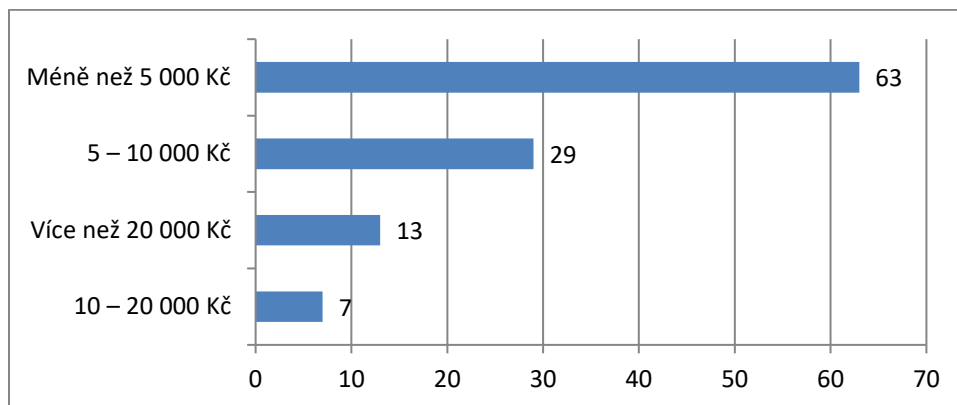
V odpovědích „jiné“ bylo 3x uvedeno financování EVVO ze zvláštního příspěvku rodičů.

Otázka 12: Jaký je zhruba podíl vnějších finančních zdrojů pro EVVO?

Pouhých 11 MŠ uvádí, že kompletní (100%) podpora plyne z rozpočtu zřizovatele, dalších 22 MŠ uvádí jiné zdroje ve výši maximálně jednotek procent. Velká část mateřských škol (27) uvádí, že náklady na EVVO nelze vyčíslit; většinou proto, že je škola zvláště neviduje, případně jsou to marginální náklady

typu jízdének na exkurzi. Navíc se podle MŠ jedná o náklady nepravidelné, proměnlivé. Zbytek škol (52) na tuto otázku neodpověděl.

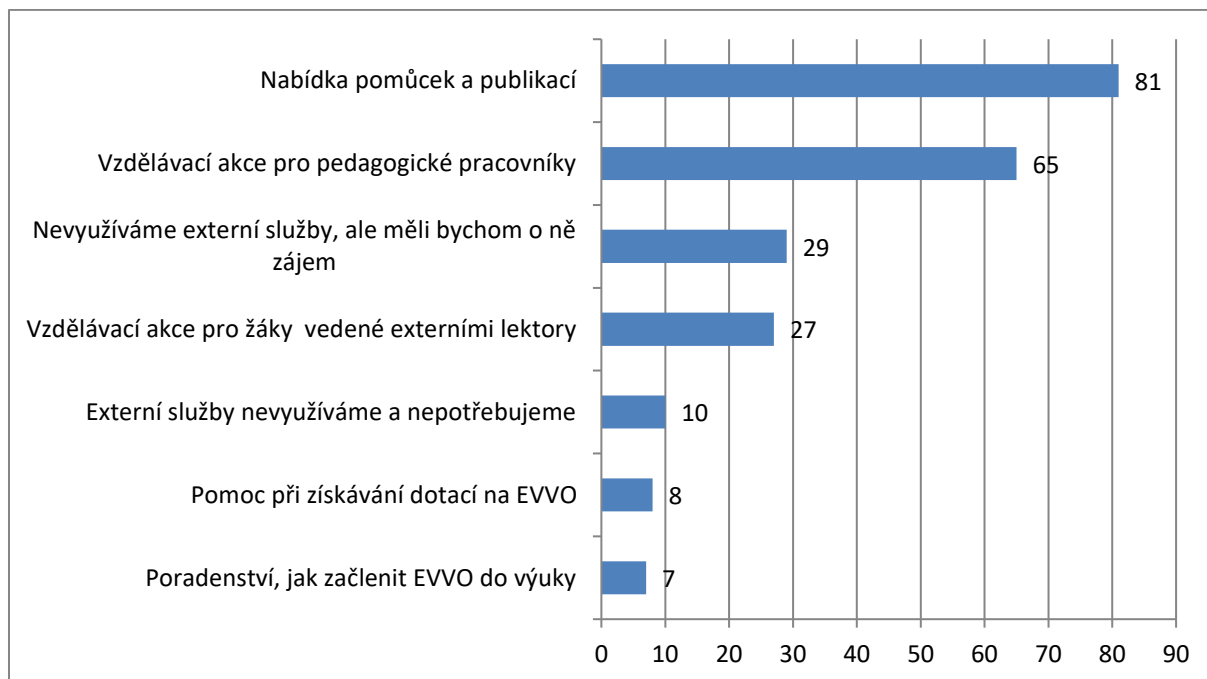
Otázka 13: Jaké jsou přibližně roční náklady vaší školy na realizaci EVVO?

Graf 10: Roční náklady mateřských škol na EVVO (počet)

Přibližně u poloviny mateřských škol jejich roční rozpočet na EVVO nedosahuje částky 5 tisíc Kč. U škol, které uvádějí vyšší částky (nad 10 a nad 20 tis. Kč) se většinou jedná o velké školy, které sdružují MŠ i ZŠ.

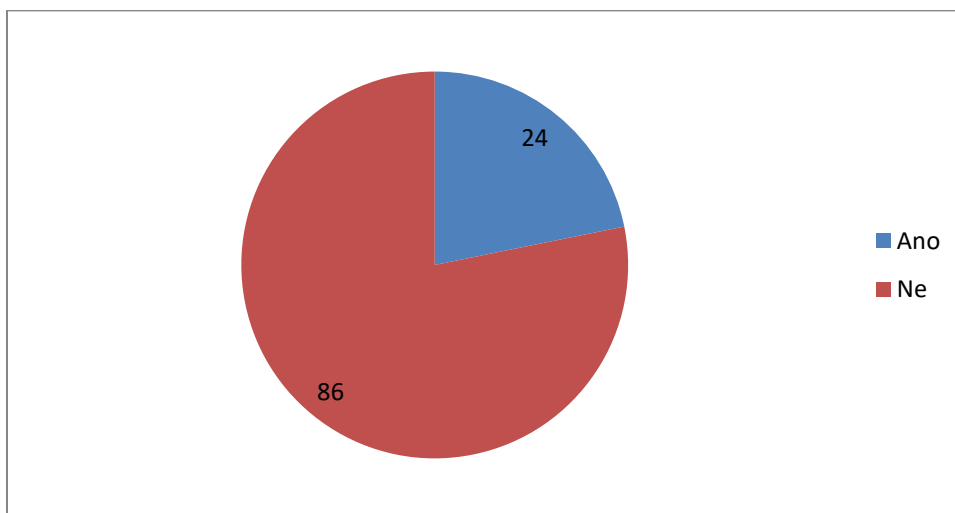
Otázka 14: Jaké služby v oblasti EVVO vaše škola využívá?

Graf 11: Využívané služby v oblasti EVVO na mateřských školách (počet)

Z dotazovaných mateřských škol jich 65 kombinuje více využívaných služeb. Nejčastěji jsou využívány pomůcky a publikace s environmentální tematikou. Zároveň více než polovina MŠ využívá vzdělávání svých pedagogických pracovníků. Určitý potenciál naznačuje skutečnost, že 29 MŠ externí služby nevyužívá, ale mělo by o ně zájem.

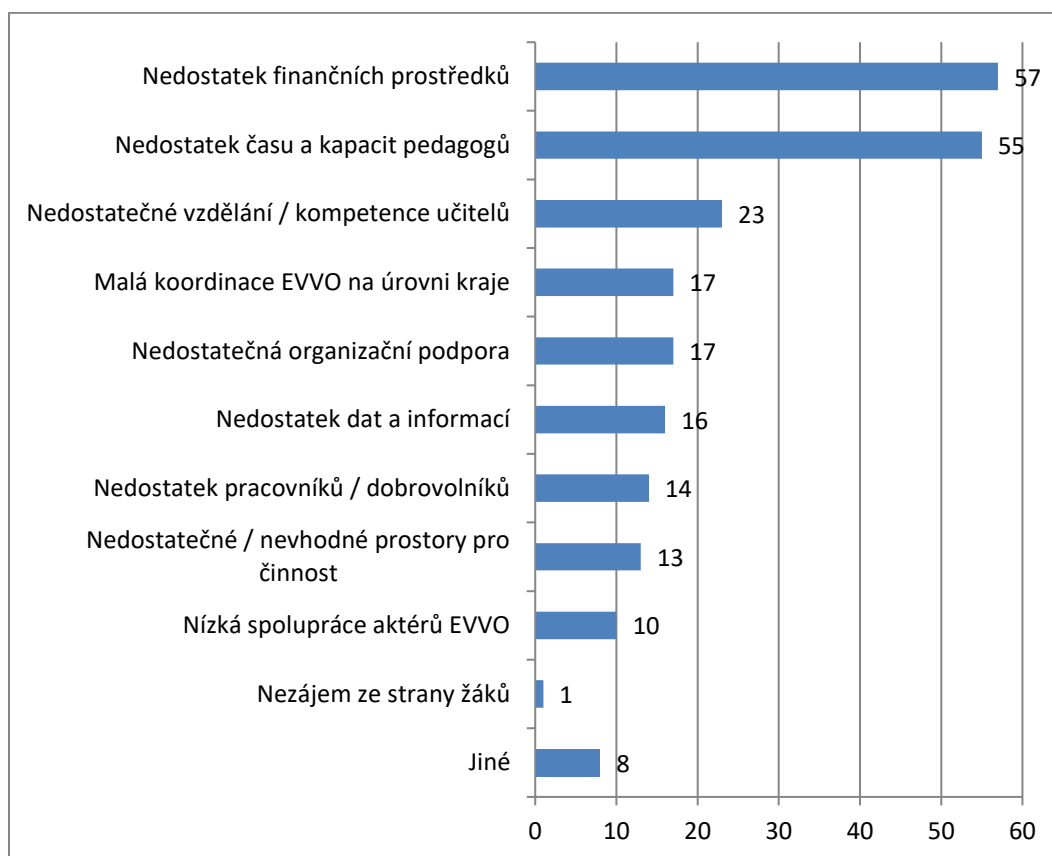
Otázka 15: Máte pravidelnou (dlouhodobou, partnerskou) spolupráci s jinou organizací v oblasti EVVO? Např. jiná škola, NNO, orgány ochrany přírody?

Graf 12: Mateřské školy se systematickou spoluprací v EVVO (počet)

Poměrně malý počet (celkem 24) mateřských škol uvádí, že mají pravidelnou (dlouhodobou, partnerskou) spolupráci s jinou organizací v oblasti EVVO. Většina mateřských škol takovou spoluprací navázanu nemá. U MŠ, které pravidelnou spoluprací uvádějí, se objevují partneři jako blízká ekocentra (6x, z toho 3x SEVER Litoměřice), dále už jen v jednom až dvou případech organizace jako Lesy ČR, Zoopark Chomutov, Správa CHKO, blízká farma.

Otázka 16: Jakým hlavním problémům v oblasti EVVO čelíte?

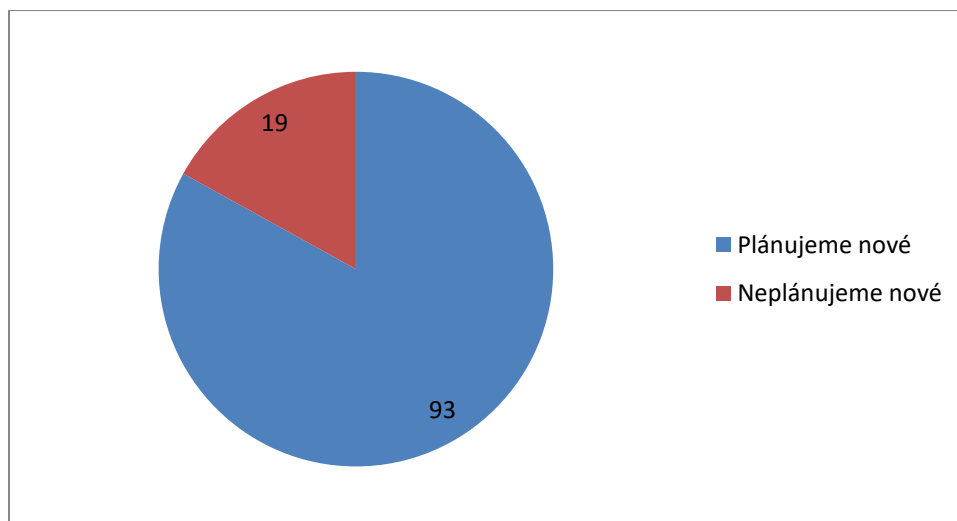

Graf 13: Hlavní problémy mateřských škol v EVVO (počet)

Nedostatek finančních prostředků je pro 57 (polovinu) mateřských škol hlavním problémem, proč se nemohou agendě EVVO více věnovat. Tento počet (i procentuální podíl) je vyšší než u základních škol . Další hlavní omezení jsou nedostatek času a kapacit pedagogů a jejich nedostatečné vzdělání, případně kompetence pro EVVO. Další problémy jsou u MŠ méně časté.

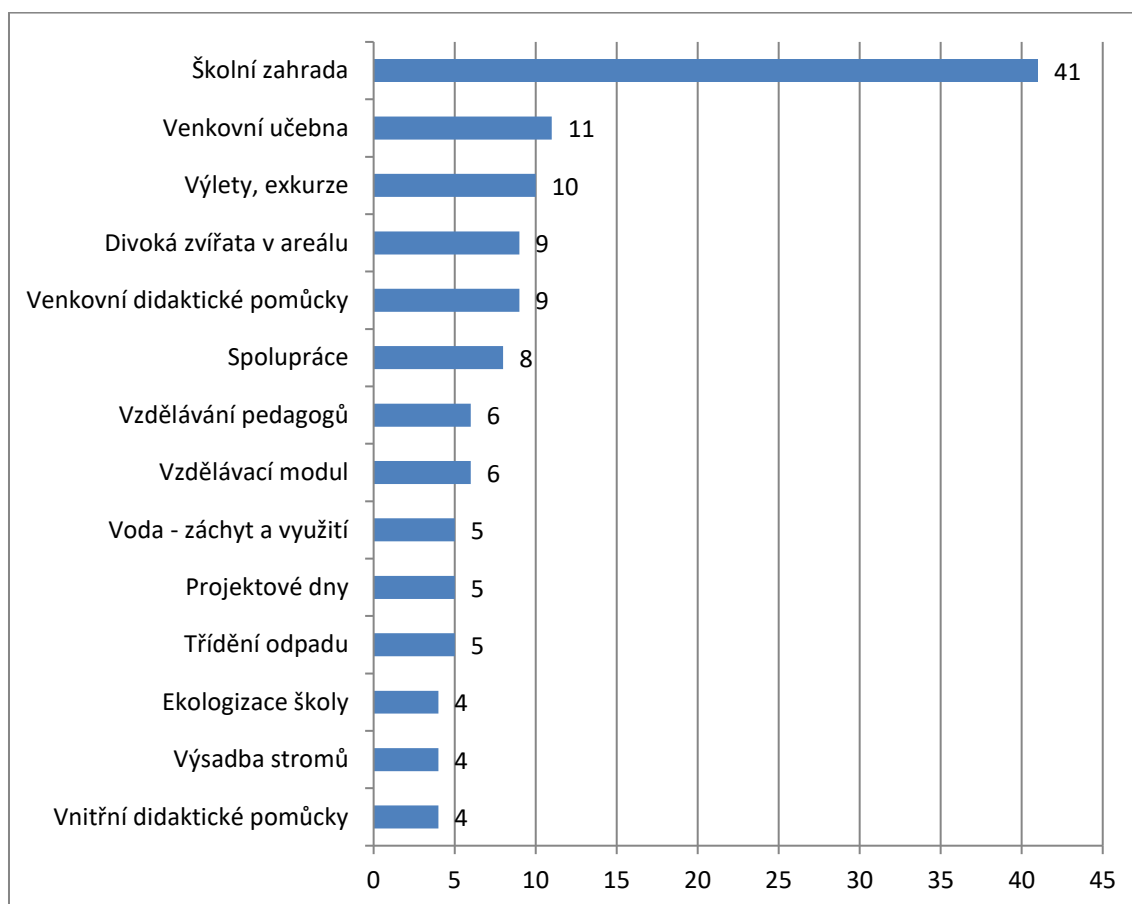
V odpovědích „jiné“ uvedlo pět MŠ, že žádné problémy nepociťují a tři MŠ, že nedokáží odpovědět.

Otázka 17: Jaké nové aktivity v oblasti EVVO plánujete či byste chtěli rozběhnout v následujících letech?

Graf 14: Plánování nových aktivit EVVO na mateřských školách (počet)

Celkem 93 mateřských škol (tedy téměř 85 %) hodlá své EVVO aktivity v nejbližší budoucnosti dále rozvíjet. Pouze 19 mateřských škol uvádí, že nové aktivity v oblasti EVVO neplánují. Výčet odpovědí škol, které plánují rozvoj EVVO aktivit, podává Graf 15.

Graf 15: Plánované nové aktivity EVVO na mateřských školách (počet)

Tato otázka byla otevřená. Neobsahovala předem připravený seznam možných odpovědí, ale respondenti spontánně uváděli aktivity, které v příštích letech plánují. Respondenti mohli uvést i více možností. Pro vyhodnocení byly odpovědi sloučeny do skupin vzájemně příbuzných aktivit.

Jednoznačně nejvíc plánovaných aktivit mateřských škol je spojeno s využitím **školní zahrady**. Podle odpovědí mateřské školy vesměs plánují její další rozvoj, rozšíření, větší využívání a doplnění o nové prvky. Pokud uvádějí konkrétní využití zahrady, tak je zhruba v rovnováze využití více „přírodní“ i více „užitkové“ (záhony a pěstování).

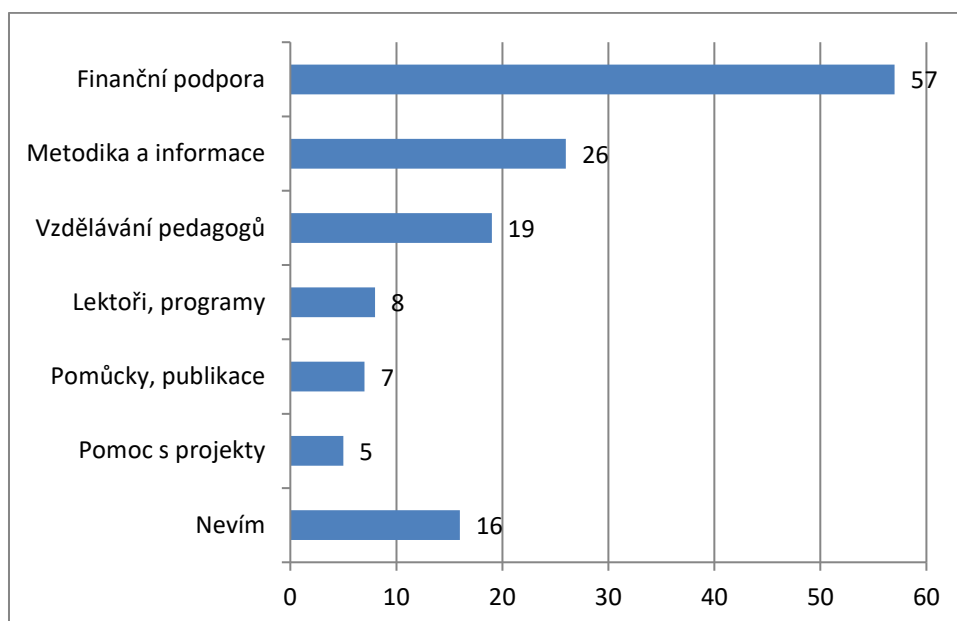
Následuje skupina záměrů s víceméně vyrovnanou četností. Druhým nejčastěji plánovaným záměrem je vybudování, případně rozšíření **venkovní učebny** v areálu MŠ (11x). Následují **výlety a exkurze** s ekologickou tematikou (10x), **péče o divoká zvířata** v areálu MŠ (aktivity typu ptačích budek, broukovišť apod.) (9x) a pořízení **venkovních didaktických pomůcek**, jako jsou informační panely či přímo malá naučná stezka (9x).

Osm MŠ plánuje intenzivnější **spolupráci** s jinými organizacemi. Uváděny jsou Lesy ČR (2x), ekocentra (2x), blízká farma (3x). Pouze jedna školka plánuje, že by zvala externí lektory a odborníky do MŠ.

V menším počtu případů uvažují školky 6x o zařazení speciálního **vzdělávacího modulu** (například přírodovědný kroužek) a plánují **další vzdělávání pedagogů** (6x). Možnou aktivitou jsou také **projektové a tematické dny** (5x), případně **pořízení pomůcek** pro environmentálně zaměřené kroužky a činnosti „pod střechou“ (4x), např. pořízení mikroskopů.

Pokud MŠ přemýšlí o zapojení žáků do **ekologizace provozu školy**, nejčastěji plánují větší důraz na třídění odpadů (5x) nebo ukázky zachytu a využívání dešťové vody (5x).

Ve třech případech školy v komentářích doplňují, že plánují větší zapojení rodičů do EVVO aktivit.

Otázka 18: Co může udělat Ústecký kraj, aby vám pomohl v EVVO?

Graf 16: Možná podpora EVVO od Ústeckého kraje dle mateřských škol (počet)

I tato otázka byla otevřená, tzn. respondenti měli volný prostor vyjádřit své potřeby.

Polovina mateřských škol by uvítala větší **finanční podporu**. Většinou respondenti nespécifikovali její účel; pokud ano, zmiňovali například podporu budování / rozšiřování školních zahrad, případně dalších větších záměrů škol.

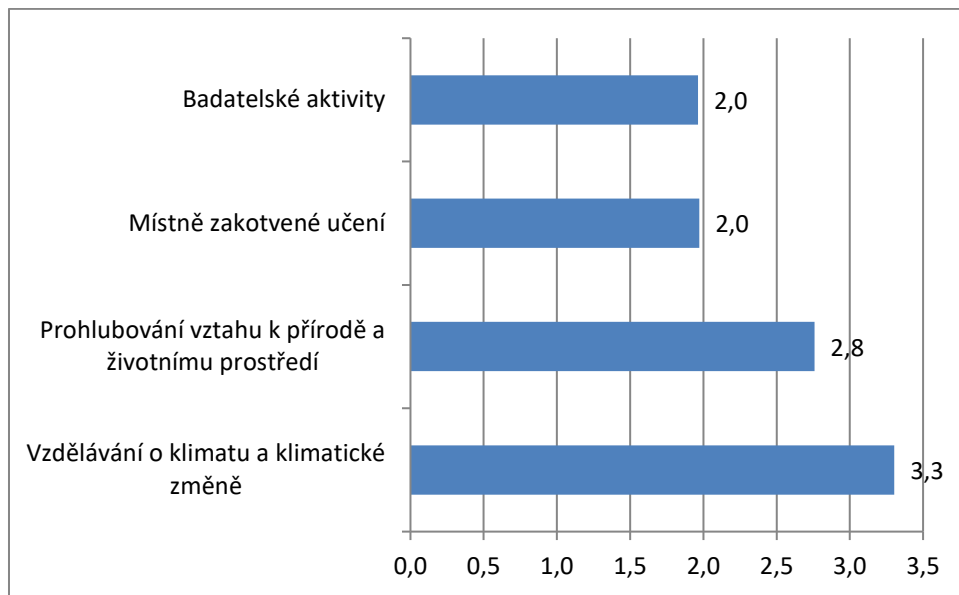
Na druhém a třetím místě jsou částečně spolu související aktivity cílící na pedagogy. Ti by zřejmě potřebovali větší **metodickou a informační podporu**. Konkrétně uvedeno bylo: jak uchopit EVVO ve škole, příklady dobré praxe, sdílení zkušeností s pokročilými školami, informace o pořádaných akcích, databáze aktivit, kontakty na lektory a experty apod. V 19 případech bylo zmíněno **další vzdělávání pedagogických pracovníků**, a to jak akreditovanou formou (ve třech případech), tak skrze školení, semináře, webináře apod.

Další možnou formou finanční podpory je v pěti případech zmíněná pomoc školám při **vyhledávání a administraci dotačních projektů**.

Už v menším počtu případů by školy uvítaly zprostředkování / zajištění **lektorů a programů** přímo pro žáky, případně pomoc s vybavením školy výukovými **pomůckami a publikacemi**.

V 16 případech se objevila odpověď, že respondent neví, případně ho žádná možná podpora nenapadá.

Otázka 19: Kterým tématům environmentální výchovy byste se v budoucnu rádi věnovali?

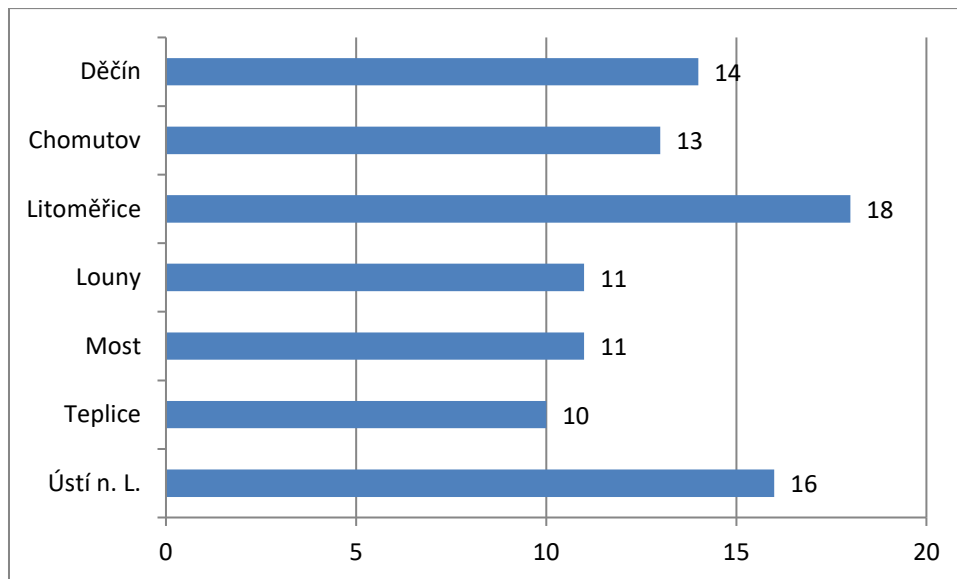
Graf 17: Do budoucna preferovaná témata EVVO na mateřských školách (průměrné hodnocení)

Zde měli respondenti na výběr 4 možné odpovědi a měli je seřadit dle míry preference (hodnocení od 1 – nejvíce preferované po 4 – nejméně preferované).

Mateřské školy preferují **místně zakotvené učení** a **badatelské aktivity**, samozřejmě přizpůsobené věku žáků. Poměrně abstraktnější téma klimatické změny je méně preferováno (na rozdíl od základních škol).

1.3 Výsledky – základní školy

Otázka 3: Z jakého okresu je vaše škola?

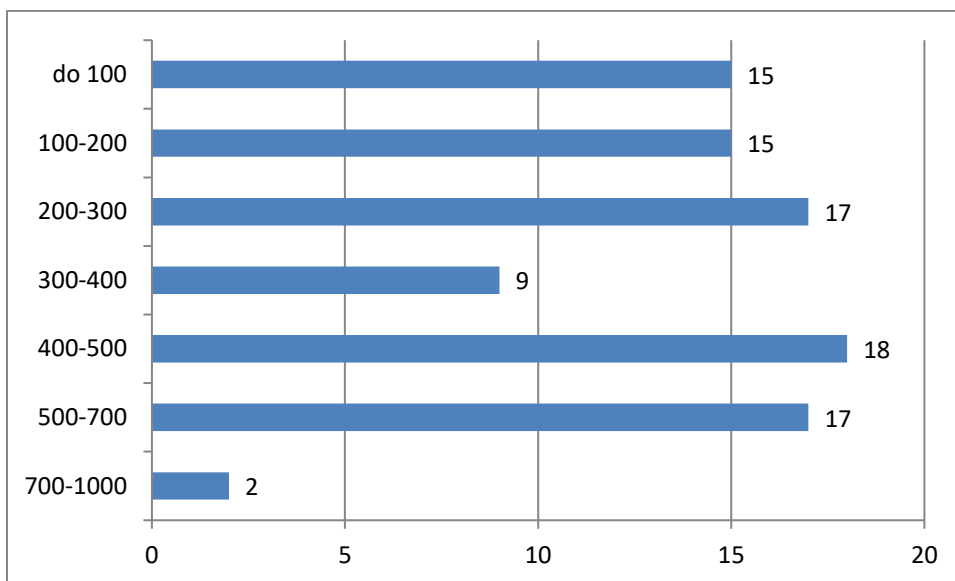
Graf 18: Počty základních škol zastoupených v dotazníku dle okresů

Z jednotlivých okresů kraje reagovalo mezi 10 a 18 školami. Návratnost dotazníků dle jednotlivých okresů se pohybuje mezi 26 % a 48 %.

Okres	ZŠ	Dotazníků	Návratnost
Děčín	53	14	26%
Chomutov	39	13	33%
Litoměřice	50	18	36%
Louny	37	11	30%
Most	30	11	37%
Teplice	39	10	26%
Ústí n. L.	33	16	48%
Celkem	281	93	33%

Tab. 2: Počty základních škol, počty vyplněných dotazníků a návratnost dle okresů

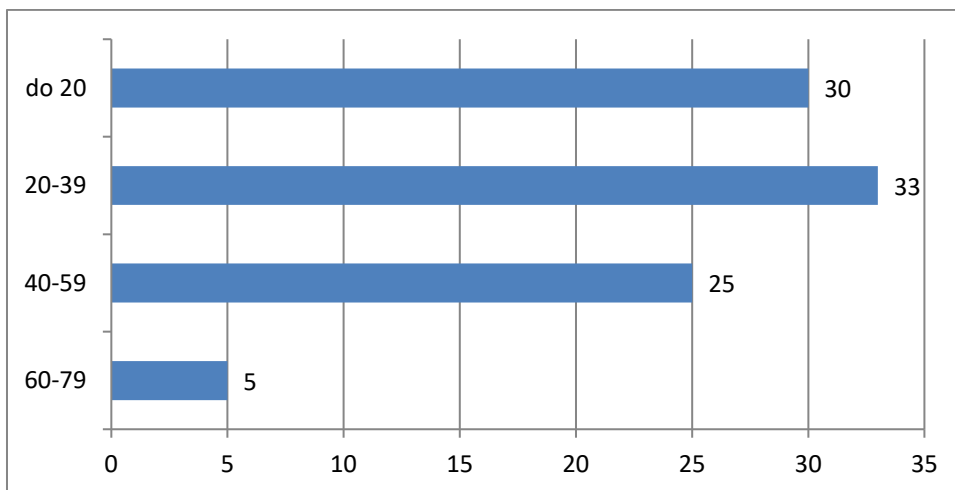
Otázka 4: Kolik máte žáků?

Graf 19: Velikostní kategorie základních škol dle počtu žáků (počet)

V šetření jsou zastoupeny základní školy všech velikostních kategorií.

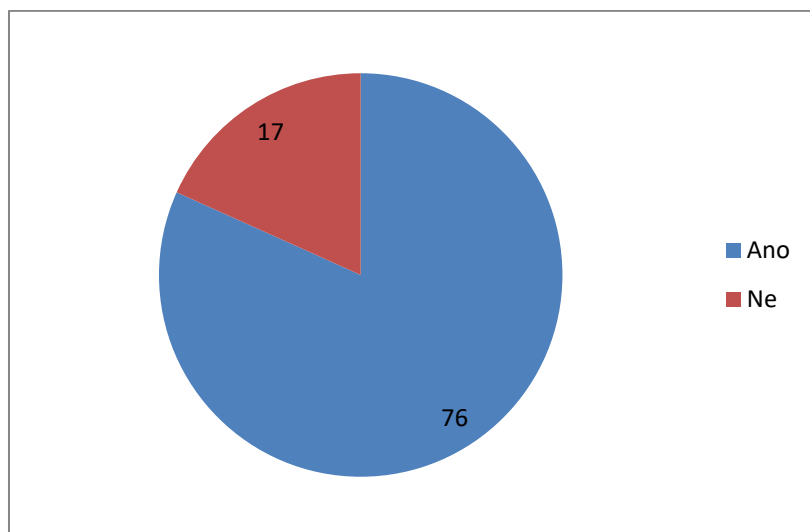
Otázka 5: Kolik máte pedagogických pracovníků?

Graf 20: Základní školy dle počtu pedagogických pracovníků (počet)

Přes dvě třetiny základních škol má do 40 pedagogických pracovníků, pouze 5 škol má více než 60 pracovníků.

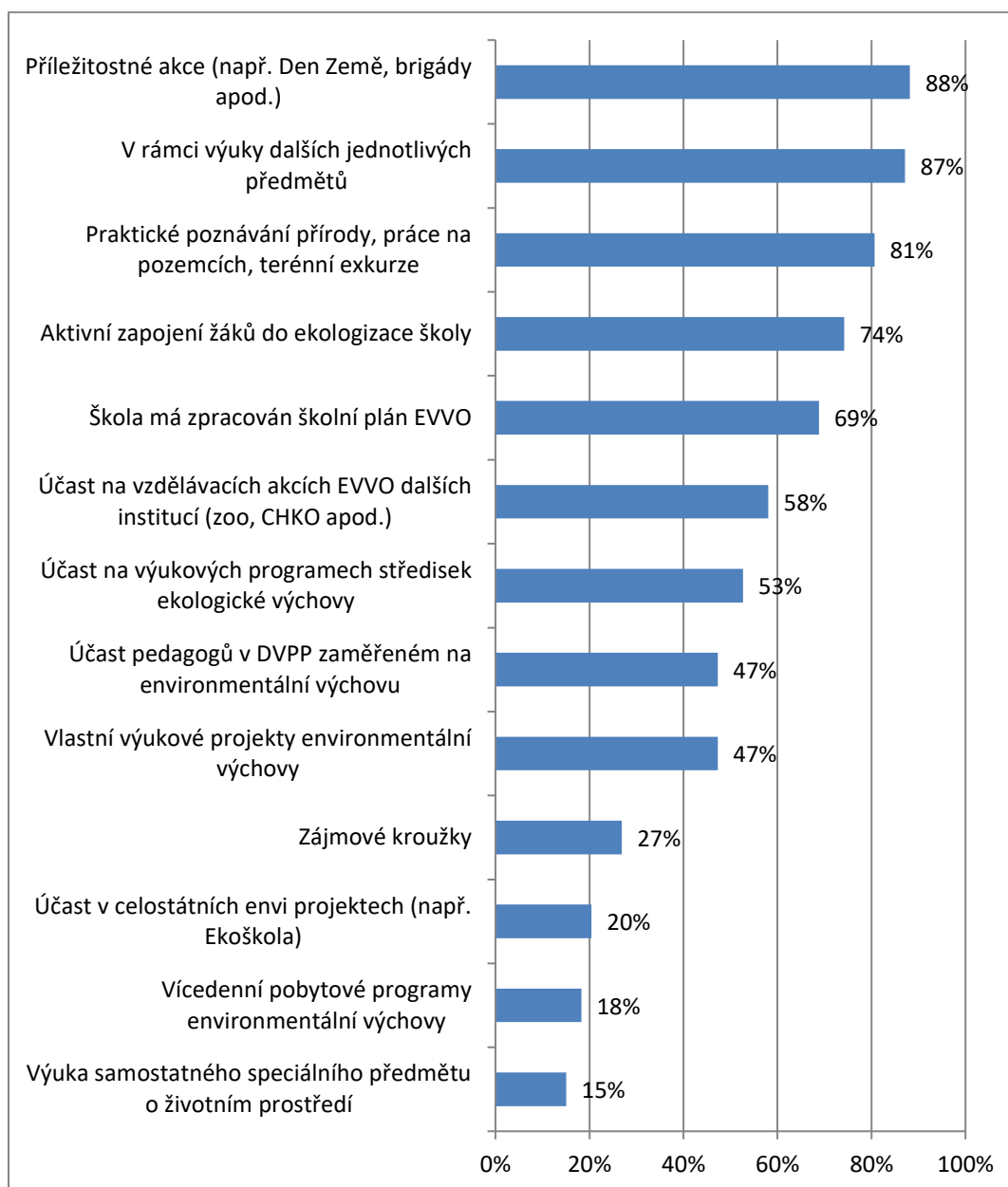
Otázka 7: Máte školního koordinátora nebo kontaktní osobu pro EVVO?

Graf 20: Počet základních škol s koordinátorem EVVO / kontaktní osobou EVVO a bez něj

Cca 80 % dotazovaných základních škol má určeného školního koordinátora pro EVVO, případně alespoň kontaktní osobu.

Otázka 9: Jaké formy EVVO vaše škola používá?

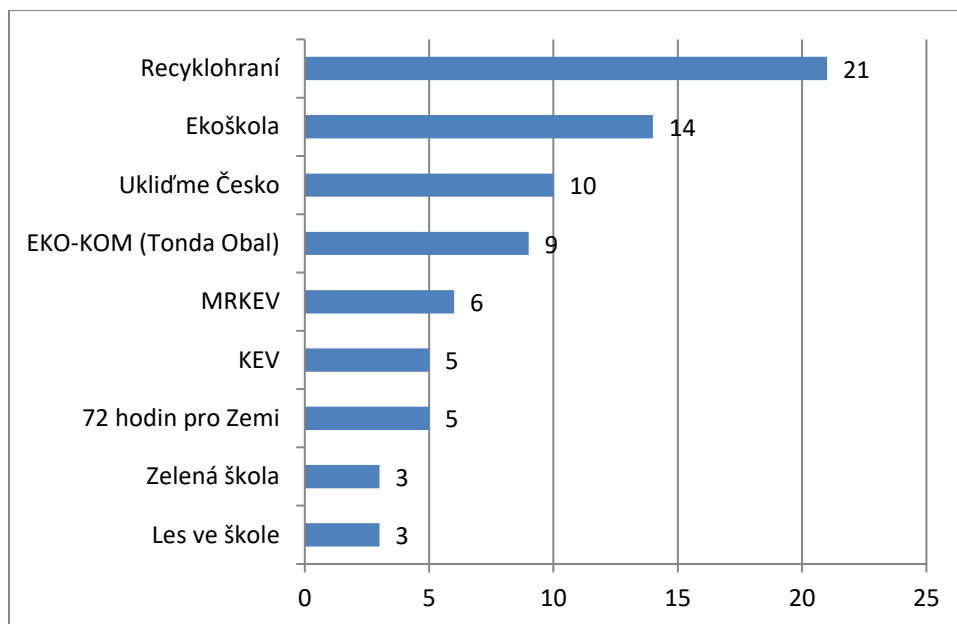

Graf 21: Využívané formy EVVO na základních školách (%)

Všechny základní školy uvádějí, že se v nějaké formě EVVO věnují. Z toho čtyři školy uvedly pouze jednu formu EVVO (z toho 2 x zpracovaný školní plán EVVO), většina ZŠ kombinuje dvě a více forem.

Pět nejčastějších forem EVVO se realizuje primárně v rámci školy, bez spolupráce s externími partnery. Nejčastěji ZŠ pořádají příležitostné jednorázové akce s EVVO prvky a zapojují EVVO průřezově do standardních školních předmětů (téměř 90 % škol). Aktivity, které propojují školu s externími partnery (vzdělávací akce, exkurze, DVPP), jsou využívány v menší míře. Časově a finančně nejnáročnější forma, tzn. pobytové programy, se používá málo, i tak ji však uvedlo cca 17 % škol. Celkem 15 % základních škol uvádí, že má v osnovách zařazen samostatný speciální předmět zaměřený na životní prostředí, náplň tohoto předmětu není specifikována.

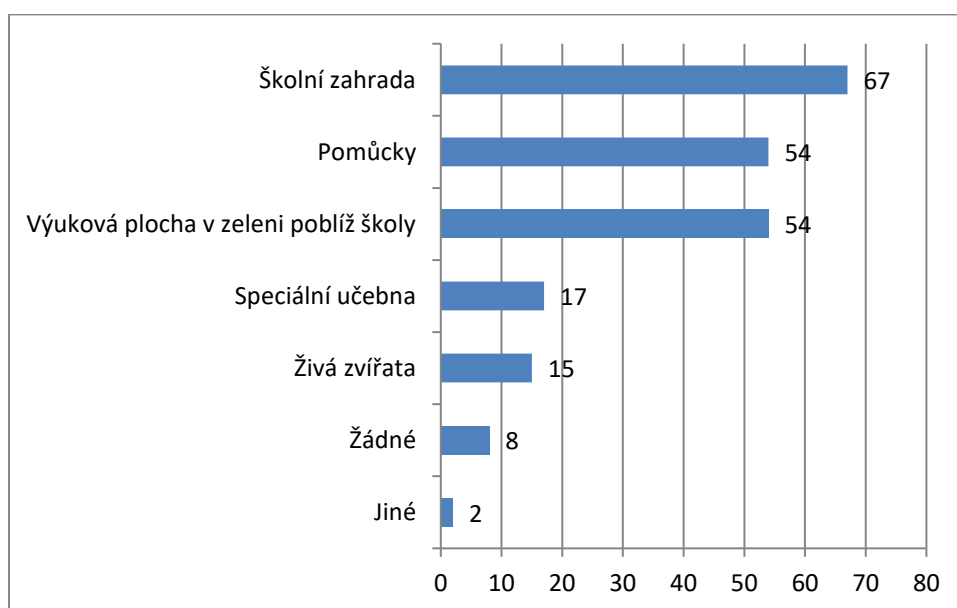
Otázka 10: V jakých lokálních nebo národních sítích, iniciativách a programech EVVO je vaše škola zapojena?

Graf 22: Zapojení základních škol do lokálních a národních sítí a iniciativ (počet)

Z 93 základních škol jich 67 uvádí, že je zapojeno v některé z národních sítí nebo iniciativ. Časté je zapojení škol ve více programech zároveň. Nejčastější iniciativou je Recyklohraní – školní recyklační program pod záštitou MŠMT České republiky a statut Ekoškoly. V jednom nebo dvou případech byly uvedeny iniciativy Zimní škola, CO₂ liga, Den Země, Mondí pro život, Naturalist, Třídík Kontík, Světová škola, Třídíme ve škole.

Otázka 11: Využíváte nějaké speciální zařízení, plochy nebo vybavení pro EVVO?

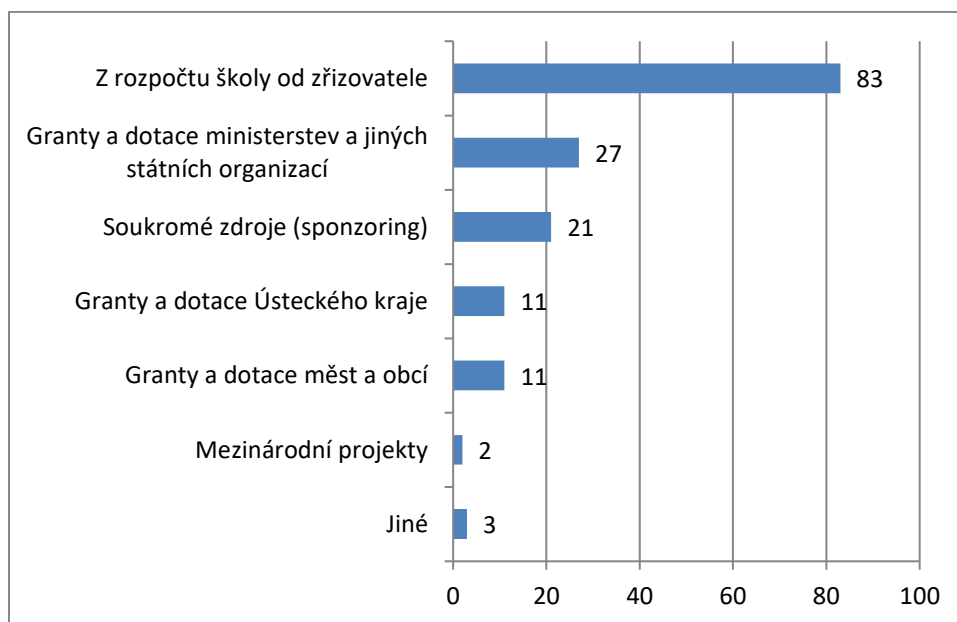

Graf 23: Využívání zařízení a vybavení pro EVVO základními školami (počet)

Většina základních škol disponuje speciálním vybavením nebo zázemím pro EVVO. Jsou to především venkovní plochy – školní zahrada (67 škol) a/nebo výuková plocha v zeleni (54 škol). Více než polovina ZŠ také používá výukové pomůcky pro EVVO.

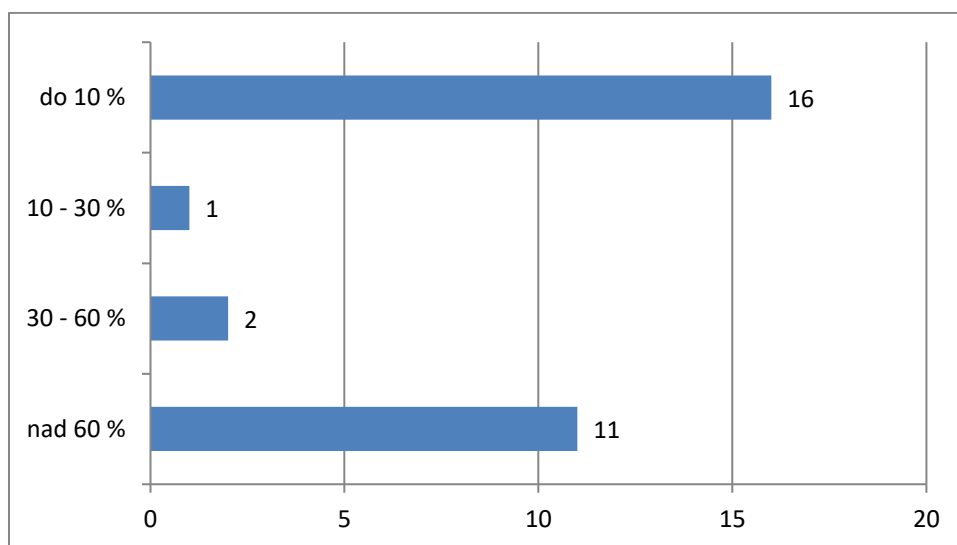
V odpovědích „jiné“ byl uveden školní skleník a naučná stezka v areálu školy.

Otázka 12: Z jakých prostředků financujete EVVO?

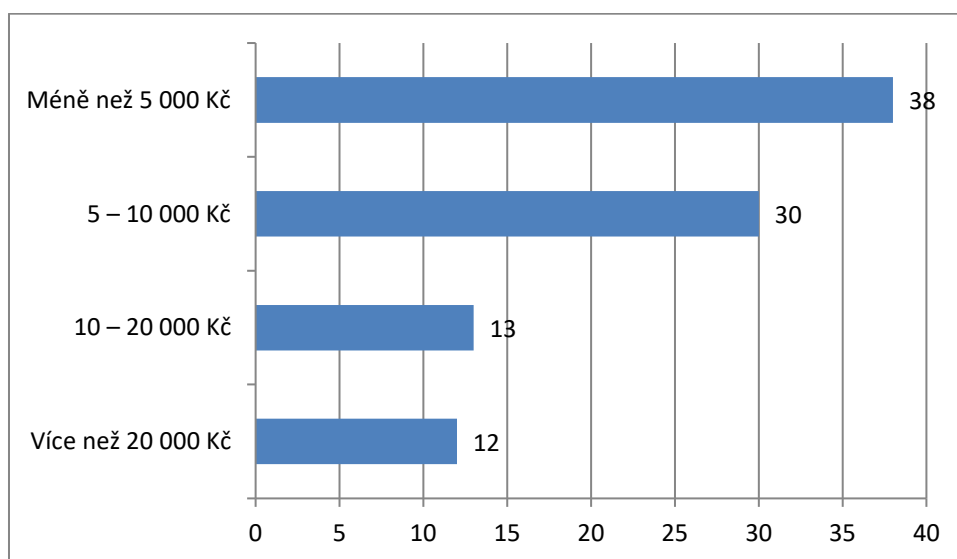
Graf 24: Puvod financních zdrojů základních škol na EVVO (počet)

Základní školy nejčastěji využívají pro financování EVVO aktivit svůj běžný rozpočet poskytovaný zřizovatelem školy. Využívání soukromých zdrojů je na stejné úrovni jako granty a dotace z centrální úrovně a dokonce častější, než finanční podpora poskytovaná krajem. Soukromé zdroje jsou častěji uváděny školami ve větších městech, kterým se povedlo nastavit spolupráci s místním podnikem (vyplývá z jednotlivých odpovědí). U jiných zdrojů je uvedeno získávání prostředků vlastní činností (sběr starého papíru) a vlastní příspěvky žáků na exkurze.

Otázka 13: Jaký je zhruba podíl vnějších finančních zdrojů pro EVVO?

Graf 25: Podíl vnějších finančních zdrojů (tzn. jiných než běžný rozpočet školy) na EVVO u základních škol (počet).
Poznámka: Odhad vyčíslení vnějších zdrojů uvedlo pouze 30 škol.

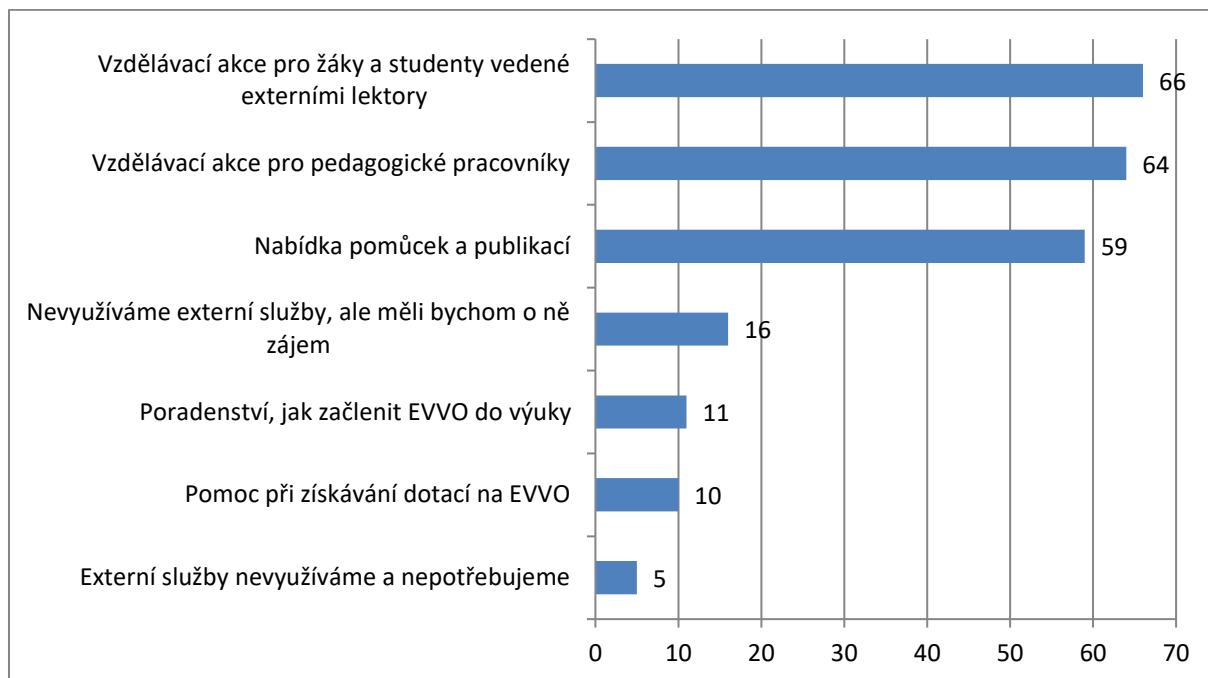
Zhruba polovina základních škol (přesně 44) je při financování EVVO závislá pouze na příspěvku zřizovatele, naopak 10 škol EVVO z běžného rozpočtu nefinancuje a využívá pouze jiné zdroje. 39 škol kombinuje více zdrojů pro financování EVVO. 19 škol uvádí, že poměr zdrojů nejde vyčíslit, protože se hodně mění z roku na rok; především podle toho, zda je škola úspěšná při žádostech o granty. Poměr zdrojů se pokusilo vyčíslit 30 dotazovaných ZŠ, výsledky podává Graf 25. Podpora z vnějších zdrojů je paradoxně buďto nízká (do 10 %), nebo naopak výrazně vysoká (nad 60 %). U škol s vysokým podílem vnějších zdrojů z jednotlivých odpovědí v dotazníku vyplývá, že tyto školy byly v daném roce úspěšné při žádosti o dotační podporu na nějaký větší projekt, což ovlivnilo podíl vnějšího financování.

Otázka 14: Jaké jsou přibližně roční náklady vaší školy na realizaci EVVO?

Graf 26: Roční náklady základních škol na EVVO (počet)

Většina škol má roční rozpočet na EVVO do 5 000 Kč. Výdaje na EVVO ve výši nad 10 000 Kč už jsou výrazně méně časté.

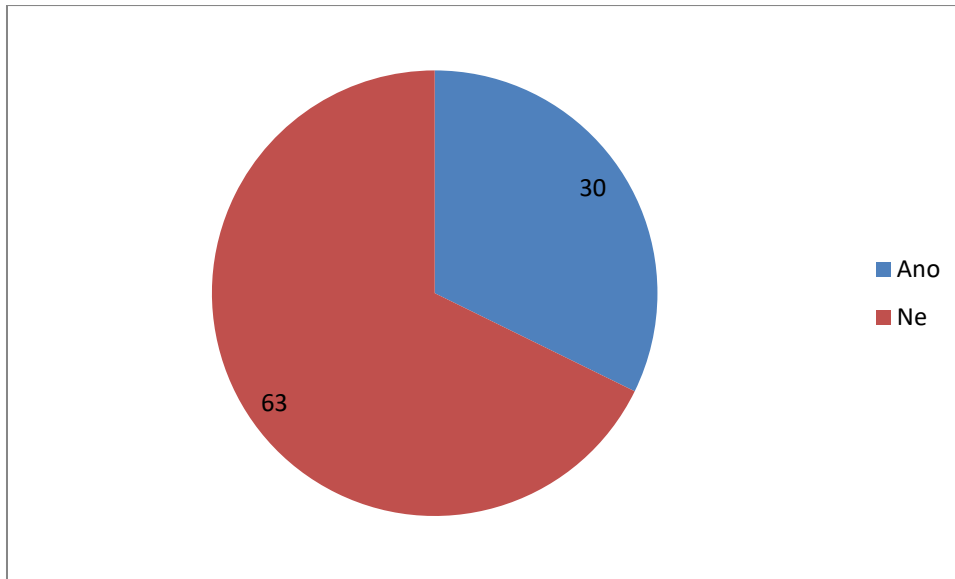
Otázka 15: Jaké služby v oblasti EVVO vaše škola využívá?

Graf 27: Služby v oblasti EVVO využívané základními školami (počet)

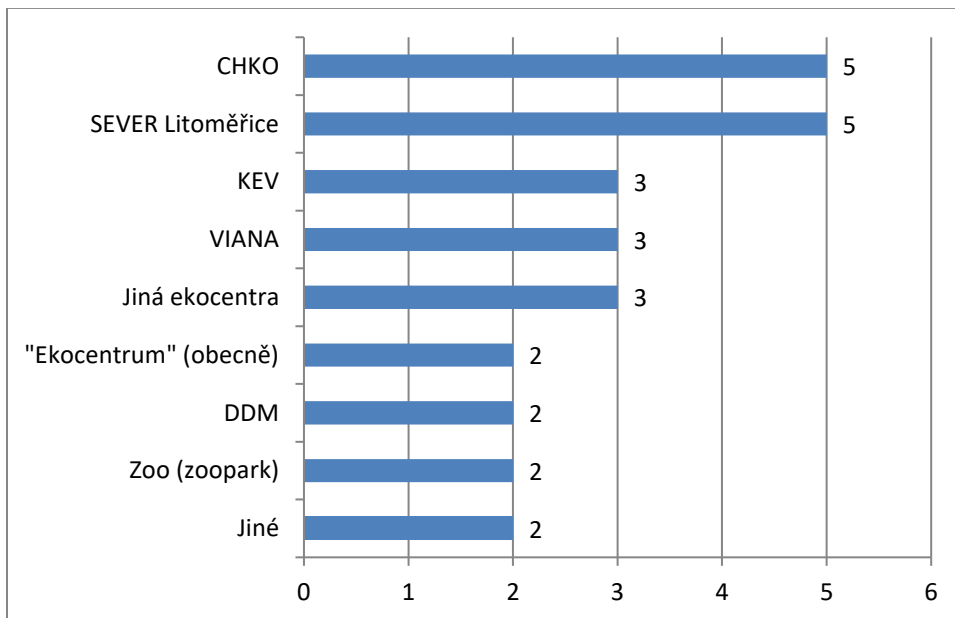
Téměř tři čtvrtiny základních škol (přesně 68) kombinují více služeb v rámci EVVO aktivit. Zhruba dvě třetiny ZŠ využívají vzdělávací akce pro žáky a studenty a pro pedagogické pracovníky, další častou službou je nabídka pomůcek a publikací.

Otázka 16: Máte pravidelnou (dlouhodobou, partnerskou) spolupráci s jinou organizací v oblasti EVVO? Např. jiná škola, NNO, orgány ochrany přírody?

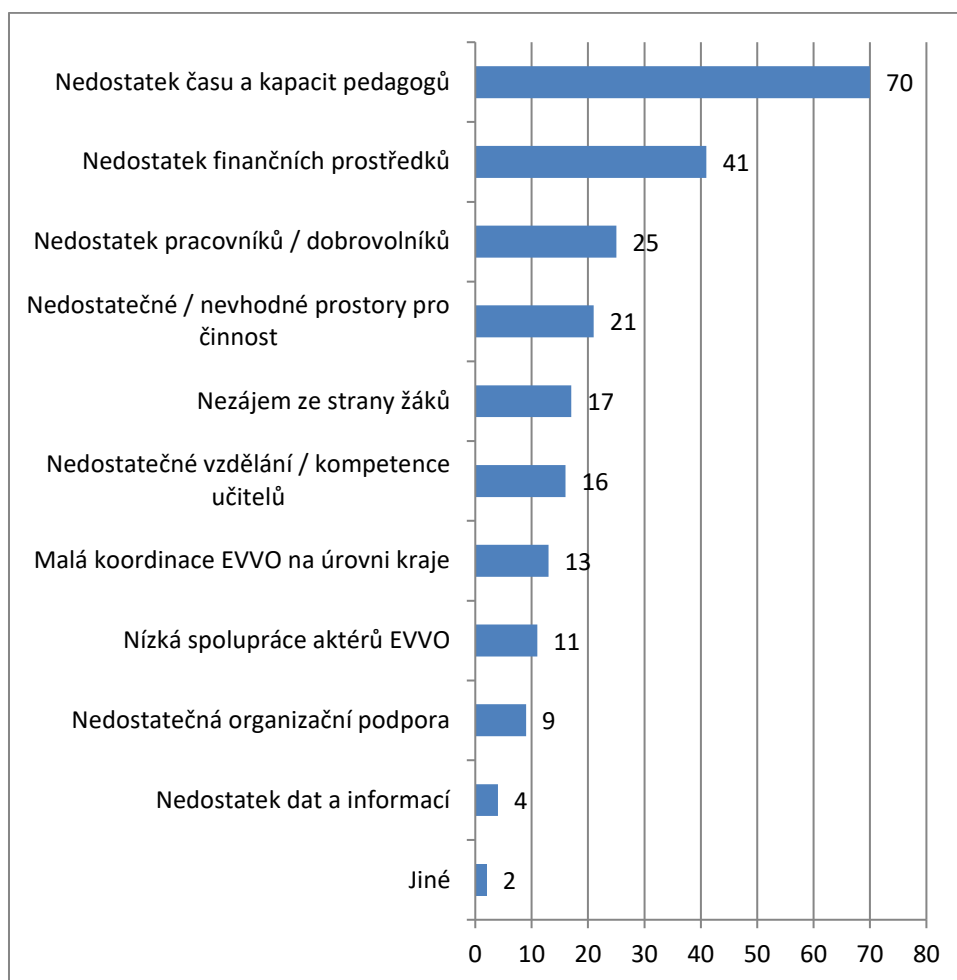
Graf 28: Základní školy se systematickou spoluprací v EVVO (počet)

Většina základních škol nemá systematickou spolupráci navázanou. Nicméně třetina ZŠ nějakou spolupracující organizaci má. Nejčastěji (viz Graf 29) jsou to orgány ochrany přírody (Správy CHKO) a ekocentra. U odpovědi „jiné“ byly uvedeny soukromé podniky (Mondi Štětí) a myslivecké a rybářské spolky.

Graf 29: Organizace, se kterými základní školy systematicky spolupracují v EVVO (počet)

Otázka 17: Jakým hlavním problémům v oblasti EVVO čelíte?

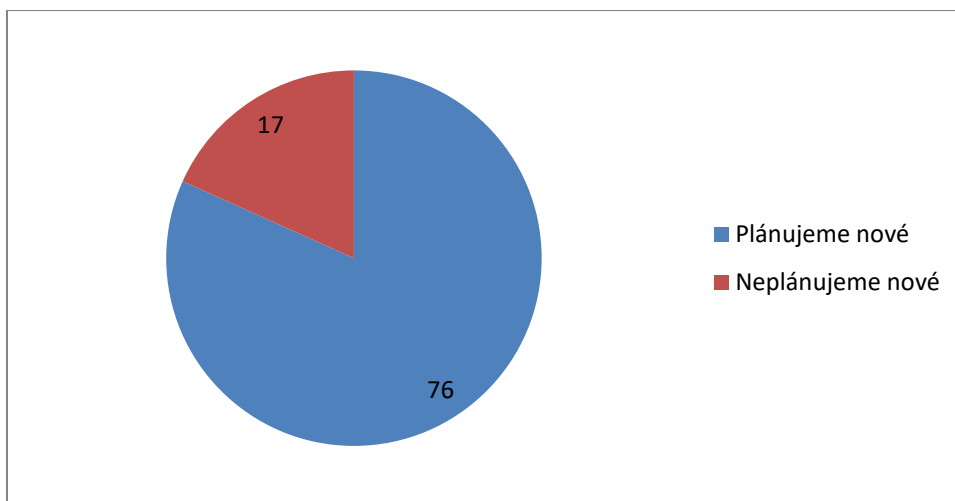

Graf 30: Hlavní problémy základních škol v EVVO (počet)

Nejčastěji uvedeným omezením v EVVO je pro základní školy nedostatek času a kapacit pedagogů, tento problém pociťuje 70 škol, tedy plné tři čtvrtiny. Jako druhý nejčastější problém je uváděn nedostatek finančních prostředků, následovaný nedostatkem pracovníků, případně dobrovolníků. Problémy, jako jsou koordinace, spolupráce nebo organizační a informační podpora, uvádějí ZŠ jako málo časté. Pouze 6 škol (ze 136) uvedlo, že žádný problém nevnímá.

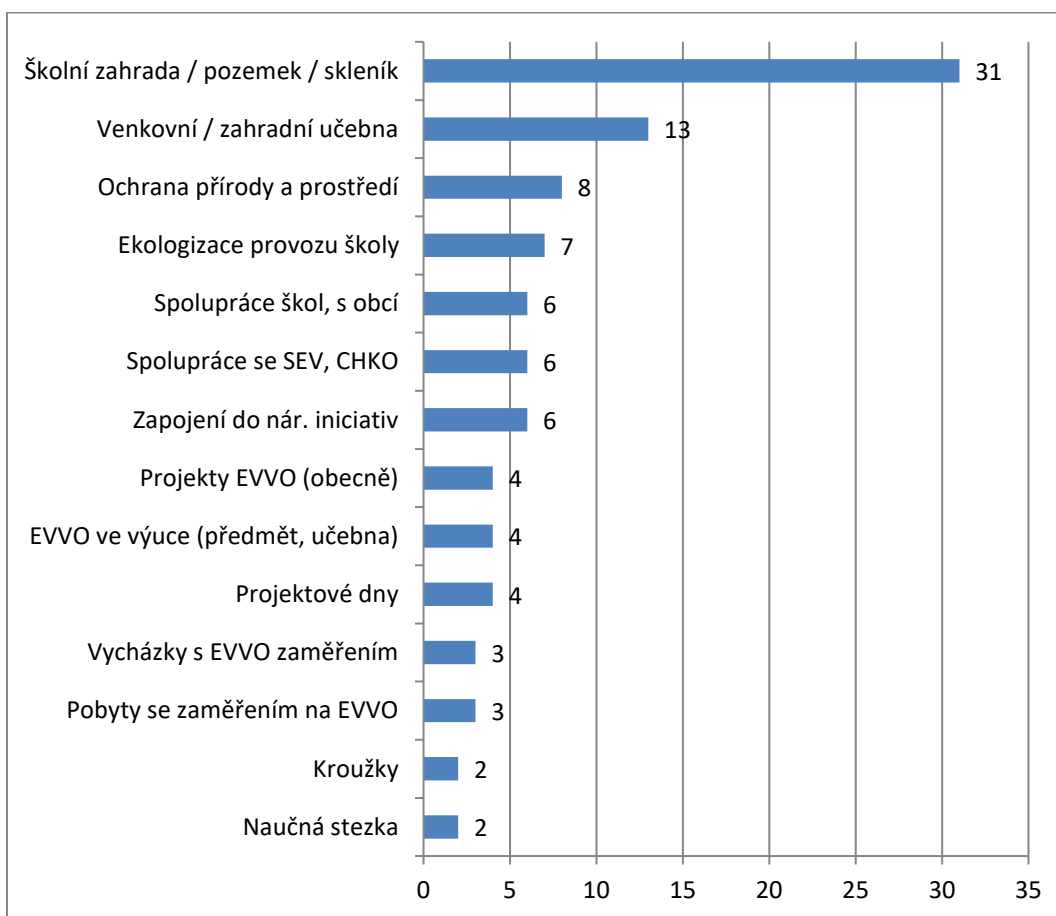
V rámci odpovědí „jiné“ se objevil případ školy z malé obce, pro kterou je limitující dlouhá dojezdová vzdálenost k organizacím, s nimiž by škola chtěla v EVVO spolupracovat, např. k ekocentrům.

Otázka 18: Jaké nové aktivity v oblasti EVVO plánujete či byste chtěli rozběhnout v následujících letech?

Graf 31: Plánování nových aktivit EVVO na základních školách (počet)

Pouze 17 základních škol uvádí, že neplánují nové aktivity nad rámec stávajících. Naopak 76 škol (81 %) plánuje další rozvoj svých EVVO aktivit. Přehled těchto plánovaných aktivit podává Graf 32.

Graf 32: Plánované nové aktivity EVVO na základních školách (počet)

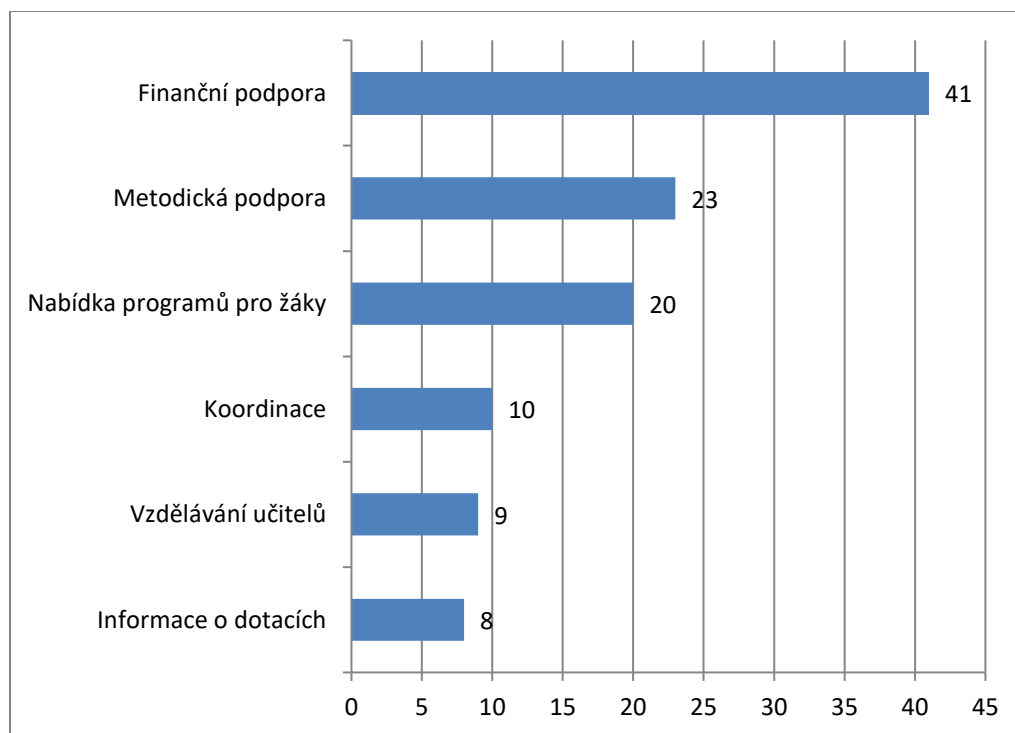
Tato otázka byla otevřená. Neobsahovala předem připravený seznam možných odpovědí, ale respondenti spontánně uváděli aktivity, které v příštích letech plánují. Respondenti mohli uvést i více možností. V odpovědích lze vysledovat několik společných témat.

Nejčastějším záměrem základních škol (uvedeno 31x) je rozvoj jejich areálů ve smyslu zřízení / rozšíření / obohacení **školní zahrady**, případně pozemku, v několika případech skleníku.² Druhým nejčastějším záměrem je budování **venkovních / přírodních / zahradních učeben** v areálech škol (13x).

Jako **ekologizaci provozu školy** označovali respondenti aktivity recyklace odpadů, snižování spotřeby energií a zachytávání a využívání srážkové vody. Z odpovědí není zřejmé, nakolik se do těchto aktivit zapojují žáci, aby se dosáhlo také výchovného efektu.

V menším počtu případů školy plánují větší zapojení do **EVVO projektů a iniciativ**, pořádání speciálních **projektových dnů**. Významný je zájem o **spolupráci**, a to jak se středisky ekologické výchovy, tak například s orgány ochrany přírody, ZOO, případně spolupráci škol navzájem mezi sebou, jak uvádějí některé odpovědi.

Otázka 19: Co může udělat Ústecký kraj, aby vám pomohl v EVVO?

Graf 33: Možná podpora EVVO od Ústeckého kraje dle základních škol (počet)

I tato otázka byla otevřená, tzn. respondenti měli volný prostor vyjádřit své potřeby.

² Je otázkou, do jaké míry se jedná o aktivitu EVVO a do jaké míry budou školní pozemky využívány pouze zahradnický, což některé odpovědi naznačovaly.

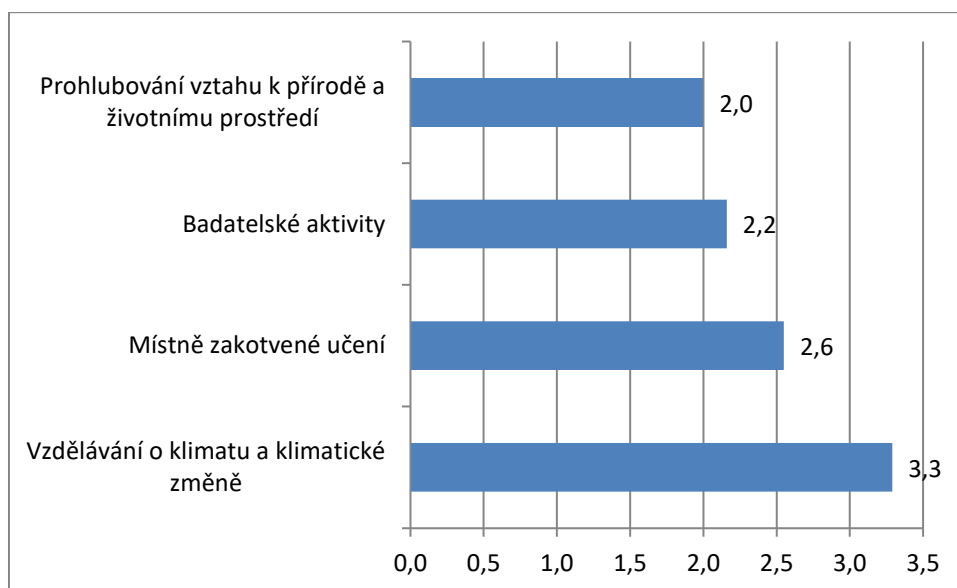
Největší část základních škol by uvítala větší **finanční podporu** od Ústeckého kraje na EVVO. Podobu nebo účel této podpory většina respondentů nespécifikovala. 4x byla zmíněna podpora pobytových environmentálních akcí pro žáky a 3x podpora investičních projektů škol.

Dále by ZŠ využily širší **nabídku programů pro žáky** (exkurzí, projektových dnů a dalších aktivit). To podle respondentů nutně neznamená, že kraj musí tyto akce sám realizovat, měl by ale školám poskytovat více informací o tom, jak je možné se takových programů zúčastnit. Jako třetí nejčastější byla uváděna **koordinace** ze strany kraje. Kraj by podle škol měl rozvíjet spolupráci v území, sdílení dobré praxe, informovanost škol.

Relativně poptávaným nástrojem podpory je rovněž **vzdělávání a metodická podpora učitelů**. Jako konkrétní příklady takového vzdělávání respondenti uvádějí didaktické materiály, DVPP aj., jako metodickou podporu poskytování odborných materiálů, setkávání pedagogů, odborné konference apod.

Celkem 12 respondentů na tuto otázku explicitně odpovědělo, že je žádná vhodná forma podpory od kraje nenapadá a 8 jich uvádí, že současný stav je ze strany kraje dostačující a vyhovující.

Otázka 20: Kterým tématům environmentální výchovy byste se v budoucnu rádi věnovali?

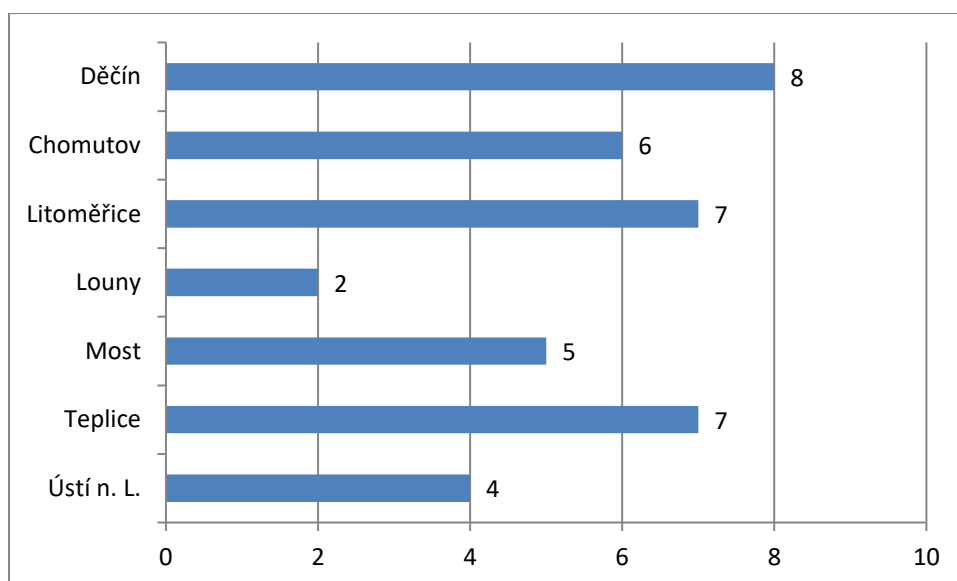

Graf 34: Základními školami do budoucna preferovaná témata EVVO (průměrné hodnocení)

Zde měli respondenti na výběr 4 možné odpovědi a měli je seřadit dle míry preference (hodnocení od 1 – nejvíce preferované po 4 – nejméně preferované). Nejdůležitějším tématem pro základní školy je prohlubování vztahu k přírodě a k životnímu prostředí, naopak nejméně preferované je téma klima a klimatická změna.

1.4 Výsledky – střední školy

Otázka 3: Z jakého okresu je vaše škola?

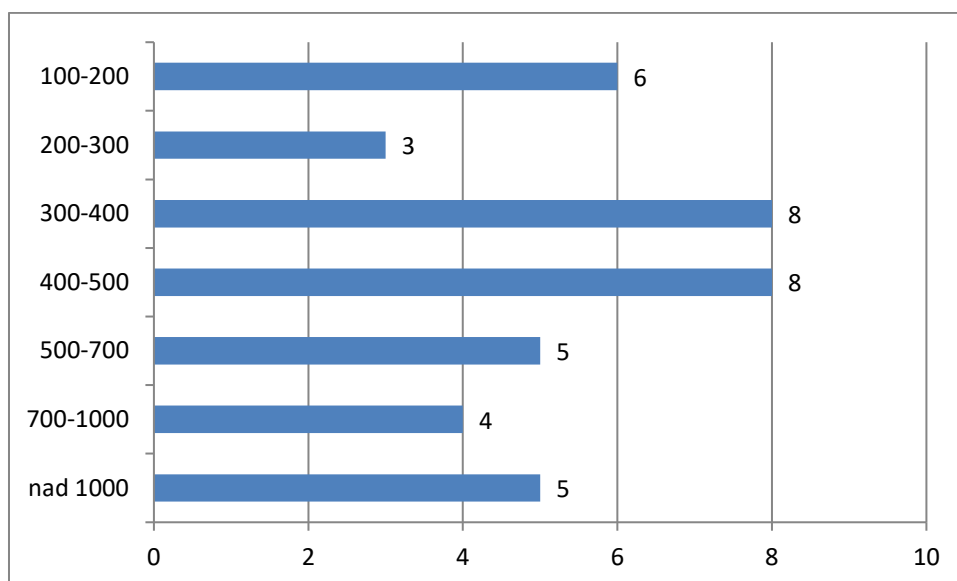
Graf 35: Počty středních škol zastoupených v dotazníku dle okresů

Z jednotlivých okresů kraje reagovalo mezi 2 a 8 školami, což představuje návratnost mezi 18 a 67 %.

Okres	SŠ	Dotazníků	Návratnost
Děčín	20	8	40%
Chomutov	9	6	67%
Litoměřice	15	7	47%
Louny	11	2	18%
Most	16	5	31%
Teplice	12	7	58%
Ústí n. L.	11	4	36%
Celkem	94	39	41%

Tab. 3: Počty středních škol, počty vyplněných dotazníků a návratnost dle okresů

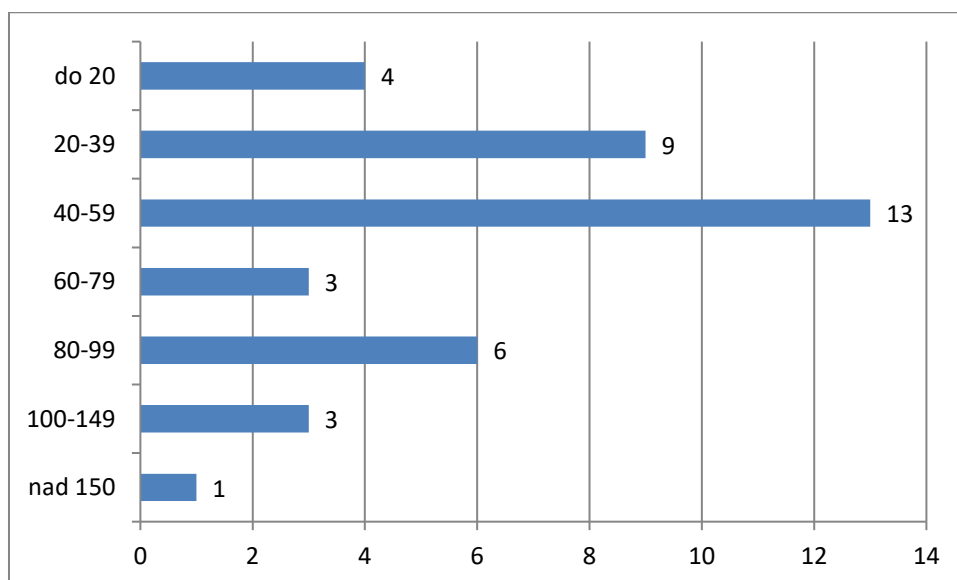
Otázka 4: Kolik máte žáků?

Graf 36: Velikostní kategorie středních škol dle počtu žáků (počet)

V šetření jsou zastoupeny střední školy všech velikostních kategorií. Nejčastější je velikostní kategorie mezi 300 a 500 žáky. Statistický průměr počtu žáků SŠ v Ústeckém je podle Statistické ročenky 342 žáků. Žádná SŠ, která vyplnila dotazník, nemá méně než 100 žáků.

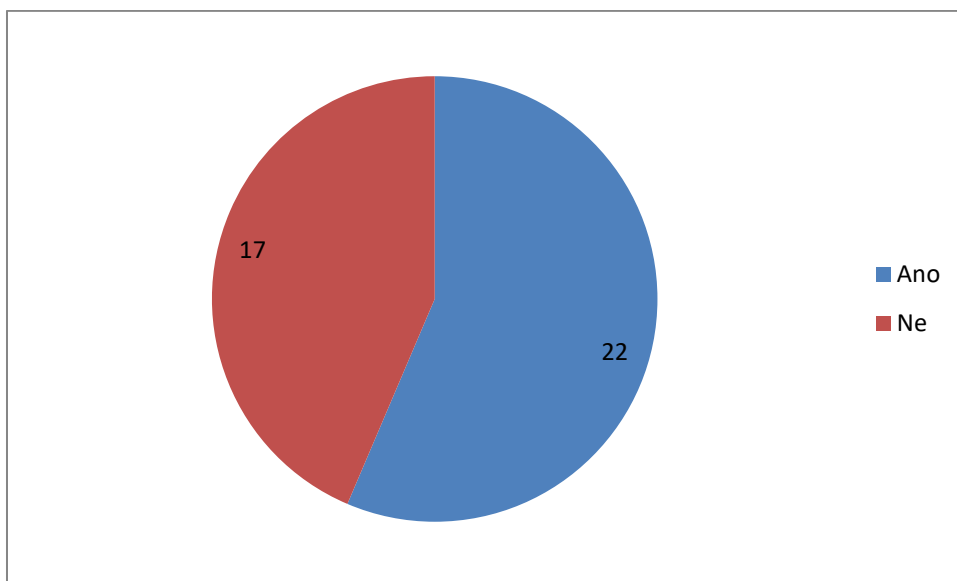
Otázka 5: Kolik máte pedagogických pracovníků?

Graf 37: Střední školy dle počtu pedagogických pracovníků (počet)

Naprostá většina středních škol má mezi 10 a 60 pedagogickými pracovníky. Průměrná hodnota pro SŠ v ÚK je podle Statistické ročenky 31 učitelů.

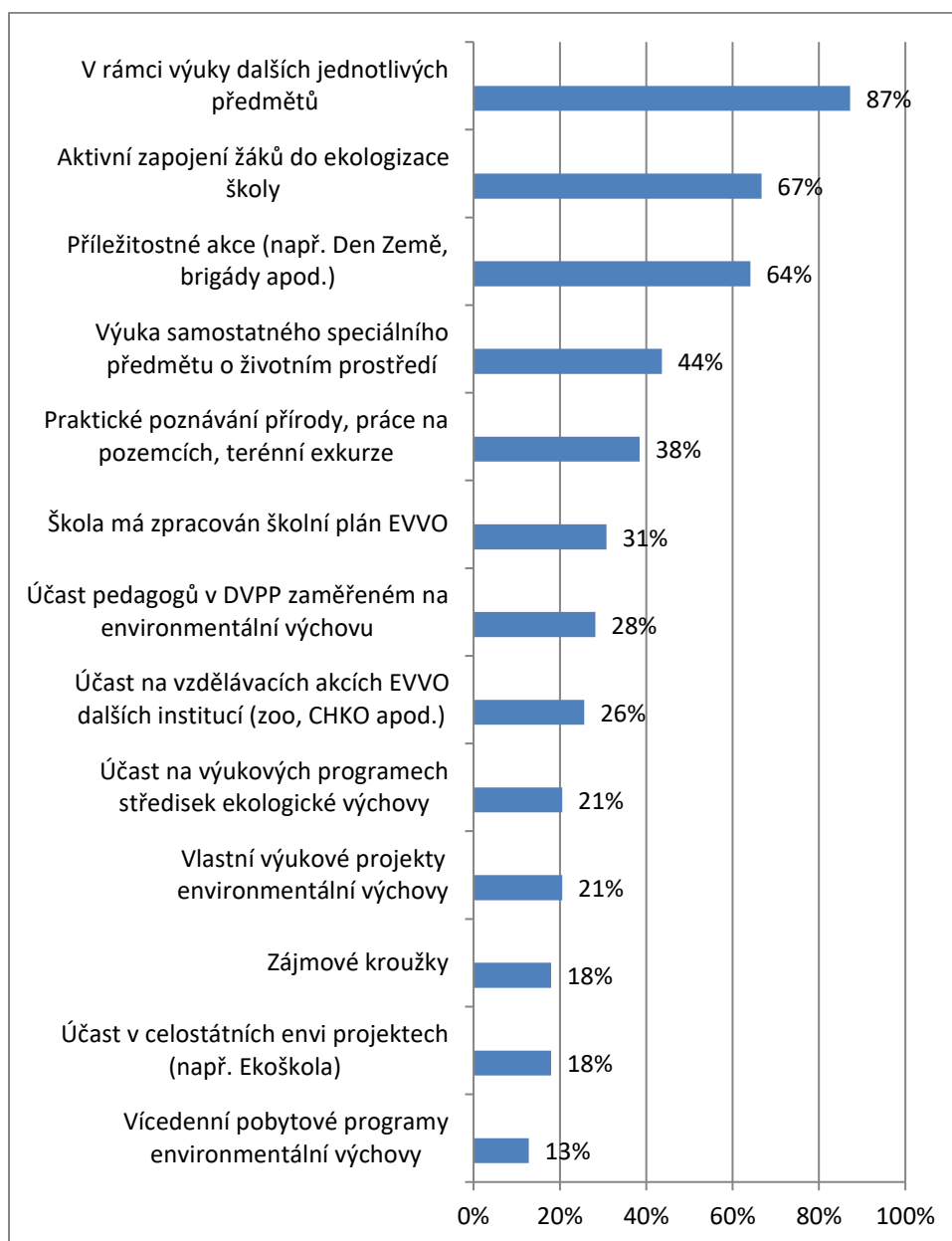
Otázka 7: Máte školního koordinátora nebo kontaktní osobu pro EVVO?

Graf 38: Počet středních škol s koordinátorem EVVO / kontaktní osobou EVVO a bez něj

Nadpoloviční většina středních škol uvádí, že má určeného školního koordinátora pro EVVO, případně alespoň kontaktní osobu.

Otázka 9: Jaké formy EVVO vaše škola používá?

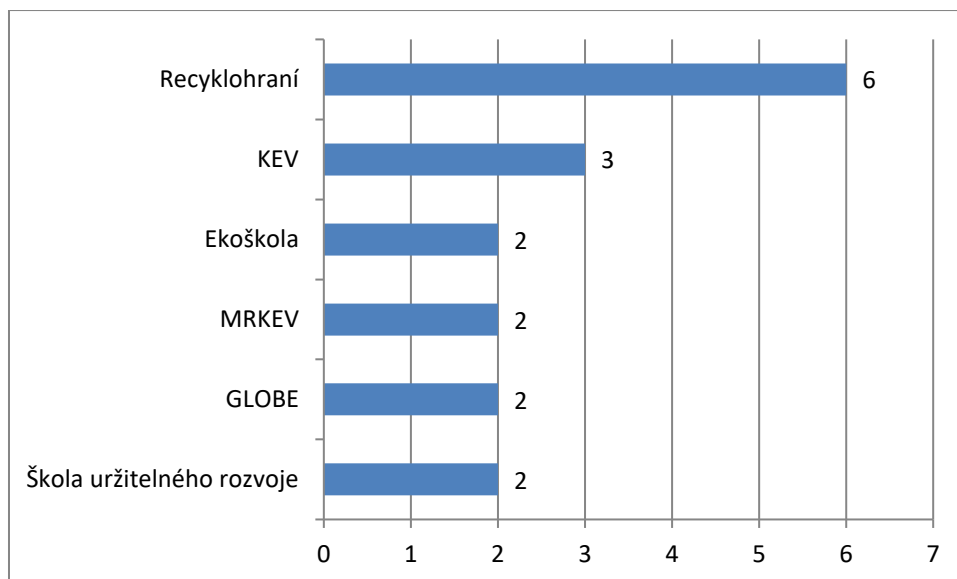

Graf 39: Využívané formy EVVO na středních školách (%)

Všechny střední školy s výjimkou jediné uvádějí, že se v nějaké formě EVVO věnují. Jen jedna škola uvedla pouze jednu využívanou formu EVVO, všechny ostatní kombinují dvě nebo více forem.

Střední školy nejčastěji uvádějí, že zapojují EVVO do výuky dalších předmětů. Častými aktivitami je také zapojování žáků do ekologizace provozu školy a konání jednorázových akcí typu Den Země, brigády apod. Téměř polovina SŠ uvádí, že má v osnovách předmět přímo zaměřený na problematiku životního prostředí. Tyto čtyři nejčastější formy EVVO na SŠ nevyžadují zapojení externích partnerů. Pouze asi čtvrtina SŠ se zapojuje do aktivit SEV nebo jiných partnerů s přesahem do ochrany životního prostředí. Nejméně využívané jsou pobytové programy zaměřené na EVVO.

Otázka 10: V jakých lokálních nebo národních sítích, iniciativách a programech EVVO je vaše škola zapojena?

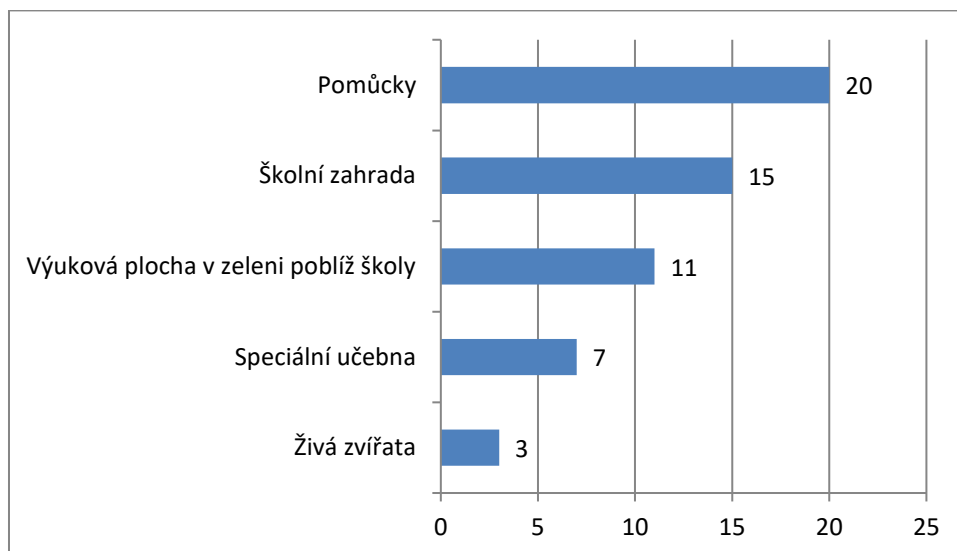
Graf 40: Zapojení středních škol do lokálních a národních sítí a iniciativ (počet)

Ze 39 středních škol jich 15 uvádí, že jsou zapojeny v některé z národních sítí nebo iniciativ, z toho pět jich kombinuje více iniciativ. Nejčastější iniciativou je stejně, jako u ZŠ, Recyklohraní – školní recyklační program, druhá nejčastější je spolupráce s KEV.

Jednorázově byly uvedeny: Naturalist, Voda a zdraví, Bez obalu

Zastoupení SŠ v národních sítích je méně časté než u ZŠ, což lze vysvětlit tím, že řada programů je určena pouze pro ZŠ.

Otázka 11: Využíváte nějaké speciální zařízení, plochy nebo vybavení pro EVVO?

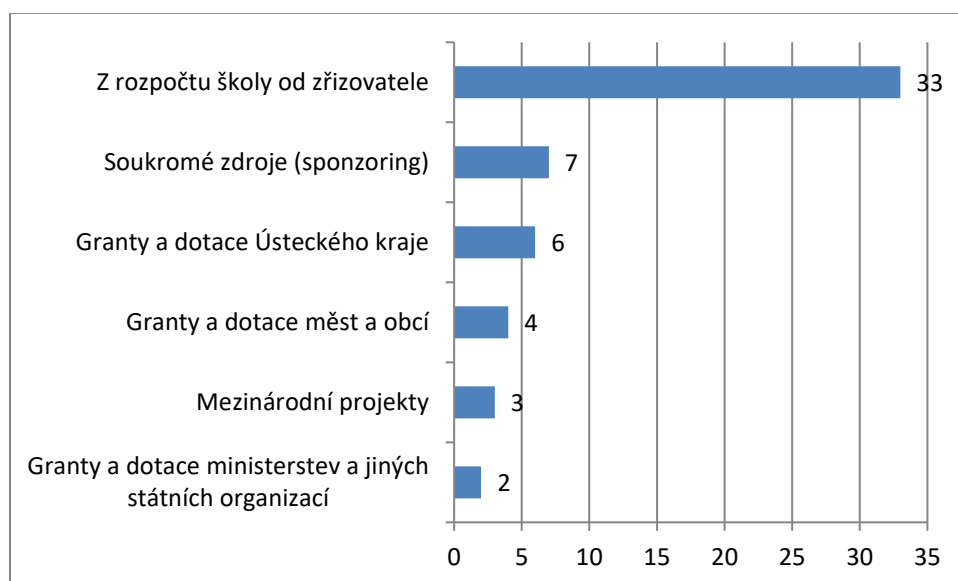
Graf 41: Využívání zařízení a vybavení pro EVVO středními školami (počet)

Pro střední školy je nejčastější využívání pomůcek pro EVVO. Zhruba třetina SŠ využívá školní zahradu a zhruba čtvrtina výukovou plochu v přírodě. Na druhou stranu 7 SŠ disponuje speciální učebnou pro EVVO.

V odpovědích „jiné“ SŠ uvedly veřejně přístupné modely pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů v odborných učebnách a instalaci ekoprvků na školní zahradě.

Celkem 15 SŠ explicitně uvádí, že žádné speciální pomůcky ani plochy pro EVVO nevyužívá.

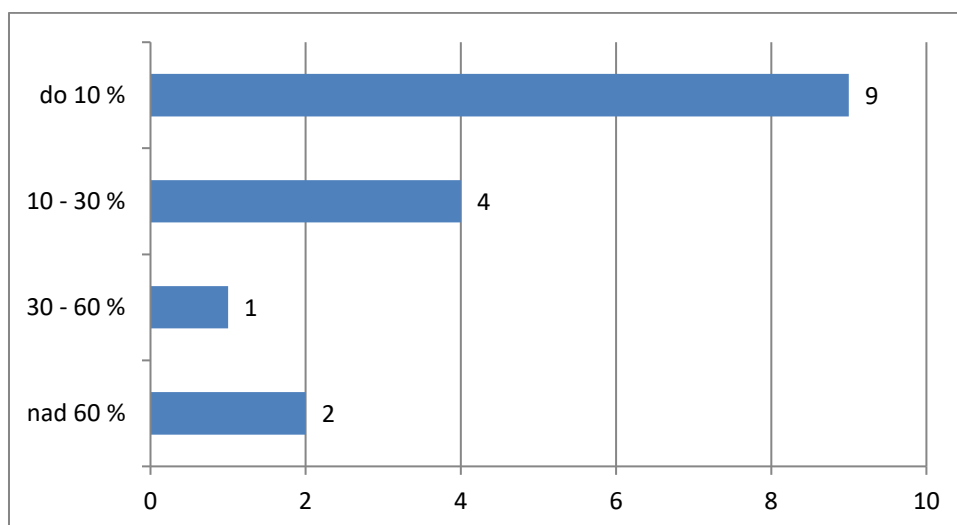
Otázka 12: Z jakých prostředků financujete EVVO?

Graf 42: Finanční zdroje středních škol na EVVO (počet)

I u středních škol platí, že EVVO aktivity hradí nejčastěji z běžného rozpočtu poskytovaného zřizovatelem školy. Pro 22 SŠ je to dokonce zdroj jediný. 12 SŠ kombinuje více zdrojů. Druhým nejčastějším zdrojem jsou soukromé prostředky následované granty od Ústeckého kraje. Další zdroje už jsou méně časté. Za povšimnutí stojí aktivita středních škol v mezinárodních projektech (3 případy). Tři SŠ uvádějí, že na EVVO naopak nevyužívají běžný rozpočet školy, ale pouze jiné zdroje.

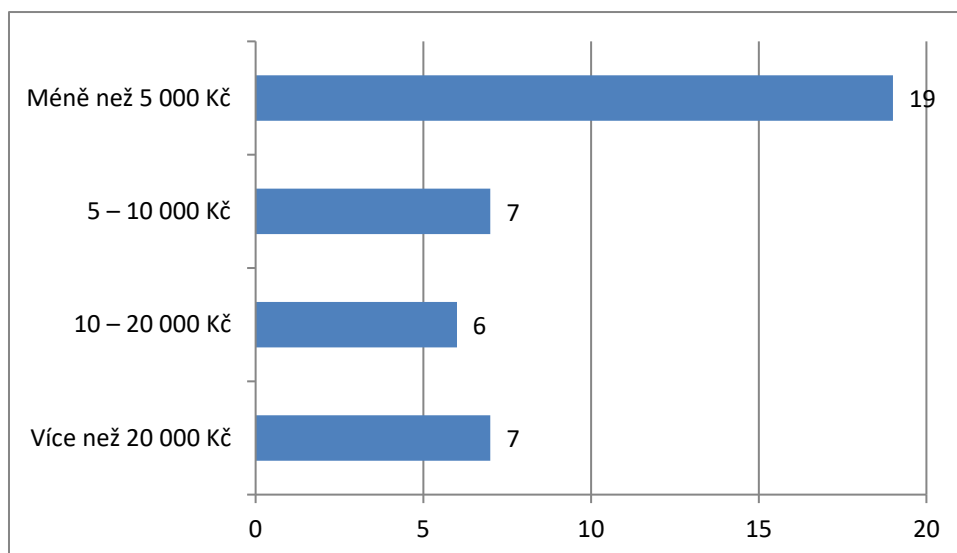
Otázka 13: Jaký je zhruba podíl vnějších finančních zdrojů pro EVVO?

Graf 43: Podíl vnějších finančních zdrojů (tzn. jiných než běžný rozpočet školy) na EVVO u středních škol (počet).
Poznámka: Odhad vyčíslení vnějších zdrojů uvedlo pouze 16 škol.

Na tuto otázku většina středních škol neodpověděla. Zčásti proto, že je příspěvek zřizovatele jejich jediným zdrojem na EVVO, 6 škol pak uvádí, že podíl vnějších zdrojů nelze vyčísřit, neboť je proměnlivý, případně je to marginální částka. Odhad podílu vnějších zdrojů uvedlo pouze 16 škol. U nich je nejčastější (9x), že podpora z vnějších zdrojů představuje do 10 % nákladů na EVVO.

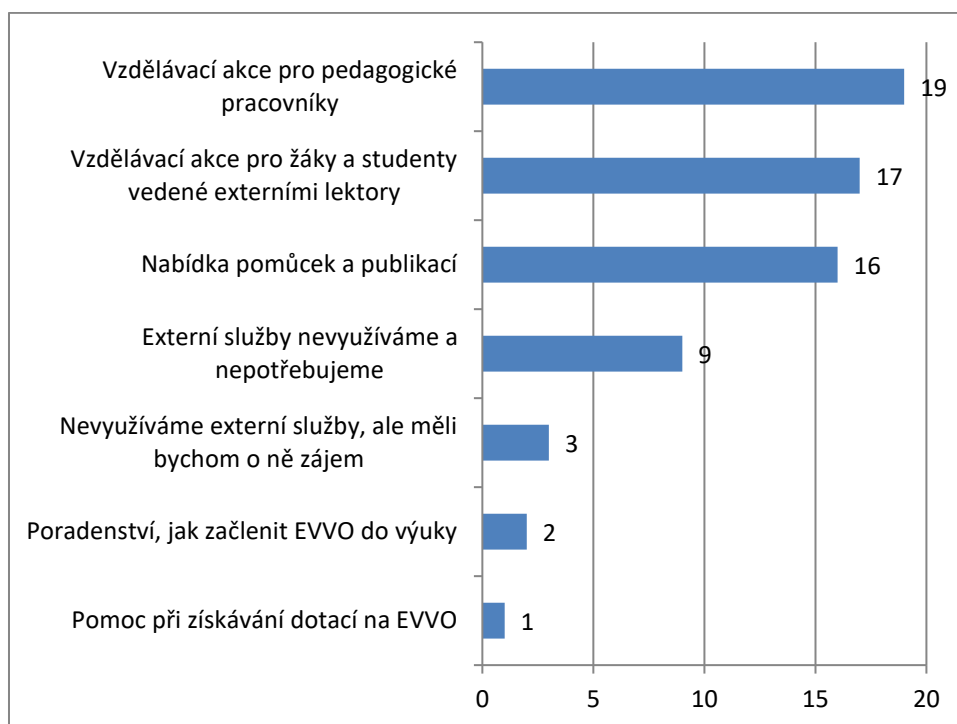
Otázka 14: Jaké jsou přibližně roční náklady vaší školy na realizaci EVVO?

Graf 44: Roční náklady středních škol na EVVO (počet)

Většina středních škol má roční rozpočet na EVVO do 5 000 Kč. Zhruba po 20 % SŠ však má náklady ve výši do 10 tis., do 20 tis. a nad 20 tis. Kč.

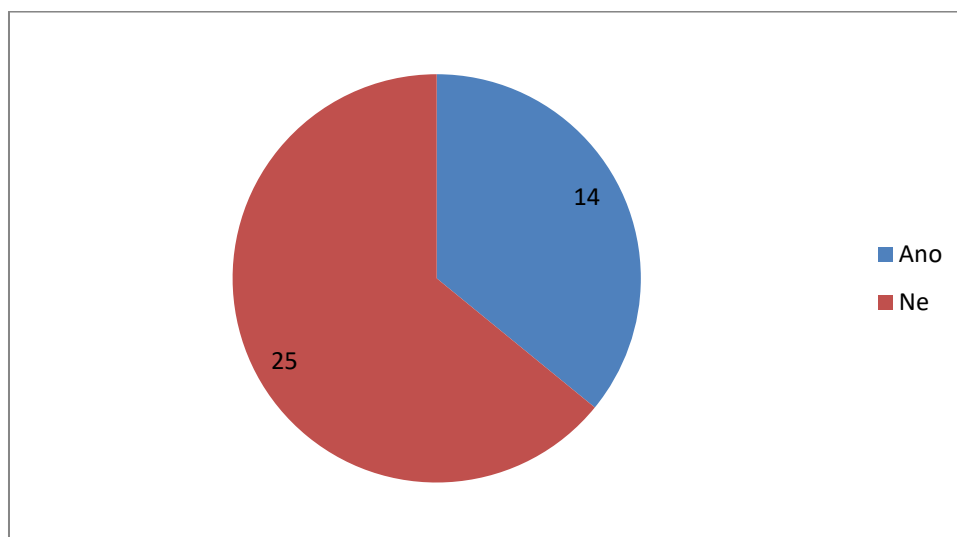
Otázka 15: Jaké služby v oblasti EVVO vaše škola využívá?

Graf 45: Služby v oblasti EVVO využívané středními školami (počet)

Necelá polovina středních škol, přesně 41 %, kombinuje více služeb v oblasti EVVO. Nejčastěji SŠ využívají vzdělávací akce pro pedagogické pracovníky, druhou nejčastější službou jsou akce pro žáky, studenty s využitím externích lektorů. Obdobně často se využívají pomůcky a publikace. Téměř ¼ SŠ, nejvíce ze všech typů škol, uvádí, že žádné externí služby pro EVVO nepotřebuje.

Otázka 16: Máte pravidelnou (dlouhodobou, partnerskou) spolupráci s jinou organizací v oblasti EVVO? Např. jiná škola, NNO, orgány ochrany přírody?

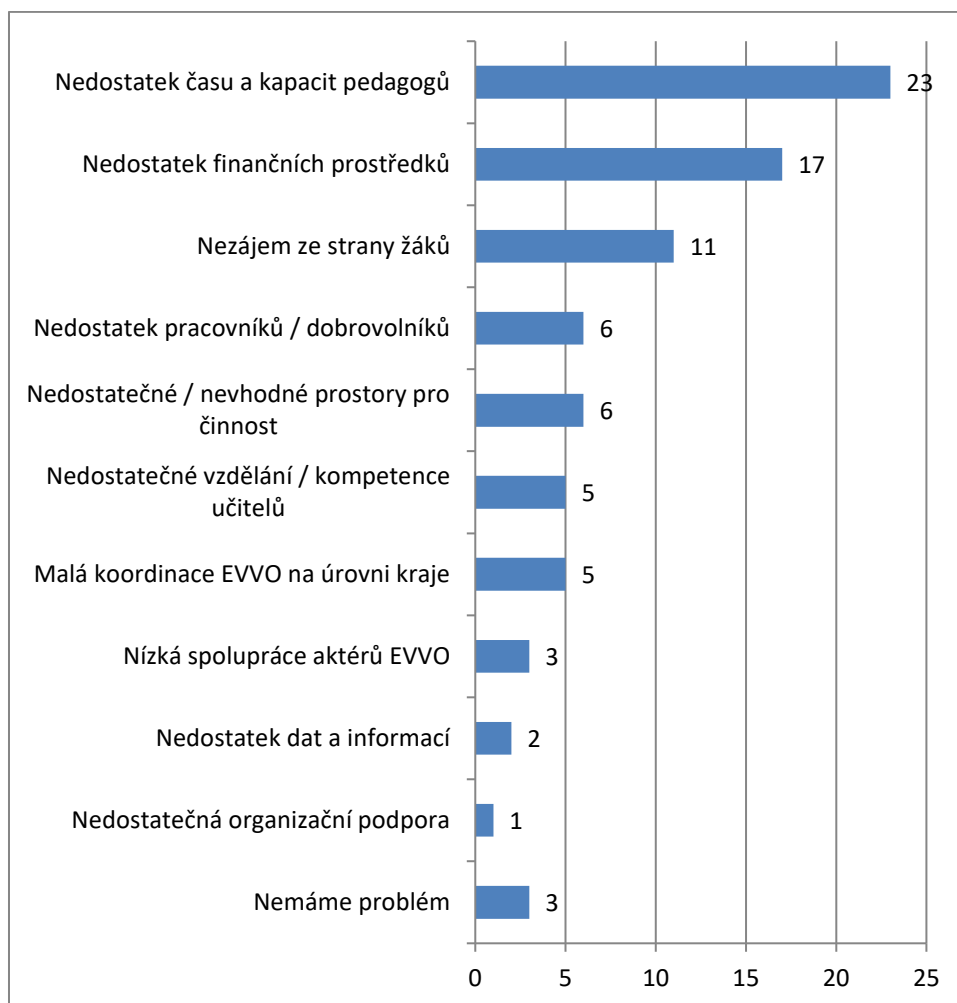

Graf 46: Střední školy se systematickou spoluprací v EVVO (počet)

Zhruba třetina středních škol uvádí, že systematicky spolupracuje s partnerskou organizací v oblasti EVVO. Většina SŠ takovou spolupráci navázanou nemá. Z partnerských organizací byly zmíněny:

- 2x: Správa CHKO, zahraniční partner, sdružení TEREZA
- 1x: SEV SEVER, KEV, Lesy ČR

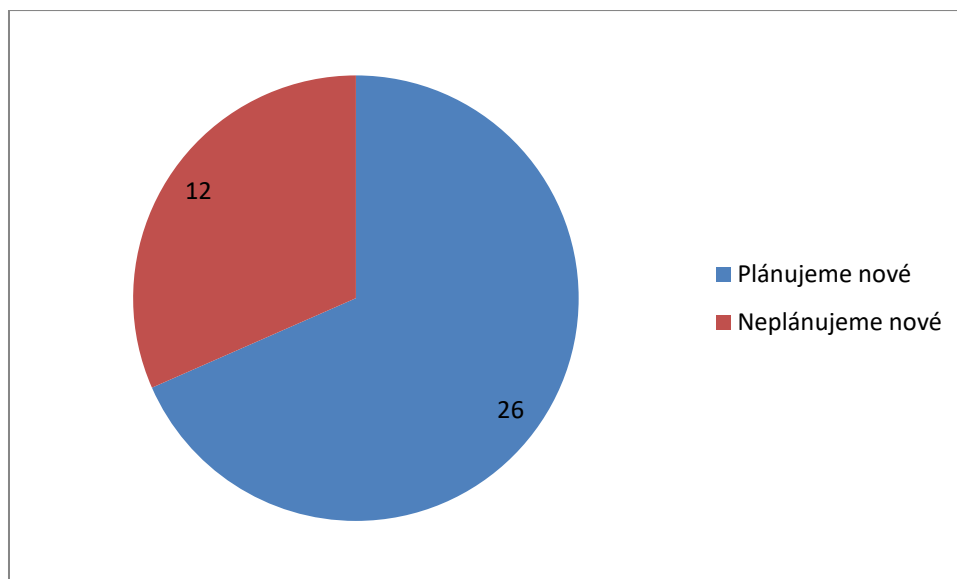
Otázka 17: Jakým hlavním problémům v oblasti EVVO čelíte?

Graf 47: Hlavní problémy středních škol v EVVO (počet)

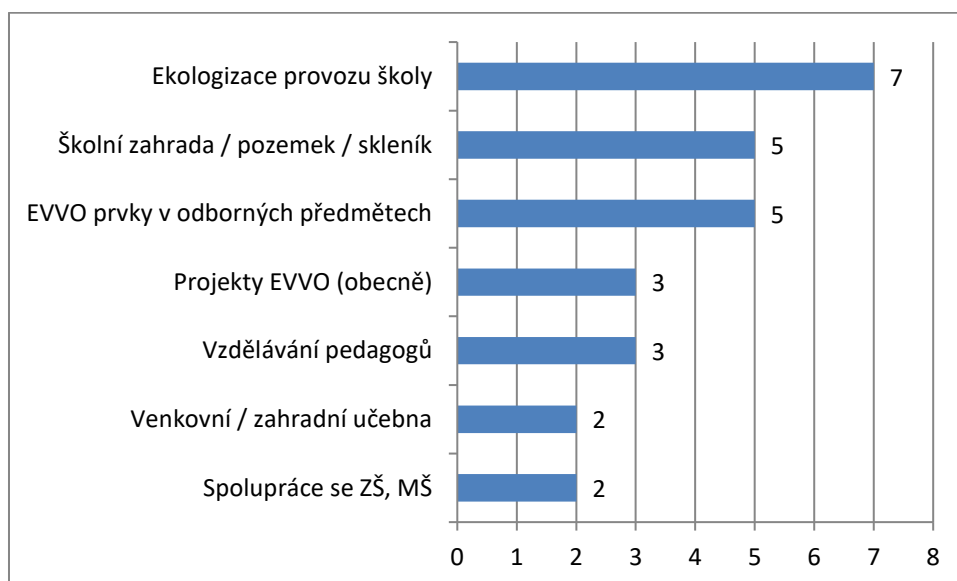
Největším problémem pro střední školy je nedostatek času a kapacit pedagogů, potýká se s ním nadpoloviční většina škol. Na druhém místě je to nedostatek finančních prostředků. Větším problémem oproti nižším stupňům škol je na SŠ nezájem žáků o EVVO. Tři SŠ výslovně uvádějí, že žádný problém nemají. Odpověď „jiné“ u této otázky žádný respondent nevyužil.

Otázka 18: Jaké nové aktivity v oblasti EVVO plánujete či byste chtěli rozběhnout v následujících letech?

Graf 48: Plánování nových aktivit EVVO na středních školách (počet)

Celkem 26 středních škol uvádí, že plánuje v blízké budoucnosti zahájit nové aktivity v EVVO. Naopak 12 škol (což je 30 % - více než u ZŠ) uvádí, že nové aktivity nad rámec stávajících neplánují. Přehled těchto plánovaných aktivit podává Graf 49.

Graf 49: Plánované nové aktivity EVVO na středních školách (počet)

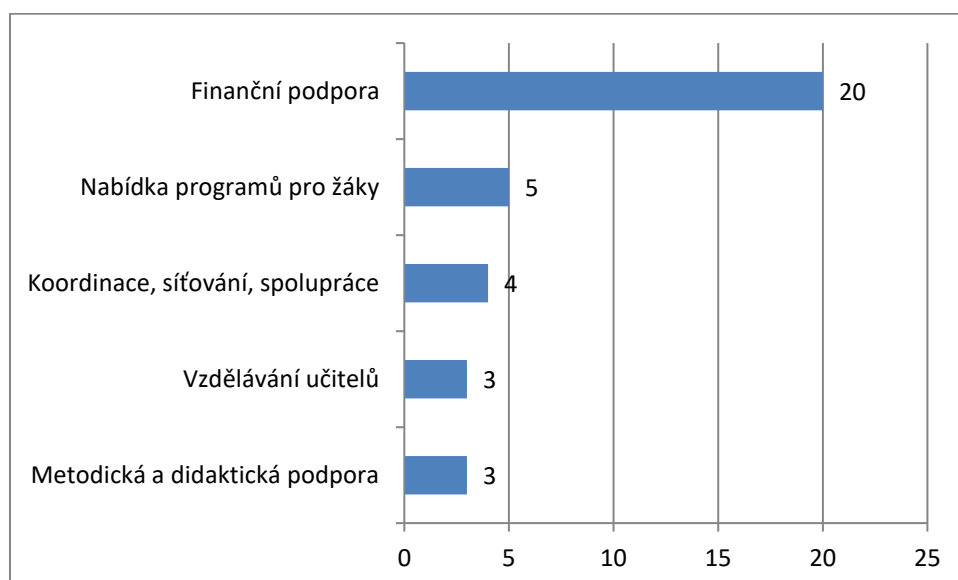
Tato otázka byla otevřená. Neobsahovala předem připravený seznam možností. Respondenti spontánně uváděli aktivity, které v příštích letech plánují. Lze vysledovat několik skupin odpovědí.

Nejčastějším záměrem středních škol je **ekologizace provozu školy**. Z odpovědí není možné určit, nakolik se přitom počítá se zapojením žáků. Druhou nejčastější plánovanou aktivitou je další rozvoj nebo rozšíření **školní zahrady** (případně zeleného pozemku, skleníku apod.). SŠ také plánují častější zařazování EVVO prvků do **odborných předmětů**. Další typy aktivity už mají malou četnost. Lze zmínit, že dvě SŠ plánují rozšířit svou spolupráci se ZŠ, případně MŠ, právě v oblasti EVVO.

Příklady, jak SŠ chápou zapojení EVVO do odborných předmětů: tvorba ekologických obalů, technologie pro pasivní domy, příklady vodíkových technologií v dopravě.

Jedenkrát bylo uvedeno: vytvoření naučné stezky v areálu školy, zahájení činnosti kroužku (včelařského), intenzivnější spolupráce se SEV, specializovaná učebna na ekologii, exkurze, zpracovat školní plán EVVO, nové pedagogické přístupy.

Otázka 19: Co může udělat Ústecký kraj, aby vám pomohl v EVVO?

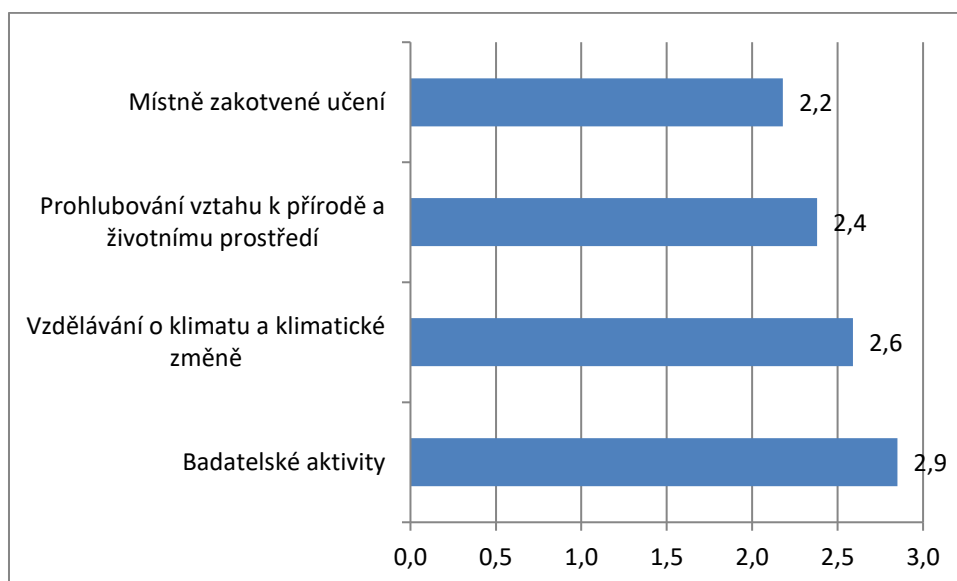
Graf 50: Možná podpora EVVO od Ústeckého kraje dle středních škol (počet)

I tato otázka byla otevřená, tzn. respondenti měli volný prostor vyjádřit své potřeby.

Nejčastěji (50 % případů) střední školy uvádějí, že vhodnou podporou je **financování** ze strany kraje. Dále by kraj měl nabízet (zprostředkovávat) **atraktivní EVVO programy** pro žáky. Aktivity zaměřené na síťování, metodickou podporu a vzdělávání učitelů jsou vnímány jako méně důležité.

Největší část škol by uvítala větší finanční podporu na EVVO od Ústeckého kraje. Podobu nebo účel této podpory většina respondentů nespécifikovala. 4x byla zmíněna podpora pobytových environmentálních akcí pro žáky a 3x podpora investičních projektů škol.

Otázka 20: Kterým tématům environmentální výchovy byste se v budoucnu rádi věnovali?

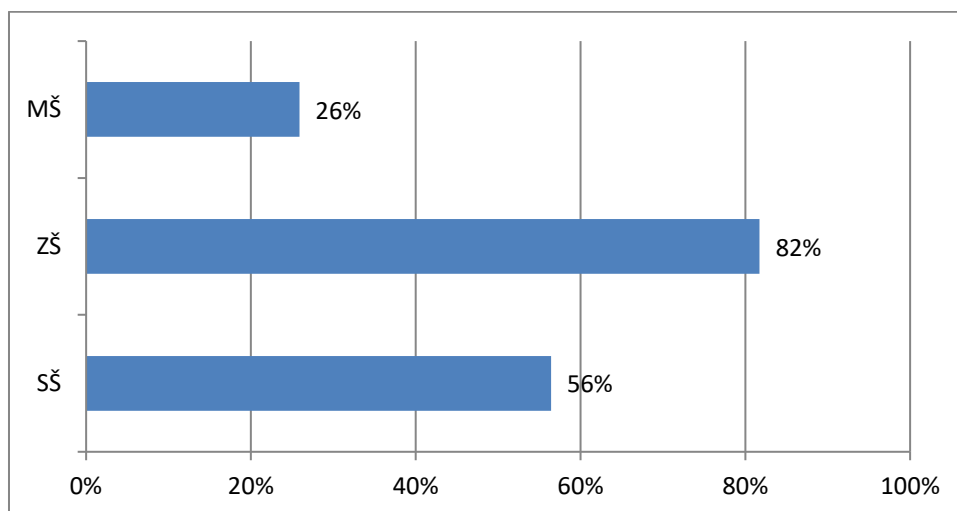

Graf 51: Středními školami do budoucna preferovaná témata EVVO (průměrné hodnocení)

Zde měli respondenti na výběr 4 možné odpovědi a měli je seřadit dle míry preference (hodnocení od 1 – nejvíce preferované po 4 – nejméně preferované). Pro střední školy je nejpreferovanější místně zakotvené učení, naopak nejméně badatelské aktivity.

1.5 Shrnutí vybraných poznatků

- Převážná část škol v Ústeckém kraji se EVVO věnuje. Jsou však rozdíly mezi jednotlivými typy škol. Rozdíly jsou dány jednak odlišným zaměřením jednotlivých vzdělávacích stupňů, jednak kapacitou pracovníků škol a dostupnými finančními zdroji.
- Zatímco základní školy mají zřízenou pozici školního koordinátora EVVO nebo mají určenou kontaktní osobu pro EVVO ve více než 80 % případů a střední školy v nadpoloviční většině případů, u mateřských škol je to jen asi čtvrtina.

Graf 52: Podíl škol se školním koordinátorem EVVO / kontaktní osobou pro EVVO (%)

Součástí dotazníkového šetření byly i kontaktní údaje těchto osob, shromážděné informace tak mohou sloužit jako základ budoucí databáze.

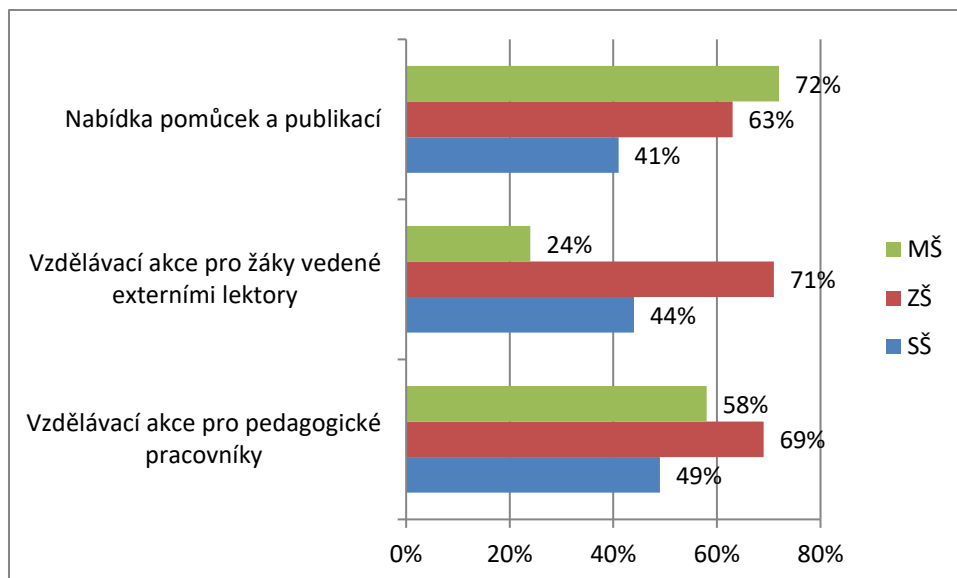
- Většina škol v ÚK realizuje EVVO jednou nebo více formami. Na úrovni MŠ je EVVO většinou realizována nenásilnou formou jako součást běžné výukové a ostatní činnosti při hrách a aktivitách v přírodě. U základních škol je častější zapojování do příležitostných akcí typu Den Země, propojování EVVO do výuky jiných předmětů a také praktické poznávání přírody včetně práce na školních pozemcích. Střední školy mají větší důraz na vzdělávací / odborný aspekt – propojení EVVO do výuky.

Nejčastěji používané formy EVVO jsou takové, které nevyžadují spolupráci školy s externím partnerem (například střediskem ekologické výchovy).

MŠ	<p>Praktické poznávání přírody, práce na pozemcích, terénní exkurze Příležitostné akce (např. Den Země, brigády apod.) Aktivní zapojení žáků do ekologizace školy Účast pedagogů v DVPP zaměřeném na environmentální výchovu</p>
ZŠ	<p>Příležitostné akce (např. Den Země, brigády apod.) V rámci výuky dalších jednotlivých předmětů Praktické poznávání přírody, práce na pozemcích, terénní exkurze Aktivní zapojení žáků do ekologizace školy</p>
SŠ	<p>V rámci výuky dalších jednotlivých předmětů Aktivní zapojení žáků do ekologizace školy Příležitostné akce (např. Den Země, brigády apod.) Výuka samostatného speciálního předmětu o životním prostředí</p>

Tab. 4: Nejčastější formy EVVO na jednotlivých typech škol

- Školy se v rámci svých možností zapojují do národních nebo lokálních sítí a iniciativ na podporu EVVO. Nejvíce takových aktivit na národní úrovni je cíleno na ZŠ, na tomto stupni je zapojeno více než 2/3 škol v ÚK. Podíl zapojených MŠ je necelých 50 %, u SŠ je to necelých 40 %. Na všech stupních lze nalézt aktivní školy, které se zapojují do více programů.
- Potenciálem pro rozvoj EVVO jsou školní zahrady, případně venkovní učebny, a to především v MŠ a ZŠ. Tyto školy často využívají pobyt žáků venku, v řadě případů s cíleným EVVO aspektem.
- Finanční zdroje na EVVO školy většinou vyčleňují ze svého běžného rozpočtu. Část škol se s různými úspěchy uchází také o granty a dotace; některým školám se povedlo navázat dlouhodobou spoluprací s větší firmou ve svém okolí. Pro MŠ je horší dostupnost grantů ze všech úrovní (krajské, národní i mezinárodní). Naopak některé SŠ jsou aktivní i v mezinárodních projektech. Ve většině případů nedosahují výdaje škol na EVVO částky 5 000 Kč / rok. Necelá čtvrtina škol vyčlení na EVVO rozpočet vyšší než 10 000 Kč / rok.
- Nejčastějšími službami v oblasti EVVO, které školy využívají, jsou nabídka pomůcek a publikací, vzdělávací akce pro žáky vedené externími lektory a vzdělávací akce pro pedagogické pracovníky. Externí služby jsou méně využívané než aktivity, které si školy zajišťují samy. Zastoupení těchto externích služeb u jednotlivých typů škol ukazuje Graf 53. Potenciálem pro další spolupráci jsou školy, které uvádějí, že zatím externí služby nevyužívají, ale mají o ně zájem.

Graf 53: Využívání služeb v oblasti EVVO na jednotlivých stupních škol (%)

- Pravidelná systematická spolupráce škol s organizacemi EVVO je méně častá. Pozitivní zjištění je, že v řadě případů již školy v ÚK mají navázanou spolupráci se středisky ekologické výchovy z Ústeckého kraje (SEVER, VIANA).
- V kraji existují školy, které se EVVO věnují velmi aktivně, realizují řadu programů, zapojují se do iniciativ a mohou sloužit jako příklady dobré praxe.

1.6 Závěry pro návrhovou část:

Mateřské školy:

- *Jaká je nejčastější podoba EVVO?* V mateřských školách má EVVO nejčastěji podobu praktického **pobývání s dětmi v přírodě**, je součástí běžné výchovy. Je tedy především v gesci učitelek / učitelů v MŠ. Následují **příležitostné akce a aktivní zapojení žáků** do ekologizace školy.
- *Jaké formy EVVO ve školách chybí?* Naopak velmi málo jsou využívány **vícedenní pobytové programy a účast v celostátních envi projektech**.
- *S jakými problémy se školy setkávají?* Hlavními problémy jsou **nedostatek finančních prostředků** spolu s **nedostatkem času a kapacit** pedagogů.
- *Co by očekávaly od ÚK?* Od ÚK by očekávaly zejména podporu **finanční**, dále **metodickou a vzdělávání pedagogů**.

Základní školy:

- *Jaká je nejčastější podoba EVVO?* Základní školy nejvíce využívají buď **příležitostné akce**, nebo zakomponovávají EVVO **do výuky**. Snaží se také významně o **praktické poznávání přírody** a **aktivní zapojení žáků do ekologizace** školy. Téměř tři čtvrtiny dotazovaných škol mají zpracovaný školní plán EVVO.
- *Jaké formy EVVO ve školách chybí?* Relativně málo jsou naopak využívány **vícedenní pobytové programy** či účast v **celostátních envi projektech**.

- *S jakými problémy se školy setkávají?* Hlavními problémy jsou **nedostatek času a kapacit** pedagogů následován **nedostatkem finančních prostředků**.
- *Co by očekávaly od ÚK?* ÚK by mohl pomoci zejména **finanční podporou**, taktéž **metodickou** či **nabídkou programů** pro žáky.

Střední školy:

- *Jaká je nejčastější podoba EVVO?* V rámci středních škol je EVVO více zakomponováno do výuky jednotlivých předmětů a je snaha o aktivní zapojení žáků do ekologizace školy. Také jsou často využívány příležitostné akce.
- *Jaké formy EVVO ve školách chybí?* Naopak nejméně jsou využívány **vícedenní pobytové programy** a účast v **celostátních envi projektech**.
- *S jakými problémy se školy setkávají?* Obdobně jako u ZŠ jsou hlavními problémy **nedostatek času a kapacit** pedagogů a **nedostatek finančních prostředků**. Objevuje se zde i specifický problém nezájmu ze strany žáků.
- *Co by očekávaly od ÚK?* Od ÚK by SŠ očekávaly hlavně finanční podporu.

1.7 Náhled dotazníku pro MŠ

Koncepce EVVO v Ústeckém kraji - dotazník pro MŠ

Koncepce EVVO v Ústeckém kraji - dotazník pro MŠ

Dobrý den,

děkujeme za čas, který nám věnujete. Dotazník mapuje situaci mateřských škol v Ústeckém kraji v oblasti environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty. Kraj má zájem toto téma na školách do budoucna více podporovat, proto sbíráme informace, které pomohou lépe popsat současnou situaci a budoucí záměry a potřeby škol v oblasti EVVO.

Vyplnění dotazníku zabere cca 20 minut. Výsledky budou anonymizovány a poslouží jako vstup pro Koncepci EVVO Ústeckého kraje.

Děkujeme za spolupráci.

(Otázky označené hvězdičkou - * - jsou povinné, děkujeme)

1. Název školy
Nápověda k otázce: *Opíšte*

2. Kde je vaše sídlo / hlavní místo výkonu činnosti?
Nápověda k otázce: *Opíšte adresu*

3. Kolik máte žáků?
Nápověda k otázce: *Opíšte*

4. Kolik máte pedagogických pracovníků?
Nápověda k otázce: *Opíšte*

1

Koncepce EVVO v Ústeckém kraji - dotazník pro MŠ

8. Jaké formy EVVO vaše škola používá?
Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Škola má zpracován školní plán EVVO

Výuka samostatného speciálního předmětu o životním prostředí (např. ekologické praktikum, ekologická výchova apod.)

V rámci výuky dalších jednotlivých předmětů

Zájmové kroužky

Vícedenní pobytové programy environmentální výchovy

Vlastní výukové projekty environmentální výchovy

Praktické poznávání přírody, práce na pozemcích, terénní exkurze

Aktivní zapojení žáků do ekologizace školy, např. separace odpadů, úpravy školní budovy, školních pozemků, používání recyklovaného papíru aj.

Příležitostné akce (např. Den Země, brigády apod.)

Účast na výukových programech středisek ekologické výchovy

Účast na vzdělávacích akcích environmentální výchovy dalších institucí (zoo, CHKO apod.)

Účast v celostátních školních environmentálních projektech (např. Ekoškola)

Účast pedagogů v DVPP zaměřeném na environmentální výchovu

Jiné (doplňte)

9. V jakých lokálních nebo národních sítích, iniciativách a programech EVVO je vaše škola zapojena?
Nápověda k otázce: *Opíšte*

10. Využíváte nějaké speciální zařízení, plochy nebo vybavení pro EVVO?
Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Speciální učebna

Výuková plocha v zeleni poblíž školy

Pomůcky

Živá zvířata

Školní zahrada

Žádné

Jiné (doplňte)

3

Koncepce EVO v Ústeckém kraji - dotazník pro MŠ

5. Odkaz na webové stránky vaší školy
Nápověda k otázce: *Opíšte*

6. Máte školního koordinátora nebo kontaktní osobu pro EVVO?
Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano

Ne

7. Pokud máte školního koordinátora nebo kontaktní osobu pro EVO, prosím uveďte jeho / její kontaktní údaje
Nápověda k otázce: *Jméno, kontakt (telefon, mail), pozice / role v rámci EVVO, zda absolvoval specializační studium školních koordinátorů EVVO. Pokud koordinátora nemáte, uveďte odpověď "Ne".*

2

Koncepce EVVO v Ústeckém kraji - dotazník pro MŠ

11. Z jakých prostředků financujete EVVO?
Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Z rozpočtu školy od řádkovatele

Granty a dotace měst a obcí

Granty a dotace Ústeckého kraje

Granty a dotace ministerstev a jiných státních organizací

Mezinárodní projekty

Soukromé zdroje (sponzoríng)

Jiné (doplňte)

12. V návaznosti na předchozí otázku: jaký je zhruba podíl jednotlivých finančních zdrojů pro EVVO?
Nápověda k otázce: *Jaký % se uvedené finanční zdroje podílí na celkových výjích vaší školy vynaložených na EVVO? Vyberte prosím; součet by měl být 100 %.*

13. Jaké jsou přibližné roční náklady vaší školy na realizaci EVVO?
Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Míň než 5 000 Kč

5 - 10 000 Kč

10 - 20 000 Kč

Více než 20 000 Kč

14. Jaké služby v oblasti EVVO vaše škola využívá?
Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Poradenství, jak začlenit EVVO do výuky

Vzdělávací akce pro pedagogické pracovníky

Vzdělávací akce pro žáky a studenty vedené externími lektory

Nabídka pomůček a publikací

Pomoc při získávání dotací na EVO

Nevyužíváme externí služby, ale měli bychom o ně zájem

Externí služby nevyužíváme a nepotřebujeme

4

Koncepce EVVO v Ústeckém kraji - dotazník pro MŠ

Koncepce EVVO v Ústeckém kraji - dotazník pro MŠ

15. Máte pravidelnou (dlouhodobou, partnerskou) spolupráci s jinou organizací v oblasti EVVO? Např. jiná škola, NNO, orgány ochrany přírody?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ano
 Ne
 Pokud ano, s kým? (doplňte)

16. Jakým hlavním problémem v oblasti EVVO čelíte?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Nedostatek finančních prostředků
 Nedostatečná organizační podpora
 Nedostatek dat a informací
 Nedostatek času a kapacit pedagogů
 Nezajímá ze strany žáků
 Nedostatečné vzdělání / kompetence pracovníků školy v oblasti EVVO
 Malá koordinace EVVO na úrovni kraje
 Nízká spolupráce aktérů EVVO
 Nedostatek pracovníků / dobrovolníků
 Nedostatečné / nevhodné prostory pro činnost
 Jiné (doplňte, upřesněte)

17. Jaké nové aktivity v oblasti EVVO plánujete či byste chtěli rozběhnout v následujících letech?

Nápověda k otázce: Doplňte, popište

18. Co může udělat Ústecký kraj, aby vám pomohl v EVVO?

Nápověda k otázce: Doplňte, popište

19. Kterým tématům environmentální výchovy byste se v budoucnu rádi věnovali?

Nápověda k otázce: Zmíňte počet položek dle svých preferencí (1 - nejzávažnější, 4 - nejméně důležitá)

- Místně zakotvené učení
 Badatelské aktivity
 Vzdělávání o klimatu a klimatické změně
 Prohlubování vztahu k přírodě a životnímu prostředí

1.8 Náhled dotazníku pro ZŠ a SŠ

Koncepce EVO v Ústeckém kraji - dotazník pro školy

Koncepce EVO v Ústeckém kraji - dotazník pro školy

Dobrý den,

děkujeme za čas, který nám věnujete. Dotazník mapuje situaci škol v Ústeckém kraji v oblasti environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty. Kraj má zájem toto téma na školách do budoucna více podporovat, proto sbíráme informace, které pomohou lépe popsat současnou situaci a budoucí záměry a potřeby škol v oblasti EVO.

Vyplnění dotazníku zabere cca 20 minut. Výsledky budou anonymizovány a poslouží jako vstup pro Koncepci EVO Ústeckého kraje.

Děkujeme za spolupráci.

(Otázky označené hvězdičkou - * - jsou povinné, děkujeme.)

1. Název školy

Nápověda k otázce: *Doplňte*

2. Jaký typ školy jste?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Mateřská škola
 Základní škola
 Speciální základní a praktická škola
 Střední škola
 Vyšší odborná škola
 Základní umělecká škola, konzervatoř

3. Kde je vaše sídlo / hlavní místo výkonu činnosti?

Nápověda k otázce: *Doplňte adresu*

1

Koncepce EVO v Ústeckém kraji - dotazník pro školy

9. Jaké formy EVO vaše škola používá?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Škola má zpracován školní plán EVO
 Výuka samostatného speciálního předmětu o životním prostředí (např. ekologické praktikum, ekologická výchova apod.)
 V rámci výuky dalších jednotlivých předmětů
 Zajímavé kroužky
 Vicedenní pobytové programy environmentální výchovy
 Vlastní výukové projekty environmentální výchovy
 Praktické poznávání přírody, práce na pozemcích, terénní exkurze
 Aktivní zapojení žáků do ekologizace školy, např. separace odpadů, úpravy školní budovy, školních pozemků, používání recyklovaného papíru aj.
 Přítelostné akce (např. Den Země, brigády apod.)
 Účast na výukových programech středisek ekologické výchovy
 Účast na vzdělávacích akcích environmentální výchovy dalších institucí (zoo, CHKO apod.)
 Účast v celostátních školních environmentálních projektech (např. Ekoškola)
 Účast pedagogů v DVPP zaměřeném na environmentální výchovu
 Jiné (doplňte)

10. V jakých lokálních nebo národních sítích, iniciativách a programech EVO je vaše škola zapojena?

Nápověda k otázce: *Doplňte*

11. Využíváte nějaké speciální zařízení, plochy nebo vybavení pro EVO?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Speciální učebna
 Výuková plocha v zeleni poblíž školy
 Pomůcky
 Živá zvířata
 Školní zahrada
 Žádné
 Jiné (doplňte)

3

Koncepce EVO v Ústeckém kraji - dotazník pro školy

4. Kolik máte žáků?

Nápověda k otázce: *Doplňte*

5. Kolik máte pedagogických pracovníků?

Nápověda k otázce: *Doplňte*

6. Odkaz na webové stránky vaší školy

Nápověda k otázce: *Doplňte*

7. Máte školního koordinátora nebo kontaktní osobu pro EVO?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano
 Ne

8. Pokud máte školního koordinátora nebo kontaktní osobu pro EVO, prosím uveďte jeho / její kontaktní údaje

Nápověda k otázce: *Jméno, kontakt (telefon, mail, pozice / role v rámci EVO, zda absolvoval specializační studium školních koordinátorů EVO. Pokud koordinátora nemáte, uveďte odpověď "Ne".*

2

Koncepce EVO v Ústeckém kraji - dotazník pro školy

12. Z jakých prostředků financujete EVO?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Z rozpočtu školy od zřizovatele
 Granty a dotace měst a obcí
 Granty a dotace Ústeckého kraje
 Granty a dotace ministerstev a jiných státních organizací
 Mezinárodní projekty
 Soukromé zdroje (sponzorování)
 Jiné (doplňte)

13. V návaznosti na předchozí otázku: jaký je zhruba podíl jednotlivých finančních zdrojů pro EVO?

Nápověda k otázce: *Jakým % se uvedené finanční zdroje podílejí na celkových výdajích vaší školy vynaložených na EVO? Vyberte prosím; součet by měl být 100 %.*

14. Jaké jsou přibližně roční náklady vaší školy na realizaci EVO?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Méně než 5 000 Kč
 5 – 10 000 Kč
 10 – 20 000 Kč
 Více než 20 000 Kč

15. Jaké služby v oblasti EVO vaše škola využívá?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Poradensství, jak začít EVO do výuky
 Vzdělávací akce pro pedagogické pracovníky
 Vzdělávací akce pro žáky a studenty vedené externími lektory
 Nabídka pomůcek a publikací
 Pomoc při získávání dotací na EVO
 Nevyužíváme externí služby, ale měli bychom o ně zájem
 Externí služby nevyužíváme a nepotřebujeme

4

Koncepce EVO v Ústeckém kraji - dotazník pro školy

16. Máte pravidelnou (dlouhodobou, partnerskou) spolupráci s jinou organizací v oblasti EVO? Např. jiná škola, NNO, orgány ochrany přírody?

Nápowěda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Ne
- Pokud ano, s kým? (doplňte)

17. Jakým hlavním problémem v oblasti EVO čelíte?

Nápowěda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Nedostatek finančních prostředků
- Nedostatečná organizační podpora
- Nedostatek dat a informací
- Nedostatek času a kapacit pedagogů
- Nezajím ze strany žáků
- Nedostatečné vztahování / kompetence pracovníků školy v oblasti EVO
- Malá koordinace EVO na úrovni kraje
- Nízká spolupráce akterů EVO
- Nedostatek pracovníků / dobrovolníků
- Nedostatečné / nevhodné prostory pro činnost
- Jiné (doplňte, upřesněte)

18. Jaké nové aktivity v oblasti EVO plánujete či byste chtěli rozběhnout v následujících letech?

Nápowěda k otázce: Doplněte, popište

19. Co může udělat Ústecký kraj, aby vám pomohl v EVO?

Nápowěda k otázce: Doplněte, popište

5

Koncepce EVO v Ústeckém kraji - dotazník pro školy

20. Kterým tématům environmentální výchovy byste se v budoucnu rádi věnovali?

Nápowěda k otázce: Značte pořadí pořádek dle svých preferencí (1 - nejzávažnější, 4 - nejméně důležitá)

Místně zakotvené učení	<input type="text"/>
Badatelské aktivity	<input type="text"/>
Vztahování o klimatu a klimatické změně	<input type="text"/>
Prohlubování vztahu k přírodě a životnímu prostředí	<input type="text"/>

6

2 Vzor: Strukturovaný rozhovor se subjekty působící v EVVO

Popis organizace

1. Název a právní forma organizace:
2. Webové stránky organizace:
3. Sídlo organizace:
4. Vnímáte se jako organizace, která působí v oblasti EVVO?:
5. Jak dlouho už působíte v oblasti EVVO?
6. Jste členem nějaké národní nebo krajské sítě organizací EVVO? (např. ČSOP, Zelený kruh aj.)
7. Kolik máte placených zaměstnanců pro oblast EVVO? (počty úvazků)
8. Kolik máte dobrovolných pomocníků na aspoň částečně pravidelnou spolupráci v EVVO?

Zjištění stávající situace v oblasti EVVO (současnost)

9. Jaké aktivity v oblasti EVVO vyvíjíte a kolik akcí v rámci těchto aktivit ročně pořádáte?
10. Jakým tématům / oblastem EVVO se věnujete?
11. Jaké jsou hlavní cílové skupiny vašich EVVO aktivit?
12. Jak se v posledních třech letech (2018 – 2020) vyvíjela poptávka po vašich službách v EVVO?
13. Proč si myslíte, že tomu tak je?
14. Jaký má vaše organizace rozsah působnosti? Kam zasahují vaše služby, odkud máte zájemce?
15. Skrze jaké nástroje komunikujete se svými cílovými skupinami?
16. Máte systematickou a pravidelnou spolupráci s jinou organizací v oblasti EVVO? Např. škola, jiná NNO, zahraniční partner apod.? Pokud ano, s kým?
17. Z jakého hlavního zdroje příjmů financujete EVVO?
18. Jakým hlavním problémům v oblasti EVVO čelíte?
19. Zkušenosti z předchozí spolupráce s Ústeckým krajem. Byly nějaké společné projekty / spolupráce? Pokud ano, co fungovalo, co méně?

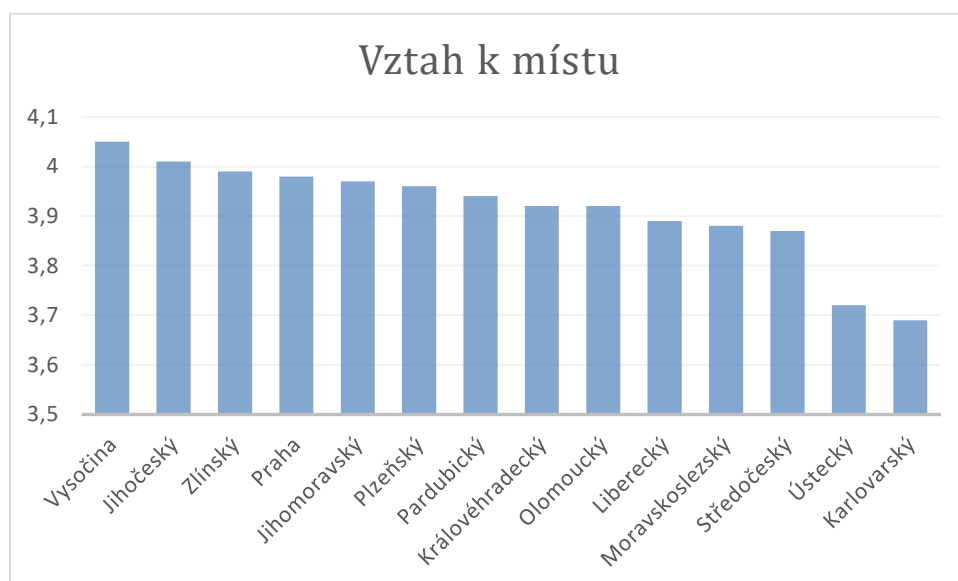
Plány a návrhy v rámci EVVO (budoucnost)

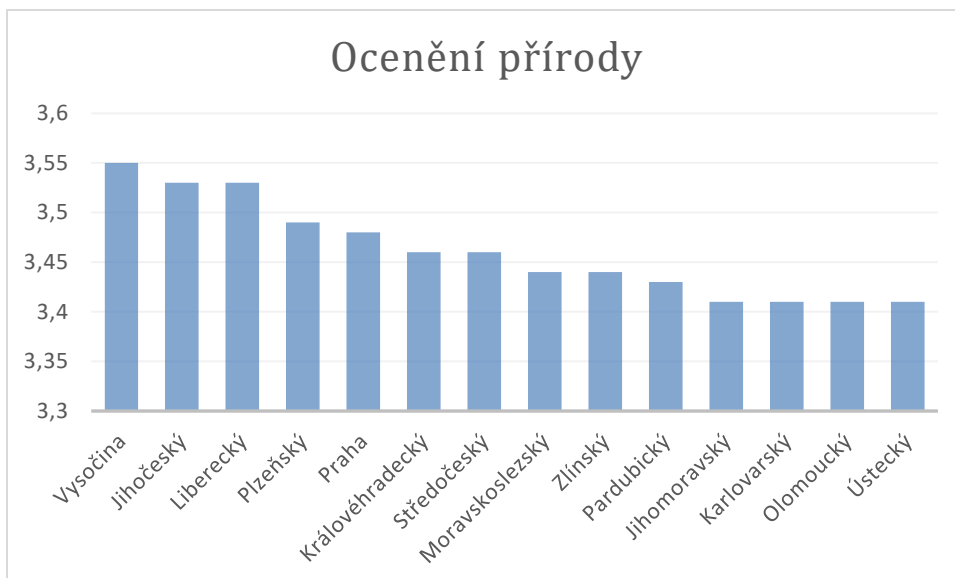
20. Jaké nové aktivity v oblasti EVVO plánujete či byste chtěli rozběhnout v následujících letech?
21. Plánujete se věnovat oproti současnému stavu nějakým novým tématům / oblastem EVVO?
22. Jaké jsou cíle vaší organizace na příštích 5 let?
23. V jakých oblastech plánujete svou organizaci rozvíjet?
24. Co by vám nejvíc pomohlo v dalším rozvoji?
25. Co může udělat Ústecký kraj, aby vám pomohl lépe plnit vaši roli v EVVO?
26. Co podle Vás nejsilněji přispívá kvalitě programu environmentální výchovy?
27. Dobré příklady odjinud:
 - Systém řízení EVVO: V jakém kraji dobře funguje systémová podpora EVVO? Co by se dalo převzít?
 - Konkrétní aktivity / nástroje EVVO: Jaké EVVO aktivity podle vás fungují? Jaké nástroje, vzdělávací materiály apod.? Co v rámci EVVO dělají úspěšné organizace vašeho typu? (příklady z ČR i zahr.)

3 Výstupy z výzkumu: Environmentální gramotnost žáků 2. stupně ZŠ v Ústeckém kraji

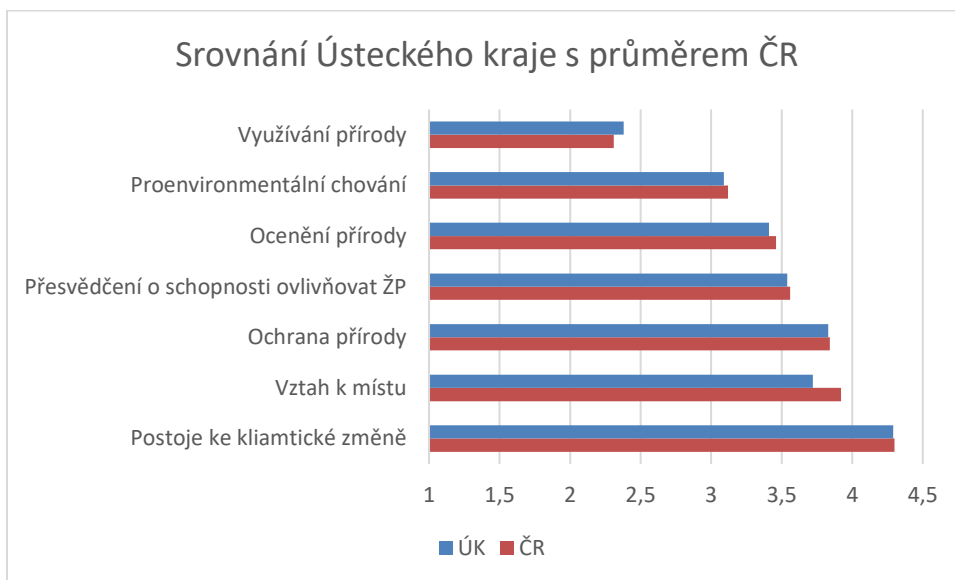
V letech 2019-20 proběhl reprezentativní výzkum environmentální gramotnosti u žáků 2. stupně ZŠ v České republice, jehož výstupem je výzkumná zpráva (Kroufek & Činčera, 2021) a Metodika hodnocení environmentální výchovy (Činčera & Kroufek, 2021). V rámci výzkumu byly u žáků 6., 8. a 9. ročníků zjišťována hodnoty vybraných aspektů environmentální gramotnosti (znalosti, postoje, vztah k místu, přesvědčení o schopnosti ovlivňovat stav ŽP, postoje ke změně klimatu, proenvironmentální chování), a zároveň byly dotazováním u pedagogů sledovány způsoby, kterými škola realizuje environmentální výchovu (nástroj z mojeautoevaluace.cz). Zahrnuta byla data pouze od osmých ročníků (N = 21 518), u kterých proběhl náhodný stratifikovaný výběr respondentů a výsledky jsou tak zobecnitelné. Níže představíme výsledky se zvláštním zřetelem k Ústeckému kraji (N = 1 723).

Při srovnání mezi kraji se Ústecký kraj umísťoval ve skupině s nejnižšími výsledky. Ilustrovat to můžeme na příkladu proměnných Vztah k místu či Ocenění přírody (pozitivní postoj k přírodě). Rozdíly mezi kraji obecně byly malé, nicméně signifikantní.

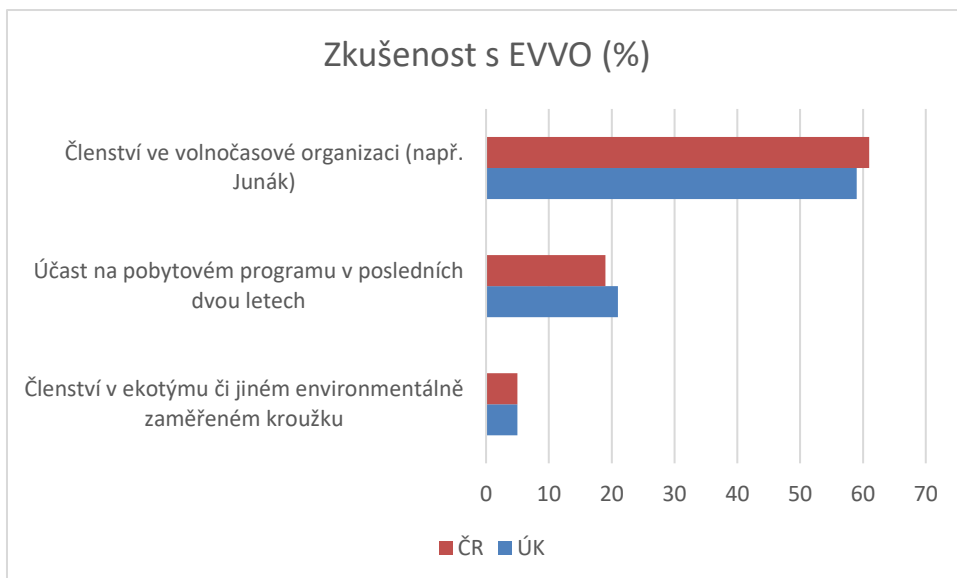

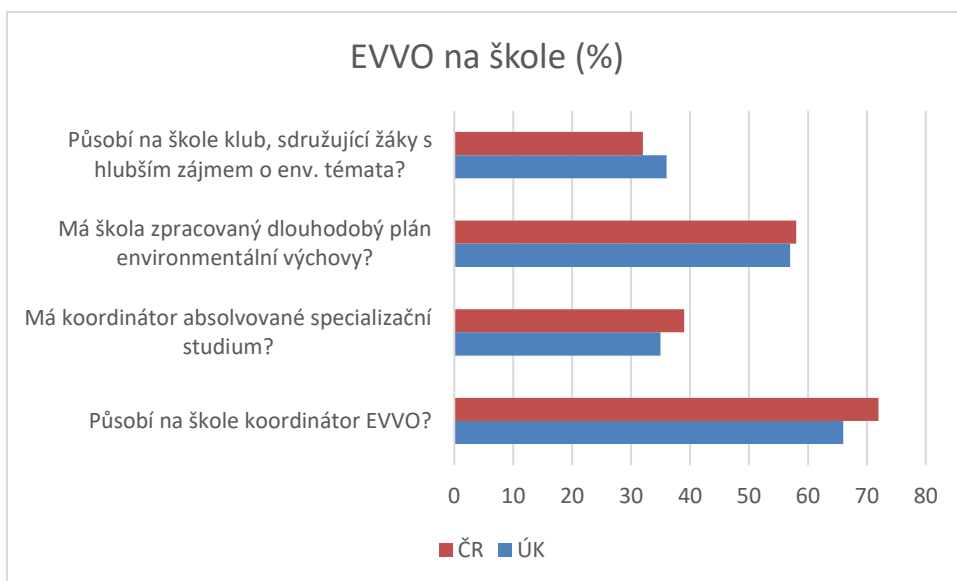
V následujícím grafu si představíme situaci Ústeckého kraje při srovnání s průměrem republiky. Jak vidno, Ústecký kraj je nadprůměrný pouze v proměnné Využívání přírody, která ovšem představuje antropocentrický pohled na přírodu, souhlasící s jejím neomezeným využíváním ze strany člověka. V ostatních proměnných je Ústecký kraj lehce podprůměrný, nejmarkantnější je rozdíl u Vztahu k místu. Tato proměnná vyjadřuje propojení jedince s místem, kde žije a v Ústeckém kraji je pravděpodobně ovlivněna především jeho nedávnou historií. Za zmínku jistě stojí vysoké hodnoty postojů ke klimatické změně. Čeští osmáci ji evidentně nepochybnují, souhlasí s vlivem člověka na její vznik i nutností reagovat na řešení tohoto problému.

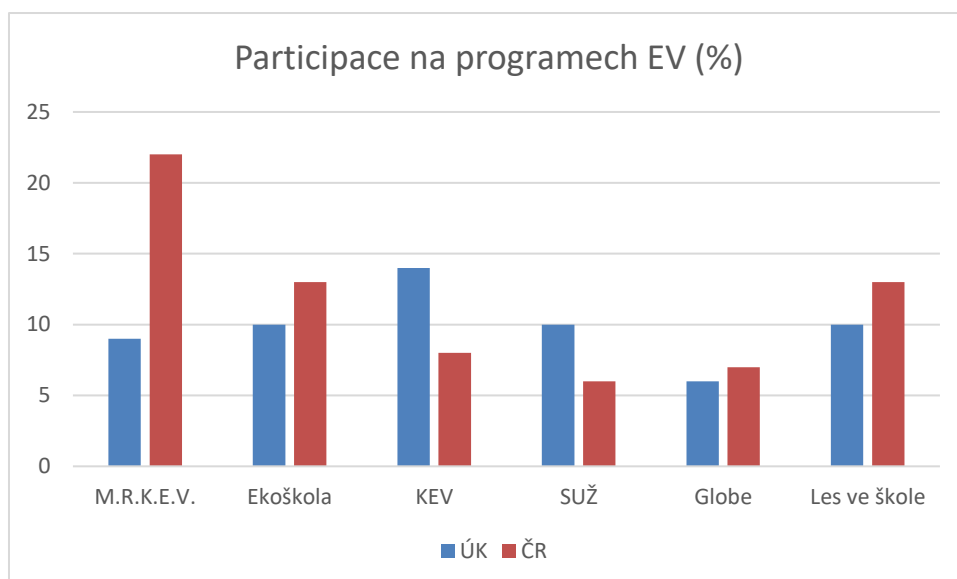
Při porovnání zkušeností žáků s environmentální výchovou se zbytkem republiky vidíme, že rozdíly nejsou nijak výrazné. Volnočasové organizace, které se alespoň částečně věnují environmentálním tématům navštěvuje na 60 % osmáků, na pobytovém programu EVVO bylo 21 % žáků z Ústeckého kraje, což je lehce nad celostátním průměrem a v ekotýmů či podobně zaměřeném kroužku je v rámci formálního vzdělávání 5 % žáků.

Jak jsou na tom školy s personálním zajištěním environmentální výchovy? Koordinátora EVVO má 66 % základních škol z Ústecka, což je 6 % pod celostátním průměrem. Z těchto koordinátorů má příslušné specializační studium vystudováno 35 %, což je opět pod národním průměrem. Více než polovina škol v Ústeckém kraji má zpracovanou dlouhodobou strategii environmentální výchovy a na 36 % škol má školní klub sdružující žáky s hlubším zájmem o environmentální témata.

Při pohledu na participaci škol na jednotlivých programech environmentální výchovy či na zapojení do specifických sítí zaměřených na environmentální výchovu jsou vidět určité disproporce. V Ústeckém kraji citelně chybí zapojení do celostátní sítě M.R.K.E.V., podprůměrný podíl zapojených škol je také v případě programů Ekoškola, Globe a Les ve škole. Naopak Škola udržitelného života a zapojení do sítě Klubu ekologické výchovy je v kraji nadprůměrné až silně nadprůměrné.

V Ústeckém kraji existují v kontextu EVVO signifikantní odlišnosti oproti zbytku České republiky. Lze je vyčíst jak ve výsledcích environmentální gramotnosti žáků, tak v praxi EVVO jako takové. Za významné lze považovat nízké výsledky v postojových složkách environmentální gramotnosti a silně podprůměrné zapojení do funkčních celostátních programů EVVO. Naopak, zkušenosti žáků s environmentální výchovou jsou více méně srovnatelné se zbytkem republiky. Výzvou je také zvýšení podílu koordinátorů EVVO, a to s důrazem na jejich specializační studium.

Návrh činnosti externího koordinátora EVVO v Ústeckém kraji

Jedná se o základní návrh, konkrétní body budou specifikovány ve výběrovém řízení a smlouvě s krajským úřadem.

Základní body:

AKČNÍ PLÁN EVVO

- příprava akčního plánu na následující 3 roky
- kontrola jeho naplňování ve spolupráci s poradním sborem a krajem

KOMUNIKACE S KRAJSKÝM ÚŘADEM (odbor ŽP, odbor školství, radní pro ŽP a školství, výbor pro vzdělávání a ŽP)

- pravidelný informační servis o připravovaných legislativních dokumentech, o grantových příležitostech (4x ročně)
- min. 2x ročně schůzka koordinátora se zástupci kraje k naplňování akčního plánu a k reportu o činnosti externího koordinátora EVVO

ZAJIŠTĚNÍ ČINNOSTI PORADNÍHO SBORU EVVO

- koordinace činnosti **Poradního sboru pro EVVO** (expertní skupina) = externí koordinátor EVVO + krajský (interní) koordinátor EVVO + aktéři EVVO + odborníci z oboru + zástupci kraje
- organizace pracovních schůzek min. 2x ročně

DATABÁZE AKTÉRŮ EVVO V KRAJI

- správa a aktualizace min. 1x ročně
- ekocentra, aktivní školy, ČSOP, CHKO a další
- kontakty na klíčové osoby

WEBOVÉ STRÁNKY O EVVO V KRAJI

- správa a aktualizace (min. 1x měsíčně)
- kontakty na hlavní aktéry EVVO
- základní informace o EVVO obecně
- aktuality v EVVO v ČR a v kraji
- přehled projektů EVVO
- aktuální dotační výzvy
- nabídka publikací a pomůcek k výuce
- informace o možnostech a podpora zapojení do sítí

INFORMAČNÍ BULLETIN EVVO

- 2x ročně
- souhrn nejdůležitějších informací a novinek z oblasti EVVO, aktuální grantové výzvy
- metodická podpora pro školy a další aktéry EVVO, příklady dobré praxe

MEDIALIZACE EVVO V KRAJI

- ročně min. 4 větší články/reportáže/rozhovory v médiích

VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ V EVVO

- specializační studium pro školní koordinátory environmentální výchovy (250 h)
- ročně min. 4 semináře/exkurze pro pedagogy

KRAJSKÁ KONFERENCE EKOLOGICKÉ VÝCHOVY

- 1x ročně, celodenní akce, účast min. 50 pedagogů

KONZULTACE A METODICKÁ POMOC

koordinátor EVVO poskytuje konzultace školám, úřadům a dalším organizacím působícím v oblasti EVVO

- k začleňování EVVO do ŠVP a do výuky
- k ekologicky šetrnému provozu
- k přípravě žádostí o dotace
- k zapojení do sítí, iniciativ apod.

ŠKOLENÍ PRO ZÁSTUPCE VEŘEJNÉ SPRÁVY

- Každoročně min. 2 školení pro krajský úřad, městské a obecní úřady, zaměřené na témata OŽP, především ekologicky šetrný provoz úřadu
- Aktivní komunikace s pracovníky měst a obcí navázaná na krajský dotační Program podpory odpadového hospodářství
- Metodická podpora měst a obcí. Případně i specializovaná konference/workshop/sdílení dobré praxe (exkurze). Například v tématech:
 - Odpadové hospodářství
 - Příprava na klimatickou změnu

Možné rozšiřující aktivity:

ONLINE EKOPORADNA PRO VEŘEJNOST

- na webu k EVVO
- informace o aktuálních tématech ŽP šité na míru občanům Ústeckého kraje
- informace o dotačních titulech pro veřejnost v oblasti OŽP

OSVĚTOVÉ AKCE PRO VEŘEJNOST

- akce celokrajského významu (např. den pro životní prostředí, veletrh inovací v OŽP apod.)
- pravidelná velká výroční akce
- vzdělávací akce pro veřejnost (školení, workshopy)

Návrh projektů (podoblastí) pro dotační program ÚK v EVVO

Pracovní skupina doporučuje cílit podporu dotačního programu zejména na následujícím směrem zaměřené projekty:

- **projekty EVVO** (v duchu Ekoškoly – propojení výuky EVVO a ekologizace provozu školy), tvorba výukových materiálů, pomůcek, metodik, příprava výukových programů
- **jednorázové akce** (např. sázení stromů v okolí školy, Den Země, úklidová akce, projektové dny, terénní expedice, exkurze)
- **revitalizace školních zahrad** + vznik přírodních učeben
- **tematické a informační kampaně pro veřejnost** (tematické kampaně – klima, zerowaste, úspory energie, adaptace na sucho apod.)
- **posilování zázemí ekocenter** (příspěvek na provoz a na vybavení)
- příspěvek školám **na ekologické výukové programy a vzdělávání učitelů**

Doporučení:

1. V případě převisu projektů doporučujeme výběr dle kvality projektů, a **nikoliv plošné krácení** finančního příspěvku, které ve výsledku znemožňuje realizaci smysluplných projektů.
2. Vzhledem k tomu, že subjekty EVVO (ekocentra, školy) mohou mít problémy s předfinancováním projektů, doporučujeme, aby byla **dotační podpora vyplácena ihned po podpisu smlouvy**, nikoliv až po odevzdání závěrečné zprávy.

Návrh činnosti Poradního sboru EVVO v Ústeckém kraji

1. Činnost PS EVVO

Poradní sbor EVVO je koordinačním a poradním orgánem pro implementaci Konceptce EVVO ÚK.

Cílem PS EVVO je:

- Zvyšovat vzájemnou **informovanost aktérů** o obecných i specifických problémech EVVO v ÚK
- **Koordinace jednotlivých činností** mezi všemi aktéry EVVO
- Odborné hodnocení plánovaných a realizovaných aktivit EVVO a **vydávání doporučení** výkonným jednotkám EVVO v ÚK

PS EVVO zajišťuje:

- Projednání a vzájemnou koordinaci aktivit EVVO klíčových aktérů na území kraje
- Projednání a doporučení cílů a úkolů EVVO pro další období při přípravě Akčních plánů EVVO
- Hodnocení realizovaných aktivit EVVO při každoroční evaluaci Konceptce EVVO
- Předkládání doporučení vedoucímu odboru ŽPZ KÚ ÚK v oblasti dalšího rozvoje a podpory EVVO

2. Složení PS EVO

PS EVVO tvoří zástupci organizací a institucí, jejichž náplní činnosti je realizace aktivit EVVO v Ústeckém kraji. Jedná se především o:

- Zástupce Ústeckého kraje
- Interní koordinátor EVVO (viz Konceptce EVVO opatření 1.1.1)
- Zástupce externího koordinátora EVVO (viz Konceptce EVVO opatření 1.2.1)
- Zástupci ekocenter realizujících EVVO v ÚK
- Zástupci základních a středních škol
- Externí experti v oblasti EVVO

Předsedou PS EVVO je vedoucí odboru ŽPZ KÚ ÚK.

PS EVVO by měl mít 10 až 15 členů.

Členy PS EVVO jmenuje ÚK.

3. Jednání PS EVO

PS EVVO se schází nejméně 2x ročně. Jednání může být prezenční, on-line nebo ve smíšeném režimu.

PS EVVO jedná dle těchto pravidel:

- Jednání svolává předseda PS EVVO
- Jednání jsou neveřejná. Kromě členů PS EVVO, příp. jejich náhradníků, se jich mohou účastnit další pracovníci ÚK a přizvaní hosté
- Oznámení o svolání jednání PS EVVO obsahující den, místo, čas, program a podklady pro jednání se rozesílají členům PS EVVO elektronicky nejméně 10 pracovních dní před konáním
- Jednání PS EVVO řídí předseda, popř. jiný člen pověřený předsedou
- K přijetí doporučení PS EVVO se primárně využívá princip konsenzu všech členů. Při nemožnosti jeho dosažení se PS EVVO usnáší alespoň dvěma třetinami přítomných členů PS EVVO
- Z jednání PS EVVO pracovníci interního koordinátora pořizují zápis, který obsahuje alespoň shrnutí projednávaných bodů, průběh a výsledek přijatých usnesení. Zápis bude elektronickou poštou zaslán všem členům PS EVVO do 10 pracovních dnů od jednání